

Eurasian Resources Group S.à r.l.
9, rue Sainte Zithe L-2763 Luxembourg
Люксембург

eurasianresources.lu

T: +352 24 84 53 1
Ф: +352 26 84 58 99
E: info@erg.net

Eurasian Resources Group | 2019 жылғы орнықты даму жөніндегі есеп

БИЗНЕСТІҢ ОРНЫҚТЫ
ДАМУЫН ҚАМТАМАСЫЗ
ЕТЕ ОТЫРЫП

2019 ЖЫЛҒЫ ОРНЫҚТЫ ДАМУ ЖӨНІНДЕГІ ЕСЕП

Eurasian Resources Group S.à r.l.

ERG қызметкерлері саны 67 мың адамнан асатын¹ халықаралық Топ болып табылады және негізінен Қазақстан мен Африкада орналасқан интеграцияланған тау-кен металлургия, өңдеу, энергетикалық, логистикалық және маркетингтік кәсіпорындарды қамтиды.

ERG Қазақстан Республикасының тау-кен металлургия секторының үштен бір бөлігін құрайды және хром мөлшері бойынша жоғары көміртекті феррохромды әлемдік жетекші өндіруші, Еуразиядағы темір кенін, алюминий мен глиноземді ірі жеткізуші, сондай-ақ электр энергиясын өндіруші және темір жол операторы болып табылады.

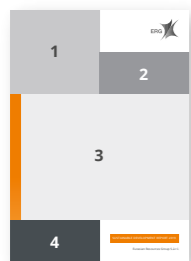
Африкада ERG кәсіпорындары кобальт пен мыстың ірі өндірушілерінің қатарына кіреді. 2019 жылы Конго Демократиялық Республикасында қалдықтарды қайта өңдейтін ERG-дің ірі кәсіпорны — Metalkol Roan Tailings Reclamation (RTR) пайдалануға берілді. Топ сонымен қатар Замбия, Оңтүстік Африка, Зимбабве, Мали және Мозамбикте кен орындарын дамыту жобалар жүзеге.

Бразилияның Баия штатында ERG темір кенін өндіру және логистика бойынша BAMIN интеграцияланған жобасын іске асыруда.

БІЗДІҢ КӨЗҚАРАСЫМЫЗ

Табиғи ресурстар саласындағы халықаралық тұрақты әлеуметтік жауапты тиімді компания

Мұқабдағы фотосурет

- 1 Павлодар алюминий зауытының күйежентектеу цехының бункерлеуші және электр сүзгілерінің операторы
- 2 Баянауыл мемлекеттік ұлттық саябағындағы Жасыбай көлі, Павлодар облысы

- 3 Ақтөбе феррохром зауытының (Қазхром) № 4 цехының балқытушысы.
- 4 ҚДР, Лулабадағы камамба іздеушілер қауымдастығындағы Good Shepherd International Foundation халықаралық қорының басшылығы мен мектеп оқушысы
© Фотоны халықаралық Good Shepherd International Foundation қоры ұсынған

ОСЫ ЕСЕП ТУРАЛЫ

Есепте ERG-дің 2019 жылғы орнықты даму саласындағы қызметі² қарастырылады. Есеп ERG-дің пайдалы қазбаларды өндіру мен өңдеу, энергетика, сондай-ақ жобалау және көлік қызметі саласындағы қызметін қамтиды.

Есептің мазмұны Есептілік жөніндегі жаһандық бастама (GRI) стандарттарының талаптарын ескере отырып қалыптастырылды. Есепте ERG-дің тұрақты дамуы турғысынан маңызды болып табылатын аспектілер қарастырылған (18-бет). Есептің мазмұны үшінші тараптармен куәландырылмаған.

Осы есепке байланысты барлық сұрақтарды sd.report@erg.net мекенжайына жолдау қажет.

Бұл есеп ағылшын, қазақ және орыс тілдерінде дайындалды. Егер сәйкессіздіктер анықталса, есептің ағылшын тіліндегі нұсқасы басымдыққа ие болады.

Есепке ескертпелер

ERG немесе "Топ" ретінде Eurasian Resources Group S. à r.l компаниясы және (немесе) оның еншілес кәсіпорындары ұғынылады.

КІРІСПЕ

- 02 Әлемдегі біздің орнымыз
- 04 Бас атқарушы директордың үндеуі
- 06 Біздің бизнес-үлгіміз
- 08 Біздің стратегиямыз
- 10 Қызметіміздің нәтижелері
- 12 COVID-19
- 14 Сыртқы орта
- 16 Тәуекелдерді басқару
- 18 Маңызды мәселелер

1: БІЗДІҢ БИЗНЕСІ БОЛАШАҚҚА ДАЙЫНДАУ

- 22 Ұйымдастырушылық трансформация
- 24 Активтер портфелін дамыту
- 27 Технологиялар және операциялық тиімділік

2: АДАМДАРЫМЫЗДЫҢ ӨРКЕНДЕУІНЕ СЕПТЕСЕ ОТЫРЫП

- 32 Денсаулық және өндірістік қауіпсіздік
- 37 Персоналды дамыту
- 41 Еңбек қатынастары

3: ЖЕРГІЛІКТІ ҚОҒАМДАСТЫҚТАРДЫҢ ДАМУЫ МЕН ӘЛ-АУҚАТЫ

- 46 Жергілікті қоғамдастықтарға әрекет
- 49 Әлеуметтік инвестициялар
- 55 Артельді және ұсақ ауқымды өнімге біздің тәсіліміз

4: ЭКОЛОГИЯ САЛАСЫНДАҒЫ ТИІМДІ БАСҚАРУ

- 60 Ауа мен судың әсерін басқару
- 64 Энергия және климаттың өзгеруі
- 67 Қалдықтарды басқару

5: БІЗДІҢ ҚОҒАММЕН ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСЫМЫЗ

- 72 Құндылықты құру және бөлу
- 78 Комплаенс
- 82 Жауапты жеткізу тізбектері
- 86 Мемлекеттік және заң шығарушы органдармен өзара іс-қимыл

ҚОСЫМША

- 88 Корпоративтік басқару, оның құрылымы және тәуекелдерді басқару
- 90 Басқару тәсілдері
- 94 ERG үшін қандай мәселелер маңызды және неге?
- 96 Стейкхолдерлермен өзара әрекеттесуге шолу
- 98 Жан-жақты қатысумен ұйымдарға қатысудың басты мысалдары
- 99 Негізгі операциялық активтер
- 100 GRI көрсеткіштерінің кестесі
- 104 БҰҰ Бас шартының көрсеткіштер кестесі

¹ Мердігерлерді қоспағанда.

² Осы есеп 2019 жылы жарияланған күнтізбелік 2018 жылғы Орнықты даму жөніндегі есептен кейінгі болып табылады.

ӘЛЕМДЕГІ БІЗДІҢ ОРНЫМЫЗ

ERG-табиғи ресурстарды өндіру мен өңдеу саласындағы әртараптандырылған жетекші Топ

БАСТЫ КӨРСЕТКІШТЕР

БАЗАЛЫҚ ЕБИТА \$1 538 млн (2018: \$1 913 млн)	ТОП ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІНІҢ САНЫ¹ 67 272 (2018: 69 253)	СТЕЙКХОЛДЕРЛЕРГЕ БӨЛІНГЕН ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚҰН \$4 183 млн (2018: \$ 4 381 млн)
ЕҢБЕК ЕТУ ҚАБІЛЕТІНЕН АЙЫРЫЛҒАН ЖАРАҚАТТАРДЫҢ ЖИІЛІГІ (LTIFR)² 0,83 (2018: 0,58)	ТОПТЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК ИНВЕСТИЦИЯЛАРЫ \$118 млн (2018: \$115 млн)	ПАРНИКТІК ГАЗДАРДЫҢ ТІКЕЛЕЙ ЖӘНЕ ЖАНАМА ШЫҒАРЫНДЫЛАРЫ 24,2 Мт CO₂e (2018: 24,7 Мт CO ₂ e)

БІЗДІҢ БАСҚАЛАРДАН ЕРЕКШЕЛІГІМІЗ НЕДЕ?

▶ Жаһандық операциялық қатысуы бар Қазақстандағы көпжылдық қызмет	▶ Шығындар деңгейі төмен және өсу әлеуеті жоғары кәсіпорындарды қамтитын әртараптандырылған портфель	▶ Интеграцияланған тау-кен металлургия, қайта өңдеу, энергетикалық, логистикалық және маркетингтік кәсіпорындар
▶ Еуразия орталығында стратегиялық орналасуының арқасында Қытайдың “Бір белдеу, бір жол” бағдарламасына қатысу	▶ Бүкіл әлем бойынша әртараптандырылған және көпжылдық клиенттік база	▶ ERG кобальтті жауапты өндіру саласындағы көшбасшылардың бірі болмақ

1 Мердігерлерді қоспағанда.
 2 Қызметкерлердің өлім жағдайын қоса алғанда.

- ӨНДІРІСТІК ӨҢІРЛЕР**
ҚДР
Қазақстан
Замбия
- ДАМУ ӨҢІРЛЕРІ**
Бразилия
Мали
Мозамбик
Оңтүстік Африка
Зимбабве
- НЕГІЗГІ НАРЫҚТАР**
Қытай
Еуропалық одақ
Жапония
Қазақстан
Ресей
- КОРПОРАТИВТІК КЕҢСЕЛЕР**

НЕГІЗГІ КӘСІПОРЫНДАР³

	Ферроқорытпа	Темір кені	Глинозем және алюминий	Өзге түрлі-түсті металдар	Энергетика	Логистика ⁴
Негізгі кәсіпорындар саны	4	1	4	5	4	1
Орналасқан елдер	Қазақстан	Қазақстан	Қазақстан	ҚДР және Замбия	Қазақстан	Қазақстан

3 Жеке кәсіпорындар туралы толығырақ ақпарат 99-бетте берілген.
 4 Sabot логистикалық кәсіпорны басқа түсті металдарға енгізілген, өйткені бұл ең алдымен Африкадағы біздің кәсіпорындар үшін қолдау көрсететін бизнес.

БАС АТҚАРУШЫ ДИРЕКТОРДЫҢ ҮНДЕУІ

“2020 жылғы оқиғалар оның барлық құрамдас бөліктері — операциялық, қаржылық және тұрақты дамуды ескере отырып, бизнесті басқарудың маңыздылығын тағы бір рет атап өтті”.

Бенедикт Соботка

Бас атқарушы директор

Стратегиялық контекст

2019 жылы біз Қазақстандағы бизнесіміздің 25 жылдығын атап өттік. Бұдан әрі біз өз қызметімізді бизнестің тұрақты дамуына және ұзақ мерзімді перспективада құндылықты құруға бағытталған осындай тәсілмен жалғастыратын боламыз.

Осы тұрғыда біз өзіміздің 2025 стратегиямызды іске асыруды жалғастыра отырып, ұйымдық трансформацияға, стейкхолдерлеріміздің үмітіне, цифрлық технологияларды енгізуге және қаржылық жағдайымызды нығайтуға ерекше назар аудара отырып, жалғастырдық. Қол жеткізген нәтижелерге қарамастан, өндірістік қауіпсіздік саласындағы көрсеткіштердің нашарлауы байқалды, және бұл сала біздің басты басымдығымыз болып қалып отыр.

Сонымен қатар, 2020 жылы біз COVID-19 пандемиясының салдарымен күресу үшін шаралар қабылдауға мәжбүр болдық (толығырақ әрі қарай). Қалыптасқан жағдай, сөзсіз, біздің қызметкерлерімізге, біздің бизнесімізге және кәсіпорындарымыз орналасқан елдерге айтарлықтай әсер етуде. Біз туындаған проблемалық мәселелерді шешу қамында белсенді жұмысты жалғастырамыз.

Қаржылық нәтижелер

Салыстырмалы түрде табысты болады деп бағалғанына қарамастан, 2019 жыл күрделі нарықтық жағдайлармен және бағаның төмендеуімен сипатталды. Топтың кірісі 9%-ға, EBITDA көрсеткіші 19,6%-ға төмендеді. Сонымен қатар өндірістік көлемдерде оң қарқынмен қатар теріс динамика да байқалды. Соған қарамастан, операциялық қызметтен түскен ақша 561 миллион АҚШ долларын, ал капиталдық шығындар 869 миллион АҚШ долларын құрады. Капиталды шығындар Metalkol RTR кәсіпорнын жобалық қуатқа шығару және Қазақстан мен Африкадағы Frontier кәсіпорындарындағы өндірісті қолдауға бағытталды.

2019 жылдың соңында Standard & Poor's агенттігі Топтың кредиттік рейтингін “В”-дан “В-”-ға дейін төмендетті. Басқа факторлармен қатар, бұл нарықтың құбылмалылығына байланысты болды.

Осы нәтижелерге әкелген басқа сыртқы факторлардың қатарына біздің өнімге деген сұранысқа әсер еткен АҚШ пен Қытай арасындағы сауда қатынастарындағы шиеленіс те жатады. Бұл ретте нарықта феррохром, хром кені, сондай-ақ глинозем мен алюминий ұсынысының ұлғаюы байқалды. Сонымен қатар, артық қор деңгейі және Қытайдағы электромобильдердің жеткіліксіз сатылымы кобальт бағасына теріс әсер етті.

Осыған байланысты біз қарызды қайта қаржыландыру туралы келісім жасасуды қоса алғанда, бизнесіміздің қаржылық тұрақтылығын арттыру, сондай-ақ басқа кредиторлардан қосымша қаржыландыру алу қамында шаралар қабылдадық (11-бет). Бұл шаралар әсіресе COVID-19 пандемиясына байланысты уақтылы болды.

Тұрақты дамудың басқа салаларындағы қызмет нәтижелері

Жыл күрделі болғанына қарамастан, біз 2025 Стратегиямын іске асыруды жалғастырдық.

Біз, мысалы, бизнесімізді болашаққа дайындау саласында жетістіктерге жеттік. Осы жұмыс шеңберінде ERG Way өндірістік жүйесін енгізу басталды (оның мақсаты өндірістік қызметіміз бен мәдениетімізді үздіксіз жақсарту болып табылады) және операциялық тиімділік бағдарламалары есебінен 68 млн АҚШ долларын үнемдедік.

2019 жылы біршама артта қалғанына қарамастан, Metalkol RTR мақсатқа жетуді жалғастыруда; болашақта кәсіпорын ERG-ге ғана емес, сонымен қатар жалпы аккумулятор батареяларының өндірістік өткізу тізбегіне де айтарлықтай әсер ететін болады.

Біздің қызметкерлер туралы айта отырып, мен 2019 жылы 11 адам өліміне әкеп соқтырған жазатайым оқиға (2018: 5 оқиға) болғанын хабарлауға мәжбүрмін. ССКӨБ қызметкерлерінің қатысуымен жол-көлік оқиғасы салдарынан төрт жағдай орын алды.

Қайтыс болғандардың отбасына қайғырып, көңіл айтамын. Әрбір жағдайға қатысты тергеу жүргізілді және одан әрі олардың алдын алу бағытында шаралар қабылданды. Толық ақпарат 35-бетте берілген.

Бір жыл ішінде біз Қазақстандағы кәсіпорындардағы өндірістік қауіпсіздік жүйесінің кешенді аудитін аяқтадық, ол жақсарту қамында нақты әрекеттерді жасау үшін негіз болды. Біз сондай-ақ осы бағытта шаралар қабылдауды басқа елдерде де жалғастырамыз.

Бұдан басқа, біз персоналдың қазіргі және болашақ кәсіби талаптарға сәйкестігін қамтамасыз ету, сондай-ақ Қазақстанның жас мамандары үшін мүмкіндіктерді кеңейту мақсатында оларды дамыту саласындағы жұмысты жалғастырдық. Осы жұмыс шеңберінде біз “Жаңа кәсіптер атласын” (38-бет) әзірлеуге қолдау көрсеттік, сондай-ақ “Студенттер кәсіпкерлігінің экожүйесі” бағдарламасын жүзеге асыруды жалғастырдық (51-бет).

ERG-дің қауымдастықтар алдындағы өз міндеттемелерін орындауға деген ұмтылысы 2019 жылы (2018 жыл: 115 млн АҚШ доллары) 118 млн АҚШ долларына жеткен әлеуметтік инвестициялар саласындағы көрсеткіштермен, сондай-ақ Қазақстанда өңірлік дамудың жаңа үш жылдық бағдарламасының іске қосылуымен расталады (49-бет).

Біз сондай-ақ экологиялық көрсеткіштерімізді жақсарту үшін белсенді іс-қимыл жасауды жалғастырамыз. Біз жүргізіп жатқан жұмыс атмосфералық ауаға ластанушы заттардың шығарындыларын азайтуға бағытталған (атап айтқанда, Павлодар облысында) құны шамамен 350 млн АҚШ доллары болатын Қазақстанда 10 жылдық бағдарламаны іске асыруды қамтиды. Бұл бағдарлама біздің жаңа Экологиялық стратегиямыздың бір бөлігі болып табылады, оның негізгі бағыттары шығарындыларды азайту, су ресурстарын сақтау, жерді қалпына келтіру, қалдықтарды басқару және биоалуантүрлілікті сақтау болып табылады. Бұдан басқа, тұтастық пен қауіпсіздікті қамтамасыз ету мақсатында барлық Топ бойынша қалдықтарды сақтаудың ірі объектілерінің тәуекелдеріне бағалау, сондай-ақ тәуелсіз сарапшыларды тарта отырып, олардың кейбіреулерінің тәуекелдеріне қосымша бағалау жүргізілді.

БІЗДІҢ КӨЗҚАРАСЫМЫЗ

Табиғи ресурстар саласындағы халықаралық тұрақты әлеуметтік жауапты тиімді компания

БІЗДІҢ МИССИЯМЫЗ

Өзіміз атқаратын істе үздік болу. Құндылықтарға адалдықты сақтай отырып, әлеммен бірге даму. Жер мен адамзаттың потенциалын ұқыпты игере отырып, бізге сенім артқандардың гүлденуін қамтамасыз ету.

БІЗДІҢ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫМЫЗ

Қауіпсіздік

Даму

Бірлік

Жауапкершілік

Тиімділік

Толығырақ 90-бетте

Біздің қоғаммен өзара іс-қимылымызға келетін болсақ, 2019 жылы стейкхолдерлерге бөлінген экономикалық құн 4 183 млн АҚШ долларын (2018 жыл: 4 381 млн АҚШ доллары) құрады, оның ішінде кәсіпорындар орналасқан елдердің үкіметтеріне, қызметкерлерге, жергілікті қоғамдастықтарға, жеткізушілерге және кредиторларға. Мемлекеттік салықтар мен өзге де міндетті төлемдер бойынша төлем 812 млн АҚШ долларын құрады (2018 жыл: 827 млн АҚШ доллары).

Біз сондай-ақ клиенттер (және өндірістік-тұрмыстық тізбегінің басқа да қатысушылары) алдында өз уәделеріміздің орындалуына кепілдік беруге мүмкіндік беретін жауапты жеткізу тізбегін қамтамасыз ету бойынша маңызды шаралар қабылдадық. Бұл бағыттағы шаралар ERG жеткізушілерінің мінез-құлық кодексін бекітуді, сондай-ақ “Таза кобальт” бағдарламасының алғашқы тәуелсіз растамасын алуды қамтиды. Бұл күш-жігер біздің Кобальт институтының және аккумуляторлық батареялар секторына арналған халықаралық Альянс жұмысына қатысуымызбен де қолдау табады.

Бұдан басқа, кейінге қалдырылған техникалық қызмет көрсету және аршу жұмыстары, сондай-ақ кадрларды алмастыруды жоспарлау және өндірісте жедел әрекет ету топтарын құру есебінен өндірістігі іріліктер тәуекелін сәтті төмендетте алдық.

Біз сондай-ақ қосымша “өтімділік буферін” құру арқылы, оның ішінде жалпы айналым капиталын мұқият басқару, қосымша кредиттік желілер алу, капиталды шығындарды төмендету (өндіріс тұрақтылығын сақтауды қоспағанда), шығындарды оңтайландыру және басқа да қосалқы бастамаларды жүзеге асыру арқылы қаржылық жағдайымызды нығайттық.

Тұрақты даму бизнестің тұрақтылығына қалай әсер ететінін де атап өткен жөн. Біздің қызметкерлерімізбен, қауымдастықтарымызбен, кәсіпорындар орналасқан елдердің үкіметтерімен және кредиторлармен оң, сенімге негізделген қатынастарды құру және қолдау біздің бизнесімізді сыртқы күйзелістерден қорғауға мүмкіндік береді.

2020 жылға және одан әріге жоспарлар

Біз қызметкерлеріміз бен жергілікті қоғамдастықтардың қауіпсіздігін қамтамасыз етуге, сондай-ақ COVID-19 пандемиясының біздің бизнеске теріс әсерін азайтуға назар аудардық. Бұдан басқа, біз Топтың тұрақтылығын қаржылық тұрғыдан ғана емес, жалпы алғанда да арттыруға бағытталған бастамаларды іске асыруды жалғастырамыз. 2020 жылғы оқиғалар оның барлық құрамдас бөліктері — өндірістік, қаржылық және тұрақты дамуды ескере отырып, бизнесті басқарудың маңыздылығын тағы да атап өтті.

Қысқа мерзімді және орта мерзімді перспективада жаһандық экономикалық ахуал белгісіз болып қалғанымен, біз жағдайды басқару қабілетімізге сенімдіміз. Біздің Стратегиямыз болашақта Топтың тұрақтылығын қамтамасыз етуді жалғастыру үшін сабақ алудың маңыздылығын түсінеміз. Мүмкін, бұл бағыттарды өзгертуді және ұйымдастырушылық өзгерістерді қажет етеді. Бұдан басқа, біз Қазақстандағы негізгі

Біз құндылықты қалай қалыптастырамыз

Біздің интеграцияланған тау-кен, металлургия, энергетика және көлік қызметі арқылы біз өз кезегінде өнеркәсіптің, құрылыстың, инфрақұрылымның және логистиканың дамуын қолдайтын өнім шығарамыз. Осылайша, біз жасыл экономикаға жаһандық көшудің артықшылықтарын қолдаймыз және аламыз.

КІРІСПЕ	БІРІКТІРІЛГЕН ӨНДІРІС	НЕГІЗГІ ӨНІМДЕР	НЕГІЗГІ НАРЫҚТАР	НӘТИЖЕЛЕР
<p>Қаржы Біз сыртқы қаржыландыру көздерінен біздің қызметіміздің немесе инвестицияның нәтижесінде алынған қаржы ресурстарымызды тиімді пайдалануға ұмтыламыз.</p> <p>Адамдар Құндылықтарды қалыптастыруда біз жұмыскерлеріміздің, мердігерлеріміздің және қызметтерді жеткізушілердің біліктілігіне, әл-ауқатына және ынтысына арқа сүйейміз.</p> <p>Өзара қарым-қатынас Біз барлық стейкхолдерлерімізбен өзара құрметке, айқындыққа және сенімге негізделген сындарлы қарым-қатынас құруға талпынамыз.</p> <p>Табиғи ресурстар Өз қызметіміз барысында табиғи ресурстармен жауапты жұмыс жасау – олардың қайта жаңармауын ескерер болсақ, аса маңызды болып табылады.</p> <p>Негізгі активтер Негізгі құралдарды сатып алуға, дамытуға және ұстауға жұмсалатын елеулі инвестициялар бізге ұзақ мерзімді келешекте пайда алуға мүмкіндік береді.</p>		<p>Ферроқорытпа Болат өнеркәсібі</p> <p>Кобальт Литий-ионды батареялар</p> <p>Мыс Инфрақұрылым және құрылыс Көлік Электротехника және электроника</p> <p>Алюминий Инфрақұрылым және құрылыс Транспорт</p> <p>Темір кені Болат өнеркәсібі</p> <p>Көмір Электрэнергия Жылу энергиясы</p>	<p>Қытай</p> <p>Еуропалық одақ</p> <p>Жапония</p> <p>Қазақстан</p> <p>Ресей</p>	<p>Әлеуметтік көрсеткіштер</p> <p>LTIFR 0,83</p> <p>ТӨЛЕНГЕН САЛЫҚТАР \$812 млн</p> <p>ӘЛЕУМЕТТІК ИНВЕСТИЦИЯЛАР \$118 млн</p> <p>Экологиялық көрсеткіштер</p> <p>ПАРНИКТІК ГАЗ ШЫҒАРЫНДЫЛАРЫ 24,2 Мт CO₂e</p> <p>ЭЛЕКТР ҚУАТЫН ТҰТЫНУ 270 939 ТДж</p> <p>СУДЫ ТҰТЫНУ 1 862 млн м³</p> <p>Қаржылық көрсеткіштер</p> <p>БАЗАЛЫҚ EBITDA \$1 538 млн</p> <p>ТҮСІМ \$4 872 млн</p> <p>ЕРКІН АҚША АҒЫНЫ \$234 млн</p>

СЫРТҚЫ ОРТА
→ Толығырақ 14-бетте

СТЕЙКХОЛДЕРЛЕР
→ Толығырақ 96-бетте

ТӘУЕКЕЛДЕР
→ Толығырақ 16-бетте

2025 СТРАТЕГИЯСЫ
→ Толығырақ 8-бетте

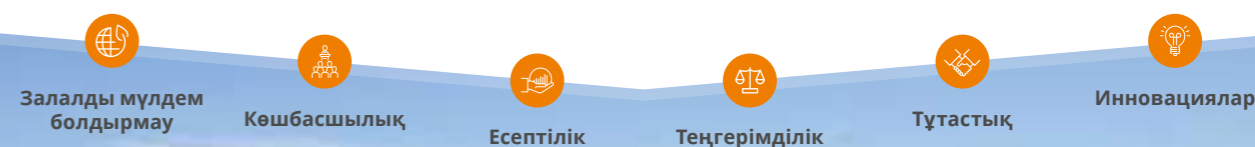
МАҢЫЗДЫ МӘСЕЛЕЛЕР
→ Толығырақ 18-бетте

КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ
→ Толығырақ 88-бетте

Бизнесінің орнықты дамуы үшін ықпалдастырылған стратегия

ОРНЫҚТЫ ДАМУ ПРИНЦИПТЕРІ

ОРНЫҚТЫ ДАМУҒА ҚАТЫСТЫ БІЗДІҢ ТӘСІЛДЕМЕМІЗ

ERG үшін орнықты даму – біздің қоршаған ортаға тигізетін әсеріміз тұрғысынан жауапты басқаруды, әлеуметтік дамуды және корпоративтік басқаруды ғана емес, сондай-ақ келесілерге қол жеткізуді білдіреді:

- Біздің бизнесіміздің тұрақты жұмыс істеуін, оның болашақ өзгерістерге дайындығын және ұзақ мерзімді перспективада құндылықты құру қабілетін қамтамасыз ету;
- Қызметкерлерімізді, акционерлерді, клиенттерді, бизнес-серіктестерді, жергілікті қоғамдастықтарды және біздің кәсіпорындар орналасқан елдерді қоса алғанда, біздің стейкхолдерлеріміз үшін артықшылықтар жасау.

Осылайша, тұрақты даму біздің бизнес-үлгіміздің ажырамас бөлігі болып табылады және негізгі бизнес-процестерге көбірек интеграциялануда. Бұл тәсілдің ең айқын көрінісі - біздің 2025 Стратегиямыз, оның түпкі мақсаты - Бизнесінің тұрақтылығына қол жеткізу.

Біз сондай-ақ Біріккен Ұлттар Ұйымының (бұдан әрі - ОДМ) орнықты даму мақсаттарын қолдаймыз және біздің қызметіміздің нәтижесінде оң әсерімізді ұлғайтуға және жағымсыз әсерлерді азайтуға ұмтыламыз.

Осыған байланысты біз ERG үшін мыналарды ескере отырып, ОДМ-ды ең өзекті деп анықтадық:

- ОДМ-ға және Топ қызметіне қол жеткізудің ықтимал синергиясы;
- Топтың ОДМ-ға қол жеткізуге оң немесе теріс әсер ету мүмкіндігі;
- Біздің кәсіпорындар орналасқан өңірлер үшін ОДМ-ның әрқайсысының өзектілік дәрежесі.

Мұндай ұстаным бізге өз қызметімізді халықаралық стейкхолдерлердің үмітімен жақсырақ байланыстыруға мүмкіндік береді, бұл біздің бизнесіміз бен жалпы қоғамның ұзақ мерзімді мүдделеріне сай. Тиісті ОДМ туралы толығырақ ақпарат 94-95-беттерде, сондай-ақ жеке тақырыптарға арналған тараулардың әрқайсысында келтірілген.

БҰҰ ОДМ-ға сілтемелер біздің ықпал етуімізді, тәуекелдерімізді, мүмкіндіктеріміз бен қызмет нәтижелерімізді қараудың түпмәтіні ретінде келтірілген және ERG-дің өздері ресми түрде қабылдаған мақсаттары болып табылмайды.

СТРАТЕГИЯНЫ ҚАЙТА ҚАРАУ:

Айта кету керек, 2020 жылы COVID-19 пандемиясына және оның 2025 Стратегиясына бизнес Тобына ұзақ мерзімді әсеріне байланысты қазіргі уақытта қайта қарау процесінде.

СТРАТЕГИЯЛЫҚ БАСЫМДЫҚТАР

Теңгерімді өсетін портфель

Қазақстандағы және шетелдегі активтер портфелін дамыту және тұрақты өсіру

Бақытты және кәсіби ұжым

Қызметкерлердің құзыреттіліктерін дамыту және қауіпсіздігі мен әл-ауқатының қамын ойлау

Біздің кәсіпорындар орналасқан өңірлерді орнықты дамыту

Біздің кәсіпорындар орналасқан өңірлерде жергілікті қоғамдастықтардың дамуы мен әл-ауқатына үлес қосу

Барлық істегі тиімділік

Жекелеген активтер мен Корпоративтік кеңсе деңгейінде операциялық тиімділіктің толық ауқымды бағдарламасы

Қаржылық тұрақтылық

Әрі қарай қаржылық тұрақтану және акционерлер үшін табыстылықты жайлы деңгейде қамтамасыз ету

СТРАТЕГИЯЛЫҚ МАҚСАТТАР

- Қазақстандағы активтерді әрі қарай дамыту
- Халықаралық активтердің ағымдағы портфелінен қайтарымды ұлғайту
- Табиғи ресурстарды пайдаланудың және (немесе) активтерді сатудың жаңа мүмкіндіктері есебінен портфельді оңтайландыру
- Активтерді сату есебінен портфельді оңтайландыру
- Топтың энергетикалық бизнесін әрі қарай дамыту

- Қауіпсіз еңбек жағдайларын құру
- Қызметкерлердің денсаулығын нығайту
- Өндірісте және кеңселерде жайлы еңбек жағдайларын құру
- Қызметкерлердің білімі мен құзыреттерін дамыту
- Жұмыскерлердің әл-ауқатын арттыру
- Жұмыс беруші ретінде ERG-дің тартымдылығын арттыру
- Корпоративтік мәдениетті дамыту
- Кадрлық резерв пен көшбасшылық әлеуетті дамыту

- Біздің кәсіпорындар орналасқан өңірлердегі қоғамдастықтардың амандығы мен әл-ауқатын арттыру
- Біздің кәсіпорындар орналасқан өңірлердегі тұрғындардың өмір сүруі үшін жайлы қоршаған орта: таза су, ауа, топырақ
- Жергілікті кәсіпкерлікті дамыту және жергілікті бизнес-орталарды құру

- Тар тұстарын тілу мен өнімділікті арттырудың есебінен Топтың үлесті
- Шығындарды қысқартуы
- Ұйымдастырушылық тиімділікті арттыру
- Сатулардың тиімділігін арттыру
- Үздіксіз жақсарту құралдары мен мәдениетін қалыптастыру

- Акционерлер үшін жайлы дивиденттік табыстылықты қамтамасыз ету
- Салынған капиталға қайтарымның жоғары деңгейін қамтамасыз ету
- Сыртқы қаржыландыруды тарту үшін қолайлы борышқорлық жүктемені сақтау
- Нарықтық конъюктураға қарамастан операциялық қызметті сүйемелдеу үшін өтімділіктің жоғары деңгейін қолдап отыру

СТЕЙКХОЛДЕРЛЕР

- Акционерлер
- Кәсіпорындар орналасқан елдердегі үкіметтер
- Жергілікті қоғамдастықтар
- Клиенттер
- Жеткізушілер / мердігерлер
- Кредиторлар

- Қызметкерлер
- Біздің кәсіпорындар орналасқан елдердің үкіметтері
- Реттеуші органдар
- Жергілікті қоғамдастықтар

- Жергілікті қоғамдастықтар
- Реттеуші органдар
- Аймақтық билік органдары
- Азаматтық қоғам ұйымдары

- Акционерлер
- Клиенттер

- Акционерлер
- Кредиторлар
- Қызметкерлер
- Жеткізушілер / мердігерлер
- Кәсіпорындарымыз орналасқан елдері үкіметтер
- Жергілікті қоғамдастықтар

Операциялық қызмет нәтижелері

**ТЕМІР КЕНІ
КОНЦЕНТРАТЫ МЕН
ШЕКЕМТАСТАР
ӨНДІРІСІ**

+7,3%

**АЛЮМИНИЙ
ӨНДІРІСІ**

+1,9%

**ФЕРРОҚОРЫТПА
ӨНДІРІСІ**

+1,6%

**METALKOL
RTR- ДЕ КОБАЛЬТ
ГИДРОКСИДІ
ӨНДІРІСІ
БАСТАЛДЫ**

COVID-19

2020 жылы COVID-19 өршуіне қарсы жедел әрекет ету аясында біз қабылдаған шаралар туралы ақпарат, оның ішінде өндірістік қызмет пен бизнесті жоспарлауға қатысты шаралар 12-бетте келтірілген.

ТОПТЫҢ ӨНДІРІСТІК НӘТИЖЕЛЕРІ

Өнім	2019 (мың тонна)	2018 (мың тонна)	Өзгеріс
Тауарлық ферроқорытпа ¹	1 639	1 613	1,6%
Тауарлық темір кені концентраты және шекемтастар	13 195	12 292	7,3%
Глинозем	1 393	1 481	(5,9%)
Алюминий	263	258	1,9%
Тауарлық мыс (металл мен концентратта)	141,5	139,5	1,4%
Металдағы кобальт	1,50	1,61	(6,8%)
Кобальттің тауарлық гидроксиді	6,7	0,30	2 133,3%
Көмір	27 503	28 724	(4,2%)

¹ Ферроқорытпа өндірісі (нетто).

2019 жылы біз тауарлық ферроқорытпа өндірісінің көлемін 1,6%-ға немесе 1 639 мың тонна (2018 жыл: 1 613 мың тонна) дейін ұлғайттық. Бұл нәтижеге Ақтөбе ферроқорытпа зауытындағы №4 цех жұмысының тиімділігін арттыру, сондай-ақ басқа цехтарда оңтайландыру бойынша бастамалар арқылы қол жеткізілді (оның ішінде толық өндірістік қуатқа шығару бойынша).

Біз сондай-ақ тауарлық темір кені концентраты мен шекемтастар өндірісін 7,3% - ға немесе 13 195 мың тоннаға дейін (2018 жыл: 12 292 мың тонна) арттыру арқылы нарықтық сұранысты қамтамасыз ете алдық.

Энергетикалық көмірге сұраныстың төмендеуіне байланысты (бірқатар батыс елдерінде көмірді алмастырумен бірге) көмір өндірісі 4,2% - ға қысқарды. Алюминий өндірісі 263 мың тонна (2018 жыл: 258 мың тонна) рекордтық Тарихи белгіге шықты, бұл зауытты оның бастапқы есептік өнімділігінен асыра отырып, қауіпсіз пайдалануға мүмкіндік беретін бірқатар технологиялық жетілдірулердің (электролиз процесінде қуаттың ұлғаюын қоса алғанда) салдары болды.

Тауарлық мыс өндірісінің жалпы көлемі өткен жылмен салыстырғанда өзгерген жоқ.

Boss Mining кәсіпорнының Chambishi Metals өндірісін консервациялауға және

төмендетуге ауыстырылуы Metalkol RTR өндірісі көлемінің өсуімен (24-бет) және Frontier өндірісінің аздап ұлғаюымен (2018 жылғы 139,5 мың тоннамен салыстырғанда 141,5 мың тонна) өтелді.

Boss Mining кәсіпорнының тоқтата тұруы салдарынан тауарлық кобальт өндірісінің көлемі 6,8% - ға немесе 1,5 мың тоннаға дейін қысқарды (2018 жылы: 1,6 мың тонна). Metalkol RTR-де жоспарланған өндіріс деңгейіне қол жеткізілмегеніне қарамастан, біз шығару көлемін 6,7 мың тонна кобальт гидроксидіне дейін айтарлықтай арттыра алдық (ішкі тұтыну үшін 1,7 мың тоннаны қоспағанда).

Қаржылық орнықтылық

ТҮСІМ

\$4 872 млн

↓ (-9%)

БАЗАЛЫҚ ЕБИТДА

\$1 538 млн

↓ (-19.6%)

КАПИТАЛДЫ ШЫҒЫСТАР

\$869 млн

↑ (+15.6%)

2019 жылдың бірінші тоқсанында ферроқорытпа, ТКШ және мыс нарықтарындағы жағдай қолайлы болды, бірақ екінші тоқсанда ол өзгерді (бағаның өсуі байқалған ТКШ-ті қоспағанда). Басқа факторлармен қатар, бұған АҚШ пен Қытайдың сауда қақтығысы, Қытайдағы феррохром өндірісінің ұлғаюы, кобальт өндірісінің артуы және қытай нарығында электромобильдердің аз сатылуы себеп болды. АҚШ пен Қытай арасындағы "Сауда соғысы" және батыс елдеріндегі көмірді алмастыру энергетикалық көмірдің құнына теріс әсер етті.

Бағаның орташа деңгейі өткен жылмен салыстырғанда айтарлықтай төмендеді, бұл түсімнің 9%-ға немесе 4 872 млн АҚШ долларына дейін төмендеуіне (2018 жыл: 5 353 млн АҚШ доллары) және соның салдарынан ЕБИТДА базалық көрсеткішінің 19,6%-ға немесе 1 538 млн АҚШ долларына дейін төмендеуіне (2018 жыл: 1 913 млн АҚШ доллары) себеп болды.

■ Операциялық қызметтен түскен таза ақша ағыны 561 млн АҚШ долларын құрады (2018 жыл: 641 млн АҚШ доллары).

Күрделі шығындар 869 млн АҚШ долларына дейін ұлғайтылды (2018 жыл: 752 млн АҚШ доллары), бұл бірінші кезекте ҚДР-дағы Metalkol RTR өндірісінің кеңеюіне және ағымдағы өндірістік қызметті қолдау шеңберіндегі күрделі салымдарға байланысты болды.

2020 жылдың бірінші жартысында Covid-19 ауруы металл бағасына айтарлықтай әсер етті. Бұл ЕБИТДА-ға сөзсіз әсер етеді, сондықтан біз қаржылық тұрақтылығымызды нығайту үшін шаралар қабылдадық. Атап айтқанда, бұл өтімділікке қатысты позицияны нығайтуға, оның ішінде айналым капиталын басқаруға және шығындарды оңтайландыруға қатысты болды. Бұдан басқа, біз Сбербанкпен 700 млн АҚШ доллары сомасына қайта қаржыландыру туралы келісім жасастық, сондай-ақ басқа кредиторлардан қосымша қаржыландыру ретінде 300 млн АҚШ долларына дейін алдық. Біз сондай-ақ бар өндірістік мақсаттарды қолдауға шоғырландыру үшін күрделі шығындарды оңтайландырдық.

Кредиттік рейтинг²

- S&P: B- (B рейтингісіне қатысты төмендеу ол 2019 жылғы 10 желтоқсанда игерілген)
- Moody's: B2

S & P рейтингінің төмендеуі нарықтағы қолайсыз жағдайдың, жоғары күрделі шығындардың және Metalkol RTR-де ақша түсімдерінің кешігуінің салдары болды. Осыған қарамастан, біз берешектерді төлеу жөніндегі өз міндеттемелерімізді орындауға және оларды уақтылы өтеуге жағдай жасаймыз.

² По состоянию на конец отчетного периода.

COVID-19 пандемиясының өршуіне тосқауыл қою

COVID-19 пандемиясының өршуі жағдайында біз қызметкерлеріміздің қауіпсіздігін қамтамасыз ету, операциялық қызметтің бұзылуын азайту және бизнесіміздің тұрақтылығын қамтамасыз ету үшін жедел шаралар қабылдадық. Бұл жұмысты арнайы құрылған дағдарысқа қарсы штаб үйлестіреді.

COVID-19-БЕН КҮРЕС ЖӨНІНДЕГІ ЖАЛПЫҰЛТТЫҚ ШАРАЛАРҒА ҚОСҚАН ҮЛЕСІ

ERG Қазақстанда пандемияның әлеуметтік-экономикалық салдарын жұмсартуға бағытталған жалпыұлттық қор құруға 10 млн-нан астам АҚШ долларын бөлді. Сонымен қатар, бұл топ Нұрсұлтан қаласында вирустың таралуына қарсы күреске 230 мың АҚШ долларын бөлді.

Африкада біз Good Shepherd International Foundation халықаралық қорына қолдау көрсеттік, олар Metalkol RTR маңында тұратын жергілікті қоғамдастықтарға (біздің қызметкерлеріміздің отбасыларын қоса алғанда) 10 мың қайта пайдалануға болатын бетперде ұсынды. Бұл жұмыс кәсіби дайындық бағдарламасы шеңберінде орындалды, оның мақсаты әйелдер үшін экономикалық мүмкіндіктерді

жақсарту болып табылады.Бразилияда жергілікті муниципалитеттерге қолдау көрсету үшін 40 мың АҚШ доллары көлемінде қаржылық көмек көрсетілді; оның аясында азық-түлік және гигиеналық себеттер, 300 мыңнан астам қолғап пен қолды зарарсыздандыруға арналған құралдар берілді.

БІЗДІҢ ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРДІҢ ДЕНСАУЛЫҒЫ МЕН ҚАУІПСІЗДІГІН ҚОРҒАУ

Біз қызметкерлеріміздің денсаулығын қорғауға және қауіпсіздігін қамтамасыз етуге бағытталған шараларды іске асыруға, сондай-ақ операциялық қызметтің үздіксіздігіне баса назар аудардық. Атап айтқанда, мынадай шаралар іске асырылды:

- Өндірістік объектілерді, кеңселерді, вахталық кенттерді, асханалар мен автобустарды дезинфекциялау;
- Өткізу пункттерінде, кеңселерде және автобустарда жылу түсіргіштер мен байланыссыз термометрлерді қолдану;
- Қосымша жеке қорғаныс құралдарын (қайта пайдалануға болатын маскаларды қоса) және қолды өңдеуге арналған санитаризерлер ұсыну;
- Жұмыс орындарында әлеуметтік қашықтық ережелерін енгізу;
- Қызметкерлерді үйден жұмыс орнына дейін және кері тасымалдау үшін қосымша көлікті жалға алу;
- COVID-19 диагнозы немесе басқа тыныс алу аурулары бар қызметкерлерге тегін медициналық

көмек көрсету үшін Қазақстанда медициналық орталық сатып алу;

- COVID-19 диагнозы расталған науқастардың, сондай-ақ карантиндегі немесе өзін-өзі оқшаулаудағы адамдардың жай-күйіне күнделікті мониторинг жүргізу;
- Ақпараттық науқандар өткізу;
- Вахтада жұмыс істейтін қызметкерлер үшін тестілеуді ұйымдастыру;
- Қазақстанда 2020 жылы ашылатын ERG-дің жеке зертханалары үшін жабдықтар сатып алу.

Сонымен қатар, еңбекті ұйымдастыру саласында алдын-алу шаралары қабылданды, соның ішінде:

- Қызметкерлерді жоғары қауіпті топтардан уақытша шығару (атап айтқанда, 55 жастан асқан немесе созылмалы аурулары бар адамдар);
- Қызметкерлерді жоғары қауіпті топтардан уақытша шығару (атап айтқанда, 55 жастан асқан немесе созылмалы аурулары бар адамдар);
- Физикалық байланыстардың ықтималдығын азайту үшін ауысым

“Біздің қызметкерлеріміздің, мердігерлеріміздің, олардың отбасы мүшелерінің және жергілікті тұрғындардың денсаулығы мен қауіпсіздігі біздің басты міндетіміз болып табылады. Біз қажет болған жағдайда шұғыл және алдын алу шараларын қабылдауды жалғастырамыз. Біздің мақсатты көзқарасымыз арқылы біз өндірістік қызметтің үздіксіздігін қамтамасыз еттік және осылайша пандемиядан кейін одан әрі өсу үшін қажетті материалдарды шығару қабілетімізді қолдадық”.

Бенедикт Соботка

Бас атқарушы директор

ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТІҢ ҮЗДІКСІЗДІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ

Операциялық қызметтің үздіксіздігін қамтамасыз ету мақсатында кешенді талдау және тиісті жоспарлау жүргізілді, соның арқасында қалыптасқан жағдай нәтижесінде біздің қызметімізге болмашы әсер етті. Негізгі бағыттар бойынша қабылданған шаралар төменде келтірілген..

Сатылымды жоспарлау

Біз сатылым жоспарларын жүзеге асыруда пандемия индетінің әсерін жақсы түсіну және басқару мақсатында сценарийлерді талдадық. Бұған бенчмарктардың өзгеруін талдау және стресс-тестілеу, сатуға әсер етуі мүмкін негізгі триггерлерді анықтау (мысалы, шекаралардың жабылуы, өндірістік қызметтегі үзілістер және т.б.), негізгі тұтынушылардың жоспарланған жеткізілім көлемін растауы және күтпеген жағдайларға ден қою жоспарларын әзірлеу кірді. Біз сондай-ақ Топтың баламалы нарықтарының/өнімдерін сатып алушыларының нұсқаларын және ілесіп көлік-логистикалық мәселелерді пысықтадық.

Өндірістік қызметтің үздіксіздігін қамтамасыз ету

Біз персоналдың қол жетімділігі айтарлықтай төмендеген жағдайда кем дегенде үш ай ішінде өндірістік қызметтің үздіксіздігін қамтамасыз ету мақсатында жоспар әзірледік (яғни қызметкерлердің жалпы санының 35%-на дейін немесе өндірістік персонал санының 20%-на дейін). Бұл бағыттағы негізгі іс-шараларға мыналар кіреді:

- 12 сағаттық ауысымға көшу;
- Өндірісте жедел әрекет ету топтарын құру;
- Шұғыл емес қызмет көрсетуді, жөндеу және аршу жұмыстарын кейінгі мерзімдерге ауыстыру.

Бұған қоса біз:

- Негізгі басшылар мен операциялық қызметкерлер үшін сабақтастық жоспарларын әзірледік;
- Өндірістік қызметкерлерді ауыстыру қажет болған жағдайда жөндеу қызметкерлерінен тұратын резерв құрдық.

Жеткізу тізбегінің үздіксіздігін қамтамасыз ету

Біз шикізатты, ТМҚ мен жабдықты уақтылы жеткізуді қамтамасыз ету мақсатында кешенді жоспарлау жүргіздік. Атап айтқанда, бұған мыналар кірді:

- Маңызды шикізат қорларының, ТМҚ мен жабдықтардың оңтайлы деңгейін қамтамасыз ету;
- Негізгі жеткізушілермен жоспарлы жеткізілімдерді растау;
- Балама жеткізушілерді анықтау (мүмкін/қажет жерде);
- Әлеуетті көліктік-логистикалық шектеулерді талдау және жеткізудің балама тәсілдерін пысықтау.

Күрделі жобаларды іске асыру

Күрделі жобаларды іске асыру саласында біз жабдықтарды жеткізуді кейінге қалдыруға және мердігерлердің келуіне қатысты талдау жүргіздік, жобаларды іске асыру кестесінен қалыс қалуды қысқарту бойынша жоспарларды әзірледік (оның ішінде жекелеген жұмыс түрлері және жобалау мердігерлерімен қашықтан жұмыс істеу үшін балама жергілікті мердігерлерді тарту арқылы).

ҚАРЖЫЛЫҚ ОРНЫҚТЫЛЫҚТЫ ЖАҚСARTУ

2020 жылдың бірінші жартысында COVID-19 індеті әлемдік экономика үшін маңызды қауіп екені белгілі болды.

Бұл біздің EBITDA және өтімділік көрсеткішімізде көрінуі мүмкін екенін ескере отырып, біз қаржылық жағдайымызды нығайту үшін шаралар қабылдаймыз.

Пандемия жағдайында қаржылық тұрақтылықты жақсартуға бағытталған әрекеттеріміз туралы толығырақ ақпарат 11-бетте келтірілген.

2019 жылы жаһандық мәселелер мен мүмкіндіктерді түсіну және тиімді басқару

АҚШ ПЕН ҚЫТАЙ АРАСЫНДАҒЫ САУДА ШИЕЛЕНІСІ ЖӘНЕ COVID-19 ӨРШУІ ЖАҒДАЙЫНДА ӘЛЕМДІК МЕТАЛЛ НАРЫҒЫ

АҚШ пен Қытай арасындағы сауда қақтығысының дамуы аясында жаһандық экономикалық өсу баяулады; 2020 жылы өсу қарқынының төмендеуіне қатысты алаңдаушылық туындады.

Осы тұрғыда ERG өнімдерінің басым бөлігінің (алюминий, феррокорытпа, мыс, кобальт және энергетикалық көмірді қоса алғанда) бағасы өткен жылмен салыстырғанда төмендеді. Бұл ретте темір рудасының бағасы 30% - дан астам өсімді көрсетті.

COVID-19 пандемиясының жаһандық салдары күтілгеннен едәуір экономикалық баяулауды тудырды, бұл тауар нарықтарына айтарлықтай әсер етті.

Соған қарамастан, 2020 жылдың көктемінде Қытай экономикасының тез қалпына келуі және оны ынталандырудың ауқымды шаралары теріс салдарды азайтуға ықпал етті.

Маңыздылығы және тиісті шаралар: Бизнесінің орнықтылығы мен өміршеңдігі

2019 жылы әлсіз нарық (және 2020 жылы теріс экономикалық факторлардың күшеюі) бизнесті болашаққа дайындаудың маңыздылығын көрсетеді. Осы салада біздің жүргізіп жатқан жұмысымыз келесі шараларды қамтиды:

- Біздің 2025 стратегиямызды іске асыру және ұйымдық мәдениетті нығайту (8-бет);
- ERG Way өндірістік жүйесін енгізуді бастау (22-бет), идеялар фабрикасын және инноваторлар Форумын іске асыру (28-бет), сондай-ақ өндіріске инновацияларды енгізу (28-бет);
- Цифрлық инновацияларды енгізу мақсатында Цифрлық стратегияны іске асыру (28-бет).

Сонымен қатар біз мыналарды жалғастырамыз:

- Біздің активтеріміздің портфелін, оның ішінде инвестициялар арқылы оңтайландыру, бұл Топқа жасыл экономикаға жаһандық көшуге жәрдемдесуге және одан артықшылықтар алуға мүмкіндік береді (6-7 бет);
- Өтімділікті арттыру арқылы қаржылық тұрақтылықты арттыру (11-бет).

ҚАЗАҚСТАН ЖӘНЕ “БІР БЕЛДЕУ, БІР ЖОЛ” БАҒДАРЛАМАСЫ (BRI)¹

China Global Investment Tracker деректері бойынша 2013-2019 жылдары Қытайдың “Бір белдеу, бір жол” (BRI) бағдарламасына құйған жалпы инвестициясы 730 млрд АҚШ долларына жетті.

Еуразия арқылы өтетін жерүсті Жібек жолы BRI негізгі элементі болып табылады, 2019 жылы тауар айналымында 1,34 трлн АҚШ долларын құраған әріптес елдердің үлесіне тиді. Қытай мен Еуропа арасындағы темір жол бойынша сауда көлемі алдағы он жылда айтарлықтай өсуі ықтимал және Қазақстан оның негізгі көлік айрығына айналуы мүмкін.

Дүниежүзілік Банктің² зерттеу есебі деректері бойынша, BRI-мен байланысты инфрақұрылымдық инвестициялардың арқасында Қазақстанның ЖІӨ-ге оң әсер түптеп келгенде 6%-ға жетуі мүмкін. Алайда, пандемияның салдары қысқа мерзімді перспективада Қытайдағы шикізатқа деген сұранысты да, BRI жобаларына қатысты ішкі инвестицияларды да тежейтіндей әсер етуі мүмкін.

Маңыздылығы және тиісті шаралар: ERG-дің Қазақстандағы және одан тыс жерлердегі стратегиялық өсу факторы

Қытай Ресей сияқты ERG өндіретін шикізат тауарларының ірі сатып алушылары болып табылады. Осыған байланысты BRI бағдарламасы сұраныстың артуы, сондай-ақ болашақта бизнестің өсуі тұрғысынан маңызды рөл атқарады деп күтілуде.

Қытай тарапының қаржылық және техникалық ресурстары біздің активтер портфелінің дамуын қолдауды жалғастырады. Ең алдымен, бұл ҚДР-да кобальт пен мыс өндірумен айналысатын Metalkol RTR кәсіпорнын қаржыландырудың жалғасуына қатысты (24-бет). 2019 жылы біз кобальт гидроксидінің алғашқы партиясын Қытайдағы ірі қайта өңдеу зауытына саттық, бұл Metalkol RTR үшін маңызды оқиғалардың бірі болды.

COVID-19

Covid-19 пандемиясының өршуі әлемдік экономикаға үлкен әсер етуде. Осы салдарды азайту мақсатында үкіметтер мен елдердің орталық банктері экономиканы ынталандырудың кең ауқымды бағдарламаларын іске қосты; атап айтқанда, олар пайыздық мөлшерлемелерді төмендетіп, өз елдерінің экономикаларына тікелей инвестициялар жасады. Халықаралық валюта қорының болжамдарына сәйкес, 2020 жылы динамика.

Халықаралық валюта қорының болжамдарына сәйкес кейіннен 2021 жылы 5%-ға өсумен³ 2020 жылы әлемдік экономиканың қарқыны теріс 5%-ды құрайды.

COVID-19-ға әрекет ету шаралары және 2020 жылы пандемияға байланысты экономикалық зардаптар туралы толығырақ ақпарат 12-бетте келтірілген.

ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАР ЖӘНЕ АККУМУЛЯТОРЛЫҚ БАТАРЕЯЛАРҒА СҰРАНЫС

Электромобильді революция кобальтқа жоғары сұраныс тудырады. Осылайша, 2019 жылы⁴ жаңа электромобильдердің әлемдік сатылымы 2,3 миллион бірлікке жетті (2018 жылы 2,1 миллион бірлік)⁵.

2022 жылға қарай электромобильдерде қолданылатын аккумуляторлар үшін кобальтқа сұраныс үш есе (2019 жылмен салыстырғанда), ал 2025 жылға қарай 6 есе артады деп күтілуде. Бұл сұраныс Қытай үкіметінің электр көлігі үшін зарядтау станциялары желісін құруға және электромобильдерге субсидияларды кеңейтуге жоспарланған инвестицияларына байланысты күшейеді. Сұранысты күшейтуде Еуропалық Одақтың “жасыл пактісі” (EU Green Deal) және 2020 жылы бірқатар мүше елдерде енгізілген электромобильдерге субсидиялар да маңызды рөл атқарады.

Кобальтқа сұраныстың өсуіне литий-ионды аккумуляторларды жел және күн электр станцияларында қолданылатын энергияны сақтау жүйелерінде кеңінен қолдану ықпал етеді. 2019 жылдың аяғында литий-ионды аккумуляторлардың орнатылған қуаты артты455 ГВт/сағ дейін (2018 жылдың соңында ол 295 ГВт/сағ құрады)⁶.

Маңыздылығы және тиісті шаралар: Metalkol RTR ERG-ге кобальттің ірі және сенімді жеткізушісі болуға мүмкіндік береді

Біздің ҚДР-дағы кәсіпорындарымыздың арқасында біз жауапты түрде өндірілген аккумуляторлық технологиялардың дамуына ықпал етудің және, демек, жалпы электромобильдік революцияның дамуына ықпал етудің ерекше мүмкіндігіне ие болдық. Осыған байланысты біздің Metalkol RTR кәсіпорнымызды ерекше атап өткен жөн, онда 2019 жылы өндіріс көлемі ұлғайтылып, екінші кезек іске қосылды (24-бет). Бұл кәсіпорынның өнімдері негізінен Қытайда өңделеді және оны әлемнің әртүрлі елдеріндегі тұтынушылар пайдаланады, бұл аккумуляторлар өндірісін және ішкі жану қозғалтқыштарын біртіндеп жаһандық алмастыруды қолдауға мүмкіндік береді.

Бұдан басқа, ERG metalkol RTR-ден кобальт гидроксидін алатын литий-ионды аккумуляторларға арналған прекурсорлар өндіру зауытын салу мүмкіндігін зерделеуде. Бұл ERG кобальт бизнесінің тік интеграциясына ықпал етеді және электромобильдер саласындағы жауапты өндірістік-өткізу тізбегін қамтамасыз ету бойынша мүмкіндіктерімізді кеңейтеді. ERG-дің бас атқарушы директоры Бүкіләлемдік экономикалық форум аясында құрылған аккумуляторлы батареялар секторына арналған халықаралық альянстың тең төрағасы болып табылады.

3 2020 жылғы маусымдағы жағдай бойынша.

4 Яғни электр машиналары және жоғары электрлендірілген гибридті автомобильдер.

ҒАЛАМДЫҚ ДЕКАРБОНИЗАЦИЯ ЖӘНЕ АУЫСУҒА ЫҚПАЛ ЕТЕТІН МЕТАЛДАРДЫҢ МҮМКІНДІКТЕРІ

Наблюдается возрастающая важность декарбонизации мировой экономики, что в 2015 году было отражено в Парижском соглашении об изменении климата (участником которого является Казахстан).

Стейкхолдеры постоянно ужесточают контроль над усилиями предприятий горно-металлургического сектора (в частности, предприятий сектора электроэнергетики, работающих на угольном топливе) по сокращению объемов выбросов.

При этом переход к низкоуглеродной экономике открывает для ERG и сектора в целом потенциальные возможности роста, в числе которых увеличение спроса на кобальт, алюминий и медь.

Маңыздылығы және тиісті шаралар: көміртек ізін басқару және жаңа энергия көздеріне көшуді қамтамасыз ету

2019 жылы біздің Қазақстандағы қызметіміздің көміртегі ізін азайту жөніндегі шаралар шеңберінде мынадай салаларда жұмыс жүргізілді:

- **Энергия тиімділігі:** 2016-2020 жылдарға арналған энергия тиімділігін арттыру жөніндегі бағдарламамызды іске асыру (64-бет);
- **Жаңартылған энергетика:** жиынтық белгіленген қуаты 150-180 МВт жел генерациясының қуаттарын салу жөніндегі жобаны дамыту (65-бет).

Бұдан басқа, өз өнімдерінің арқасында ERG төмен көміртекті экономикаға көшуді қолдау тұрғысынан тиімді орынға ие.

Атап айтқанда, Metalkol RTR кобальтқа деген өсіп келе жатқан әлемдік сұранысты қанағаттандыруға жәрдемдесетін болады және ERG-ді электромобильдік революцияның негізгі ойыншысы ретінде көрсететін болады.

5 EV-Volumes мәліметтері бойынша: ev-volumes.com

6 ERG ішкі зерттеуі негізінде.

7 Benchmark Mineral Intelligence мәліметтері бойынша: benchmarkminerals.com

1 Belt and Road Initiative.

2 Бірыңғай көлік инфрақұрылымы - “Бір белдеу, бір жол” бастамасының сандық моделі және бағалау көрсеткіштері. Дүниежүзілік Банктің саяси зерттеулер туралы жұмыс есебі 8801, сәуір 2019 ж. <http://documents.worldbank.org/curated/en/879031554144957551/Common-Transport-Infrastructure-A-Quantitative-Model-and-Estimates-from-the-Belt-and-Road-Initiative>

Анықтау, бағалау және бақылау

Біздің тәуекелдерді басқару жүйесі біздің бизнесіміздің тұрақтылығы үшін ықтимал қауіптерді және сәйкесінше тұрақты дамудың маңызды мәселелерін дұрыс анықтап, түсінуді қамтамасыз етеді (18- бет).

2019 жылы біз бірқатар жаңа шараларды, соның ішінде жаңа әдіснамалар мен ақпараттық жүйелерді енгізу арқылы тәуекелдерді басқару тәсілдерімізді жетілдірдік. Толығырақ ақпарат қосымшада 89-бетте берілген.

Тұрақты дамуға байланысты негізгі тәуекелдер төмендегі кестеде келтірілген. Топқа әлі белгісіз басқа тәуекелдер, сондай-ақ біздің қызметіміздің тиімділігі мен қаржылық нәтижелеріне айтарлықтай әсер етуі мүмкін шамалы тәуекелдер болуы мүмкін екенін атап өткен жөн.

ОРНЫҚТЫ ДАМУҒА БАЙЛАНЫСТЫ НЕГІЗГІ ТӘУЕКЕЛДЕР ЖӘНЕ ОЛАРДЫ АЗАЙТУ ЖӨНІНДЕГІ ШАРАЛАР

ТӘУЕКЕЛДІ СИПАТТАУ	ТӘУЕКЕЛДІ АЗАЙТУ ЖӨНІНДЕГІ НЕГІЗГІ ШАРАЛАР
<p>Саяси тәуекелдер</p> <p>Кәсіпорындарымыз орналасқан елдердегі саяси тұрақтылық деңгейі бірдей емес. Біз саяси үрдістердің тұрақты өзгеруімен сипатталатын күрделі сыртқы ортада жұмыс істейміз.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Кәсіпорындар орналасқан өңірлеріндегі саяси және макроэкономикалық үрдістерді мониторингтеу және талдау.
<p>Реттеушілік және құқықтық тәуекелдер</p> <p>Біздің қызметіміз жүргізілетін нормативтік жағдайларға әсер ете алатын бірқатар факторлар бар. Олардың қатарына қатысушы кәсіпорындар орналасқан үкіметтерінің жаңа заңдар мен қаулыларды қабылдауы (немесе қолданыстағыларын өзгертуі) кіреді.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Заңнамалық және реттеуші базалардағы әлеуетті өзгерістердің мониторингі; Кәсіби ұйымдар/қауымдастықтар арқылы біздің мүдделерімізді ұсыну; Алынған лицензиялар мен рұқсаттарда көзделген міндеттемелердің сақталуын бақылау.
<p>Баға тәуекелдері</p> <p>Шикізат тауарлары бағасының айтарлықтай төмендеуі немесе құбылмалылығы біздің қызметімізге, оның ішінде қаржылық нәтижелер мен өтімділікке айтарлықтай әсер етуі мүмкін.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Өнім бағаларын бенчмарктерге байланыстыра отырып, ұзақ мерзімді сату шарттарын жасасу; Шикізат тауарларының бағасын хеджирлеу; Сатудың балама арналарын дамыту.
<p>Өндірістік және операциялық тәуекелдер</p> <p>Операциялық ортаның жоғары күрделілігі мүліктік залалға, қызметтің үзілуіне, жоспарланбаған өндірістік тоқтап қалуға, кәсіпорындардың жабылуына, геологиялық формацияларды әзірлеу мен олардың минералдануында белгісіздіктің туындауына, өндірістік қауіпсіздік саласындағы елеулі инциденттерге және қоршаған ортаға залал келтіруге әкелуі мүмкін.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Тәуекелдерді бағалауды ескере отырып, сенімділік пен техникалық қызмет көрсетуді жоспарлау; Машиналар мен жабдықтарға тәуелсіз техникалық диагностика жүргізу; Тұрақты энергиямен жабдықтау жүйесін/сенімді жеткізушілермен ұзақ мерзімді келісімшарттарды қолдау; Шикізатты бақылау (сапасы мен параметрлері бойынша); Қызметтің үздіксіздігін қамтамасыз ету процестерін енгізу; Кен қабаттарын тығыздау және модельдеу; Мүліктік залал тәуекелдерін және қызметтің үзілуін сақтандыру.
<p>Жеткізу тізбегі мен логистикаға байланысты тәуекелдер</p> <p>Жеткізу тізбегінің ауқымына байланысты Топ жеткізілімдердің бұзылуын, сатып алынатын тауарлар бағасының өзгеруін және тауарларды тасымалдау үшін көлік ресурстарының жетіспеушілігін қоса алғанда, өнім берушілердің келісімшарттық міндеттемелерді орындамау тәуекелдеріне ұшырайды.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Тауарлар мен қызметтерді жеткізудің сапасын, ерекшеліктерін, толықтығын бақылау; Шикізатты сатып алу кезінде формулалық баға белгілеуді пайдалану; Темір жол вагондарының меншікті паркін ұстау.
<p>Күрделі жобаларды орындамау тәуекелі</p> <p>Жоспарланған мерзімдерге, бюджетке және ұзақ мерзімді перспективада сапа өлшемдеріне сәйкес ірі күрделі жобаларды орындамау рентабельділік пен беделге (болашақта қаржыландыруды тарту қабілетімізді қоса алғанда) теріс әсер етуі мүмкін.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Кезеңді бақылаумен жобаларды іске асырудың жүйелендірілген және ашық процесі; Жобаларды сараптау және тәуелсіз талдау, тау-кен жұмыстарын жоспарлау процестерін жетілдіру; Жобаны іске асыру мерзімдері мен бюджетінің сақталуын бақылау.

ТӘУЕКЕЛДІ СИПАТТАУ	ТӘУЕКЕЛДІ АЗАЙТУ ЖӨНІНДЕГІ НЕГІЗГІ ШАРАЛАР
<p>Қаржылық тәуекелдер</p> <p>Топ түрлі қаржылық тәуекелдерге, оның ішінде өтімділік тәуекеліне, яғни ағымдағы міндеттемелерді орындай алмауына; кредиттік шарттардың талаптарын сақтамау тәуекеліне, сондай-ақ валюталық, салықтық, кредиттік және пайыздық тәуекелдерге ұшырайды.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Қолданыстағы кредиторлармен берік қарым-қатынасты қолдау және қарыз портфелін, кредит беру мүмкіндіктері мен шарттарын жақсарту бойынша жұмыс; Ақша қозғалысы жоспарын үнемі жаңартып отыру, Топтың өтімділік деңгейін бақылау; Ковенанттардың сақталуын үнемі бақылау; Топтың ашық валюталық позициясының тұрақты мониторингі; Салық заңнамасындағы өзгерістерге және оның талаптарының сақталуына тұрақты мониторинг жүргізу; Контрагенттердің кредит қабілеттілігін талдау.
<p>Адам ресурстарын басқарумен байланысты тәуекелдер</p> <p>Шалғай өңірлерде жұмыс істей отырып, біз өз қызметімізге қажетті дағдылары мен тәжірибесі бар персоналды тарту қабілетімізге, сондай-ақ білікті қызметкерлердің кетуіне байланысты тәуекелдерге тап боламыз.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Қызметкерлердің бәсекеге қабілетті жалақысын қолдау; Кадрлық резервті қалыптастыру үшін персоналды оқыту және дамыту; Қызметкерлерді ынталандырудың тиімді жүйесін енгізу.
<p>Әлеуметтік тәуекелдер</p> <p>Біздің қызметіміз өндірістік объектілеріміздің жанында тұратын жергілікті қоғамдастықтарға теріс әсер етуі мүмкін. Осыған байланысты қызметті жүргізуге әлеуметтік лицензияны жоғалту қаупі туындайды. Сонымен қатар, біз қызметкерлерді басқарудың жалпы тәсілі аясында қызметкерлерімізге (олардың көпшілігі жергілікті қауымдастықтардың өкілдері болып табылады) әлеуметтік артықшылықтар береміз.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Әлеуметтік жобаларды іске асыру; Ауылдық жерлерде жергілікті тұрғындардың қатысуымен ҚДР әлеуметтік-экономикалық жағдайды бағалау бағдарламасын іске асыру; Кәсіпорын іргесіндегі аймақтардағы қоғамдық пікірді бақылау және шағымдарды қарау.
<p>Өндірістік қауіпсіздікке (ӨҚ) байланысты тәуекелдер</p> <p>Біздің кәсіпорындардың қызмет бейіні мен орналасқан жері бақылаудың тиісті құралдары болмаған кезде біздің қызметкерлеріміздің, мердігерлеріміздің және жергілікті тұрғындардың денсаулығы мен әл-ауқатына қатер төнуі мүмкін.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Сертификаттаудан өткен және (немесе) OHSAS 18001 стандартына сәйкес келетін ӨҚ басқару жүйелерін енгізу; ӨҚ саласындағы негізгі тәуекелдерге қатысты нөлдік төзімділік қағидатын іске асыру; ӨҚ жүйелерінің аудиттері; ӨҚ көрсеткіштерін менеджменттерді марапаттау жүйесіне біріктіру.
<p>Экологияға және климаттың өзгеруіне байланысты тәуекелдер</p> <p>Біздің қызметіміздің және үдерістеріміздің сипаты бақылаудың тиісті құралдары болмаған жағдайда қоршаған ортаға залал келтіруі мүмкін.</p> <p>Парниктік газдар шығарындыларының едәуір көлемін ескере отырып, біз реттеушілердің болашақта кәсіпорындардың рұқсат етілген шығарындыларын шектеу әрекеттеріне байланысты тікелей және жанама қауіптерге тап боламыз.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Сертификаттаудан өткен немесе ISO 14001 экологиялық менеджмент жүйесінің стандартына сәйкес келетін басқару жүйелерін енгізу; ISO 50001 энергия менеджменті жүйесінің стандарты бойынша сертификаттаудан өткен Қазақстанда энергетикалық менеджмент жүйесін енгізу; Жаңартылатын энергетиканы дамыту жөніндегі жобаларды іске асыру; Көміртек ізін бағалау.
<p>Комплаенс тәуекелдері</p> <p>Топ парақорлық пен сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға, санкцияларға, адам құқықтарына, дербес деректерді қорғауға, сондай-ақ заңсыз кірістерді заңдастыруға және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимылға қатысты заңнамалық талаптарды сақтамау тәуекелінің деңгейі жоғары өңірлерде қатысады және қызметін жүзеге асырады.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Комплаенс саласындағы Топтың саясатын сақтау мониторингі; Комплаенс тренингтер мен хабардарлықты арттырудың қарқынды бағдарламасы; Контрагенттер мен жеткізілім тізбегінің қатысушыларын жүйелі түрде жан-жақты тексеру; ERG-дің санкцияларды сақтау бағдарламасын жүзеге асыру; ЕО деректерін қорғау жөніндегі жалпы регламент (EU GDPR) және өзге де қолданылатын заңнама талаптарының сақталуын қамтамасыз ету; Топтың тәуелсіз оператор басқаратын жасырын және құпия тәулік бойғы жедел желісін қоса алғанда, бұзушылықтар туралы хабардар ету жүйесінің жұмысын қолдау.
<p>Ақпараттық технологиялармен (АТ) және ақпараттық қауіпсіздікпен (АҚ) байланысты тәуекелдер</p> <p>Цифрландыру және ақпараттық технологиялар саласындағы біздің қызметіміздің аясында техникалық іркілістер, бизнес-процестердегі (негізгі) үзілістер, ішкі және (немесе) сыртқы алаяқтық, деректердің жария етілуі мен құпиялығын бұзу, АҚ-ға қойылатын талаптарды сақтамау және т.б. салдарынан АТ-инфрақұрылымға қолжетімділікті жоғалтуға байланысты тәуекелдер туындап отырады.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Сенімді киберқауіпсіздік жүйесін құру; АТ-сервисстердің жұмысындағы іркілістерге және киберқауіпсіздік оқиғаларына жедел ден қою; Негізгі АТ-процестер үшін үздіксіздік жоспарларын енгізу; Бағдарламалық қамтамасыз етуге лицензиялық шарттар талаптарының сақталуын мониторингтеу.

Маңызды жағдайларды ескере отырып

2019 жылы біз сыртқы стейкхолдерлермен өзара іс-қимылды қамтитын елеулі мәселелерді бағалаудың бірінші кезеңін аяқтадық. Нәтижелер есептілікті дайындау, сондай-ақ жалпы бизнесті басқару кезінде ескерілді. 2020 жылы біз нәтижелерді келесі жолдармен жаңарттық:

- Стейкхолдерлермен өзара іс-қимыл кезінде туындайтын тәуекелдер мен мәселелерді айқындаудың ішкі процестерінің нәтижелерін талдау;

- Орнықты даму жөніндегі тәуелсіз сарапшылар орындаған талдау;
- Топтың негізгі басшыларымен және менеджерлерімен талқылау.

Барлық маңызды мәселелерді келесі критерийлер негізінде скоринг жүйесін қолдана отырып, басымдылыққа ие болды:

- ERG-дің стейкхолдерлерге және олардың мүдделеріне әлеуетті/қолданыстағы әсері;

- Стейкхолдерлердің ERG-ге әлеуеттік/орын алып отырған әсері және топтың бизнес-мақсаттарына қол жеткізуі.

Егер мәселе маңызды деп анықталмаса, бұл оның маңызды емес және назар аударуды қажет етпейді дегенді білдірмейді. Бұл осы мәселенің маңыздылығы осы есепте егжей-тегжейлі қарау үшін жеткілікті жоғары емес екенін білдіреді.

БАҒАЛАУ НӘТИЖЕЛЕРІ

Бағалау қорытындысы бойынша ERG-дің маңызды мәселелеріне басымдық беруге бірқатар елеусіз өзгерістер енгізілді, олар мыналарды қамтиды:

- Инвесторлар мен тұтынушылар шешім қабылдау процесінде климаттың өзгеруі мәселелерін, сондай-ақ ERG өндіретін және төмен көміртекті экономикаға көшу үшін пайдаланылатын металдар үшін коммерциялық мүмкіндіктерді ескеретіндіктен, **“Энергия және климаттың өзгеруі”** мәселесінің маңыздылығын ұзақ мерзімді перспективада ERG үшін маңыздылығына байланысты арттыру;

- Қазақстандағы әлеуметтік-экономикалық даму тұрғысынан маңыздылыққа, сондай-ақ КДР жер қойнауы туралы жаңа Кодекске әлеуметтік инвестициялар саласындағы талаптарды енгізуге негізделген ERG үшін **“Әлеуметтік инвестициялар”** мәселесінің маңыздылығын арттыру;

- 2019 жылы жарақаттанудың артуына байланысты ERG үшін **“Денсаулық және өндірістік қауіпсіздік”** мәселесінің маңыздылығын арттыру;

- Қызметкерлер мен қоғамдастықтардың ERG-ге тәуелділігінің жоғары деңгейіне, сондай-ақ еңбек жағдайларын жақсартудың маңыздылығына байланысты стейкхолдерлер үшін **“Еңбек қатынастары”** мәселесінің маңыздылығын арттыру;

- Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің өзгеруіне, сондай-ақ экология мәселелеріне қоғамдық қызығушылықтың артуына байланысты ERG үшін **“Су мен ауаға әсерді басқару”** мәселесінің маңыздылығын арттыру.

Сондай-ақ бағаланатын мәселелердің құрылымына келесі өзгерістер енгізілді:

- Жеке тармақ ретінде **“Қаржылық тұрақтылық”** мәселесі енгізілді, бұл жалғасып жатқан нарықтық белгісіздік жағдайында ERG-дің қаржылық жағдайын белсенді басқару қажеттілігін көрсетеді;

- Жеке тармақ ретінде **“Активтер портфелін дамыту”** мәселесі енгізілген. Бұл мәселе алдыңғы есепте қаралды, алайда осы жылды бағалау шеңберінде жеке санатқа бөлінді, өйткені бұл бизнестің ұзақ мерзімді тұрақтылығын қамтамасыз ету үшін маңызды болып табылады;

- Жеке мәселе ретінде **“Жауапты жеткізу тізбектері”** тармағы енгізілген. Бұл стейкхолдерлердің бизнестің тұрақты дамуға (оның ішінде адам құқықтары саласында) жанама әсеріне деген қызығушылығын, сондай-ақ пайдалы қазбалардың сенімді көздерін таңдауға және өндірістік-өткізу тізбектерінің ашықтығына барынша мұқият назар аударуын көрсетеді.

“Адам құқығы” мәселесі басқа да бірқатар мәселелердің құрамдас бөлігі болып табылатындықтан (мысалы, қызметкерлерге, өндірістік-өткізу қоғамдастықтарға қатысты), ол олардың әрқайсысын талдау шеңберінде қаралады (яғни бағалау шеңберінде жеке тармақ ретінде қаралмайды). Бұл ретте, ERG-дің адам құқықтарын басқару мәселелеріне жалпы көзқарасына шолу 80-бетте ұсынылған.

Осыған ұқсас, **“Корпоративтік басқару” және “Тәуекел-менеджмент”** мәселелері барлық бизнес-процестердің ажырамас бөлігі болып табылады және осы бағалау шеңберіндегі барлық мәселелер үшін өзекті. Осыған байланысты олар осы мәселелерді талдау аясында қарастырылады.

Маңызды мәселелер және оларды талдау туралы қосымша ақпарат 94-бетте қосымшада келтірілген.

МАҢЫЗДЫ МӘСЕЛЕЛЕР ТІЗБЕСІ

БАҒАЛАУ ШЕҢБЕРІНДЕ ҚАРАЛАТЫН МӘСЕЛЕЛЕР	МАҢЫЗДЫ МӘСЕЛЕЛЕР	СИПАТТАМА
Біздің бизнесті болашаққа дайындау <ul style="list-style-type: none"> Ұйымдастырушылық трансформация Активтер портфелін дамыту Технология және операциялық тиімділік Қаржылық тұрақтылық 	Ұйымдастырушылық трансформация <ul style="list-style-type: none"> Құрылымдарды, процестер мен мәдениетті оңтайландыру арқылы ұйымдастырушылық тиімділікті арттыру. 	<ul style="list-style-type: none"> Құрылымдарды, процестер мен мәдениетті оңтайландыру арқылы ұйымдастырушылық тиімділікті арттыру.
	Активтер портфелін дамыту <ul style="list-style-type: none"> Жиынтығында ERG бизнесінің орнықтылығын қамтамасыз ететін өндірістік, қайта өңдеуші және өзге де активтерді сатып алу, дамыту және (немесе) ұстап тұру. 	<ul style="list-style-type: none"> Жиынтығында ERG бизнесінің орнықтылығын қамтамасыз ететін өндірістік, қайта өңдеуші және өзге де активтерді сатып алу, дамыту және (немесе) ұстап тұру.
	Технология және операциялық тиімділік <ul style="list-style-type: none"> Тәжірибелер мен процестерді оңтайландыру арқылы операциялық қызметтің тиімділігін арттыру. 	<ul style="list-style-type: none"> Тәжірибелер мен процестерді оңтайландыру арқылы операциялық қызметтің тиімділігін арттыру.
	Қаржылық тұрақтылық <ul style="list-style-type: none"> Жеткілікті қаржы ресурстарын/капиталға қол жетімділікті, қаржылық икемділікті және қарыз жүктемесінің қолайлы деңгейін қолдау. 	<ul style="list-style-type: none"> Жеткілікті қаржы ресурстарын/капиталға қол жетімділікті, қаржылық икемділікті және қарыз жүктемесінің қолайлы деңгейін қолдау.
Адамдарымыздың өркендеуіне жәрдемдесе отырып <ul style="list-style-type: none"> Денсаулық және өндірістік қауіпсіздік Қызметкерлерді дамыту Еңбек қатынастары Әртүрлілік және инклюзивтілік 	Денсаулық және өндірістік қауіпсіздік <ul style="list-style-type: none"> Қауіпсіз жұмыс ортасын қамтамасыз ету және қауіпсіз өндірістік тәжірибені дамыту. 	<ul style="list-style-type: none"> Қауіпсіз жұмыс ортасын қамтамасыз ету және қауіпсіз өндірістік тәжірибені дамыту.
	Қызметкерлерді дамыту <ul style="list-style-type: none"> Қызметкерлеріміздің дағдылары мен құзыреттерін дамыту. 	<ul style="list-style-type: none"> Қызметкерлеріміздің дағдылары мен құзыреттерін дамыту.
	Еңбек қатынастары <ul style="list-style-type: none"> Біздің қызметкерлерімізбен және олардың заңды өкілдерімен еңбек қызметіне байланысты немесе байланысты емес негізгі мәселелер бойынша өзара әрекеттесу (мысалы, өмір сүру сапасына, отбасылардың әл-ауқатына және т.б.). 	<ul style="list-style-type: none"> Біздің қызметкерлерімізбен және олардың заңды өкілдерімен еңбек қызметіне байланысты немесе байланысты емес негізгі мәселелер бойынша өзара әрекеттесу (мысалы, өмір сүру сапасына, отбасылардың әл-ауқатына және т.б.).
Жергілікті қоғамдастықтардың дамуы және олардың әл-ауқаты <ul style="list-style-type: none"> Жергілікті қауымдастықтарға әсер ету Әлеуметтік инвестициялар Артельдік және шағын ауқымды өндіру Жергілікті және дәстүрлі ұлттар 	Жергілікті қауымдастықтарға әсер ету <ul style="list-style-type: none"> ERG-дің жергілікті қоғамдастықтарға тигізетін оң және теріс әсері (әлеуметтік инвестицияларды қамтымайды, өйткені бұл мәселе жеке қаралады). 	<ul style="list-style-type: none"> ERG-дің жергілікті қоғамдастықтарға тигізетін оң және теріс әсері (әлеуметтік инвестицияларды қамтымайды, өйткені бұл мәселе жеке қаралады).
	Әлеуметтік инвестициялар <ul style="list-style-type: none"> Біз қатысатын елдердегі әлеуметтік-экономикалық жағдайларды жақсартуға бағытталған ерікті және (немесе) міндетті шығыстар¹. 	<ul style="list-style-type: none"> Біз қатысатын елдердегі әлеуметтік-экономикалық жағдайларды жақсартуға бағытталған ерікті және (немесе) міндетті шығыстар¹.
	Артельдік және шағын ауқымды өндіру <ul style="list-style-type: none"> Артельдік және шағын ауқымды өндірумен айналысатын қоғамдастықтардың болуы, сондай-ақ Африкада немесе оларға жақын жерде ERG өндірісі жүргізілетін аудандарда олармен өзара іс-қимыл жасау. 	<ul style="list-style-type: none"> Артельдік және шағын ауқымды өндірумен айналысатын қоғамдастықтардың болуы, сондай-ақ Африкада немесе оларға жақын жерде ERG өндірісі жүргізілетін аудандарда олармен өзара іс-қимыл жасау.
Экология саласындағы тиімді басқару <ul style="list-style-type: none"> Ауа мен судың әсерін басқару Энергия және климаттың өзгеруі Қалдықтарды басқару Жауаптылықпен жабу және табыстау Судың қолжетімділігі Биоалуантүрлілік 	Ауамен судың әсерін басқару <ul style="list-style-type: none"> Қоршаған ортаға шығарындылар мен төгінділерді жауапты басқару². 	<ul style="list-style-type: none"> Қоршаған ортаға шығарындылар мен төгінділерді жауапты басқару².
	Энергия және климаттың өзгеруі <ul style="list-style-type: none"> Энергияны тұтынуды және парниктік газдар шығарындыларын азайту, сондай-ақ климаттың өзгеруіне әсер етуді басқару. 	<ul style="list-style-type: none"> Энергияны тұтынуды және парниктік газдар шығарындыларын азайту, сондай-ақ климаттың өзгеруіне әсер етуді басқару.
	Қалдықтарды басқару <ul style="list-style-type: none"> Қалдықтарды басқару мәселелеріне (аршуды, қалдықтарды, қождарды, жалпы өнеркәсіптік қалдықтарды және т.б. қоса алғанда) жауапты тәсілді қолдану. 	<ul style="list-style-type: none"> Қалдықтарды басқару мәселелеріне (аршуды, қалдықтарды, қождарды, жалпы өнеркәсіптік қалдықтарды және т.б. қоса алғанда) жауапты тәсілді қолдану.
Қоғаммен өзара әрекеттестігіміз <ul style="list-style-type: none"> Құндылықтарды қалыптастыру және бөлу Комплаенс Жауапты жеткізу тізбектері Мемлекеттік органдармен өзара әрекеттесу және заңнама 	Құндылықтарды қалыптастыру және бөлу <ul style="list-style-type: none"> Экономикалық құндылықты құру және оны ERG-дің стейкхолдерлеріне тарату. 	<ul style="list-style-type: none"> Экономикалық құндылықты құру және оны ERG-дің стейкхолдерлеріне тарату.
	Комплаенс <ul style="list-style-type: none"> Топ пен оның қызметкерлерінің ERG қабылдаған заңнама талаптары мен комплаенс-міндеттемелерін сақтауын қамтамасыз ету. 	<ul style="list-style-type: none"> Топ пен оның қызметкерлерінің ERG қабылдаған заңнама талаптары мен комплаенс-міндеттемелерін сақтауын қамтамасыз ету.
	Жауапты жеткізу тізбектері <ul style="list-style-type: none"> Жеткізу тізбегіндегі жанама теріс әсерді болдырмау және (немесе) жою, сондай-ақ өндірістік-өткізу тізбегінің келесі кезеңдеріне қатысушыларға пайдалы қазбалардың сенімді көздеріне қатысты кепілдіктер беру. 	<ul style="list-style-type: none"> Жеткізу тізбегіндегі жанама теріс әсерді болдырмау және (немесе) жою, сондай-ақ өндірістік-өткізу тізбегінің келесі кезеңдеріне қатысушыларға пайдалы қазбалардың сенімді көздеріне қатысты кепілдіктер беру.
	Мемлекеттік органдармен өзара әрекеттесу және заңнама <ul style="list-style-type: none"> ERG мен кәсіпорындар орналасқан елдердің және басқа елдердің үкіметтері арасындағы қарым-қатынастар, соның ішінде оң және теріс өзара әсер. 	<ul style="list-style-type: none"> ERG мен кәсіпорындар орналасқан елдердің және басқа елдердің үкіметтері арасындағы қарым-қатынастар, соның ішінде оң және теріс өзара әсер.

¹ Біздің қызметкерлерге бағытталған әлеуметтік инвестициялар “Еңбек қатынастары” бөлімінде қарастырылады.
² “Энергия және климаттың өзгеруі” бөлімінде бөлек қарастырылған парниктік газдар шығарындыларын қоспағанда.

БІЗДІҢ БИЗНЕСТІ БОЛАШАҚҚА ДАЙЫНДАУ

МАҢЫЗДЫ МӘСЕЛЕЛЕР

ҰЙЫМДАСТЫРУШЫЛЫҚ
ТРАНСФОРМАЦИЯ

АКТИВТЕР ПОРТФЕЛІН
ДАМУ

ТЕХНОЛОГИЯЛАР ЖӘНЕ
ОПЕРАЦИЯЛЫҚ
ТИІМДІЛІК

→ Толығырақ 22-бетте

→ Толығырақ 24-бетте

→ Толығырақ 27-бетте

Біздің 2025 Стратегиямыз¹ басымдықтарының бірі қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз ету болып табылады. Сонымен қатар, бұл қолайлы борыштық жүктемені және өтімділіктің жеткілікті деңгейін ұстап тұруды білдіреді. 2025 Стратегиямыз келесі басымдықтары әсіресе маңызды:

Нақты шығындарды азайту, ұйымдастырушылық тиімділікті арттыру және үздіксіз жақсарту мәдениетін қалыптастыру арқылы **барлық жерде тиімділікке қол жеткізу**;

Қолданыстағы активтерімізді дамыту, активтерден кірісті арттыру және жаңа мүмкіндіктерді дамыту арқылы теңгерімді **өсіп келе жатқан портфельді сақтау**.

¹ қазіргі уақытта 2025 Стратегиямыз 2020 жылы COVID-19 өршуіне және оның ұзақ мерзімді перспективада бизнес-топқа ықтимал әсеріне байланысты қайта қарау процесінде.

1-БӨЛІМ. БІЗДІҢ БИЗНЕСТІ БОЛАШАҚҚА ДАЙЫНДАУ

2019 ЖЫЛҒЫ НЕГІЗГІ ОҚИҒАЛАРДЫҢ МЫСАЛДАРЫ

Қазақстанда **ERG Way** өндірістік жүйесін енгізуді бастау

Metalkol RTR-ді жобалық қуатқа шығару және жобаның екінші кезегінің басталуы

Қазақстандағы операциялық тиімділікті арттыру жөніндегі бастамалардың нәтижесінде **\$68 млн** үнемделді

ҰЙЫМДАСТЫРУШЫЛЫҚ ТРАНСФОРМАЦИЯ

Барлық жерде тиімділік:

Біздің 2025 Стратегиямыздың басымдықтарының бірі жекелеген кәсіпорындар мен жалпы Топтар деңгейінде тиімділікті арттыру болып табылады. Ұйымдастырушылық тиімділікті арттыруды және үздіксіз жетілдіру мәдениетін қалыптастыруды қамтитын бұл жұмыс тиісті басқару құралдары мен процестерге негізделеді.

Ұйымдық трансформация бизнес-құрылымдар мен процестерді үдемелі жетілдіру, сондай-ақ халықаралық стандарттарға сәйкес келетін жүйелерді, практикалар мен ұйымдық құрылымдарды енгізу арқылы жүзеге асырылады. Біз 2020 жылдың басында COVID-19 пандемиясының өршуіне байланысты қайта қарау процесінде тұрған 2025 стратегиямызды (8-бет) жүзеге асыруды жалғастырдық.

Негізгі мәселелер мен бастамалар

Қазақстандағы ERG Way өндірістік жүйесі

ERG Way өндірістік жүйесі (бұдан әрі — ERG Way) Қазақстанда неғұрлым тиімді өндірістік мәдениетті қамтамасыз ету үшін біздің негізгі құралдарымыздың бірі болып табылады (қызметкерлеріміз бен активтеріміздің негізгі бөлігі шоғырланған). Бұл тәсіл өнімнің бүкіл өмірлік циклі бойында, соның ішінде үнемді өндіріс принциптерін қолдану арқылы тиімділікті қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. ERG Way-дің негізгі мақсаттарына мыналар кіреді:

Жабдықтың жұмысын сақтау және шығындарды тұрақты төмендету бастамаларына ерекше назар аударатырып, өндіріс тиімділігін үнемі арттыру;

Басқарудың бірыңғай қағидаттарын қолдану және жекелеген қызметкерлер мен тұтастай бөлімшелер арасындағы өзара іс-қимылды жақсарту арқылы кәсіпорындар деңгейінде басқару тиімділігін арттыру;

Қызметкерлерді өнімділікті жақсарту процестеріне тартуды арттыру үшін ынталандыру;

Өндірістік процесс шеңберіндегі өзгерістерді, соның ішінде қызметкерлердің мүмкіндіктерін және әртүрлі функционалды бөлімшелер арасындағы ынтымақтастықты кеңейту арқылы жүйелік басқаруды қолдау.

2019 жылы біз Ақсу және Ақтөбе ферроқорытпа зауыттарында (Қазхром), сондай-ақ Қашар карьерінде (ССКӨБ) ERP Way пилоттық енгізілуін бастадық. Атап айтқанда, бұл мыналарды қамтыды:

Тиімділікті арттыру және қызметкерлердің моральдық рухын қолдау үшін кәсіпорындардағы еңбек жағдайларын (оның ішінде үй-жайларды) жақсарту; Барлық деңгейдегі басшыларды оқыту арқылы тиімді қарым-қатынас пен ынтымақтастықты дамыту. Оқу процесі келесі үш бағытта жүргізілді:

- адамдар (яғни, ұйымдық құрылым, қауіпсіздік және т. б.);
- процестер (яғни мақсаттар, қиындықтар және т. б.);
- құралдар (яғни үнемді өндіріс).

Алынған білім практикада қолданылады және тиісті қызмет түрлерінің барлық

қатысушыларына дәйекті түрде жеткізіледі. Бұл үдеріске жәрдемдесу үшін жобалық топ практикалық көмек көрсетеді және ERG Way-дің әрбір кәсіпорынның бизнес-үдерістеріне практикалық енгізілуін қолдайтын болады.

Осы жұмыс аясында Қазхром мен ССКӨБ-тің барлық кәсіпорындарын қамту жоспарлануда. Алдағы уақытта біз ERG Way-ді Қазақстандағы барлық кәсіпорындарға енгізіп, түрлі деңгейдегі басшыларға мамандандырылған оқыту жүргізуді жоспарлап отырмыз.

Корпоративтік мәдениетті трансформациялауды қолдау - Қазақстандағы ERG академиясы

ERG академиясы Қазақстандағы кәсіпорындарымыздың корпоративтік мәдениетін трансформациялауда және біздің 2025 стратегиямызды іске асыруда негізгі рөл атқарады. Оның негізгі бағыттары персоналды ақпараттандыру, ERG құндылықтарын әзірлеу мен олардың өзара байланысы, функционалды стратегияларды әзірлеуге қатысу, Қазақстанда қызметкерлер үшін ауқымды іс-шаралар өткізу және ERG Way өндірістік жүйесін енгізу шеңберінде оқыту болып табылады.

Қазақстандағы ERG бизнес-жүйесі

Біз ERG Бизнес-жүйесін енгізу арқылы (2018 жылы басталған) Қазақстандағы бизнес-үдерістеріміздің тиімділігін арттыру жұмыстарын жалғастырдық. Жүйенің негізгі бағыттары мыналар:

Ұйымдастырушылық тиімділікті арттыру үшін барлық деңгейдегі басшылардың қатысуын арттыру және мүмкіндіктерін кеңейту;

Басқару процестерін жеңілдету және олардың тиімділігін арттыру, соның ішінде бірыңғай стандарттар мен процестерді әзірлеу, әртүрлі функционалды бөлімдер арасындағы жұмысты жақсарту, процестерді автоматтандыру және жұмыс процесін оңтайландыру арқылы.

2019 жылы ERG-дің Бизнес-жүйесін жүзеге асыру шеңберінде мыналар орындалды:

Ұйымның ашықтығын және функционалды бөлімшелердің жауапкершілігін арттыру мақсатында корпоративтік жүйелерді жетілдіру; Сатып алу, жөндеу және техникалық қызмет көрсету процестеріне ерекше назар аударылған процестерді оңтайландыру.

Қазақстандағы ұйымдастырушылық дизайн және ресурстарды жоспарлау

Қазақстанда біздің үдерістеріміздің ашықтығын арттыру және біздің бизнестің ағымдағы және болашақ қажеттіліктерін қамтамасыз ету мақсатында тиімді ұйымдастырушылық құрылымдарды қалыптастыру бойынша жұмыс жалғастырылды. Бұған мыналар кірді:

- Ұйымдық құрылымдарды тегістеу және тиімділігін арттыру мақсатында ұйымдық дизайнды қайта қарау;
- Нәтижелілікті бағалауға ашық тәсілді қамтамасыз ету үшін лауазымдардың сипаттамасын және лауазымдық санаттар жүйесінің құрылымын біріздендіру жөніндегі жұмысты жалғастыру;
- Біздің кәсіпорындарда персоналды басқару бойынша функцияларды стандарттау мақсатында бірыңғай сервистік орталық құру (атап айтқанда, бұл жалдау, еңбекақы төлеу процестеріне және басқа да әкімшілік процестерге қатысты).

Қазақстандағы функционалды трансформация бастамалары

Аталған бастамаларға қосымша ERG мақсаттарына қол жеткізу үшін бөлімшелер деңгейінде бірқатар трансформациялық бастамалар іске асырылды, соның ішінде:

Күрделі жобаларды неғұрлым тиімді іске асыруды қамтамасыз ету үшін ERG Capital Projects компаниясын құру;

Қалдықтарды қайта өңдеу, кәдеге жарату және коммерциялық пайдалану жөніндегі Топтың қызметін кеңейту үшін ERG Recycling компаниясын құру (68-б);

Тәуекелдерді басқаруды жетілдіруге бағытталған шаралар кешенін іске асыру¹, оған мыналар кіреді:

- қызметтің үздіксіздігін қамтамасыз ету, күрделі жобалардың тәуекелдерін басқару және ішкі бақылау бойынша тәсілдерді жетілдіру;
- тәуекелдерді басқарудың ақпараттық жүйесін енгізу;
- HAZID жобасын іске асыру (тәуекелдерді басқару мақсатында жауапты тұлғалар тағайындалған және ресурстар айқындалған қауіптер, тәуекелдер және

оларды төмендету шаралары туралы жедел деректер базасын құру).

Бұдан басқа, біз техникалық қызмет көрсету мен жөндеуді (ТҚКЖ) трансформациялау бағдарламасын енгізуді жалғастырдық, оның мақсаты қызмет көрсету тәсілдерін оңтайландыру, Жабдықтың сенімділігін және қолданыстағы процестердің тиімділігін арттыру болып табылады.

Қазақстандағы ТҚКЖ трансформациялау бағдарламасы

2019 жылы Қазақстандағы кәсіпорындарымызда жөндеу уақытын қысқартуға бағытталған 170-тен астам жоба іске асырылды. Бұл жабдықтың қолжетімді жұмыс істеу уақытын шамамен 8 мың сағатқа ұлғайтуға және 19 млн АҚШ долларынан астам үнемдеуге мүмкіндік берді. Олардың көпшілігінде үнемді өндіріс принциптері де қолданылған жобалардың мысалдары мыналарды қамтиды:

- Ақсу ферроқорытпа зауытының (Қазхром) № 1 балқыту цехындағы № 11 пешті жөндеу уақытын 30%-ға қысқартумен күрделі жөндеу;
- Жөндеу уақытын 45% қысқарта отырып, № 4 (ЕЭК) қазандықтың түтін сорғышын жөндеу;
- Жөндеу уақытын 50% қысқарта отырып, № 3 энергия блогын (ЕЭК) жөндеу.

Африкадағы ұйымдастырушылық тиімділікті арттыру — “ERGA SHIFT” бағдарламасы

2019 жылы ұйымдастырушылық тиімділікті арттыру және ішкі мәдениетті нығайту мақсатында Йоханнесбургтегі кеңсемізде “ERGA Shift” бағдарламасы іске қосылды. Бағдарламаның мақсаты ERG Africa-ға Бизнес-жүйесінің тұрақтылығына қол жеткізуге жәрдемдесу және корпоративтік 2025 Стратегиясына көбірек сәйкестікті қамтамасыз ету болып табылады.

Бағдарлама үш негізгі бағытты қамтиды:

- Өзгерістерді енгізу мақсатында көшбасшылық әлеуетті арттыру және тиімділігін арттыру;
- Корпоративтік мәдениетті, оның ішінде өзара іс-қимылды, коммуникацияларды және еңбек жағдайларын жақсарту есебінен нығайту;
- Қаржылық көрсеткіштерге, мәдениетке, қауіпсіздікке және тұрақты дамуға қатысты үнемі жақсартуға ұмтылысты дамыту.

Алдағы уақытта осы бағдарламаны Африкадағы басқа кәсіпорындарымызға енгізуді жоспарлап отырмыз.

Болашаққа жоспар

2020 жылға біздің жоспарымыз:

Пилоттық режимде әрбір инвестициялық жобаны оның тұрақты дамуға әсері тұрғысынан қарау мақсатында жобалар бойынша шешімдер қабылдауға ықпал етуді бағалауды ықпалдастыру;

Тұрақты дамуды басқару тәсілдерін, оның ішінде әлеуметтік жобалардың әсерін бағалау әдістемесін әзірлеу арқылы жетілдіру;

Қазақстанда ERG Бизнес-жүйесін және ERG Way өндірістік жүйесін енгізуді жалғастыру;

Адам ресурстарын басқаруды оңтайландыру, оның ішінде тиімсіз процестерді жою арқылы;

Бірыңғай қызмет көрсету орталықтары базасында функцияларды біріздендіруді және орталықтандыруды жалғастыру.

Сонымен қатар, біз бизнесті жақсы ұйымдастыру және басқару мақсатында COVID-19 пандемиясының әсерін егжей-тегжейлі зерттеуді жалғастырамыз.

1 Қосымшада толығырақ, 89-бет.

АКТИВТЕР ПОРТФЕЛІН ДАМУ

Теңгерімді өсіп келе жатқан портфель:

Біздің 2025 Стратегиясы шеңберіндегі басым міндеттердің бірі активтеріміз портфелінің орнықты өсуі мен дамуын қамтамасыз ету болып табылады. Бұл біздің Қазақстанда бар активтерімізді дамытуды және халықаралық активтердің ағымдағы портфелінен қайтарымды ұлғайтуды көздейді. Сонымен қатар, біз табиғи ресурстарды пайдаланудың жаңа мүмкіндіктері есебінен портфелімізді оңтайландыруға ерекше назар аударамыз және (немесе) активтерді сату, сондай-ақ Топтың энергетикалық бизнесінің одан әрі дамуын қамтамасыз етуге ұмтыламыз.

БҰҰ тұрақты дамуының релевантты мақсаттары

БҰҰ ОДМ БҰҰ айқындаған тиісті міндеттер

- 8.2** Өртараптандыру, техникалық жаңғырту және инновациялық қызмет арқылы экономикадағы өнімділікті арттыруға қол жеткізу.
- 9.2** Бәрін қамтитын және тұрақты индустрияландыруға жәрдемдесу және 2030 жылға қарай өнеркәсіптегі жұмыспен қамту деңгейін және жалпы ішкі өнімдегі өнеркәсіп өндірісінің үлесін елеулі түрде арттыру.
- 9.4** 2030 жылға қарай инфрақұрылымды жаңарту және өнеркәсіптік кәсіпорындарды тұрақты ету арқылы қайта жабдықтау.

Біздің активтеріміз портфелінің теңгерімді өсуін қамтамасыз ету мақсатында 2019 жылы бірқатар бастамалар іске асырылды, олардың мысалдары төменде келтірілген.

КҮРДЕЛІ ЖОБАЛАРДЫ БАСҚАРАТЫН ЖАҢА КОМПАНИЯ

ERG Capital projects компаниясы арқылы біз Қазақстандағы жобаларды басқару бойынша құзыретімізді шоғырландырып, нығайттық. Бұл білікті персоналды тартумен және процестерді жетілдірумен үйлесе отырып, біздің жобаларымыздың болашақта табысты іске асырылуына ықпал етеді.

Сонымен қатар, біз тиісті басқару жүйесін әзірлеу арқылы капиталды басқару саясатын жүзеге асыруды жалғастырдық.

“ТИІМДІ КЕНІШ” ЖОБАСЫ

Біз өзіміздің техникалық директорымыздың басшылығымен топ деңгейінде жобаларды кешенді бағалау және тау-кен жұмыстарын жоспарлау жөніндегі команданы қалыптастыруды жалғастырдық. Команда және оның тәуелсіз сарапшылары кен орындарының геологиялық модельдерін жаңартады және біздің кеніштеріміздегі тау-кен жұмыстарын жоспарлау процесін жақсартады.

Атап айтқанда, 2019 жылы Қашар карьерінде (ССКӨБ) және “Қазақстан тәуелсіздігінің 10 жылдығы” шахтасында (Қазхром) ауқымды геологиялық барлау жұмыстары жүргізіліп, халықаралық стандарттарға сай гео-3D-үлгілеуге көшу жүзеге асырылды. Қазақстан Аллюминий және Шұбаркөл көмір кәсіпорындарында осындай аз көлемдегі бағдарлама іске асырылуда.

Сондай-ақ, біз JORC 2012 талаптарына сәйкес кен орындарының қорларын есептеу және геологиялық-өнеркәсіптік бағалау үшін Metalkol RTR бойынша ауқымды геологиялық барлау бағдарламасын аяқтадық.

Frontier кәсіпорнында аршу қазу көлемін азайту және жобаның экономикалық көрсеткіштерін жалпы арттыру мақсатында кенішті игеру жоспары оңтайландырылды.

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ГЕОЛОГИЯЛЫҚ БАРЛАУ ЖҰМЫСТАРЫ ЖОБАЛАРЫНЫҢ ПОРТФЕЛІН ОҢТАЙЛАНДЫРУ

Біз геологиялық барлау жобаларының портфолиосын, соның ішінде жаңа лицензиялар қосу арқылы оңтайландырдық. Біздің қазіргі портфеліміз дамудың әртүрлі кезеңдерінде 30-дан астам нысанды қамтиды және хромит, боксит, темір кені, марганец және басқалары сияқты минералдардың әртүрлі түрлерін ұсынады.

Бұл біздің ресурстар мен пайдалы қазбалар қорын толықтыруға мүмкіндік береді.

мүмкіндік береді. Сонымен қатар, қалдықтарды қауіпсіз және заманауи қоймада қайта өңдеуді және дұрыс сақтауды жүзеге асыра отырып, біз:

Батареяларды өндірудің қолжетімді технологияларын дамытуды және сәйкесінше электромобильді революцияны қолдаймыз (15-бет); Біздің “Таза кобальт” бағдарламыз аясында жауапты өндірістік-өткізу тізбегіне кепілдік береміз (84-бет);

Тиісті түрде сақтамау және тиімсіз басқару нәтижесінде жинақталған шлам

қалдықтарын қайта өңдеу және оларды басқару жауапты түрде жүзеге асырылатын қазіргі заманғы объектіге ауыстыру арқылы осы жердің қоршаған ортасының ластану тәуекелдерін төмендетеміз (68-бет).

2019 жылы біз Metalkol RTR бірінші кезегінің жобалық қуатына шығаруды жалғастырдық және бірінші кезекте жоспарланған өңдеу жылдамдығының 100%-ына жеттік. Соған қарамастан, өндіріс көлеміне Кингаммбо қалдық қоймасындағы материалдардың сапасы (күтілгеннен төмен), сумен

жабдықтау проблемалары және кеншілердің заңсыз қызметі әсер етті (56-бет).

Metalkol RTR-ді жобалық қуатқа шығару мақсатында біз таспалы сүзгілерді күрделі жөндеуді және өндірістік инфрақұрылымды жаңғыртуды қамтитын бірқатар бастамаларды іске асырамыз.

Сонымен қатар, фабриканың құрылысы 2020 жылдың екінші тоқсанында аяқталатын екінші кезектің құрылысы басталды. Екінші кезек, толық қуатына шығару 2020 жылдың үшінші тоқсанына жоспарланған, өнімділікті жылына 6 мың тонна кобальт пен 28 мың тонна мысқа арттыруға мүмкіндік береді.

Сонымен қатар, қазіргі уақытта біз литий-ионды аккумуляторларға арналған прекурсорлар зауытын салу мүмкіндігін зерттеп жатырмыз, онда Metalkol RTR кобальт гидроксидінің ерекше жеткізушісі болады.

Frontier карьерін кеңейту — “Контур-3” жобасы (ДРК)

2019 жылы біз карьерді ұлғайту арқылы Frontier мыс кен орнын игеруді жалғастырдық (“Контур-3” жобасы). 2019 жылы аршу қазу бойынша жұмыстардың басым бөлігі орындалды, бұл жоба аяқталған кезде қосымша 350 мың тоннадан астам концентраттағы мыс өндіруге мүмкіндік береді. “Контур-3” жобасы кәсіпорын қоймаларында жинақталған кен қорларын қайта өңдеумен қатар кенішті игеру мерзімін 2024 жылға дейін ұзартуға мүмкіндік береді.

Сонымен қатар, біз қосымша бұрғылау және геологиялық-технологиялық жұмыстарды, сондай-ақ баурайлардың сырғыма тұрақтылығын бағалауды жүргіздік. Бұл жұмыстар карьерді одан әрі кеңейту (кен орнын игеру мерзімін шамамен 10 жылға ұлғайтуға мүмкіндік беретін “Контур-4” жобасы) және 2020 жылы аяқталатын алдын ала техникалық-экономикалық негіздемені дайындау мақсатында жүргізілді.

Глинозем және алюминий

ҚЭЗ-2 жобасын іске асыру арқылы құндылықты арттыру (Қазақстан)

Біз Қазақстан электролиз зауыты — ҚЭЗ-2-нің ірі жобасы бойынша жұмысты жалғастырдық. Оны іске асырудың арқасында біз алюминий өндірісі бойынша жалпы қуатты екі еседен астамға арттыра аламыз. Бұл бізге сұраныстың күтілетін өсуін қанағаттандыруға, сондай-ақ болашақта алюминий қорытпаларын өндірудің негізін қалауға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, біз алюминий сатып алушылар базасын сәтті әртараптандырдық. Осылайша, Қытай мен Тәжікстанға біздің сатылымдарымыздың айтарлықтай үлесі тиесілі.

Біз осы жоба үшін (құны 1-ден 1,5 млрд АҚШ долларына дейін) екі қатарлас банктік техникалық-экономикалық негіздемені (ТЭН) аяқтауда едәуір ілгеріледік, нәтижесінде оны дамыту тәсілі таңдалды. Қазіргі уақытта біз қаржыландыруды ұйымдастыру және жоба бойынша мердігерді таңдау бойынша жұмыс істеп жатырмыз.

Ферроқорытпа

“Қазақстан Тәуелсіздігінің 10 жылдығы” шахтасын әзірлеу (Қазхром, Қазақстан)

2019 жылы біз өндіру көлемін арттыру мақсатында әлемдік деңгейдегі хром кені кен орнын дамытуды жалғастырдық. Бұл жоба біздің ферроқорытпа зауыттарымыздың мұқтаждықтары үшін хром кені жеткізілетін басқа шахталарда өндірудің күтілетін қысқаруын өтеуге, сондай-ақ Қазхром өндірісінің жалпы көлемін ұлғайтуға арналған.

Атап айтқанда, жұмыс алдын ала техникалық-экономикалық негіздемені (ТЭН) одан әрі пысықтауды, оның ішінде қосымша геологиялық-техникалық деректерді жинауды қамтыды. ТЭН шеңберінде неғұрлым жоғары өнімді өндіру әдістеріне (блоктық құлаумен механикаландырылған өндіруді қоса алғанда) көшу мүмкіндігі зерттелді. 2021 жылы алдын ала ТЭН аяқталғаннан кейін біз әзірлеудің ең тиімді әдістерін таңдап, жобалау кезеңіне көшуді жоспарлап отырмыз.

Ақсу ферроқорытпа зауытында пешті қайта жаңарту (Қазхром, Қазақстан)

2019 жылдың тамыз айында Ақсу ферроқорытпа зауытында № 64 балқыту пешін іске қосу-жөндеу жұмыстары басталды. Бұл № 6 цехты жаңарту жобасының бірінші кезегінің аяқталуын белгіледі, оның мақсаты 2026 жылға қарай цехтағы өндіріс көлемін 20%-дан астам ұлғайту болып табылады.

Атап айтқанда, пешті газ өткізбейтін тығыздағышпен жабдықтау жұмыстары жүргізілді, бұл ферроқорытпа газын беру кезінде зарядты қыздырғанда ішінара пайдалану үшін қармауды қамтамасыз етеді. Бұл пештің өнімділігін арттырады, электр қуатын тұтынуды азайтады, шығындарды азайтады және екі жетілдірілген сүзгіні орнатумен бірге атмосфералық ауаға ластанушы заттардың шығарылуын азайтады деп күтілуде.

АКТИВТЕР ПОРТФЕЛИН ДАМУЫ ЖАЛҒАСЫ

№ 6 цехтың қалған үш пешін жөндеу 2026 жылы аяқталады деп күтілуде. Осыдан кейін (және операциялық тиімділікті арттыру бойынша бірқатар шараларды енгізуді ескере отырып) цехтың жоспарланған өнімділігі жылына 480 мың тонна феррохромды құрайды (электр энергиясын тұтынуды 10%-ға төмендету кезінде).

Басқа жобалар

Біздің бизнестің тұрақтылығын қолдайтын басқа өсу және жаңарту жобалары туралы ақпарат төменде келтірілген.

ВAMIN жобасын дамыту (Бразилия)

ERG-дің еншілес компаниясы болып табылатын VAMIN кәсіпорны Бразилияда қуаты жылына 18 млн тонна, шығын деңгейі төмен және табыстылық коэффициенті жоғары жаңа темір кені жобасын әзірлеуде. Жобаға мыналар кіреді:

- ERG-ге тиесілі лицензияланған Pedra de Ferro темір кен орны;
- Porto Sul, терең теңіз порты, оны әзірлеуге және пайдалануға VAMIN тиісті лицензиялары бар;
- Батыс-Шығыс теміржол құрылысының бірінші кезеңі (FIOL). Қазіргі уақытта құрылысты оның қазіргі иесі - Бразилия Федералды Үкіметі жүзеге асырады; 2020 жылы FIOL саудаға шығарылады.

Бұл кешенді жобаның конфигурациясы құрамында қоспалары аз жоғары сұрыпты кенді өндіруді көздейді, бұл Қытайға Австралиядан кенді жеткізетін экспорттаушылардан маңызды артықшылық береді. Бұл парниктік газдар шығарындыларын азайту және қара металлургия кәсіпорындары тарапынан атмосфералық ауа сапасына теріс әсерді төмендету бойынша өз қызметінің контекстінде ерекше өзекті болып табылады.

Қытай үкіметі жоғары сұрыпты кен импортына басымдық береді.

2019 жылғы негізгі қызмет:

- FIOL жобасы бойынша 2020 жылы сауда- саттыққа қатысуға дайындық (2019 жылдан ауыстырылды). Табысты нәтиже жобаның кешенді сипатын қамтамасыз етеді;
- Әлеуетті тең инвесторлармен және бірлескен кәсіпорын бойынша серіктестермен жалғасып жатқан өзара іс-қимыл

ССКӨБ өңдеу фабрикасын жаңғырту (Қазақстан)

Біздің жұмыс істеп тұрған, өнімділігі жылына 17 млн тонна темір кені концентраты мен 8 млн тонна шекемтас өндіретін Рудныйдағы өңдеу фабрикамыз жұмысты жалғастыру үшін қомақты инвестицияларды талап етеді. Осыған байланысты біз болашақ өндіріс көлемін, өндірістік шығындарды қысқартуды және өнімнің сапасын арттыруды ескере отырып, әрі қарай дамудың екі нұсқасының алдын-ала техникалық-экономикалық негіздемесін жасадық, олар:

- Қашар карьерінде жаңа заманауи өңдеу фабрикасын салу;
- Рудныйдағы жұмыс істеп тұрған өңдеу фабрикасын жаңғырту және қызмет мерзімін ұзарту.

Зерттеулер 2020 жылдың бірінші жартысында аяқталды. Бекітілгеннен кейін таңдалған нұсқа жобалау кезеңіне ауыстырылады.

Шұбаркөл көмір кәсіпорнында арнайы кокс өндіретін жаңа зауыт (Қазақстан)

Біз Шұбаркөл көмір кәсіпорнында қуаты жылына 400 мың тоннаға жуық арнайы кокс өндіретін жаңа зауыт салу, сондай-ақ ағымдағы қуаты жылына 210 мың тонна

арнайы кокс өндіру жұмыс істеп тұрған зауытты реконструкциялау мүмкіндігін қарауды жалғастырдық. Бұл балқыту процесінде пайдаланылатын өзіндік құны төмен қалпына келтіргіштерге Top ішіндегі сұранысты қанағаттандыруға, сондай-ақ өнімнің осы түрін бөгде ұйымдарға сатуға мүмкіндік береді.

Осы жоба бойынша техникалық-экономикалық негіздемені аяқтау 2020 жылға жоспарланған құрылысқа көшумен 2021 жылға жоспарланған.

ЕЭК Ақсу электр станциясын қайта жаңарту (Қазақстан)

2019 жылы қазандық агрегаттарды, турбоагрегаттар мен генераторларды ауыстырғаннан кейін № 5 энергоблок пайдалануға берілді. Ауыстыру Энергия блогының қуатын 300-ден 325 МВт-қа дейін арттыруға және сол арқылы топ ішінде күтілетін электр энергиясы тапшылығының туындауын болдырмауға мүмкіндік береді. Энергия блогындағы сүзгілерді ауыстыру атмосфераға ластанушы заттардың шығарылуын қысқартуға мүмкіндік береді (61-бет).

Сонымен қатар, біз № 7 энергоблоқты қайта құрудың техникалық-экономикалық негіздемесін жасап, шарт жасасу стратегиясын бекіттік. 2020 жылы Біз 2025 жылы пайдалануға беру жоспарланған жобалау кезеңіне көшуді жоспарлап отырмыз.

ТЕХНОЛОГИЯЛАР ЖӘНЕ ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ТИІМДІЛІК

Барлық жерде тиімділік:

Біздің 2025 Стратегиямыздың басымдықтарының бірі жекелеген кәсіпорындар мен жалпы Топтар деңгейінде тиімділікті арттыру болып табылады. Атап айтқанда, бұл қиындықтарды шешу және өнімділікті арттыру арқылы нақты шығындарды азайтуды қарастырады.

БҰҰ тұрақты дамуының релевантты мақсаттары

- БҰҰ ОДМ 8** **БҰҰ айқындаған тиісті міндеттер 8.2** Әртараптандыру, техникалық жаңғырту және инновациялық қызмет арқылы экономикадағы өнімділікті арттыруға қол жеткізу.
- БҰҰ ОДМ 9** **9.5** Ғылыми зерттеулерді жандандыру, барлық елдерде, әсіресе дамушы елдерде өнеркәсіптік секторлардың технологиялық әлеуетін арттыру.

Біз тиімділікке қол жеткізуге тырысамыз, соның ішінде:

- Қолданыстағы кен орындарын игеруді оңтайландыру, сондай-ақ инфрақұрылым мен жабдықтарды пайдалану;
- Инновациялық технологиялық шешімдерді енгізу;
- Ағымдағы активтерді жаңарту (25-26 беттерді қараңыз).

Негізгі мәселелер мен бастамалар

Операциялық тиімділікті арттыру жөніндегі бастамалар

2019 жылы Қазақстандағы операциялық тиімділік жөніндегі бөлімше тиімділік пен өнімділіктің шағын, бірақ тұрақты жақсаруын қамтамасыз ететін жүйелі тәсілді енгізуді жалғастырды. Оларға үнемді өндіріс

қағидастарын енгізу (трансформациялау жөніндегі бастамалар шеңберінде (22-бет) және өнімділікті жақсарту мақсатында барлық деңгейдегі қызметкерлердің бірлескен жұмысы жатады. Осы тәсіл аясында ай сайын, тоқсан сайын және жыл сайын жақсарту бойынша ең перспективалы ұсыныстар таңдалады, оларды ұсынғаны үшін қызметкерлерге сыйлықтар беріледі.

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ТИІМДІЛІКТІ АРТТЫРУ БОЙЫНША ТОП-5 БАСТАМА		
Кәсіпорын	Күтілетін жылдық экономикалық тиімділік (\$млн)	Бастамалардың мысалдары
ҚЭЗ	1,9	Электролиз процесінде ток күшінің артуы Бастаманы іске асыру токтың есептік-мүмкін болатын күшін (340 кА) ұлғайтуға мүмкіндік берді, соның арқасында бастапқы алюминий өндірісінің көлемі ұлғайтылды.
ССКӨБ	1,5	Көлік аршу бағытын қысқарту Бұл бастама жаңа автомобиль көлігі схемасын құруды қамтыды, бұл арықтарды тасымалдау шығындарын азайтуға мүмкіндік берді.
Қазхром	1,4	Шихта мазмұнын түзету Бұл бастама пештің перифериялық бункерлерін қолдануды қамтыды, бұл зарядтың құрамын жақсартуға және осылайша пештердің өнімділігі мен феррохромның сапасын арттыруға мүмкіндік берді.
Қазхром	1,2	№ 6 цехта өнімділікті арттыру Цехтың өнімділігін арттыруға жоспарлы жөндеу кестесінің өзгеруі нәтижесінде қол жеткізілді. Бұл ферроқорытпаларды өндіру процесін тұрақтандыру, сондай-ақ жиі істен шыққан проблемалық жерлер мен пеш тораптарын анықтау және жою арқылы мүмкін болды.
Шұбаркөл көмір	0,7	Кокс пешінің тоқтап қалуын азайту Бастама шеңберінде жөндеу ауысымдарын ұйымдастыруға өзгерістер енгізілді (атап айтқанда, 8 сағаттық ауысымды 4 сағаттық ауысымға ауыстыру), бұл жөндеу қызметтерінің өнімділігін арттыруға мүмкіндік берді.

ТЕХНОЛОГИЯЛАР ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ТИІМДІЛІГІ ЖАЛҒАСЫ

Мұндай ұсыныстарды байланыстыру үшін әртүрлі құралдар қолданылады, соның ішінде:

Идеялар фабрикасы: бұл бастама қызметкерлердің жақсарту бойынша идеяларын жинауға бағытталған және Қазақстандағы кәсіпорындарда енгізілген. 2019 жылы Идеялар фабрикасы арқылы 8 мыңнан астам қызметкерлердің идеялары ұсынылды, олардың 4 462-сі іске асыруға қабылданды. Олар шығындарды 14,9 млн АҚШ долларына қысқартуға мүмкіндік береді деп күтілуде (2018 жыл: қызметкерлердің 3 мыңнан астам идеясы берілді, 1,6 мың идея қабылданды). Көрсеткіштердің артуы ERG Way өндірістік жүйесін енгізу (22-бет) қызметкерлердің тартылу деңгейіне оң әсер ететіндігін көрсетеді.

ERG инноваторларының форумы: Қазақстандағы төртінші инноваторлар форумының қатысушылары жаңа бастамаларды әзірлеудің орнына инновацияларды практикада қолдану аспектілеріне, оның ішінде іске асыру жолындағы кең таралған кедергілерді және оларды еңсеру тәсілдерін қарау арқылы назар аударды

2019 Қазақстанда бұл тәсіл 68 млн АҚШ долларын үнемдеуге мүмкіндік берді (2018 жыл: 91,7 млн АҚШ доллары). Бұл ретте басты мақсат ұзақ мерзімді оң әсерін үздіксіз жасай отырып, уақыт өте келе біздің барлық қызметімізге әсер ететін корпоративтік мәдениетті трансформациялау болып табылады.

2019 жылы операциялы тиімділікті арттыру бойынша жаңа бастамалар іске асырылды, оларды қатарына мыналар жатады:

Ферроқорытпаларды дайын өнімге құю бойынша жаңа процес: бұл жоба Ақсу ферроқорытпа зауытында (Қазхром) ұсақтау кезінде пайда болған ұсақ үгітінділерді ферроқорытпа өндірісі процесінен бөлшектеуді және қайта балқытуды болдырмауға мүмкіндік беретін инновациялық құю жабдығын пайдалануды көздейді. Бұл шығындарды, шаң шығарындыларын және электр энергиясын тұтынуды азайтуға, сондай-ақ еңбек жағдайларын жақсартуға мүмкіндік береді.

Вибродиагностика: осы жоба шеңберінде Жабдықтың техникалық жай-күйін және жоспардан тыс тоқтап қалуын бақылау мақсатында Қазхром, Қазақстан алюминийі және ҚЭЗ кәсіпорындарында стационарлық жабдықтың 89 бірлігінде 1 185 діріл датчигі орнатылды. Бұл шығындарды 2,1 млн АҚШ долларына қысқартуға мүмкіндік берді.

Бұдан басқа, Шұбаркөл көмір кәсіпорнында “Ақылды карьер” бастамасын іске асыру басталды. Бұған дейін бұл бастама Қашар карьеріне (ССКӨБ) енгізіліп, өндіру және тасымалдау кезінде өнімділіктің өсуін қамтамасыз етті. Бұл самосвалдар мен басқа да жылжымалы жабдықтардың жұмысын тиімді басқару үшін мамандандырылған диспетчерлік жүйелер мен бағдарламалық жасақтаманы қолдануды қамтиды.

Операциялық қызметтегі инновациялар

Біздің Қазақстандағы ғылыми-зерттеу инжинирингтік орталығымыз (бұдан әрі- F3IO) Өндірісте технологиялық инновацияларды енгізуге ықпал етеді. Іске асырылуы 2019 жылы жалғасқан жобалар төмендегі кестеде келтірілген. Бұдан басқа, F3IO Шұбаркөл көмір және ЕЭК кәсіпорындарының көміріндегі күл құрамын қысқартуға, сондай-ақ металлургиялық процестерде одан әрі пайдалану мақсатында Шұбаркөл көмірінің сапасын жақсартуға бағытталған бірқатар жобалармен жұмыс істеуде.

Цифрлық инновациялар

2019 жылы Топтың цифрлық стратегиясын әзірлеу аяқталды, оны біз пайдаланатын процестер мен әдістерді жақсарту үшін басшылыққа алатын боламыз және ол ERG-ге Индустрия 4.0 қағидаттарына сәйкес келуге мүмкіндік береді. Топтың цифрлық стратегиясы функционалды бөлімшелердің келісілген цифрлық стратегиясына және киберқауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша жүргізіліп жатқан жұмысқа негізделді.

Жаңа цифрлық стратегияда қызметкерлердің біліктілігін арттыруға (соның ішінде роботтандыру және “ауқымды деректер” саласында), экономикалық тұрғыдан тиімді цифрлық инвестициялық шешімдер қабылдауға және біздің бизнес - және өндірістік үдерістерімізді қолдау үшін бейімделген (модульдік) цифрлық архитектураны құруға ерекше көңіл бөлінеді.

Осы саладағы біздің өсіп келе жатқан құзыреттіліктеріміздің, соның ішінде темір кенін өндіру процесінде жасанды интеллект технологияларын қолдануымыздың арқасында біз 2019 жылғы OEE Awards¹ сыйлығының ТМД-дағы “өндірістегі жасанды интеллект” санатындағы финалистері атандық.

Неғұрлым кең контекст тұрғысынан алғанда, біз жергілікті қоғамдастықтарда тәуелсіз орнықты дамуды қамтамасыз ету үшін, оның ішінде жергілікті кәсіпкерлікті дамыту үшін жағдайлар жасау арқылы жаңа цифрлық технологияларды қолдану мүмкіндіктерін зерделеуді жалғастырамыз (52-бет).

1 <https://oe-conf.ru/>.

Өндірістік-өткізу тізбегіне қатысушыларға кепілдік беру - блокчейн технологиясын пайдалану мүмкіндіктерін талдау

2019 жылы біз ҚДР-де Metalkol RTR кобальт қозғалысын бақылаудың тиімділігін арттыру үшін Blockchain технологиясын қолдану мүмкіндіктерін талдауды жалғастырдық. Бұл жұмыс деректерді бірегей қорғау, сондай-ақ осы орталықтандырылмаған технологияның сенімділігі мен қауіпсіздігі есебінен “Таза кобальт” бағдарламасы арқылы берілетін кепілдіктерді күшейте алады.

Біз сондай-ақ кобальттің өндірістік-өткізу тізбегін өндіруден бастап соңғы тұтынушыға дейін, соның ішінде электромобильдердің батареяларында (66-бет) бақылауды арттыруда блокчейн технологиясын пайдалану мүмкіндіктерін зерттеуде кобальт өндіретін ірі компаниялардың консорциумымен ынтымақтастық орнаттық.

Болашаққа жоспар

2020 жылға біздің жоспарларымыз:

Операциялық тиімділікті арттыру бойынша бағдарламалар мен бастамаларды енгізуді жалғастыру; Қазақстан Алюминий кәсіпорындарында, ССКӨБ Сарыбай және Қоржынкөл кен басқармаларында, сондай-ақ “Шығыс” көмір кенішінде “Ақылды карьер” бастамасын іске асыруды жалғастыру; Топтың цифрлық стратегиясын процестік бағыттардың функционалды стратегияларына интеграциялау, бұл Индустрия 4.0 қағидаттарын бизнес-процестерге енгізуге және біздің командаларымыздың цифрлық құзыреттерін жақсартуға мүмкіндік береді; Біздің бизнеске пайда әкелетін стартаптарды анықтау және қаржыландыруды жалғастыру (52-бет), сондай-ақ жасанды интеллект технологияларын қолдануды дамыту.

ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ТИІМДІЛІК ЖОБАЛАРЫНЫҢ МЫСАЛДАРЫ

«ДТКБК Шламы-2» жобасы»	Сұйытылған табиғи газға (СТГ) көшу бойынша ССКӨБ жобасы	Парниктік газдарды ұстау бойынша ЕЭК жобасы	Синтез-газ өндіру бойынша Қазақстан алюминийінің жобасы
Флотация технологиясы әзірленді және сынақтан өтті, бұл хром оксиді бар шламының қалдықтарын байытуды едәуір жақсартады. Бұл хром концентратын өндіру көлемін арттыруға, сондай-ақ кәсіпорынның шламы қалдықтарының қоршаған ортаға әсерін қысқартуға мүмкіндік береді.	ССКӨБ жүк автомобильдерінің дизель паркін СТГ-ға ауыстыру мүмкіндігі қарастырылуда, бұл отынға жұмсалатын шығындарды қысқартып қана қоймай, атмосфералық ауаға ластануы заттардың шығарындыларын азайтуға мүмкіндік береді. Жоба пилоттық режимде іске асыруға дайын, жұмыстарды бастау 2021 жылға жоспарланған.	Жоба ЕЭК электр станциясында парниктік газдарды ұстау әдістерін қарауды көздейді. Бұл техникалық тұрғыдан мүмкін екендігі анықталды, бірақ қазіргі уақытта кең ауқымды пайдалану үшін экономикалық тұрғыдан мүмкін емес. Соған қарамастан, біз балама нұсқаларды зерттеп жатырмыз, оның ішінде “Шығыс” көмір кенішіндегі қазандықтағы газдарды тазартатын шағын қондырғыны сынақтан өткізуді жоспарлап отырмыз (63-бет).	Біздің кальцийлеу пештерімізде мазуттың орнына көмірден өндірілетін синтетикалық газды пайдалану мүмкіндігі расталды. Бұл шығынды және атмосфералық ауаға ластануы заттардың шығарылуын төмендетуге мүмкіндік береді. Өнеркәсіптік жағдайдағы сынақтар бұл тәсілдің тиімділігін растады. Қазіргі уақытта біз жобаны қаржыландыру нұсқаларын зерттеп жатырмыз.

АДАМДАРЫМЫЗДЫҢ ӨРКЕНДЕУІНЕ СЕПТЕСЕ ОТЫРЫП

МАҢЫЗДЫ МӘСЕЛЕЛЕР

ДЕНСАУЛЫҚ ЖӘНЕ
ӨНДІРІСТІК
ҚАУІПСІЗДІК

→ Толығырақ 32-бетте

ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРДІ
ДАМУ

→ Толығырақ 37-бетте

ЕҢБЕК
ҚАТЫНАСТАРЫ

→ Толығырақ 41-бетте

2025 стратегиясына¹ сәйкес біз бақытты және кәсіби ұжымды қалыптастыруға және сақтауға бірінші кезекте көңіл бөлеміз. Бұл біздің қызметкерлеріміздің құзыреттерін дамытуды және олардың қауіпсіздігі мен әл-ауқатына қамқорлық жасауды көздейді.

Біз нәлдік залалға қол жеткізуге ұмтыламыз және қызметкерлеріміздің дағдылары мен құзыреттерін дамыту үшін белсенді жұмыс істейміз. Сонымен қатар, біз Қазақстандағы қызметкерлеріміз бен жергілікті қоғамдастықтардың өзара байланысының жоғары деңгейін ескере отырып, еңбек қатынастары саласында біртұтас тәсілдеме ұстанамыз.

¹ Қазіргі уақытта 2025 Стратегиясы 2020 жылы COVID-19 өршуіне және оның ұзақ мерзімді перспективада бизнес-топқа ықтимал әсеріне байланысты қайта қарау процесінде.

2-БӨЛІМ АДАМДАРЫМЫЗДЫҢ ӨРКЕНДЕУІНЕ СЕПТЕСЕ ОТЫРЫП

2019 ЖЫЛҒЫ НЕГІЗГІ ОҚИҒАЛАРДЫҢ МЫСАЛДАРЫ

Қазақстандағы барлық кәсіпорындарда **өндірістік қауіпсіздікті басқару жүйесінің аудиті** аяқталды

Қазақстандағы өндірістік алаңдардағы әлеуметтік инфрақұрылымды жаңғыртуға **\$20,5 млн** жуық инвестиция салынды

Қазақстанда **“Жаңа кәсіптер атласы”** іске қосылды

Қызметкерлер туралы статистикалық мәліметтер

2019 жылдың соңында біздің қызметкерлеріміздің саны **67 272** адамды құрады², олардың 90%-ы Қазақстанда. Біздің қызметкерлеріміздің **24%**-ын әйелдер құрайды. Top қызметкерлерінің **90%**-дан астамы кәсіподақ ұйымдарының мүшелері болып табылады.

ӨҢІРЛЕР БОЙЫНША ПЕРСОНАЛ САНЫ

Өңір	2019	2018
Қазақстан	63 194	62 422
Африка	3 709	6 446
Бразилия	98	99
Корпоративтік кеңселер ^{3,4}	271	286

² 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ERG-мен жазбаша еңбек шарты бар қызметкерлердің саны. Бұл көрсеткіше мердігерлер кірмейді.

³ Бұл көрсеткіш Еуропа, Ресей, БАӘ және Қытайдағы кеңселерді қамтиды.

⁴ Қазақстан, Африка және Бразилиядағы корпоративтік кеңселер қызметкерлерінің саны тиісті аймақ үшін көрсеткіш құрамында ескерілген.

ДЕНСАУЛЫҚ ЖӘНЕ ӨНДІРІСТІК ҚАУІПСІЗДІК

Бақытты және кәсіби ұжым:

Біздің 2025 Стратегиямыздың басымдықтарының бірі қызметкерлеріміздің қауіпсіздігі мен игілігіне қамқорлық жасау болып табылады. Бұған қауіпсіз еңбек жағдайларын жасау, қызметкерлердің денсаулығын нығайту және саламатты өмір салтын қолдау кіреді.

БҰҰ тұрақты дамуының релевантты мақсаттары

БҰҰ ОДМ БҰҰ айқындаған тиісті міндеттер

3.8 Денсаулық сақтау қызметтерімен жаппай қамтуды қамтамасыз ету

8.8 Еңбек құқықтарын қорғау және барлық еңбекшілер үшін сенімді және қауіпсіз жұмыс жағдайларын қамтамасыз етуге жәрдемдесу

COVID-19

Біздің қызметкерлеріміздің қауіпсіздігін қамтамасыз ету шараларын қоса алғанда, 2020 жылы COVID-19 өршуіне әрекет ету шаралары туралы толығырақ ақпарат 12-бетте берілген.

БІЗ ЗАЛАЛДЫ МҮЛДЕМ БОЛДЫРМАУҒА ҚОЛ ЖЕТКІЗУДІ ҰСТАНАМЫЗ

Біз барлық қызметкерлеріміз бен мердігерлеріміз үшін қауіпсіз, тартымды, өнімді және тұрақты жұмыс ортасын қамтамасыз етуге тырысамыз. Осы мақсатта біз өндірісте залалды мүлдем болдырмауға қол жеткізу бойынша шараларды үздіксіз қабылдаймыз.

Қазақстандағы біздің кәсіпорындар OHSAS 18001 стандартына сәйкес сертификатталған.

Африкада денсаулықты, өндірістік қауіпсіздікті және тұрақты дамуды басқарудың қолданыстағы жүйесі (SHS) OHSAS 18001 стандартын ескере отырып құрылған.

Біздің жеткізу тізбектеріміздегі денсаулық және өндірістік қауіпсіздік мәселелерін басқару туралы толығырақ ақпарат 82-бетте берілген.

Негізгі мәселелер мен бастамалар

Өткен жыл өндірістік жарақаттану тұрғысынан өте қиын болды. Біздің өндірісте өлімге әкелетін жазатайым оқиғалардың көбеюіне қатты қайғырамыз (35-бет). Төменде өндірістік қауіпсіздік көрсеткіштерін жақсарту және қайталанатын өлім жағдайларын азайту үшін біз қабылдаған шаралар сипатталған.

Қазақстанда қызметкерлердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету Өндірістік қауіпсіздік (ӨҚ) саласында басқару тиімділігін арттыру

2019 жылы Қазақстандағы барлық кәсіпорындарымызда қолданыстағы еңбекті қорғауды басқару жүйесіне (ЕҚБЖ) кешенді аудит жүргізілді. Жұмыс келесі бағыттарда жүргізілді:

Олқылықтарды талдау: ӨҚ бақылау механизмдері мен процестеріндегі олқылықтарды анықтау және оның кемелдігін анықтау мақсатында біздің барлық кәсіпорындарымыз бен корпоративтік кеңсемізде бар ЕҚБ тереңдетілген диагностикасы;

Тәуекелдерді бағалау: Ақтөбе ферроқорытпа зауытында (Қазхром) және Ақсу электр станциясында (ЕЭК) қауіптерді анықтаудың жетілдірілген процестерін (HAZID) пилоттық енгізу. 2019 жылы 56 қызметкер оқытылып, 2020 жылға арналған объектілерді тексеру жоспары әзірленді.

Аудит нәтижелері мыналарға негіз болады: ISO 45001 стандартына сәйкес ӨҚ біріктірілген тәуекелге бағдарланған басқару жүйесін енгізу;

Қазақстандағы кәсіпорындарымызға HAZID тәуекелдерін бағалау әдістемелерін енгізу;

Өлім тәуекелдерін басқарудың жетілдірілген бағдарламасын әзірлеу және енгізу;

Қызметкерлердің құзыреттілігін дамытуға жәрдемдесу үшін ӨҚ саласында оқыту бағдарламасын әзірлеу және енгізу;

Мердігерлер мен көлік қауіпсіздігін басқарудың жетілдірілген жүйесін енгізу;

Қауіпсіздік мәдениетін және ӨҚ мәселелеріндегі көшбасшылықты дамыту бағдарламаларын енгізу.

Өндірістік қауіпсіздік саласындағы басқа да негізгі бастамалар

Бір жыл ішінде біз өндірістік қауіпсіздікті жақсарту, соның ішінде өлім қауіпін азайту үшін бірқатар қосымша шараларды жүзеге асырды

Жұмыс келесі бағыттарда жүргізілді:

Биікте жұмыс жүргізу кезіндегі қауіпсіздік:

- биіктікте жұмыстарды қауіпсіз ұйымдастыру және орындау бойынша стандартты әзірлеу және енгізу;
- биіктікте барлық жұмыс орындарына тәуелсіз аудит жүргізу;
- бес кәсіпорында² арнайы оқу полигондарын орнату және биіктікте жұмыс қауіпсіздігін оқыту.

Көлік қауіпсіздігі: көлік қауіпсіздігін басқару регламентін әзірлеу, сондай-ақ ЖКО жиілігі мен салдарын төмендету үшін спутниктік бақылау жүйесін, талдамалық құралдарды және көлікті басқару жүйелерін енгізу. Атап айтқанда, бұл жолаушылар көлігінің 277 бірлігіне қауіпсіздікті бақылаудың автоматтандырылған жүйесін орнатуды қамтыды;

Жеке қорғаныс құралдары (ЖҚҚ): 2021 жылға дейін кәсіпорындарымыздың қызметкерлерін заманауи ЖҚҚ қамтамасыз ету бойынша жаңа бағдарламаны іске асыру. Атап айтқанда, бұл жұмысы денсаулық үшін жоғары тәуекелмен байланысты қызметкерлерге, сондай-ақ ЖҚҚ бойынша корпоративтік стандартты әзірлеу мен енгізуге қатысты болды;

Өлім қауіпін бақылау: негізгі тәуекелдер және оларды наряд-рұқсат беру жүйесіне төмендету тәсілдері туралы хабардар ету процестерін енгізуді қоса алғанда, жоғары қауіпті жұмыстарды орындау кезінде тәуекелдерді бағалау жөніндегі талаптарды күшейту;

Жер асты жағдайындағы жарылыс жұмыстары: “Соколовская” шахтасында (ССКӨБ) персонал мен техниканы жерасты позициялау жүйесін орнату);

Мониторингті жақсарту: Ақтөбе ферроқорытпа зауытында аса қауіпті жұмыстарды орындайтын қызметкерлер үшін 109 жеке бейне жүйесін ұсынуды қоса алғанда, бейнебақылауды жетілдіру жұмыстары жалғасуда.

Қызметкерлердің қатысуын, ынтық және хабардарлығын арттыру

ӨҚ басқару Стратегиямыздың негізгі элементтерінің бірі “бәрінен бұрын қауіпсіздік” қағидатына негізделген мәдениетті қалыптастыру болып табылады. 2019 жылы біз кәсіпорындарымыздағы қауіпсіздік мәдениетін дамыту және нығайту жөніндегі жұмысты жалғастырдық.

Кәсіпорын деңгейіндегі ынтықандыру жүйесі:

кәсіпорын деңгейіндегі “өліммен аяқталған жазатайым оқиғалардың оқиғаларды мүлдем болдырмау” көрсеткішін басшылар тиімділігінің негізгі көрсеткіштеріне (ТНК) енгізу. Бұл ретте еңбек ету қабілетінен айырылған жарақаттардың жиілік коэффициенті (LTIFR) 2018 жылы ТНК-ға қосылды;

Коммуникация және оқыту: біз жүзеге асырып жатқан “кәсіби мамандар лигасын” қоса алғанда, қызметкерлер үшін ірі іс-шаралар барысында қауіпсіздік мәселелері бойынша диалогты қамтамасыз ету (38-бет), сондай-ақ ERG Way өндірістік жүйесі шеңберінде өндірістік персонал үшін ӨБ саласында әртүрлі деңгейлерде оқыту жүргізу (22-бет);

Деректерді басқару және есеп беру: ғимараттар мен құрылыстардың қауіпсіздігін мониторингтеу үшін жақсартылған деректерді енгізуді, сондай-ақ қауіпті/қауіп бар жұмыс жағдайлары туралы есептілікті беруді автоматтандыруды қоса алғанда, деректерді басқару және есептілікті ұсыну жүйелерімізді жетілдіру және орталықтандыру бойынша жұмыс жалғасуда.

Африкадағы қызметкерлердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету

Африкада SHS интеграцияланған жүйесінің тиімділігін арттыру бойынша жұмыс жалғасуда. Жұмыс келесі бағыттарда жүргізілді:

Өлімнің алдын-алу процедураларының тиімділігін бағалау мақсатында Metalkol RTR, Frontier, Chambishi Metals, Comide және Boss Mining кәсіпорындарында ішкі аудит жүргізу (атап айтқанда, электротехникалық жұмыстарға, көлікті басқаруға және биіктіктегі жұмыстарға қатысты);

Visible False Leadership бағдарламасын Metalkol RTR және Frontier кәсіпорындарында іске асыру, оның ішінде басшылардың өндірістік алаңдарға үнемі барып тұруы.

Сонымен қатар, Metalkol RTR кәсіпорнында мыналар жүзеге асырылды:

Metalkol RTR кәсіпорнында ӨҚ басқару жүйесінің SHS жүйесінің талаптарына сәйкестігіне ішкі аудит жүргізу;

“Жоспарлау, орындау, тексеру, әрекет” циклын қолдайтын интеграцияланған Isometrix бағдарламалық жасақтамасын SHS аудитін бақылау және орталықтандырылған бақылау мен деректерді талдау сапасын жақсарту арқылы енгізу. 2018 жылы Isometrix Африкадағы басқа кәсіпорындарда енгізілді және қазіргі уақытта осы аймақта толық көлемде жұмыс істейді.

Бразилияда қызметкерлердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету

Бразилияда біз BAMIN темір кені жобасында құрылыстың қауіпсіздігін қамтамасыз ететін бірқатар іс-шаралар өткіздік. Жұмыс келесі бағыттарда жүргізілді:

Қауіпсіздік саласындағы инциденттер туралы есептілік рәсімдерін жетілдіруді қоса алғанда, мердігерлер үшін ӨҚ стандарттарын қатаңдату (құрылыс кезеңінде мердігерлер санының едәуір ұлғаюына дайындық шеңберінде);

Барлық жаңа қызметкерлер мен мердігерлер үшін қауіпсіздік бойынша күшейтілген кіріспе нұсқамаларды, сондай-ақ қауіптілігі жоғары жұмыстарды орындайтын қызметкерлер үшін қосымша мамандандырылған нұсқамалар жүргізу;

Тиімді қарым-қатынас жасауға және инциденттер туралы хабарлауға ықпал ететін басшылық пен өндірістік персоналдың қатысуымен қауіпсіздік мәселелері бойынша тұрақты апта сайынғы диалогтар өткізу.

Мердігерлік ұйымдармен жұмыс

Өкінішке орай, Қазақстанда мердігермен бір қайғылы оқиға орын алды (35-бет). Бұл мердігерлердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін үнемі қырағылық пен шаралар қабылдау қажеттілігін тағы да көрсетеді. Осыны ескере отырып, біз Қазақстандағы кәсіпорындарымыздағы мердігерлер үшін қауіпсіздік деңгейін арттыруға басты назар аударамыз, осыған байланысты ӨҚ саласындағы стандарттар мен қызметкерлер мен мердігерлердің мінез-құлқы арасындағы алшақтықтарды зерттеу бойынша тұрақты жұмыс жүргіземіз.

Қазақстанда мынадай негізгі шаралар қабылданды:

Шартқа жаңа ережелерді енгізу: неғұрлым қатаң шарттық талаптарды қолдану (атап айтқанда, ERG ӨҚ стандарттарын сақтамаған жағдайда айыппұл санкциялары жүйесін тіркеу, сондай-ақ ӨҚ саласында нақты аудит жүргізу құқығы);

Жұмыс кестесін бақылау: жоғары тәуекелмен байланысты жұмыстарды мониторингілеу үшін ERG-дің қауіпсіздік жөніндегі мамандарының объектілерде қатысуын қамтамасыз ету мақсатында мердігерлердің жұмыс кестесін қадағалау;

1 Hazard Identification.

2 Ақтөбе ферроқорытпа зауыты, Шұбаркөл көмір, ЕЭК Ақсу электр станциясы, Краснооктябрь боксит кен басқармасы және ДҚБК.

ДЕНСАУЛЫҚ ЖӘНЕ ӨНДІРІСТІК ҚАУІПСІЗДІК ЖАЛҒАСЫ

Қадағалауды күшейту: ЕЭК энергия блоктарын реконструкциялау барысында мердігерлік жұмыстардың тәулік бойы мониторингі үшін ӨҚ саласындағы қосымша мамандарды жалдау;

Коммуникация: мердігерлер үшін ӨҚ мәселелері бойынша форумдарды, сондай-ақ мердігерлік ұйымдарда ӨҚ стандарттарын жақсартуға жәрдемдесу үшін жыл сайынғы ауқымды форумдарды ұйымдастыру бойынша ағымдағы жұмыс.

Бұдан басқа, қауіпті қалдықтар мен басқа да материалдарды тасымалдауды жүзеге асыратын мердігерлерді бақылауды күшейту мақсатында ҚДР-дағы Metalkol RTR кәсіпорнында жол қозғалысын басқарудың жаңа бағдарламасы енгізілді. Бұл бағдарлама қауіпсіздік техникасы бойынша жүргізушілерді үнемі сертификаттауды және көлік құралдарын бақылаудың автоматтандырылған жүйесін енгізуді қамтиды.

Денсаулықты қорғау Қазақстан

Алдын ала басқару болмаған жағдайда жұмыстың кейбір түрлері қызметкерлеріміздің денсаулығы үшін жасырын тәуекелдер тудыруы мүмкін (оларға шаң, шу, діріл және жылу бөлшектерінің ықтимал әсері жатады). Осыған байланысты біз барлық қызметкерлеріміз үшін кәсіби аурулардың алдын алудың кешенді бағдарламаларын іске асырамыз.

Қазақстанда олар мыналарды қамтиды:

- Жыл сайынғы міндетті медициналық тексерулер;
- Кәсіпорындардағы қызметкерлердің жекелеген топтары үшін ауысым алдындағы медициналық тексерулер;
- Жұмыс орындарындағы денсаулыққа қауіпті бағалау;
- Тиісті медициналық көмек көрсету.

Жыл бойы біз денсаулық сақтау мәселелерін басқаруды жетілдіруге бағытталған іс-шараларды іске асырдық. Жұмыс келесі бағыттарда жүргізілді:

- Медициналық қызметтер саласында бірыңғай тәсілді енгізу мақсатында қайта ұйымдастыруды жүргізу;
- Еңбек жағдайларына байланысты сауықтыру мәселелеріне бірыңғай көзқарасты қамтамасыз ету үшін денсаулық сақтау саласында жаңа хаттамаларды әзірлеу;
- Қызметкерлерге медициналық қызметтер туралы өзекті ақпаратты ұсыну мақсатында жаңа мобильді қосымшаны (ERG Health) әзірлеу және тестілеу.

Сонымен қатар, біздің қызметкерлерге өндірістік қызметпен байланысты емес аурулардың алдын алу мәселелерінде қолдау көрсету мақсатында бірқатар іс-шаралар іске асырылды (толығырақ бұдан әрі).

Африка и Бразилия

Африкадағы Frontier және Chambishi Metals кәсіпорындарында өнеркәсіптік гигиена бағдарламасын іске асыру жалғастырылды, оның мақсаты қызметкерлердің жұмыс орындарындағы денсаулығын қорғау, заңнамалық талаптарға сәйкестігін бақылау және қамтамасыз ету, сондай-ақ денсаулыққа негізгі тәуекелдерді басқару болып табылады. Бағдарлама Өндірістік белсенділіктің төмендеуіне әкелетін операциялық өзгерістерге байланысты Boss Mining кәсіпорнында тоқтатылды (10-бет). Бұл ретте шаң деңгейі мен судың жай-күйіне мониторинг жалғастырылды.

Metalkol RTR кәсіпорнында шаң, қышқыл бу және шу көрсеткіштерін бақылауды қамтитын өнеркәсіптік гигиена бағдарламасы басталды. Кингамьямбо қалдық қоймасындағы шаңның әсерін талдау нәтижесінде ішкі нормалармен салыстырғанда кремний деңгейінің жоғарылауы анықталды. Жауап ретінде біз шаң құрамын бақылауды күшейттік, қызметкерлерімізге жақсартылған ЖҚҚ бердік және медициналық тексерулердің жиілігін бір жылдан жарты жылға дейін қысқарттық.

Бразилиядағы VAMIN темір кені жобасы аясында біз барлық қызметкерлердің жыл сайынғы медициналық тексерулерін жүргізуді жалғастырамыз

Жеке денсаулық

Қазақстан

Біз қызметкерлеріміздің денсаулық жағдайына әсер етуі мүмкін кәсіби емес ауруларды анықтауға тырысамыз. 2019 жылы, мысалы, заңнамада қарастырылған профилактикалық тексерулер бағдарламасына 40 жастан асқан ерлерде жүректің ишемиялық ауруын анықтау үшін диагностикалық тексерулер және 40 жастан асқан әйелдерде сүт безінің қатерлі ісігіне скрининг енгізілді.

Бұдан басқа, біз Қазақстандағы қызметкерлеріміз үшін медициналық қызметтерге арналған шығыстарды жабуға қосымша қаражат (заңнамада белгіленген көлемнен тыс) бөлеміз. Бұған стоматологиялық қызмет көрсету, дәрі-дәрмектерді сатып алу және бірқатар аурулардың алдын-алу кіреді. 2019 жылы біз осы бағдарламаларды іске асыруға шамамен 9 млн АҚШ долларын бөлдідік (2018 жыл: шамамен 10 млн АҚШ доллары).

Біз қызметкерлеріміздің спортқа тартылуын қолдауды жалғастырамыз және медицина, спорт және СӨС бойынша ERG орталығының іс-шаралары арқылы салауатты өмір салтын ілгерілетуге көмек көрсетеміз (толығырақ 42-бетте).

Африка и Бразилия

Африкада біз қызметкерлерге және олардың отбасы мүшелеріне тегін медициналық көмек көрсетеміз. Бұдан басқа, біз:

- Вакцинация, сондай-ақ АИТВ / ЖИТС және туберкулезбен күрес жөніндегі мемлекеттік бағдарламаларды іске асыруға қатысамыз;
- Metalkol RTR және Frontier кәсіпорындарының қызметкерлері үшін іске асырамыз;
- Африкадағы ERG қолдайтын бірқатар клиникаларда босанғанға дейінгі медициналық көмек көрсетеміз.

Бразилияда біз қызметкерлерді маусымдық тұмау мен H1N1 вирусына қарсы вакцинациялаймыз. Біз сондай-ақ қызметкерлердің медициналық сақтандыруын ішінара төлейміз және қызметкерлер мен олардың отбасыларының стоматологиялық қызмет көрсету шығындарын толық өтейміз. Сонымен қатар, біз Денсаулық сақтау бағдарламасын (Saúde de Ferro) жүзеге асырамыз, оның аясында барлық қызметкерлер үшін фитнес-клубтарға баруды ұйымдастырамыз.

Нәтижелілік көрсеткіштері

Өліммен аяқталған жазатайым оқиғалар

Біз 2019 жылы 11 адамның (10 қызметкер және бір мердігер) қайтыс болуына қатты қайғырамыз. Қазақстанда ССКӨБ қызметкерлерімен болған бір жол-көлік оқиғасы салдарынан адам өлімімен аяқталған төрт оқиға орын алды. Өкінішке орай, бұл көрсеткіштің 2018 жылмен салыстырғанда нашарлауы байқалады, ол кезде өліммен аяқталған бес жазатайым оқиға (бір қызметкер және төрт мердігер) тіркелген. Біз бұл қайғылы оқиғаларға ұшырағандардың барлығына шын ниетпен көңіл айтамыз. Болған жағдайға байланысты залалды мүлдем болдырмауға қол жеткізу бойынша шаралар күшейтілді және тұрақты негізде проактивті шаралар жүргізудің маңыздылығы артты.

Өліммен аяқталған әрбір жазатайым оқиға тиісті алдын алу шараларын әзірлеу және қайталанған жағдайлардың қаупін азайту мақсатында мұқият тергеуге жатады. Тергеу нәтижесінде Қазақстанда келесі шаралар қабылданды:

- Өлім-жітім қаупін бақылау стандартын әзірлеу (жақсартылған киім-кешектер жүйесін қоса алғанда);
- Биіктікте жұмыстарды орындау қауіпсіздігіне және өндірістік бақылауға қатысты қосымша стандарттарды енгізу;
- Жұмыс орындарындағы тәуекелдерді бағалау рәсімін қайта қарау;

ЖЫЛДАР БОЙЫНША ӨНДІРІСТІК ҚАУІПСІЗДІКТІҢ ТҮЙІНДІ КӨРСЕТКІШТЕРІ

	2019	2018	2017	2016
Өліммен аяқталған жазатайым оқиғалар (тек қызметкерлер)	10	1	3	10
Өліммен аяқталған жазатайым оқиғалар (тек мердігерлер)	1	4	3	5
Еңбек ету қабілетінен уақытша айырылған жарақаттар (тек қызметкерлер)	85	70	83	84
Еңбек ету қабілетінен уақытша айырылған жарақаттар (тек мердігерлер)	17	13	10	6
Еңбек ету қабілетінен уақытша айырылған жарақаттардың жиілігі (тек қызметкерлер)	0,83	0,58	0,69	0,76

ӨҢІРЛЕР БОЙЫНША ӨНДІРІСТІК ҚАУІПСІЗДІКТІҢ НЕГІЗГІ КӨРСЕТКІШТЕРІ

	Қазақстан	Африка	Бразилия
Өліммен аяқталған жазатайым оқиғалар (тек қызметкерлер)	8	2	0
Өліммен аяқталған жазатайым оқиғалар (тек мердігерлер)	1	0	0
Еңбек ету қабілетінен уақытша айырылған жарақаттар (тек қызметкерлер)	80	5	0
Еңбек ету қабілетінен уақытша айырылған жарақаттар (тек мердігерлер)	13	3	1
LTIFR (тек қызметкерлер)	0,87	0,53	0

Жылдамдық режимі бойынша талаптарды қатайту және спутниктік бақылау, талдау және көлікті басқару жүйесін енгізуді жалғастыру.

Қосымша ретінде Қазақстандағы кәсіпорындар деңгейінде тәуекелдерді бағалау рәсімдері жақсартылды. Бұған тәуекелдерді бағалаудың саны мен қамтылуын өңтайландыру (өндірістік процестердің барлық кезеңдерінде тәуекелдерге ұшырауды тереңірек талдау мақсатында), сондай-ақ HAZID әдіснамасын енгізу бойынша ағымдағы жұмыс кірді (32-бет).

Африкада екі адамның өліміне қатысты тергеу нәтижесінде келесі шаралар қабылданды (басқаларынан басқа):

- Көлік қауіпсіздігі саласындағы стандарттарды қайта қарау және жақсарту;
- Жылына екі рет жиілікпен жүк көлігінің жүргізушілеріне арналған нұсқаманы енгізу;
- Тәуекелді қайта іске асыру ықтималдығын азайту мақсатында жазатайым оқиғалар мен тергеу нәтижелері туралы ақпаратты тарату;
- Өндірістік бақылау рәсімдерін, оның ішінде құбырлардағы қысымды бақылауға қатысты қатаңдату;
- Қосымша физикалық қорғаныс кедергілерін орнату.

Бұдан басқа, Қазақстан мен Африкада біз басқарудың тиімділігін арттыру және мердігерлік ұйымдармен өзара іс-қимыл жасау үшін қосымша шаралар қабылдадық (33-бет).

Еңбек ету қабілетінен уақытша айырылған жарақаттар

2019 жылы еңбек ету қабілетінен айырылған 95 өндірістік жарақат (LTE) тіркелді (2018 жыл: 71), бұл 0,83 (2018 жыл: 0,58) деңгейінде еңбек ету қабілетінен айырылған күндердің (LTIFR) жарақаттану жиілігін негіздеді³. Өндірістік қауіпсіздік саласындағы нәтижелілік көрсеткіштерінің нашарлауы ішінара деректерді жинау үдерістерінің жақсаруына байланысты.

2019 жылы біздің Metalkol RTR кәсіпорнымызда (қызметкерлер мен мердігерлер) еңбек ету қабілетінен айырылған күндері жарақаттанбай үздіксіз жұмыспен өтелген 8,6 млн сағат тіркелді. Бұл оң нәтижелер біздің тиісті басқару және өндірістік бақылау жүйелерін енгізу жөніндегі ағымдағы жұмысымызға байланысты.

3 Тек қызметкерлер. Өлімге әкелетін жағдайларды қамтиды.

ДЕНСАУЛЫҚ ЖӘНЕ ӨНДІР ІСТІК ҚАУІПСІЗДІК ЖАЛҒАСЫ

Болашаққа жоспар

Қазақстан

Біз қызметкерлеріміздің денсаулығы үшін тәуекелдерді азайту жөніндегі шараларды енгізуді жалғастыруды жоспарлап отырмыз. Жұмыс келесі салаларда жүргізілетін болады:

Стратегия: ӨҚ саласында басқарудың жақсартылған жүйесін енгізумен және ӨҚ негізгі процестерін автоматтандырумен қатар жаңа стратегияны енгізу;

ӨҚ саласындағы стандарттар: жаңа корпоративтік стандарттарды әзірлеу ӨҚ саласындағы қолданыстағы стандарттарды қайта қарау/пысықтау (қажет болған жерде). Келесі бағыттарға ерекше назар аударылатын болады:

- өзгерістерді басқару;
- ӨҚ саласында оқыту;
- қызметкерлерді ынталандыру;
- ӨҚ процестерінің ішкі аудиттері;
- көлік қауіпсіздігін басқару;
- мердігерлік ұйымдармен жұмыс.

Биіктіктегі жұмыстардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету бағдарламасы: жақсартылған ЖҚҚ (2019 жылғы аудит нәтижелері негізінде) сатып алуды қоса алғанда, Бағдарламаны іске асыруды жалғастыру, сондай-ақ Ақсу феррокорытпа және ССКӨБ зауытында, барлық кәсіпорындарда қызметкерлерді оқытуды қоса алғанда, жаңа мамандандырылған оқу орталықтарын құру;

Көлік қауіпсіздігі: барлық кәсіпорындарда спутниктік бақылау, талдау және көлікті басқару жүйесін енгізуді жалғастыру, сондай-ақ көлік қауіпсіздігі бойынша жаңа корпоративтік стандарттарды және

жүргізушілерді оқыту бағдарламаларын әзірлеу;

Жақсартылған ЖҚҚ қамтамасыз ету бағдарламасы: барлық кәсіпорындарда ЖҚҚ жаңа стандартын енгізуді қоса алғанда, Бағдарламаны іске асыруды жалғастыру;

Рұқсат беруді бақылау: қауіптілігі жоғары жұмыстарды орындау үшін наряд-рұқсат беруді автоматтандырылған бақылауды енгізу;

Оқуды жақсарту: ӨҚ саласындағы қызметкерлерді оқыту бойынша біздің бағдарламамен қамтуды кеңейту үшін қашықтықтан оқыту жүйесін енгізу;

Жеке денсаулық және әл-ауқат: медициналық қызметтердің сапасын жақсарту мақсатында медициналық орталық сатып алу; психоэмоционалдық денсаулық саласында тегін психологиялық көмек пен оқытуды ұсыну; Ақсу кәсіпорындарында ERG Health жаңа мобильдік қосымшасын пилоттық енгізу, кейіннен барлық кәсіпорындарға тарату;

Инциденттер туралы есептілік: кәсіпорын деңгейінде Есептіліктің жеделдігі мен тиімділігін арттыру мақсатында инциденттер туралы есептілік стандартын енгізу, сондай-ақ шұғыл ден қою шараларына қатысты шешімдер қабылдауды жетілдіру.

Африка и Бразилия

Африкада біз қауіпсіздік көрсеткіштерін келесі шаралар арқылы жақсартуды жоспарлап отырмыз:

- ӨҚ және орнықты даму саласындағы біздің басқару жүйемізді жақсарту мақсатында, сондай-ақ өлім жағдайларының алдын алу бойынша рәсімдерді жақсарту мақсатында ішкі жартыжылдық аудиттер жүргізу;

Metalkol RTR кәсіпорнында ӨҚ басқару жүйесінің ISO 45001, “өнеркәсіптік қауіпсіздік және еңбекті қорғау саласындағы басқару жүйесі” стандартына сәйкестігіне 2021 жылдың ортасында жоспарланған сертификаттау алумен сыртқы аудитін жүргізу;

Metalkol RTR кәсіпорнында өнеркәсіптік гигиена бағдарламасын одан әрі іске асыру, оның ішінде қызметкерлерді шаң, шу және қышқыл будың әсеріне оқыту;

Metalkol RTR негізгі мердігерлерінде ӨҚ жүйелеріне аудит жүргізу (ішкі стандарттарға сәйкестігі тұрғысынан), сондай-ақ мердігерлердің автопаркіне бақылауды күшейту және жүргізушілер жұмысының тәуекелдерін бағалау.

Бразилиядағы BAMIN темір кені жобасы аясында біз қосымша қызметкерлерді жалдау арқылы ӨҚ командасын нығайтуды жалғастырамыз және жоғары қауіпті жұмыстарға ерекше назар аудара отырып, оқу бағдарламаларын енгіземіз.

COVID-19

2020 жылы біз COVID-19 пандемиясының әсерін қызметкерлер мен мердігерлердің, олардың отбасылары мен жергілікті қауымдастықтардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін қолданатын тәсілдер тұрғысынан қарастырды, сондай-ақ тиісті шаралар қабылдауды жалғастырамыз. COVID-19-ға ден қою шаралары туралы толығырақ ақпарат 12-бетте берілген.

ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРДІ ДАМУ

Бақытты және кәсіби білікті ұжым:

Біздің 2025 Стратегиямыздың басымдықтарының бірі қызметкерлеріміздің құзыреттерін дамыту болып табылады. Бұл саладағы жұмыс қызметкерлердің стратегиялық дағдылары мен біліктілігін дамытуды, корпоративтік мәдениетті жетілдіруді, сондай-ақ кадрлық резервті қалыптастыруды және көшбасшылық әлеуетті дамытуды қамтиды.

БҰҰ тұрақты дамуының релевантты мақсаттары

БҰҰ ОДМ	БҰҰ айқындаған тиісті міндеттер
	4.4 2030 жылға қарай жұмысқа орналасу, лайықты жұмыс алу және кәсіпкерлік қызметпен айналысу үшін қажетті дағдылары, оның ішінде кәсіптік-техникалық дағдылары бар жас және ересек адамдардың санын елеулі түрде ұлғайту.
	8.6 2020 жылға қарай жұмыс істемейтін, оқымайтын және кәсіби дағдыларға ие болмайтын жастардың үлесін едәуір қысқарту.

Біз ұйымымыздың барлық деңгейлерінде жұмыстың инновациялық әдістерін енгізуге бірінші кезекте көңіл бөлеміз. Біздің стратегиялық басымдықтарымызға сәйкес біз қызметкерлеріміздің стратегиялық дағдылары мен құзыреттерін дамытуға, сондай-ақ кадрлық резервті қалыптастыруға және көшбасшылық әлеуетті дамытуға ерекше мән береміз.

Біз дарындыларды басқарудың кешенді тәсілін ұстанамыз, бұл біздің бизнесімізді оның өсуі үшін қажетті дағдылармен қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Сондай-ақ, біз еңбек нарығындағы жаңа тенденцияларды талдаймыз және оларға сәйкес көзқарасымызды бейімдейміз. Бұл біздің болашақ кадрлық әлеуетімізді тұрақты негізде нығайтуға мүмкіндік береді.

Бұл әсіресе тау-кен өндіру саласындағы жас мамандардың тапшылығы (әсіресе, біздің қатысуымыздың өңірлерінде), Біздің Бизнесі трансформациялау бойынша үздіксіз жұмыс және технологиялық өзгерістердің салалық кәсіптердің болашақ бейініне әсері жағдайында өте маңызды.

Негізгі мәселелер мен бастамалар

Қазақстандағы дарындарды басқарудың тұтас тәсілі

Біздің таланттарды басқаруға деген көзқарасымыз бизнесті табысқа жету үшін қажетті мамандармен қамтамасыз етуге бағытталған. Бұл біздің стратегиялық басымдықтарымызды қазір және болашақта іске асыра алатын дағдыларымыз бен тәжірибеміз бар кадрларды жұмысқа қабылдау, дамытуды, ынталандыруды және ұстап қалуды білдіреді.

2019 жылы іске асырылған негізгі бастамалар бұдан әрі сипатталған.

Мектептер

“ERG-де Ашық есік күні” бағдарламасы аясында 220-дан астам оқушыға арналған ERG кәсіпорындарында 21 таныстыру экскурсиясын өткізу”;

Тау-кен саласындағы әртүрлі мамандықтармен 500-ден астам оқушыны таныстыру мақсатында жергілікті мектептерде 19 презентация өткізу.

Колледждер мен жоғары оқу орындары

ERG кәсіпорындарында өндірістік машықтануды ұйымдастыру шамамен екі мың студент үшін, оның ішінде 850-ге жуық түлек түрлі лауазымдарда жұмыс істеді;

ERG-дегі мансаптық мүмкіндіктерімен таныстыру үшін колледждер мен жоғары оқу орындарында шамамен үш мың оқушы үшін презентациялар өткізу;

Нұр-Сұлтанда¹ Гарвард университеті ұйымдастырған HPAIR конференциясын қоса алғанда, түлектерге арналған бос

орындар жәрмеңкелері мен конференцияларға қатысу; Топты кәсіби кадрларға ағымдағы және болашақ қажеттіліктермен қамтамасыз ету мақсатында Орта кәсіптік және жоғары оқу орындарына қаржылық қолдауды жалғастыру (“Жаңа кәсіптер атласын” қараңыз, 38-бет).

2019 жылы бұл бастамалар біздің жаңа сыртқы таланттар пулына ену үшін 1 170-тен астам оқушыны іріктеуге көмектесті. Бұл ERG үшін келешегі зор сыртқы үміткерлерді таңдап, оларды жұмысқа орналастыру нұсқаларымен таныстыруға жол ашады.

Жас мамандар

Әлеуеті жоғары 500 жас маманның негізгі басқарушылық/көшбасшылық құзыреттерін дамыту және олардың мансаптық өсуін қолдау мақсатында үш ірі корпоративтік іс-шара өткізу;

Ішкі тәлімгерлік бағдарламасын іске асыруды жалғастыру, оның шеңберінде тәжірибелі менеджерлер жас қызметкерлер үшін тәлімгерлер және консультанттар болады;

Ақпараттық өзара іс-қимылды, нетворкингті және жастардың кәсіби өсу мүмкіндіктерін қамтамасыз ету үшін жастардың жалпы өңірлік кеңесін құру;

ERG жас қызметкерлері үшін пікірталас платформасын құру және ERG Debates бастамасын пилоттық енгізу.

Тәжірибелі мамандар

Өндірістік мамандардың кәсіби дамуына жәрдемдесуге арналған “Кәсіби мамандар лигасы” бағдарламасымызды іске асыруды жалғастыру. 2019 жылы қатысушылар саны мың адамнан асты;

1 HPAIR: hpair.org/asia-conference-homepage

ПЕРСОНАЛДЫ ДАМУ ТУРАЛЫ ЖАЛҒАСЫ

Нәтижеге негізделген ынталандыру жүйесін қамтуды кеңейту (41-бет);
 СКОЛКОВО Мәскеу бизнес-мектебі оқытушыларының сыртқы қолдауымен Жоғары және орта буын басшыларына арналған “ERG көшбасшылары” жаңа бағдарламасын іске қосу;
 Тоғыз бағыт бойынша “Алтын қор” кәсіби шеберлік байқауын өткізу.

Сонымен қатар, біз жоғары әлеуеті бар қызметкерлердің жедел дамуын қолдау, кадрлық резервті қолдау және сабақтастықты жоспарлау мақсатында стратегиялық “таланттар пулын” құрдық. Бұл топтар келесі санаттар бойынша қалыптасады:

- Бизнес көшбасшылары (атқарушы басшылық);
- Кәсіпорын көшбасшылары (кәсіпорын деңгейіндегі жоғары басшылар);
- Орта буын басшылары.

Біз қызметкерлерді жыл сайынғы бағалау бағдарламасы (39-бет) аясында, сондай-ақ Кәсіби мамандар лигасы және көшбасшылық дағдыларды дамыту бойынша басқа да бағдарламалар сияқты ауқымды іс-шаралар барысында таланттар пулына қосу үшін үміткерлерді үнемі іздейміз.

Қазақстандағы «Жаңа кәсіптер атласы»

Жаңадану, технологияның дамуы және демографиялық өзгерістер жаңандық еңбек нарықтарын өзгертеді. Төртінші өнеркәсіптік революция аясында жаңа салалар мен кәсіптер пайда болады, ал басқа бағыттар өзгереді немесе ескіреді. Бұл үкіметтер, кәсіпорындар, білім беру мекемелері және жұмысқа орналасатын жастар үшін жаңа проблемалар туғызады.

Осы серпінді өзгерістерге үн қата отырып, ERG 2019 жылы “Жаңа кәсіптер атласын” (бұдан әрі — Атлас) әзірлеуге қолдау көрсетті. Стратегиялық жоспарлаудың бұл құралы таяудағы 5-10 жылға арналған ең маңызды және талап етілетін мамандықтарға болжам береді, жаңа технологиялар мен басқару практикасын зерделеуге көмектеседі. Ол Халықаралық еңбек ұйымы, Ресейдің стратегиялық бастамалар агенттігі (ASI) және СКОЛКОВО Мәскеу бизнес мектебі әзірлеген болашақ құзыреттік қажеттіліктерін (skills Technology Foresight) анықтауға арналған технологиялық форсайт әдісіне негізделген.

2019 жылғы мамырда ERG Қазақстанның Хромтау қаласындағы ДТКБ - да Атласқа алғашқы пилоттық зерттеу жүргізді, оның нәтижелері бірқатар басқарушылық шешімдер қабылдау үшін кіріспе деректер ретінде пайдаланылатын болады. Мысалы, 2020 жылы біз Хромтау колледжінде ұшқышсыз ұшу аппараттарының операторларын оқытудың жаңа курсы үшін қаржыландыру бөлуді жоспарлап отырмыз. Пилоттық зерттеу табысты жүргізілгеннен кейін біз бұл әдіснаманы Қазақстандағы басқа кәсіпорындарымызға енгіздік.

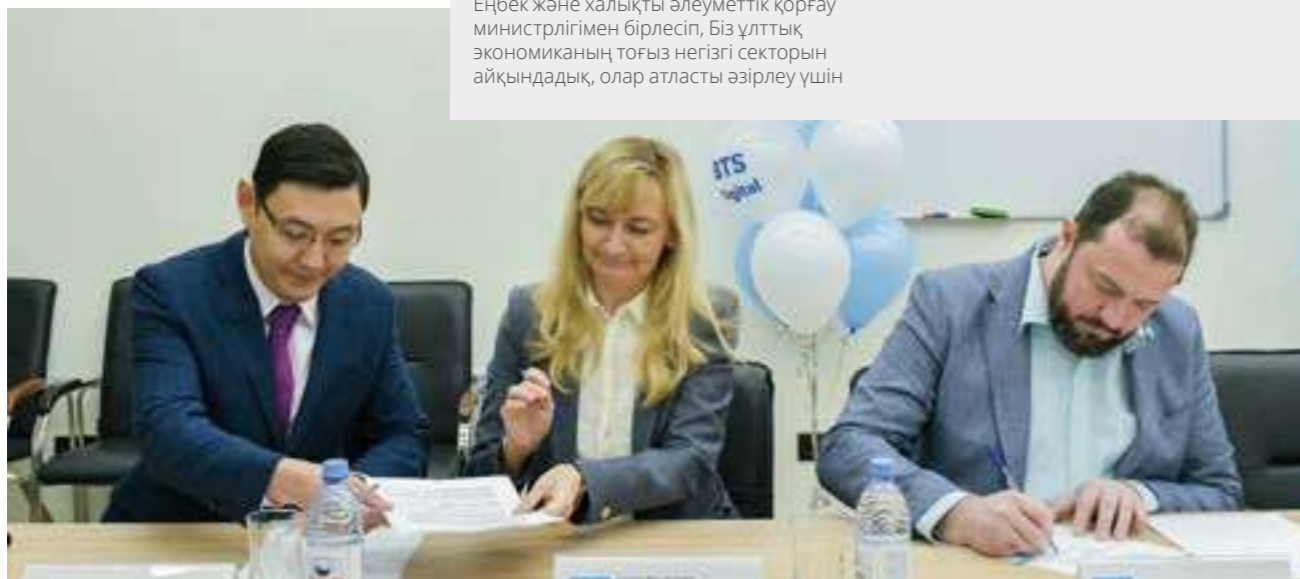
Сонымен қатар, Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігімен бірлесіп, Біз ұлттық экономиканың тоғыз негізгі секторын айқындадық, олар атласты әзірлеу үшін

пайдаланылатын әдіснаманы қолдану пайдасын тигізеді.

Оларға тау-кен өнеркәсібі және металлургия, мұнай және газ, ауыл шаруашылығы, көлік және логистика, машина жасау, ақпараттық-коммуникациялық технологиялар, энергетика, сондай-ақ туризм және құрылыс жатады. Қазақстанның ірі тау-кен металлургия тобы ретінде ERG осы секторға арналған атлас әдіснамасын 2020 жылы және одан кейінгі кезеңде басқаратын болады. Бұл жұмыстың нәтижелері Қазақстан Республикасы Үкіметінің интернет-порталында орналастырылады (enbek.kz).

Бұдан әрі Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің басшылығымен Атлас нәтижелері edunavigator.kz платформасы арқылы орта білім беру ұйымдары арасындағы кәсіптік бағдарлау жүйесіне енгізілетін болады. Министрлік сондай-ақ тау-кен металлургия саласының жаңа кәсіптері бойынша жаңа білім беру бағдарламаларын құруға қолдау көрсететін болады.

Ұзақ мерзімді перспективада Атлас жас ұрпаққа мамандарға деген қазіргі және болашақ сұранысты ескере отырып, неғұрлым ақпараттандырылған мансаптық шешімдер қабылдауға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, Атлас еліміздің еңбек нарығындағы жүйелік теңгерімсіздікті азайтуға және болашақта кәсіби дағдылардың жетіспеушілігін жоюға көмектеседі. Сонымен, бұл ERG-ге персоналды іздеу және оқыту стратегиясын белсенді түрде бейімдеуге және біз сыртқы қолдау көрсететін мамандандырылған оқу орындары мен кәсіби біліктілік салаларын таңдауға көмектеседі.

ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРДІҢ ҚҰЗЫРЕТТЕРІН ЖАҚСАРТЫЛҒАН БАҒАЛАУ

Біз қызметкерлердің құзыретін бағалау бағдарламасын іске асыруды жалғастырдық, оның шеңберінде жыл ішінде 5 мыңнан астам қызметкер (2018 жыл: 3 мыңнан астам қызметкер) тестілеуден өтті.

Бұл бағдарлама мыналарға көмектесуге арналған:

- Оқыту мен біліктілікті арттырудың корпоративтік және жеке бағдарламаларын әзірлеу (37-бет), сондай-ақ қызметкерлердің негізгі құзыреттеріндегі олқылықтарды жою;
- Таланттар пулына кіретін кандидаттарды анықтау (38-бет)

Осыған қосымша біз Қазақстандағы барлық жаңа қызметкерлерге кешенді бағалау жүргіземіз.

Африка мен Бразилиядағы персоналды басқару

Африкадағы біздің кәсіпорындардың операциялық қызметіндегі өзгерістер осы аймақтағы бірқатар біліктілікті арттыру бағдарламаларының тоқтатылуына әкелді.

Осыған байланысты біз ағымдағы және болашақ операциялық қажеттіліктерді қамтамасыз ету мақсатында қажетті ұйымдастырушылық құрылымдар мен құзыреттерді қалыптастыруға күш-жігерімізді жұмылдырдық. Атап айтқанда, біз “ERGA Shift” бағдарламасын Йоханнесбургтегі кеңседе жүзеге асыра бастадық. Осы бағдарламаның мақсаты ұйымдастыру тиімділігі мен мәдениетін жақсарту болып табылады (23-бет).

Metalkol RTR - де біздің осы бағыттағы жұмысымыз жобаның пайдалануға беру кезеңінен өндіріс кезеңіне өтуіне байланысты болды. Осы тұрғыда біз жаңа және жұмыс істеп тұрған қызметкерлердің техникалық біліктілігін бағалауды жүргізуді жалғастырдық және анықталған олқылықтарды жою үшін мақсатты оқытуды ұйымдастырдық.

Бразилияда біз барлық ұйымдастырушылық деңгейлерде қызметкерлердің тиімділігін бағалау бағдарламасын іске асыру аясында барлық қызметкерлер үшін біліктілікті арттырудың жеке жоспарларын енгіздік.

Сондай-ақ, біз іске асырылып жатқан BAMIN жобасы шеңберінде құрылыстың алдағы кезеңін қолдау үшін мәдени трансформация бағдарламасын енгізуді жалғастырдық.

Ақырында, біз Бразилиядағы Порто-Сул жобасында тау-кен өнеркәсібі мамандарын даярлау бағдарламасын жүзеге асыруды жалғастырдық (лицензиялық келісім негізінде біздің міндеттемелеріміз шеңберінде). Ол жергілікті тұрғындарға берілетін техникалық мамандықтарды игеруге және жұмысқа орналасу үшін көбірек мүмкіндіктер алуға көмектеседі, сонымен қатар біздің жобамыз үшін білікті мамандардың болуын қамтамасыз етеді (54-бет).

ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРДІ ДАМУ ТУРАЛЫ АЛҒАСЫ

Нәтижелілік көрсеткіштері

Қазақстанда біздің қызметкерлердің персоналды оқытуға және біліктілігін арттыруға салынған инвестициялар шамамен 6,5 млн АҚШ долларын құрады (2018 жыл: шамамен 5 млн АҚШ доллары). Бұл жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар шеңберінде міндетті оқытуды және қызметкерлерді дамыту жөніндегі ірі іс-шараларды қамтиды. Өткен жылмен салыстырғанда ұлғаю, ең алдымен, 2019 жылы оқу бағдарламаларын қамтудың кеңеюіне байланысты болды.

Африкада қызметкерлерді оқыту және біліктілігін арттыру шығындары 304 мың АҚШ долларын құрады (2018 жыл: 295 мың АҚШ доллары).

Болашаққа жоспар

Қазақстанда біз келесіні жоспарлап отырмыз:

Корпоративтік цифрлық университет - оқу онлайн-курстарын орналастыру, корпоративтік нетворкингті дамыту мен қолдаудың дербес жоспарларын іске асыру үшін интранет-платформаны енгізу;

Қызметкерлерге мансабын жоспарлауға және даму бағыттарын анықтауға мүмкіндік беретін айқын және ашық мансаптық траекторияларды дамытуды жалғастыру

“Жаңа кәсіптер атласын” енгізу жөніндегі жұмысты жалғастыру. Сондай-ақ біз “жаңа кәсіптер атласы” жобасы шеңберінде алынған тәжірибемен алмасу мақсатында “Болашақ кәсіптері”² Дүниежүзілік экономикалық форумының бастамасына қатысамыз.

ҚДР-дағы Metalkol RTR кәсіпорнында біз жаңа көшбасшылық және техникалық дағдылар мен құзыреттерді дамытуға бағытталған оқыту бағдарламаларын әзірлеуді жалғастырамыз. Қазіргі уақытта біз оларды 2020 жылға іске асыруды жоспарлап отырмыз. Бұл бағдарламалар өндірісті оқшауландыруға, басқарушылық кадр резервін қалыптастыруға және біздің қызметкерлеріміздің әлеуетін дамытуға ықпал ететін болады.

2 Дүниежүзілік экономикалық форум, болашақ мамандықтарына дайындық: weforum.org/projects/future-of-work

ЕҢБЕК ҚАТЫНАСТАРЫ

Бақытты және кәсіби білікті ұжым:

Біздің 2025 Стратегиямыздың басымдықтарының бірі біздің қызметкерлеріміздің қауіпсіздігі мен игілігіне құзыреттерді дамыту және қамқорлық жасау болып табылады. Бұл қызметкерлердің денсаулығын нығайтуды және саламатты өмір салтын қолдауды ғана емес, сонымен қатар қолайлы еңбек жағдайларын жасауды, кеңейтілген әлеуметтік жеңілдіктер беруді және ERG-дің жұмыс беруші ретіндегі тартымдылығын арттыруды көздейді.

БҰҰ тұрақты дамуының релевантты мақсаттары

БҰҰ ОДМ

БҰҰ айқындаған тиісті міндеттер

8.8 Еңбек құқықтарын қорғау және барлық еңбекшілер үшін сенімді және қауіпсіз жұмыс жағдайларын қамтамасыз етуге жәрдемдесу.

11.1 2030 жылға қарай жеткілікті, қауіпсіз және арзан тұрғын үй мен негізгі қызметтерге жалпыға бірдей қол жеткізуді қамтамасыз ету және қараңғы түпкірлерді абаптандыру.

Біздің Қазақстандағы еңбек қатынастарымызға деген көзқарасымыз қызметкерлеріміз бен жергілікті қоғамдастықтардың өзара тығыз байланысы мен өзара іс-қимылына негізделген. Біз қызметкерлеріміз бен олардың отбасыларының әлеуметтік қажеттіліктерін қанағаттандыруға ерекше назар аударамыз (олардың көпшілігі географиялық жағынан алыс және ERG қызметіне жоғары дәрежеде тәуелді). Бұл тәсіл дәлелді, қорғалған, өнімді, тұрақты және адал жұмыс күшін дамытуға ықпал етеді, сонымен қатар жалпы аймақтардың әлеуметтік-экономикалық дамуына ықпал етеді.

Біздің еңбек қатынастарымызға деген көзқарасымыздың негізінде қызметкерлер бірлестіктерімен сындарлы өзара іс-қимыл жатыр. ERG барлық қызметкерлердің кәсіподаққа кіруі және Ұжымдық шарт жасасуға еркін қатысу құқығын құрметтейді. Top қызметкерлерінің 90%-дан астамы кәсіподақ мүшелері. Ұжымдық шарттар өндірістік қызметті жүзеге асыратын біздің кәсіпорындардың көпшілігінде жасалған.

Біз жұмысқа орналасу кезінде тең мүмкіндіктер қағидатын мүлтіксіз орындаймыз және кемсітушіліксіз әділ еңбек жағдайларын жасаймыз. Біз өз қызметкерлерімізге жынысына, нәсіліне, жасына, физикалық шектеулеріне және жыныстық бағдарына қарамастан, әділ, тең бағамен және теріс пікірсіз қараймыз.

Негізгі мәселелер мен бастамалар

Қазақстандағы еңбек қатынастары

Еңбек қатынастарына деген тұтас көзқарасымыз біздің қызметкерлеріміз бен олардың отбасы мүшелерінің әлеуметтік қажеттіліктерін қанағаттандыруға, қолайлы еңбек жағдайларын жасауға басым көңіл бөлетінімізді білдіреді. Бұл саладағы жұмыстың басым бағыттары:

- Біздің қызметкерлеріміздің еңбек жағдайларын үнемі жақсарту және стандарттау, сондай-ақ оларға берілетін әлеуметтік жеңілдіктер пакетін жақсарту;
- Біздің қызметкерлеріміздің және олардың отбасыларының біздің өңірлерде өмір сүру деңгейін арттыру.

Біз кәсіпорындарымыз орналасқан өңірлердегі әлеуметтік-экономикалық жағдайларды кешенді зерттеу нәтижелерін осы салалардағы жұмыстың басым бағыттарын таңдау үшін пайдаланамыз (42-бет).

Ынталандыру және көтермелеу

2019 жылы өткен жылғы арттырудан кейінгі Қазақстандағы барлық өндірістік қызметкерлер үшін жалақыны кезекті сараланған көтеру іске асырылды. Ол біздің кәсіпорындар қызметкерлерінің жалақысын талдауға, сондай-ақ басқа ұйымдар қызметкерлерінің жалақысымен салыстырмалы талдауға негізделген. Бұдан басқа, Қазақстанда нәтижеге бағдарланған мәдениетті одан әрі дамыту, сондай-ақ біздің стратегиялық мақсаттарымызды ұйымның барлық деңгейлеріне каскадтау

мақсатында қызметкерлерді ынталандыру жүйесін кеңейту жалғастырылды.

Осы бағалау корпоративтік және жеке нысаналы көрсеткіштерді қоса алғанда, тиімділіктің айтылған түйінді көрсеткіштері негізінде ашық шарттарда жұмыс нәтижелеріне байланыстыра отырып, сыйақыны есептеу мақсатында пайдаланылатын болады. Бұл 2018 жылы басқарушылық деңгейдегі 1,5 мыңға жуық қызметкерге қатысты осы тәсілді қолданудың табысты тәжірибесінің жалғасы болып табылады.

Қолайлы еңбек жағдайларын қамтамасыз ету

2019 жылы біз кәсіпорындарымыздың бірыңғай стандартқа сәйкестігін қамтамасыз ету үшін Қазақстандағы еңбек жағдайларын жақсарту жөніндегі жұмысты жалғастырдық. Жұмыс келесі бағыттарда жүргізілді:

Санитарлық-тұрмыстық үй-жайлар: біздің барлық өндірістік кәсіпорындарымыздағы санитарлық-тұрмыстық үй-жайларды (атап айтқанда дәретханаларды, спорт объектілерін және вахталық жұмысшыларға арналған жатақханаларды) реновациялауға шамамен 19,5 млн АҚШ доллары мөлшеріндегі инвестициялар;

Тамақтану: 12 қоғамдық тамақтану объектілерін реновациялауға 1 млн АҚШ доллары көлемінде инвестициялар, сондай-ақ осы объектілердің Top стандарттарына сәйкестігін қамтамасыз ету үшін кәсіпорындар деңгейінде тұрақты аудиті;

ЕҢБЕК ҚАТЫНАСТАРЫ ЖАЛҒАСЫ

Көлік: қызметкерлерді көлікпен қамтамасыз етуді бірыңғай стандартқа келтіру бағдарламасын іске асыру шеңберінде жалғасып жатқан жұмыс. Келесі негізгі бастамалар іске асырылуда:

- ERG-дің жеке автопаркі мен шарт негізінде жұмыс істейтін көлік құралдарын кезең-кезеңімен жаңарту, соның ішінде 14 жаңа автобус сатып алу (2018 жыл: 31);
- ERG Bus жаңа қызметін енгізу (SmartERG қосымшасы базасында), ол арқылы қызметкерлер өзектендірілген ақпарат алып, қызметтер сапасына қатысты кері байланыс ұсынатын болады. Бұл бастама кейіннен сегіз кәсіпорында және корпоративтік кеңседе енгізіле отырып, ҚЭЗ кәсіпорнында сәтті пилотталды.

Біз сондай-ақ қоғамдық көлік жұмысының сапасын арттырудың өзекті бағдарламаларын іске асыруға қатыса отырып, Павлодар, Ақтөбе және Қостанай облыстарындағы жергілікті билік органдарымен ынтымақтастық орнаттық. Атап айтқанда, Ақтөбеде қоғамдық көліктің жаңа бағыты енгізілді сондай-ақ, қала билігіне қызмет көрсететін сегіз жаңа автобус сатып алынып, берілді.

Ақырында, 2019 жылы біз жұмыс орындарындағы қазіргі стандарттау бағдарламаларымызға қанағаттану деңгейін анықтау үшін екі қызметкерден сауалнама жүргіздік. Сұралғандардың көпшілігі санитарлық-тұрмыстық үй-жайлардың жағдайы жақсарғанын атап өтті. Алайда, бірқатар кәсіпорындардың қызметкерлері тамақтану мен көліктік қызмет көрсету сапасын жақсарту керектігін атап өтті.

Қызметкерлердің өмір сүру деңгейін арттыру

2019 жылы біз қызметкерлеріміздің және олардың отбасыларының өмір сүру деңгейін арттыру бойынша жұмысты жалғастырдық. Жұмыс келесі бағыттарда жүргізілді:

Тұрғын үймен қамтамасыз ету: Қостанай облысында көп қабатты тұрғын үй салу, сондай-ақ Қолжетімді тұрғын үй бағдарламасы шеңберінде Қарағанды облысында 61 пәтер сатып алу үшін тиімді шарттарда кредиттер беру! 2015 жылы іске асырыла бастаған сәттен бастап, осы бағдарлама шамамен 775 қызметкер мен олардың отбасы мүшелерінің, оның ішінде 2019 жылы 175 қызметкер мен олардың отбасы мүшелерінің тұрғын үй жағдайларын жақсартуға мүмкіндік берді (2018 жыл: 186);

Қазақстанда қызметкерлердің саламатты өмір салтын қолдау

Қазақстанда ERG-дің медицина, спорт және СӨС жөніндегі орталығы арқылы қызметкерлерімізді спортпен айналысуға және салауатты өмір салтына белсенді тартуға ерекше көңіл бөлеміз. Бағдарлама біздің жергілікті қоғамдастықтардың әл-ауқатына оң ықпал етуімізді күшейту мақсатында бұқаралық спортты дамытуға инвестиция салуға деген ұмтылысымызды қолдайды.

Бағдарлама негізгі үш салада жүзеге асырылады.

1. Спорттық іс-шаралар

Ақтөбе, Павлодар және Қостанай облыстарында біздің жыл сайынғы ERG runfest жүгіру қайырымдылық фестивалі бір мезгілде өтті, оған ERG-дің 5 мыңға жуық қызметкері мен жергілікті қоғамдастықтардың басқа да өкілдері қатысты.

Біздің ERG-дің алғашқы қысқы және жазғы Денсаулық фестивалдері өткізілді, онда қызметкерлер мен олардың отбасы мүшелері спорттың әр түрінен жарысты (оларға тиісінше 2,5 мыңға жуық және 3 мың адам қатысты). Сондай-ақ Хромтау, Ақсу, Рудный және Нұр-Сұлтан қалаларында Еуразиялық өңірлік ойындар - корпоративтік спорттық жарыстар өтті.

Әлеуметтік инфрақұрылым: медициналық орталықтарды, спорттық және мәдени-демалыс объектілерін қоса алғанда, біздің кәсіпорындар орналасқан өңірлердегі әлеуметтік инфрақұрылым объектілеріне инвестициялар (52-бет). Бұл объектілерге біздің қызметкерлеріміз және олардың отбасы мүшелері бара алады; зейнеткерлер, әлеуметтік қорғалмаған және көп балалы отбасылар үшін олар жеңілдікті бағамен сатылады;

Қайырымдылық жүгіру ұйымдастырылды, онда ERG қызметкерлері қашықтықты Strava мобильді қосымшасы арқылы тіркеді. Аталған іс-шараның, сондай-ақ жоғарыда аталған Erg Run Fest жүгіру фестивалінің қорытындысы бойынша қызметі балаларды емдеуге бағытталған қайырымдылық ұйымына шамамен 6 мың АҚШ доллары жиналып, берілді.

2. Спорт инфрақұрылымын жаңғырту

Спорттық инфрақұрылымымызды жаңғырту және стандарттау жөніндегі бағдарламаны іске асыру жалғасуда. 2019 жылы футбол алаңын, күрес залын және Шұбаркөл кентінде көше тренажерларын орнатуды қоса алғанда, жаңа спорт нысандарының құрылысына 48 мың АҚШ доллары бөлінді.

3. Саламатты өмір салтын қолдауға арналған сандық шешімдер

Пилоттық жоба аясында 3 мың қызметкер Virgin Pulse Global Challenge бастамасына қатысты. Осы бастама шеңберінде Саламатты өмір салты саласындағы прогресті қадағалауға және қызметкерлердің хабардарлығын арттыруға көмектесетін қосымша негізінде платформа пайдаланылады.

Білім және кәсіпкерлік: аймақтың әлеуметтік-экономикалық дамуына және жергілікті тұрғындарды, соның ішінде біздің қызметкерлеріміздің балаларын жұмысқа орналастыру перспективаларына жәрдемдесу үшін оқыту және кәсіпкерлік бағдарламаларының кең спектріне инвестициялар (50-бет).

Африка мен Бразилиядағы еңбек қатынастары

Африка
ҚДР-дағы Metalkol RTR кәсіпорнында біз жобаның құрылыс кезеңінен өндіріс кезеңіне өтуін қолдау үшін тұрақты өндірістік қызметкерлердің санын көбейтуді жалғастырдық. Бұл ҚДР азаматтарының штаттық персоналдың жалпы санындағы үлесінің одан әрі өсуіне ықпал етті. Осыған қарамастан, біз жергілікті қамту талаптарынан босатуды ұзартуға өтініш бердік (ол тек құрылыс кезеңінде ғана жұмыс істеді), өйткені біз ҚДР азаматтарын жұмыспен қамтудың мақсатты көрсеткіштеріне қол жеткізуді жалғастырамыз және әлі де екінші кезеңнің құрылыс сатысында тұрмыз.

Осыған байланысты біз сабақтастықты/локализацияны қамтамасыз етудің кешенді жоспарын іске асыруды жалғастырамыз және Metalkol RTR кәсіпорнында бірыңғай корпоративтік мәдениет пен өндірістік қауіпсіздікті қалыптастыруға ерекше назар аудара отырып, кіріспе нұсқамалар өткіземіз. Сонымен қатар, біз “төменнен жоғары” қағидаты бойынша бірыңғай корпоративтік мәдениетті қалыптастыру және өндіріс сатысында табысты жұмыс істеу үшін “Pamoja Tuta Weza”³ бағдарламасын іске асыруды жалғастырамыз. Бұл бағдарлама бірыңғай түсінушілікті, ынтымақтастыққа негізделген міндеттерді шешуге көзқарасты және командалық жұмыс дағдыларын қалыптастыруға арналған семинарлар мен тренингтер сериясын қамтиды.

Африкадағы Біздің басқа кәсіпорындарымыздағы еңбек қатынастары әлі де операциялық қызметтің өзгеруіне байланысты болды. Бұған мыналар кірді:

- Boss Mining:** кәсіпорын 2019 жылы тоқтатылды;
- Comide:** кәсіпорын 2017 жылы тоқтатылды;
- CCC:** Boss Mining компаниясының консервациясына байланысты кәсіпорын қызметі қысқартылды;
- Chambishi Metals:** кәсіпорынның өндірістік қызметі қысқартылып, кейіннен 2020 жылы консервацияға шығарылды;
- Йоханнесбургтегі бас кеңсе:** жоғарыда аталған операциялық өзгерістер аясында Йоханнесбургтегі бас кеңсені қайта құру жүргізілді.

Кәсіпорындардың операциялық қызметіндегі осы өзгерістердің барлығы жергілікті еңбек заңнамасына, сондай-ақ біз жасасқан ұжымдық еңбек шарттарының талаптарына толық сәйкес жүзеге асырылды.

САНАТТАР БОЙЫНША METALKOL RTR ПЕРСОНАЛЫНЫҢ САНЫ

Санаты	2019	2018
ҚРД азаматтары - тұрақты қызметкерлер	789	738
ҚДР азаматтары - белгіленген мерзіммен келісімшартта	45	16
Мердігерлер ²	2 182	2 212
Шетелдік мамандар	95	72

Бразилия

VAMIN темір рудасының жобасы аясында біз этномәдени әртүрліліктің жаңа бағдарламасын қолдау үшін қызметкерлер басқаратын жаңа әртүрлілік комитетін құрдық (төмендегі “болашақ жоспарларды” қараңыз). Сонымен қатар біз кәсіпорын басшылығы мен қызметкерлері арасында екі жақты өзара іс-қимылды жолға қоюды жалғастырдық. Атап айтқанда, қызметкерлерді тартуға арналған алғашқы сауалнама жүргізу үшін үшінші тарап сарапшысымен жұмыс жүргізілді.

Нәтижелілік көрсеткіштері

2019 жылдың 6 шілдесінде Шұбаркөл көмір кәсіпорнының 300-ге жуық қызметкері қысқа мерзімді ұжымдық үндеу ұйымдастырды, соның нәтижесінде олардың жұмыс ауысымы 2 сағаттық кідіріспен басталды. Қызметкерлердің негізгі мәселелері, олардың пікірінше, Қарағандыда орналасқан кәсіпорынның корпоративтік кеңсесімен ақпараттық алмасудың жеткіліксіздігімен байланысты болды.

Қызметкерлермен сындарлы диалог нәтижесінде туындаған барлық мәселелер өндіріске зиян келтірместен шешілді. Бұдан басқа, басшылықтың тұрақты қатысуын қамтамасыз ету және персоналмен неғұрлым тиімді коммуникацияларға жәрдемдесу мақсатында бірнеше басшылар көмір разрезіне ауыстырылды (оның ішінде қызметкерлермен тұрақты кездесулер кестесі әзірленді).

Қазақстанда басқа ұжымдық өтініштер немесе ереуілдер тіркелген жоқ. Бұл кәсіподақтармен оң және сындарлы өзара қарым-қатынастың, сондай-ақ біздің қызметкерлерімізді толғандыратын әлеуметтік мәселелерді шешуге, еңбек ұжымдарында әлеуметтік тұрақтылықты сақтауға және нығайтуға бағытталған белсенді жұмысымыздың нәтижесі болып табылады.

2019 жылы Африка мен Бразилиядағы кәсіпорындарда ереуілдер болған жоқ.

Біз өз кәсіпорындарымыздағы кәсіподақтарды заңда белгіленген ұжымдық шарттар шеңберінде Жұмыспен қамту шарттарымен байланысты мәселелерді шешуге ҚДР-ға белсенді тарту жөніндегі жұмысты жалғастырдық.

Сонымен қатар, 2019 жылы:

Біз қандай да бір кәсіпорындарымыздың қызметкерлердің бірлестіктерге қатысу бостандығына және ұжымдық шарттар жасасуға құқықтарына нұқсан келтіргенін анықтаған жоқпыз;

Біздің кәсіпорындарда кемсітушілік жағдайлары анықталған жоқ.

Болашаққа жоспар

Қазақстанда біз жұмыстың келесі негізгі бағыттарына назар аударуды жоспарлап отырмыз:

Ынталандыру жүйесі: біздің ынталандыру жүйемізді цех басшыларын қоса алғанда, желілік өндірістік басшылар деңгейіне одан әрі каскадтау;

Тұрғын үймен қамтамасыз ету: 457-ден астам қызметкер мен олардың отбасыларының тұрғын үй жағдайларын жақсарту мақсатында (біздің Қолжетімді тұрғын үй бағдарламасы бойынша тұрғын үй кешендерін салуды аяқтау, сондай-ақ отбасылары “Бақытты Отбасы” жеңілдікпен кредит беру мемлекеттік тұрғын үй бағдарламасы бойынша тұрғын үй алуға қатысу критерийлеріне сәйкес келетін (көп балалы, толық емес, ерекше қажеттіліктері бар балаларды тәрбиелеп отырған) қызметкерлерге жәрдемдесу;

Көлік: кәсіпорындардың меншікті және тартылған көлігін бірыңғай стандартқа келтіруді жалғастыру, оның ішінде қосымша автобустар сатып алу;

Коммуникацияларды жақсарту: қызметкерлер нысандардағы жағдайларға қатысты кері байланыс бере алатын цифрлық платформаларды қолдау үшін жаңа мобильді қосымшаларды енгізу.

Бразилияда біз қызметкерлер арасында әртүрлілік бағдарламасын құруды және енгізуді жоспарлап отырмыз, оның ішінде жыныс, жыныстық бағдар және нәсіл сияқты аспектілерге қатысты жетілдірілген саясат пен рәсімдер.

1 Біз Қолжетімді тұрғын үй бағдарламасын жалпыұлттық тұрғын үй бағдарламасы шеңберінде сыртқы қаржы мекемелерімен әріптестікте іске асырамыз.

2 Sabot және CC жұмысшыларын (Metalkol RTR қызметтерін ұсынатын) қоса алғанда.
3 Суахили тілінен аударғанда - “Командада жұмыс істей отырып, бірігіміз”.
4 Бақытты отбасы (қаз).

ЖЕРГІЛІКТІ ҚОҒАМДАСТЫҚТАРДЫҢ ДАМУЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ӘЛ-АУҚАТЫ

МАҢЫЗДЫ МӘСЕЛЕЛЕР

ЖЕРГІЛІКТІ ҚАУЫМДАСТЫҚТАРҒА ӘСЕР ЕТУ

→ Толығырақ 46-бетте

ӘЛЕУМЕТТІК ИНВЕСТИЦИЯЛАР

→ Толығырақ 49-бетте

АРТЕЛЬ ЖӘНЕ ШАҒЫН АУҚЫМДЫ ӨНДІРУГЕ БІЗДІҢ ТӘСІЛДЕРІМІЗ

→ Толығырақ 55-бетте

Біздің 2025¹ стратегиямызға сәйкес біз өзіміз қатысқан өңірлердің тұрақты дамуына жәрдемдесуге ұмтыламыз. Бұл әсіресе маңызды, өйткені біздің Қазақстандағы кәсіпорындарымыз жергілікті қоғамдастықтардың (ЖҚ) өмірінде маңызды рөл атқарады, ал біздің ЖҚ ҚДР-да елеулі әлеуметтік-экономикалық проблемаларға тап болады.

Біз өзіміздің жергілікті қоғамдастықтарға әсерімізді белсенді басқарамыз және балалар еңбегін қанаудың негізінде жатқан әлеуметтік-экономикалық факторларды ескереміз, бұл ҚДР-да артельді және шағын көлемді өндіруді жүргізуге байланысты болуы мүмкін.

¹ Қазіргі уақытта Стратегия-2025 2020 жылы COVID-19 өршуіне және оның ұзақ мерзімді перспективада бизнес-топқа ықтимал әсеріне байланысты қайта қаралуда.

3-БӨЛІМ. ЖЕРГІЛІКТІ ҚОҒАМДАСТЫҚТАРДЫҢ ДАМУЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ӘЛ-АУҚАТЫ

2019 ЖЫЛҒЫ НЕГІЗГІ ОҚИҒАЛАРДЫҢ МЫСАЛДАРЫ

Топтың **\$118 МЛН** әлеуметтік инвестициялары

ҚДР-да Балаларды ерте еңбекке жегілуден қорғау жөніндегі Good Shepherd International Foundation халықаралық қорымен бағдарламаны іске асыру жалғастырылды

Қазақстанда экономиканы әртараптандыруды қолдау жалғастырылды — “Студенттер кәсіпкерлігінің экожүйесі” бағдарламасы

ЖЕРГІЛІКТІ ҚАУЫМДАСТЫҚТАРҒА ӘСЕР ЕТУ

Біздің кәсіпорындар орналасқан өңірлерді тұрақты дамыту:

Біздің 2025 Стратегиямыздың басымдықтарының бірі кәсіпорындарымыз орналасқан өңірлерде жергілікті қоғамдастықтардың әлеуметтік-экономикалық дамуы мен әл-ауқатына үлес қосу болып табылады. Бұл, атап айтқанда, халықаралық экологиялық стандарттарды сақтауды, сондай-ақ біз қатысатын елдерде кәсіпкерлікті қолдауды және бизнес-ортаны дамытуды көздейді.

© Фото предоставлено Международным фондом Good Shepherd International Foundation/ Nyokabi Kahura

БҰҰ тұрақты дамуының релевантты мақсаттары

БҰҰ ОДМ	БҰҰ айқындаған тиісті міндеттер
	3.9 2030 жылға қарай қауіпті химиялық заттардың әсерінен өлім мен аурулардың санын, сондай-ақ ауаның, судың және топырақтың ластануы мен улануын едәуір азайту қажет.
	6.3 2030 жылға қарай ластануды азайту, қалдықтардың шығарылуын жою және қауіпті химиялық заттар мен материалдардың шығарылуын барынша азайту арқылы судың сапасын арттыру.
	11.4 Дүниежүзілік мәдени және табиғи мұраны қорғау және сақтау жөніндегі күш-жігерді жандандыру.
	12.4 2020 жылға қарай химиялық заттар мен барлық қалдықтарды олардың өмірлік циклі бойында экологиялық тұрғыдан ұтымды пайдалануға қол жеткізу.

Біз қызметіміздің нәтижесінде теріс әсерді азайтуға тырысамыз, егер оны толығымен алып тастау мүмкін болмаса. Бұл тек дұрыс және қажет емес, сонымен қатар біздің әлеуметтік қызмет лицензиясына тікелей қолдау көрсетеді. Сонымен қатар, біз жұмыс орындарын құрудан бастап жергілікті жеткізушілерден сатып алуға дейін әртүрлі салалардағы қызметіміздің оң әсерін арттыруға тырысамыз (73-бет). Бұл жұмыс жергілікті тұрғындармен ашық және сындарлы өзара іс-қимыл арқылы нығайтылады, бұл бізге олардың проблемалары мен қажеттіліктеріне тиісті түрде жауап беруге мүмкіндік береді.

Негізгі мәселелер мен бастамалар

Біздің әсерімізді басқару Қазақстан

Жергілікті қоғамдастықтармен консультациялар
Кез келген ірі жобаларды немесе операциялық өзгерістерді іске асыру басталғанға дейін біз ықпал етуді кешенді бағалауды және қоғамдық тыңдауларды өткіземіз. Бұл жұмыс жергілікті заңнамаға және қолданылатын халықаралық стандарттарға сәйкес жүзеге асырылады.

Мысалы, 2019 жылы Қоғамдық кеңестер, соның ішінде келесі операциялық өзгерістерге байланысты кеңестер өткізілді:

Қашар, Қоржынкөл, Сарыбай және Соколов карьерлері (ССКӨБ) кен орындарын кеңейту;

ҚЭЗ кәсіпорындарында инженерлік жұмыстар

№ 4 цехта балқыту пештерін қайта құру (Ақтөбе ферроқорытпа зауыты).

Біз сондай-ақ жергілікті қоғамдастық өкілдері (ERG қызметкерлерін қоса алғанда) арасында ауқымды сауалнама жүргізіп, моноқалаларымыздағы әлеуметтік-экономикалық жағдайларға салыстырмалы талдау жүргіземіз. Бұл бізге стейкхолдерлердің басымдықтарын және Өңірлік даму бағдарламамыздың нысаналы бағыттарын күні бүрын айқындауға көмектеседі (49-бет).

Арқалық қаласындағы кеніштің жоспарлы жабылуы нәтижесіндегі әрекетті басқару

2021 жылы Арқалық қаласында (Қостанай облысы) Торғай боксит кен басқармасының (Қазақстан алюминий) жабылуына байланысты біздің қызметкерлеріміз бен жергілікті тұрғындарға ықтимал әлеуметтік-экономикалық әсерді төмендету бойынша белсенді жұмыс 2019 жылы жалғастырылды.

Жабылу шамамен 600 қызметкердің босатылуына әкеледі деп күтілуде (бұл қала халқының шамамен 2,3% құрайды).

Біздің ағымдағы жұмысымыз келесі негізгі бағыттарда жүзеге асырылады:

ERG ішіндегі қызметкерлерді ауыстыру:
ERG ішіндегі жаңа позицияларға ауысуда қызметкерлерге қолдау көрсету. Бұған 430 адамды ССКӨБ-тегі жаңа жұмыс орындарына кезең-кезеңмен көшіру және Краснооктябрь боксит кен басқармасы (Қазақстан алюминий) кіреді. Оларды жұмысқа орналастыру шарттары (сыйақыны қоса алғанда) өзгеріссіз қалады және қажет болған жағдайда оқыту жүргізіледі;

Шағын және орта бизнесті қолдау және орта бизнес: Арқалық қаласында жаңа кәсіпорындар құруда ERG-дің бұрынғы қызметкерлеріне қолдау көрсету мақсатында “Атамекен” Қазақстан Ұлттық Кәсіпкерлер палатасымен (бұдан әрі-ҰКП) ынтымақтастықта бірлескен бағдарламаны іске асыру. 2019 жылы 18 қызметкер кәсіпкерлік негіздеріне оқытудан өтті;

Сыртқы нарықта жұмысқа орналастыру:

Арқалық қаласы мен Қостанай облысының жергілікті мемлекеттік органдарымен, сондай-ақ ҰКП-мен қалада және өңірде жұмысқа орналасудың баламалы мүмкіндіктерін іздеу бойынша бірлескен жұмыс.

Бұл жұмыс қызметкерлердің жан-жақты сауалнамасы және 2018 жылы жүргізілген жергілікті бизнес-ортаны терең зерттеу негізінде жүзеге асырылады.

Біздің әрекетімізді басқару Африка

Әрекетті басқару және шағымдарды реттеу

Африкада жергілікті қауымдастықтарға әсер етуді басқару денсаулық, қауіпсіздік және тұрақты дамуды басқару жүйесі (SHS) арқылы жүзеге асырылады. Ол адам құқықтары саласындағы саясатты, рәсімдерді және басқару жоспарларын, сондай-ақ артельді және ұсақ тау-кен жұмыстарын қамтиды (56-бет).

Біз Isometrix бағдарламалық жасақтамасын өндірістік қауіпсіздік пен тұрақтылық туралы деректерді жазу, орталықтандыру және талдау, сондай-ақ әсерлер мен шағымдарды тиімді басқару үшін қолдануды жалғастырдық. 2019 жылы бағдарламалық жасақтама ҚДР-дағы Metalkol RTR кәсіпорнында енгізілді;

Қазір ол Африкадағы барлық белсенді кәсіпорындарда сәтті жұмыс істейді.

Сонымен қатар Африкадағы біздің кәсіпорындарда қоғамдастықтардан шағымдарды реттеу жөніндегі рәсім енгізілген, ол біздің қызметіміздің нәтижесінде нақты және ықтимал әсерді уақтылы анықтауды қамтамасыз етеді. Бұл процедура isometric бағдарламалық платформасына біріктірілген, бұл шағымдарды реттеуді тиімді басқаруға және бақылауға ықпал етеді.

Жергілікті қоғамдастықтарға өтемақы төлеу

Біз Metalkol RTR-ге жақын жерде тұратын 1 438 жергілікті тұрғындарға өтемақы төледік, олардың ауылшаруашылық алқаптары мен дақылдары қалдық қоймасын салу нәтижесінде зардап шекті. Өтемақылардың жалпы сомасы шамамен 580 мың АҚШ долларын құрады. Жергілікті қоғамдастықтар өкілдерінің де біздің балама табыс көздерін қамтамасыз ету бағдарламаларына қатысу арқылы өздерінің өмір сүру жағдайларын жақсартуға мүмкіндігі бар (53-бет)

Экологиялық және әлеуметтік әсерді бағалау

Біз экологиялық және әлеуметтік әсерді бағалау арқылы анықталған ҚДР үшін әлеуметтік және экологиялық басқару бағдарламаларын әзірлеуді және іске асыруды жалғастырдық. Comide кәсіпорнында ЭӘЫБ 2019 жылы аяқталды және қазір басшылықтың назарында¹.

2019 жылы Boss Mining, Frontier және Comide кәсіпорындарында ЭӘЫБ бойынша жұмыс, атап айтқанда, мынадай бағыттар бойынша жүзеге асырылды:

ERG-дің қаржылық қолдауымен құрылған ауыз сумен жабдықтау объектілері бақылауында жұмыс істейтін жергілікті өзін-өзі басқару комитеттерінің әлеуетін дамыту (53-бет);

Жергілікті даму жобаларын микроқаржыландыру үшін ерікті жинақ кооперативтерін құру;
Ауыл шаруашылығын тұрақты дамыту Бағдарламасын іске асыруды жалғастыру.

Metalkol RTR кәсіпорнында орнықты ауыл шаруашылығын дамыту жөніндегі бағдарламаны пилоттық іске асыру басталды (53-бет).

Metalkol RTR жобасын іске асырумен байланысты қоныс аудару

Біз Metalkol RTR кәсіпорнының жанында орналасқан Самуонг ауылынан қоныс аударған 16 отбасына қолдау көрсетуді жалғастырдық. 2018 жылы бұл отбасылар жергілікті заңнама мен ХҚК стандарттарына сәйкес Камимби II елді мекеніндегі жаңа ауылға сәтті көшірілді. Қоныс аудару қажеттілігі Metalkol RTR қалдық қоймасының жақын болуына байланысты біз жүргізген экологиялық және әлеуметтік әсерді бағалау нәтижелері бойынша анықталды. ERG тұрғын үй жағдайы бұрынғы отбасыларға қарағанда едәуір жақсы болатын ауыл құрылысын қаржыландырды.

Осы қызмет аясында 2019 жылы:

Экономикалық жағдайды қалпына келтіру бағдарламасы шеңберінде пайдаланылатын ауданы 35 гектар ауыл шаруашылығы жер учаскелерін сатып алу аяқталды;

Экономикалық жағдайды қалпына келтіру бағдарламасының қолданылу кезеңінде 16 отбасы үшін ай сайын азық-түлік пен бірінші қажеттіліктегі тауарларды ұсыну қарастырылған;

Жергілікті тұрғындарға табыс табуға мүмкіндік беретін Metalkol RTR концессиялық учаскесінде жеміс ағаштарын отырғызуға арналған тәлімбақтың құрылысы басталды

Сонымен қатар, біз бір жыл ішінде Камимби II елді мекеніндегі әлеуметтік-экономикалық жағдайды бағалауды елді мекеннің даму басымдықтарын анықтау және қоныс аудару нәтижесінде болуы мүмкін жағымсыз салдарды азайту мақсатында жүргіздік. Анықталған басымдықтар әлеуметтік келісімді, табыс алу мүмкіндіктерін және ауылшаруашылық өндірісін қамтыды. Бұдан әрі біз Камимби II қонысына осы қажеттіліктерді қанағаттандыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын іске асыруда қолдау көрсетуді жоспарлап отырмыз.

ENRC компаниясының әрекеттеріне қатысты шағым

2019 жылы ERG ENRC қатысты шағымға байланысты Британдық Rights and Accountability in Development (RAID) үкіметтік емес ұйымымен белсенді ынтымақтастықты жалғастырды. Бастапқыда шағым 2013 жылы Comide концессиялық учаскелерінің маңындағы Кисанкала және Ленге ауылдарының басшылары мен тұрғындарының атынан берілді. 2018 жылғы сәуірде Ұлыбританияның ұлттық үйлестіру бюросы (ҰҰБ) ЭЫДҰ-ның басқарушы қағидаттары шеңберінде көпұлтты кәсіпорындар үшін осы талапты қарау нәтижелері бойынша қосымша өтініш жариялады. ENRC талап еткеніне қарамастан, біз жергілікті қауымдастықтардан туындайтын сұрақтарға кері байланыс беруді жалғастырамыз.

Біз ҰҰБ ұсынымдарын одан әрі орындау үшін шаралар қабылдаймыз, олардың қатарына мыналар жатады:

Тұрақты даму жөніндегі комитеттер сайлаған елді мекендердің басшыларымен және екі ауылдағы зардап шеккен халық топтарымен тұрақты өзара іс-қимыл жасау;

Comide кәсіпорнында жұмыс істейтін мемлекеттік және жеке күзет ұйымдарының барлық қызметкерлері үшін адам құқықтары саласында оқыту жүргізу. Бұл жұмыс қауіпсіздік қызметкерлеріне қауіпсіздік пен адам құқықтарына қатысты ерікті қағидаттар негізінде жасалған корпоративтік мінез-құлық кодексіні үйретуді қамтиды;

Кисанкала және Ленге қалаларында ERG салған күн батареяларымен жұмыс істейтін сорғы қондырғыларына қызмет көрсетуді жалғастыру (қондырғыларды осы елді мекендердің суды пайдалануды бақылау жөніндегі екі комитеті басқарады);

¹ Frontier және Metalkol RTR кәсіпорындары үшін жаңартылған ЭӘЫБ 2018 жылы мемлекет қабылдады; Boss Mining кәсіпорнының жаңартылған ЭӘЫБ 2017 жылы мемлекет қабылдады.

ЖЕРГІЛІКТІ ҚАУЫМДАСТЫҚТАРҒА ӘСЕР ЕТУ ЖАЛҒАСЫ

Әлеуметтік-экономикалық жағдайды бағалау нәтижелеріне сәйкес қоғамдастықтарға олардың дамуына қолдау көрсетуді жалғастыру жергілікті халықтың қатысуымен және тиісті іс-шаралар жоспарларымен. Бұл тәсіл қоғамдастық өкілдерінің осы бастамаларды өз бетінше жүргізуін қамтамасыз етеді. Атап айтқанда, 2019 жылы:

- Comide кәсіпорнының жанында Ауыл шаруашылығын тұрақты дамыту бағдарламасын іске асыру жалғастырылды (53 бет);
- қауымдастықтарда ерікті жинақ кооперативтері құрылды

Біздің әрекеттерімізді басқару— Бразилия

В Бразилии в рамках нашего проекта BAMIN мы продолжаем исполнять рекомендации ОЭСВ, которая была завершена и одобрена Правительством в 2014 году. Это включает реализацию программы по мониторингу качества воздуха, а также качества и доступности воды. Кроме того, мы продолжили реализацию программы по улучшению сельскохозяйственного производства для 15 семей из соседней общины Фазенда-Лапа, которые были переселены в 2011 году.

Сонымен қатар біз жергілікті қоғамдастықпен өзара іс-қимыл бағдарламасын іске асырамыз, оның шеңберінде біз:

Әр түрлі стейкхолдерлерден тұратын жұмыс тобына қатысуды жалғастырамыз, оның ішінде BAMIN, жергілікті муниципалитет, реттеуші органдардың өкілдері және жергілікті тұрғындар (жұмыс тобы жобаны дамытуға байланысты ықтимал мәселелерді талқылайтын тоқсан сайынғы отырыстар өткізеді); Коммуникация және ақпараттандыру саласындағы, атап айтқанда, Порт-Сул терминалының құрылысына қатысты жергілікті тұрғындардың ықтимал алаңдаушылығына байланысты жаңа бастамаларды іске асырамыз (26-бет).

Біз сондай-ақ жергілікті тұрғындар өздерінің шағымдары туралы есеп бере алатын арнайы сенім телефонның қолдауды жалғастырдық.

Нәтижелілік көрсеткіштері

Қазақстанда біз жобалардағы өзгерістерге байланысты 21 қоғамдық кеңес өткіздік. Тыңдау кезінде және кез-келген басқа байланыс арнасы арқылы ешқандай маңызды шағым түскен жоқ.

ҚДР-ға жергілікті қоғамдастық өкілдерінен 104 шағым түсті. Олар ең алдымен өтемақы төлемдеріне, жұмысқа орналасу мүмкіндіктеріне және мүлтік залалға қатысты болды.

Жалпы алғанда, 82 шағым реттелді және қалған 22 шағым бойынша қосымша шаралар қабылданады. Metalkol RTR² кәсіпорнының жанындағы Самуконга ауылында қолданыстағы шағым беру механизмі арқылы бірде-бір маңызды шағым түскен жоқ. Сонымен қатар, Бразилиядағы жергілікті қоғамдастық үшін арнайы телефон желісі арқылы ешқандай маңызды шағым түскен жоқ.

Болашаққа жоспар

Қазақстанда біз келесіні жоспарлап отырмыз:

Арқалық қаласында Торғай боксит кен басқармасының жоспарлы жабылуына байланысты әсерді басқаруға бағытталған шараларды іске асыруды жалғастыру;

ССКӨБ, ЕЭК және Қазақстан алюминий кәсіпорындарындағы операциялық қызметке қатысты бірқатар қоғамдық консультациялар өткізу

Африкада біз Самуконг кентінің тұрғындарын қолдау үшін балама табыс көздерін қамтамасыз ету бағдарламасын кеңейтуді, сондай-ақ ҚДР-дағы Metalkol RTR маңындағы елді мекендерде қосымша ұңғымалар салуды жоспарлап отырмыз.

2 Барлық талқыланған мәселелер ауыл аумағындағы нысандарға қатысты әкімшілік мәселелерге қатысты болды.

ӘЛЕУМЕТТІК ИНВЕСТИЦИЯЛАР

Біздің кәсіпорындар орналасқан өңірлерді тұрақты дамыту:

Біздің 2025 Стратегиямыздың басымдықтарының бірі әлеуметтік-экономикалық дамуға жәрдемдесу және қатысатын өңірлерде жергілікті қоғамдастықтың әл-ауқатын қамтамасыз ету болып табылады. Бұл халықтың тұрмыс жағдайын жақсартуды және әл-ауқатын арттыруды, сондай-ақ кәсіпкерлікті қолдауды және жергілікті бизнес-ортаны құруды көздейді.

БҰҰ тұрақты дамуының релевантты мақсаттары

БҰҰ ОДМ	БҰҰ айқындаған тиісті міндеттер
	1.1 2030 жылға қарай бүкіл әлемдегі барлық адамдардың кедейлігін жою.
	1.2 2030 жылға қарай кедейлікте өмір сүретін барлық жастағы ерлердің, әйелдердің және балалардың үлесін кем дегенде жартысына азайту керек.
	2.3 2030 жылға қарай ауыл шаруашылығының өнімділігі мен азық-түлікті ұсақ өндірушілердің кірісін екі есе арттыру қажет.
	4.4 2030 жылға қарай жұмысқа орналасу, лайықты жұмыс алу және кәсіпкерлік қызметпен айналысу үшін қажетті дағдылары, оның ішінде кәсіптік-техникалық дағдылары бар жас және ересек адамдардың санын елеулі түрде ұлғайту.
	6.1 2030 жылға қарай барлығы үшін қауіпсіз және арзан ауыз суға жалпыға бірдей және тең құқықты қол жеткізуді қамтамасыз ету.
	6.B 2030 жылға қарай барлығы үшін қауіпсіз және арзан ауыз суға жалпыға бірдей және тең құқықты қол жеткізуді қамтамасыз ету.
	8.3 Өнімді қызметке, лайықты жұмыс орындарын құруға, кәсіпкерлікке, шығармашылыққа және инновацияға ықпал ететін дамуға бағытталған саясатты жүргізуге жәрдемдесу және микро, шағын және орта кәсіпорындарды ресми тану мен дамытуды ынталандыру.
	10.2 2030 жылға қарай жасына, жынысына, мүгедектігіне, нәсіліне, ұлтына, тегіне, дініне және экономикалық немесе өзге де мәртебесіне қарамастан барлық адамдардың әлеуметтік, экономикалық және саяси өмірге белсене қатысуына қолдау көрсету және ықпал ету.
	11.1 2030 жылға қарай жеткілікті, қауіпсіз және арзан тұрғын үй мен негізгі қызметтерге жалпыға бірдей қол жеткізуді қамтамасыз ету және қараңғы жерлерді абаттандыру.

Біздің Қазақстандағы әлеуметтік инвестициялар саласындағы бастамаларымыз ERG-дің өз өңірлеріндегі жергілікті қоғамдастықтармен тығыз және ұзақ мерзімді қарым-қатынастарына негізделген. Біз жұмысқа орналасу мүмкіндігін беріп қана қоймай, қызметкерлеріміз бен олардың отбасыларының жұмыстан тыс өмірін жақсартуға (яғни жергілікті қоғамдастық мүшелері ретінде) ерекше назар аударамыз. Біз сондай-ақ әлеуметтік-экономикалық дамуға, өңірлік экономиканы әртараптандыруға және жастардың (соның ішінде біздің қызметкерлеріміздің балаларының) жұмысқа орналасуына ықпал ететін жобаларға инвестицияларды жүзеге асырамыз. Бұл ұзақ мерзімді перспективада жергілікті қоғамдастықтың біздің кәсіпорындарға тәуелділігін азайтуға көмектеседі.

Біздің кәсіпорындар орналасқан аймақтардағы көптеген қауымдастықтар кедейлік шегінен төмен тұратын Африкада біздің әлеуметтік инвестициялар ең алдымен ең өзекті мәселелерді шешуге бағытталған. Операциялық өзгерістерге байланысты, оның ішінде кейбір кәсіпорындарды консервацияға ауыстыру (43-бет), осы аймақтағы бірқатар әлеуметтік жобалар тоқтатылды.

Біз балалар еңбегін пайдалану нәтижесінде туындайтын, соның ішінде пайдалы қазбаларды артельді және шағын ауқымды өндіруді жүргізуге байланысты туындайтын әлеуметтік-экономикалық проблемалар мен жағымсыз әсерлерді шешуге ерекше назар аударамыз (“артельді және шағын ауқымды өндіруге біздің көзқарасымыз” бөлімін қараңыз, 55-бет).

Негізгі мәселелер мен бастамалар Қазақстан

Қазақстандағы Өңірлерді дамыту бағдарламасы

2019 жылы біз кәсіпорындарымыз орналасқан өңірлерде ұзақ мерзімді әлеуметтік-экономикалық дамуға қолдауға бағытталған үш жылдық бағдарламаны іске асыруға кірістік. Бағдарлама ұлттық және өңірлік деңгейлерде мемлекеттік органдармен әріптестікте, оның ішінде өзара ынтымақтастық туралы өңірлік меморандумдар (бұдан әрі — ынтымақтастық туралы меморандумдар) арқылы іске асырылады.

ӘЛЕУМЕТТІК ИНВЕСТИЦИЯЛАР ЖАЛҒАСЫ

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ӘЛЕУМЕТТІК ИНВЕСТИЦИЯЛАРҒА БІЗДІҢ КӨЗҚАРАСЫМЫЗ

Қазақстанда біздің Өңірлік даму бағдарламыз әлеуметтік инвестицияларға кешенді ұзақ мерзімді көзқарас тұрғысынан іске асырылады. Оның негізгі құрамына мыналар жатады:

Жергілікті қоғамдастықтармен тарихи қалыптасқан өзара қарым-қатынастар: жергілікті қауымдастықтардың көпшілігі біздің кәсіпорындардың өндірістік қызметі нәтижесінде құрылды. Бұл тұрғыда біз өңірлік экономиканы әртарапандыруға және жастардың кәсіби дамуына инвестициялар салу арқылы ұзақ мерзімді перспективада жергілікті халықтың ERG-ге тәуелділігін төмендету мақсатын алдымызға қойдық.

Жергілікті қауымдастықтарда тұратын қызметкерлер: бірегей әлеуметтік контекст бізге әлеуметтік инвестициялардың бір бөлігін, соның ішінде қызметкерлеріміз бен олардың отбасы мүшелерінің жұмыстан тыс өмір сапасын арттыруға бағыттауға мүмкіндік береді. Біздің осы саладағы бастамаларымыз көптеген адамдардың ұрпақтарына өмір мен жұмыс үшін біздің кәсіпорындар орналасқан аймақтарды таңдауға бағытталған.

Өңірлік атқарушы органдармен ынтымақтастық: біздің әлеуметтік инвестицияларымыздың едәуір бөлігі жыл сайын өңірлік атқарушы билік органдарымен жасалатын

ынтымақтастық туралы меморандумдар шеңберінде жұмсалады. Бұл стратегиялық әріптестік өңірлердің әлеуметтік- экономикалық дамуында маңызды рөл атқарады.

Ұлттық деңгейдегі әлеуметтік инвестициялар: біз сондай-ақ елдің аса маңызды әлеуметтік - экономикалық проблемаларын шешуге және ұлттық мәдени мұрамызды сақтауға көмектесе отырып, ұлттық деңгейдегі әлеуметтік жобаларға қатысамыз.

Бағдарлама жыл сайын өткізілетін ауқымды әлеуметтік зерттеулер шеңберінде анықталған қатысудың әрбір өңірінде даму қажеттіліктерін терең талдау нәтижелеріне негізделген.

Осы жұмыстың қорытындысы бойынша келесі басым бағыттар белгіленді:

- Тұрғын үй-коммуналдық инфрақұрылым;
- Қоғамдық көлік;
- Қала кеңістігін абаттандыру;
- Жастарға білім беру және кәсіби біліктілігін арттыру;
- Медициналық мекемелерді жаңғырту және дәрігерлердің кәсіби біліктілігін арттыру;
- Спортты және саламатты өмір салтын насихаттау, оның ішінде жергілікті спорт инфрақұрылымын және жастар спорт лигаларын дамыту.

Бұдан әрі біздің жергілікті қоғамдастықтарға (бұл өзекті болған жерлерді қоса алғанда, біздің қызметкерлерімізге және олардың отбасы мүшелеріне) бағытталған жобалар қаралады. Тек қызметкерлерге бағытталған жобалар “Еңбек қатынастары” бөлімінде қарастырылған (41-42 беттер).

Өмір сүру деңгейін арттыру

Біз қаражаттарды моноқалаларымыздағы және кәсіпорындарымыз орналасқан өңірлердегі өмір сүру деңгейін жақсартуға бағытталған жобаларды іске асыруға инвестициялаймыз; бұл жобалардың басым бөлігі ынтымақтастық туралы Өңірлік меморандумдар шеңберінде іске асырылады. Ұзақ мерзімді перспективада біз моноқалаларда көптеген болашақ ұрпақ (соның ішінде біздің қызметкерлеріміздің балалары) өмір сүргісі және жұмыс істегісі келуі үшін өмір сүру сапасын қолайлы қалалық деңгейге дейін арттыруға ұмтыламыз.

Төменде 2019 жылы ERG қолдауымен жүзеге асырылған жобалардың мысалдары келтірілген.

Инфрақұрылым және санитария: Ақтөбе облысындағы жылу, сумен жабдықтау және су бұру жүйелеріне қызмет көрсету (575 мың АҚШ доллары); Қостанай облысындағы жылумен жабдықтау жүйесін жаңғырту және жөндеу (380 мың АҚШ доллары); Ақтөбе облысында жаңа қоқыс жинау машиналарын сатып алу (262 мың АҚШ доллары);

Қалалық ортаны абаттандыру: Нұр-Сұлтанда жол-соқпақ желісін салу (439 мың АҚШ доллары); Ақтөбе облысында ойын және парк спорт алаңдарын орнату (51,1 мың АҚШ доллары); Павлодар облысының Ақсу қаласындағы орталық жағалауды қайта жаңарту (124 мың АҚШ доллары).

Кәсіпкерлікті дамыту және бизнес-инкубаторлар

Біз кәсіпкерлікті, бизнес-инкубаторларды және дағдылар мен құзыреттерді дамыту және нығайту жөніндегі бағдарламаларды қолдай отырып, жергілікті қоғамдастықтардың болашағына инвестиция саламыз. Осыған байланысты біз жастарға арналған бастамаларға ерекше назар аударамыз, солар арқылы біз болашақ ұрпақ үшін баламалы (яғни біздің өндірістік қызметіміздің шеңберінен шығатын) экономикалық мүмкіндіктер жасауға ықпал етеміз.

“Студенттер кәсіпкерлігінің экожүйесі” бағдарламасына қосымша (51-бет) біз Шымкент қаласындағы Tikkun Olam Makers (ТОМ) мейкатонын қолдау үшін 16 мың АҚШ долларын бөлдік¹. ТОМ мақсаты - жас өнертапқыштарға мүмкіндігі шектеулі жандар үшін коммерциялық тұрғыда іске асырылатын технологиялар жасауға көмектесу.

Ең құнды идеяларды ұсынған өнертапқыштарға оларды пысықтауға және іске асыруға көмек көрсету үшін гранттар

беріледі. 2019 жылы мейкерлер әзірлеген жабдықты Павлодар оңалту орталығы сатып алды. 2017 жылдан бастап ТОМ іс-шараларына 62 мың АҚШ долларынан астам қаражат бөлінді. Сонымен қатар, Торғай боксит кен басқармасының 2021 жылы жоспарлы жабылуына байланысты (46 бет) Біз қызметкерлерімізге Қостанай облысының Арқалық қаласында шағын және орта бизнес кәсіпорындарын құруға көмек көрсетеміз.

Білім

Біз жастар үшін аймақтық экономиканы әртарапандыруға және одан әрі жұмысқа орналасуға бағытталған жергілікті білім беру бағдарламаларының іске асырылуын қолдаймыз. Бұл бағдарламалардың ERG мамандарының өзіндік перспективалы пулын дамыту үшін маңызы зор; олар сондай-ақ қазіргі және болашақ қызметкерлерге туған қалаларындағы балалары үшін лайықты болашаққа сенімділік береді.

2019 жылы біз STEM² пәндерін оқытуды британдық білім беру қызметін жеткізуші ұйымдастырған дайындық бағдарламасына 10 STEM мұғалімінің қатысуы үшін 38 мың АҚШ долларын бөліп, қолдауды жалғастырдық. Бұл Қазақстан өңірлеріндегі бірқатар орта мектептерде оқыту деңгейін арттыруға мүмкіндік береді.

Бұдан басқа, 9 мыңнан астам оқушы ERG-дің қолдауымен 2018 жылы салынған 11 STEM зертханасында білім алуды жалғастырды. Зертханалар инженерия, бағдарламалау, робототехника, 3D модельдеу және басқа да тиісті бағыттар бойынша білім береді.

Сонымен қатар, біз Нұр-Сұлтан және Алматы қалаларындағы мамандандырылған физика-математика оқу орнын қолдау нысаналы қорына 261 мың АҚШ долларын бөлдік.

Біз сондай-ақ Қазақстандағы бірқатар білім беру мекемелерін (және олардың студенттерін) қолдаймыз. 2019 жылы олардың қатарына:

Хромтау тау-кен техникалық колледжі: қолдау педагогтарға қосымша төлемдерді, шақырылған оқытушылардың жұмысын қаржыландыруды, сондай-ақ оқу материалдары мен жабдықтарын сатып алуды қамтыды (87 мың АҚШ доллары);

Ақсу қара металлургия колледжі (24 мың АҚШ доллары): қолдау ғимараттарды жөндеуді қаржыландыруды, оқытушыларға қосымша ақы төлеуді және материалдық-техникалық базаны қамтамасыз етуді қамтыды.

Сонымен қатар, Топ Павлодар облысының ауылдық мектептерінде оқитын балалардың неғұрлым сапалы жоғары білімге қол жеткізуді кеңейтуге бағытталған iQanat бағдарламасын іске асыру үшін 40 мың АҚШ долларын бөлді.

Денсаулық сақтау

Жұмыс істеп жүрген және зейнетке шыққан қызметкерлердің, олардың отбасылары мен қоғамдастықтарының денсаулығын қолдау мақсатында біз денсаулық сақтаудың қазіргі заманғы инфрақұрылымын дамытуды қаржыландырамыз.

2019 жылы осы бағыт аясында біз:

Хромтау қаласындағы (Ақтөбе облысы) аурухана үшін қазіргі заманғы медициналық жабдықтарды сатып алуға 261 мың АҚШ доллары бөлінді;

Осы ауруханада жұмыс істейтін жас дәрігерлерді қолдау үшін 26 мың АҚШ доллары бөлінді;

Павлодардағы оңалту орталығы үшін ғимараттарды жөндеуге, сондай-ақ мүгедек арбаларын және басқа да медициналық жабдықтарды сатып алуға 32 мың АҚШ доллары бөлінді (ТОМ мейкатонына қатысушылар әзірлеген жоғарыда аталған жабдықты қоса алғанда).

Қазақстандағы “Студенттік кәсіпкерліктің экожүйесі” бағдарламасы

Қазақстан алдында тұрған өзекті міндеттердің бірі жоғары технологиялық өнеркәсіптік өсу есебінен жас ұрпақ үшін мүмкіндіктер жасау болып табылады. Бұл проблема топ жұмыс істейтін шалғай өңірлерде аса өткір тұр, өйткені көптеген жастар Қазақстанның ірі қалаларында немесе шетелде жұмыс істеуді қалайды.

Осы проблеманы шешу үшін “Студенттік кәсіпкерліктің экожүйесі” бағдарламасын³ іске асыру басталды. Оның аясында ERG өңірлік университеттер мен колледждерді кәсіпкерлікті дамыту орталықтары етіп қайта құруға көмек көрсетеді. Ұзақ мерзімді перспективада бұл біздің қатысуымыздың аймақтарында жаңа стартаптар құруға ықпал етеді.

2019 жылы осы бағдарламаны іске асыруға қосымша 131 мың АҚШ доллары инвестицияланды.

Бағдарлама Қазақстандағы Тель-Авив Университетінің достар қауымдастығымен және Алматы

менеджмент университетімен ынтымақтастықта жүзеге асырылады. Сонымен қатар, біз жоғары оқу орындарына трансформация стратегиялары мен оқу бағдарламаларын үзірлеуге көмектесеміз. Сондай-ақ, біз студенттік зерттеулер мен әзірлемелерге арналған өндірістік алаңдарымызды ұсынамыз және студенттерге өз идеяларын коммерциялық түрде жүзеге асыруға көмектесу үшін бизнес саласындағы жетекші сарапшыларды тартамыз.

Осы бағдарлама 2017 жылы енгізілген сәттен бастап оған ERG-ге тиесілі өңірлердегі жеті жоғары оқу орны мен екі колледжден 5 мыңнан астам студент қатысты. Бағдарлама шеңберінде бірнеше табысты бизнес-жобалар іске асырылды, олардың қатарына инсульт алған пациенттерге көмек көрсету орталығын құру (Қарағанды облысы) және CMM- агенттікті ұйымдастыру (Қостанай облысы) кіреді.

³ Студенттер кәсіпкерлігінің экожүйесі: ecosystemerg.kz

¹ Tikkun Olam Makers: tomglobal.org
² Ғылым, технологиялар, инжиниринг, математика

3-БӨЛІМ. ЖЕРГІЛІКТІ ҚОҒАМДАСТЫҚТАРДЫҢ ДАМУЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ӘЛ-АУҚАТЫ

ӘЛЕУМЕТТІК ИНВЕСТИЦИЯЛАР ЖАЛҒАСЫ

Қазақстандағы “ERG қаласы” бағдарламасы

2019 жылы Қазақстанда жергілікті қоғамдастықтардың қызметкерлеріне және одан әрі мүшелеріне жергілікті даму басымдықтарын қалыптастыруға қатысуға мүмкіндік беруге бағытталған “ERG қаласы” бағдарламасы іске қосылды. Бағдарлама бұрын ERG-дің инноваторлар форумы аясында өткізілген әлеуметтік жобалар байқауының жалғасы болып табылады (28-бет).

Бұл бағдарлама жыл сайынғы байқауды қамтиды, оның барысында қызметкерлер жаңа әлеуметтік жобалардың идеяларын ұсынады. Оларды бағалауға жергілікті атқарушы органдардың өкілдері қатысады. Жеңімпаз жобалар өңірлік ынтымақтастық туралы меморандумдар шеңберінде іске асырылады деп болжануда.

Болашақта біз осы бағдарламаны жергілікті қоғамдастық мүшелерін әлеуметтік жобаларды іске асыруға (партисипативтік бюджеттеу) арналған бюджеттерді бөлуге тарту мақсатында кеңейтуді жоспарлап отырмыз. Процестің барлық кезеңдері цифрландырылады және қоғамдық бақылау үшін қолжетімді болады.

Спорт, мәдениет және саламатты өмір салты

Қоғамның шынайы әл-ауқаты экономикалық дамумен шектелмейді. Осыны түсіне отырып, біз кәсіпорындарымыз орналасқан өңірлерде әлеуметтік саланы дамытуға стратегиялық инвестицияларды жүзеге асырамыз.

Спортты қолдау бойынша негізгі жобалар:

Павлодар қаласында өңірлік футбол спортын дамытуды қолдау (3,4 млн АҚШ доллары);

Павлодар облысында футбол манежінің құрылысы (3,1 млн АҚШ доллары);

Қостанай облысында әуесқой жасөспірімдер футболын қолдау (567 мың АҚШ доллары);

Павлодар облысында өңірлік волейбол спортын дамытуды қолдау (797 мың АҚШ доллары).

Мәдени қызметті қолдау мен инфрақұрылымды дамытудың негізгі бағыттары:

Қостанай қаласында ұлттық мәдени орталық салу (1,1 млн АҚШ доллары);

Түркістандағы Күлтөбе қалашығында археологиялық және ғылыми-реставрациялау жұмыстарын жүргізу (2,5 млн АҚШ доллары);

Павлодардағы мұражайды жөндеу (337 мың АҚШ доллары).

Халықтың әлеуметтік қорғалмаған және аз қамтылған топтары

Біз кәсіпорындарымыз орналасқан өңірлерде халықтың әлеуметтік қорғалмаған және аз қамтылған топтарына көмек жобаларына қаражат саламыз. 2019 жылы жұмыс келесі бағыттарда жүргізілді:

Демеушілік қолдау “SOS Қазақстанның балалар ауылдары”. Ұйым ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларға және дағдарыстық отбасыларға көмек көрсетеді (34 мың АҚШ доллары).

Павлодар облысындағы әлеуметтік осал аналарға баспана, дәрі-дәрмек, Кәсіптік оқыту және консультациялық көмек көрсететін “Ана үйі” қорына қайырымдылық көмек (81 мың АҚШ доллары).

Қазақстандағы цифрлық экожүйе

Әлемдік тәжірибе көрсетіп отырғандай, цифрлық технологиялар экономикалық, әлеуметтік және мәдени өсудің катализаторы болуға қабілетті. ERG digital Ventures венчурлік қорының (бұдан әрі — Қор) серіктесі болып табылады, ол Қазақстан халқы (оның ішінде халықтың аз қамтылған топтары) өздерінің артықшылықтарын пайдалану үшін және жергілікті қажеттіліктерге бейімделген онлайн-ресурстарға қол жеткізуі үшін түрлі цифрлық бастамаларға инвестиция салады.

Қор ERG-ге де, мүдделі тұлғалардың кең ауқымына да пайда әкелуі мүмкін жаңа шешімдердің үнемі толықтырылып отыратын ассортиментін әзірлеу үшін инновациялық стартаптарды ынтымақтастыққа тартады және қолдайды:

Білім алу және жаңа дағдыларды игеру арқылы жұмыс іздеуге көмектесетін Онлайн-қызметтер. Болашақ мамандықтарын анықтауға көмектесу (яғни, келесі 10-15 жыл), біз адамдарға болашақ мүмкіндіктерге дайындалуға көмектесе аламыз;

Жергілікті қауымдастықтарды, бизнес пен қоғамдық институттарды қолдауға арналған бірқатар қолданбалы технологиялар. Бұған қаржылық қызметтер мен интернет-дүкендерге қолжетімділікті кеңейтуге және сол арқылы нарықтың тиімділігі мен өңірлік кәсіпкерліктің дамуына жәрдемдесуге мүмкіндік беретін электрондық әмиян сияқты сервистер кіреді;

Онлайн-контентті, оның ішінде қазақ тіліндегі контентті құруға және таратуға бағытталған әлеуметтік медиа саласындағы жобалар. Осы бағыттың мақсаты жергілікті қоғамдастықтардың шығармашылық әлеуетін дамытуға жәрдемдесу болып табылады;

Пайдаланушылар арасындағы өзара әрекеттесуді жақсартуға және интернет-

дүкендердің дамуына ықпал ететін Онлайн-платформа.

Бұл бастамалар ERG қатысатын өңірлерде және одан тыс жерлерде халықты жұмыспен қамтуға, экономикалық өркендеуге, сондай-ақ әлеуметтік және мәдени алмасуға онлайн режимінде ықпал етеді деп күтілуде

Негізгі мәселелер мен бастамалар — Африка

Африкада біздің әлеуметтік инвестицияларымыз ең алдымен біздің қауымдастықтардың алдында тұрған ең өзекті мәселелерді шешуге бағытталған. Негізгі компонент-бұл артель мен кішігірім өндірістің негізін құрайтын әлеуметтік-экономикалық факторларды, сондай-ақ оның ықтимал теріс салдарын жоюға көмектесетін сыртқы бастамаларды қолдау. Балама табыс көздерін құруға және артельді және ұсақ масштабты өндірудегі балалар мен жасөспірімдер еңбегін пайдалануды жоюға ерекше назар аударылады (толығырақ ақпарат 56-беттегі “артельді және шағын көлемді өндіруге біздің көзқарасымыз” бөлімінде берілген).

ҚДР-дағы әлеуметтік инвестицияларға жаңа көзқарас

ҚДР-дағы Жер қойнауы туралы Жаңартылған Кодекс (2018 жылы жарияланған) тау-кен саласы үшін әлеуметтік инвестициялау бойынша жаңа міндеттемелерді белгілейді. Олардың қатарына барлық тау-кен компанияларына бизнес айналымының 0,3%-ын қоғамдастықтың тұрақты даму қорына бағыттау талабы кіреді. Қорды басқаруды мемлекеттік органдардың, қоғамдастықтың, азаматтық қоғамның және бизнестің өкілдерінен тұратын стейкхолдерлер тобы жүзеге асырады.

Әлеуметтік инвестициялар жергілікті дамудың басым бағыттарын қолдау жөніндегі заңдық міндетті шарттарды (немесе “міндеттемелер тізілімін”) бекіту мақсатында тиісті стейкхолдермен өзара іс-қимыл және консультациялар арқылы айқындалатын болады. Осы міндеттемелерді сақтау нәтижесінде қол жеткізілген жетістіктерді бағалау үшін жыл сайын тәуелсіз мониторинг жүргізіледі. Бұл талап кен орындарын игеруге және (немесе) лицензияларды ұзартуға арналған барлық жаңа лицензияларға қолданылады.

Осыған байланысты 2019 жылы Metalkol RTR-де стейкхолдерлермен консультациялар басталды.Анықталған басымдықтар* жергілікті халықтың қатысуымен әлеуметтік-экономикалық жағдайды бағалау және нәтижелері осы процеске біріктірілген экологиялық және әлеуметтік әсерді бағалау барысында анықталған басым бағыттармен сәйкес келеді. Ең маңызды бағыттар:

Азық-түлік қауіпсіздігін арттыру үшін жергілікті фермаларды қолдау;
Ауыз сумен жабдықтау;
Білімге қол жетімділік;
Денсаулық сақтау;
Инфрақұрылымды дамыту

Бұл облыстардың көпшілігі жергілікті өзін-өзі басқару комитеттері жүзеге асыратын іс-шаралар жоспарына енгізілген.

Операциялық өзгерістердің әсері

2019 жылы біз Африкадағы кәсіпорындарымызда операциялық өзгерістерді, соның ішінде кейбіреулерін консервацияға ауыстыруды жалғастырдық (43-бет). Біз бұл жағдайды үнемі бағалаймыз.

Бұл мүмкін болған жерде әлеуметтік жобаларды іске асыру жалғастырылды, бұл ретте ауыл шаруашылығын дамыту және білім беру саласында олардың ішіндегі ең маңыздыларына басымдық берілді. Осы жобалар туралы толық ақпарат төменде келтірілген.

Балама табыс көздері және азық-түлік қауіпсіздігі

ҚДР-да біз тұрақты ауыл шаруашылығына ерекше назар аудара отырып, жергілікті қоғамдастықтар үшін баламалы табыс көздерін құруға ықпал етеміз. Бұл күш-жігер азық-түлік тапшылығы, ресми жұмысқа орналасу мүмкіндігінің болмауы және заңсыз артель мен ұсақ тау-кен жұмыстарының салдарынан болуы мүмкін теріс әсер сияқты мәселелерді шешуге бағытталған. Біз Good Shepherd International Foundation халықаралық қорымен және Pact ұйымымен (56-57 бет) әріптестік шеңберінде баламалы табыс көздерін құру жөніндегі бағдарламаларды іске асыруға қолдау көрсетеміз.

2019 жылы біз Comide және Boss Mining кәсіпорындарында тұрақты Ауыл шаруашылығын дамыту Бағдарламасын жүзеге асыруды жалғастырдық, ал Frontier кәсіпорнында бағдарлама тоқтатылды. Біз жұмыспен қамту тұрғысынан теріс әсерді ішінара жеңілдету мақсатында (осы кәсіпорындарды консервацияға ауыстыруға байланысты) осы кәсіпорындарда бағдарламаны жалғастыруға басым назар аудардық.

Тұрақты ауыл шаруашылығын дамыту бағдарламасы 2018 жылы жергілікті ауыл шаруашылығының өнімділігін жақсарту мақсатында басталды. Бұл біздің кәсіпорындарға жақын орналасқан 500 гектар жер учаскелерінде жүгері өсіру үшін тұқым, жабдық және техникалық қолдау көрсеттік. Бір жыл ішінде біз жергілікті тұрғындарды жүгері өсіру технологияларына оқытуды қаржыландырдық. Іс-шаралар жүгері өнімділігінің едәуір артуына ықпал етті.

Metalkol RTR кәсіпорнында жақын маңдағы елді мекендердегі шамамен 300 үй шаруашылығы үшін азық-түлік қауіпсіздігін арттыру мақсатында пилоттық режимде бағдарлама іске қосылды. Өкінішке орай, сатып алу проблемаларына байланысты бағдарламаны орналастыру 2020 жылдың басына ауыстырылды.

Әлеуметтік инвестициялар саласындағы жобаларды іске асырумен қатар, біз Metalkol RTR маңындағы елді мекендердің мыңнан астам тұрғынын қысқа мерзімді (уақытына қарай ақы төлеу шартымен) жұмысқа орналастыруды ұсындық.

Таза сумен жабдықтау

Metalkol RTR басымдықтарының бірі-жергілікті қауымдастықтарды таза сумен қамтамасыз етуді жақсарту. Атап айтқанда, 2019 жылы біз ауыз сумен қамтамасыз ету бағдарламасы аясында 2018 жылы орнатылған күн энергиясымен жұмыс істейтін құдықтар мен су тарату құрылыстарына техникалық қызмет көрсетуге 19 мың АҚШ долларын инвестицияладық.

Біз әлеуметтік-экономикалық жағдайды бағалау процесінде анықталған жергілікті қауымдастықтардың басымдықтарын, сондай-ақ біздің қызметіміздің әсерін ескере отырып, осы бағдарламаны жүзеге асыруды бастадық (мысалы, Кингамьямбо қалдық қоймасын қоршау кейбір жергілікті тұрғындардың суға қол жетімділігін шектеуге әкелді). Сумен қамтамасыз ету объектілері суды пайдалануды бақылау жөніндегі елді мекендер комитеттерінің қарауында болады. Жергілікті тұрғындар бұл нысандарды пайдалану үшін аз мөлшерде төлейді, содан кейін суды пайдалануды бақылау комитеттері техникалық қызмет көрсетуге қайта

инвестициялайды. Бағдарламаны іске асыру ауқымын едәуір кеңейтуге бағытталған бұрғылау жұмыстарын 2020 жылы бастау жоспарланып отыр.

ЭЫДҰ талаптарына сәйкес біз сондай-ақ ҚДР-дағы біздің басқа кәсіпорындарымызда да суды пайдалануды бақылау жөніндегі қауымдық комитеттерді оқытуды қаржыландыруды жалғастырдық. Бұл комитеттер ERG-дің қаржылық қолдауымен салынған нысандарды басқарады.

Білімге қол жетімділікті кеңейту

Тиісті білімге қол жеткізу ҚДР-дағы жергілікті қауымдастықтар үшін өзекті мәселе болып табылады.

Boss Mining кәсіпорны консервацияға ауыстырылғанына қарамастан, біз Какандадағы білім беру бастамаларын қаржыландыруды жалғастырдық (қысқартылған көлемде болса да). Бұл 4,9 мыңнан астам студентті (2018 жыл: 7 мың) және 150 мұғалімді (2018 жыл: 200) қолдауды қамтыды.

Good Shepherd International Foundation халықаралық қорымен серіктестігіміз аясында біз Metalkol RTR кәсіпорнының жанындағы Колвезидегі балаларды қорғау орталығының құрылысын қаржыландырдық. Орталық артельді және шағын көлемді өндірумен айналысатын қоғамдастықтардың мыңнан астам баласына қолдау көрсетуге мүмкіндік береді (57-бет).

Денсаулық сақтауды қолдау

ҚДР-да жергілікті қоғамдастықтардағы денсаулық сақтаудың төмен көрсеткіштері осы саладағы көрсетілетін қызметтердің сапасын арттыруға және салауатты өмір салтын насихаттауға бағытталған жобаларды іске асыруға ерекше назар аударылуға тиіс екенін білдіреді. Бұл бағыттағы жұмыс вакцинациялау, сондай-ақ АИТВ/ЖИТС/туберкулезбен күрес жөніндегі мемлекеттік бастамаларды қолдауды қамтиды.

4 2017 жылы біз бұл бағалауды ҚДР аумағындағы 19 елді мекенде сәтті өткіздік. Бұл процесс жергілікті қауымдастықтарға өздерінің даму басымдықтарын анықтауға және олардың қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін іс-шаралар жоспарларын жүзеге асыруға көмектеседі.

ӘЛЕУМЕТТІК ИНВЕСТИЦИЯЛАР ЖАЛҒАСЫ

ӨҢІРЛЕР БОЙЫНША ӘЛЕУМЕТТІК ИНВЕСТИЦИЯЛАР (\$ млн)

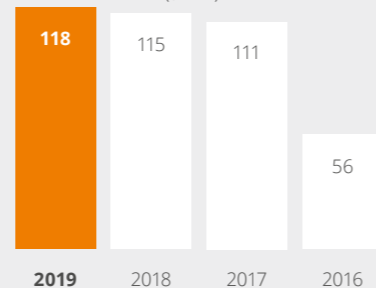
	2019	2018
Қазақстан	109,8	107,9
Африка	7,9	6,9
Бразилия	0,3	0,3

ИНВЕСТИЦИЯ ТҮРІ БОЙЫНША ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ӘЛЕУМЕТТІК ИНВЕСТИЦИЯЛАР (\$ млн)

	2019	2018
Тікелей инвестициялар	91,3	87,5
Ынтымақтастық туралы меморандумдар ⁴	18,5	20,4

4 Біздің Қазақстандағы аймақтардан тыс жобаларды қоса алғанда.

ЖЫЛДАРҒА ЖІКТЕЛГЕН БІЗДІҢ ӘЛЕУМЕТТІК ИНВЕСТИЦИЯЛАРДЫҢ ЖАЛПЫ КӨЛЕМІ (\$ млн)

Негізгі мәселелер мен бастамалар — Бразилия

Бразилияда Порту-Сул жобасын дамыту шеңберінде ел үкіметімен және жергілікті техникалық колледждермен бірлесіп өндіру секторы үшін мамандар даярлау бағдарламасын іске асыру жалғастырылды. Бұл бағдарлама біздің жобаға берілген лицензия шеңберіндегі міндеттемелердің бөлігі болып табылады. Бағдарламаның мақсаты - техникалық дағдыларды дамыту және жергілікті тұрғындар үшін жұмысқа орналасу мүмкіндіктерін жақсарту және осылайша өзіміздің таланттар резервімізді кеңейту.

Осы бағдарлама аясында жазбаша емтихандар нәтижелері бойынша жергілікті оқу орындарының 200-ге жуық оқушысы іріктелді. Емтихан бағдарламасы ERG-дің порт құрылысы кезеңіндегі болжамды өндірістік қажеттіліктерін ескере отырып жасалды. Табысты үміткерлер механика және электротехника саласындағы бірқатар пәндер бойынша мамандандырылған кәсіптік білім алды. Бұл оларға VAMIN жобасында немесе басқа компанияларда болашақ жұмысына көмектеседі.

Сонымен қатар, біз Ильеус қаласындағы São José-Santa Casa de Misericórdia ауруханасын қолдауды жалғастырдық, ол қаржыландырудың айтарлықтай тапшылығын бастан кешуде. Біздің қолдауымыз, атап айтқанда, қызметкерлер, пациенттер мен келушілер үшін тамақтануды ұйымдастыруға бағытталған. 2019 жылы осы мақсаттарға 200 мың АҚШ долларына жуық қаражат бөлінді.

Нәтижелілік көрсеткіштері

2019 жылы ERG-дің кәсіпорындары орналасқан елдердегі әлеуметтік инвестициялары 118 млн АҚШ долларын (2018 жыл: 115 млн АҚШ доллары) құрады. Оның ішінде 18,5 млн АҚШ доллары Қазақстандағы өңірлік атқарушы билік органдарымен ынтымақтастық туралы меморандумдар шеңберінде жобаларды қаржыландыруға бөлінді. Біз сондай-ақ Республикалық маңызы бар әлеуметтік жобаларды іске асыруды қолдауды жалғастырдық.

Атап айтқанда, Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті — Елбасының қорына 53 млн АҚШ доллары көлемінде қайырымдылық бөлінді (2018 жыл: 59 млн АҚШ доллары). Бұл қаражат негізінен мәдениет, инфрақұрылым және білім беру саласындағы жобаларды іске асыруға бағытталды.

Болашаққа жоспар

Қазақстанда біз әлеуметтік инвестициялар бойынша бағдарламаларымызды мынадай стратегиялық маңызды бастамалар негізінде құруды жоспарлап отырмыз:

Біздің үш жылдық Өңірлік даму бағдарламасымызды іске асыруды жалғастыру (49-бет). 2020 жылы Бағдарлама шеңберінде жергілікті стратегиялық басымдықтарға сәйкестікті қамтамасыз ету үшін қосымша екі әлеуметтік сауалнама жүргізілетін болады;

Әлеуметтік инвестициялардың жергілікті даму басымдықтарына сәйкестігін қамтамасыз ету процесіне Хромтау тұрғындарын тарту жөніндегі жаңа бағдарламаны (“ERG қаласы”

Спорт және саламатты өмір салты саласындағы бастамаларымызды кәсіби спорт командаларының демеушілік көмегінен бұқаралық және жастар спортын қолдауға, сондай-ақ жергілікті

спорт инфрақұрылымын дамытуға қайта бағдарлау

ҚДР-дағы Metalkol RTR кәсіпорнында мыналарды жоспарлап отырмыз:

Міндеттемелердің жаңа тізіліміне сәйкес басым бағыттарда бірқатар жаңа бастамаларды іске асыруға кірісу (мысалы, ауыл шаруашылығын дамыту және азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету, ауыз сумен жабдықтау, білімге қол жеткізу, денсаулық сақтау);

Экономикалық жағдайды қалпына келтіру жөніндегі бағдарламаны, сондай-ақ ауыз сумен жабдықтау бағдарламасын жоспарлы кеңейтуді іске асыруды жалғастыру.

Бразилияда біз жергілікті тұрғындардың көпшілігіне өзекті техникалық пәндерге рұқсат беру мақсатында өндіруші сектор үшін мамандар даярлау бағдарламасын кеңейтуді жоспарлап отырмыз.

Сонымен қатар, біз COVID-19 пандемиясының жергілікті қауымдастықтар үшін әсерін және оның әлеуметтік инвестицияларға деген көзқарасы тұрғысынан маңыздылығын бағалауды жалғастырамыз.

АРТЕЛЬ ЖӘНЕ ШАҒЫН АУҚЫМДЫ ӨНДІРУГЕ БІЗДІҢ ТӘСІЛІМІЗ

Біздің кәсіпорындар орналасқан өңірлерді тұрақты дамыту:

Біздің 2025 Стратегиямыздың басымдықтарының бірі кәсіпорындарымыз орналасқан өңірлерде жергілікті қоғамдастықтардың әлеуметтік-экономикалық дамуы мен әл-ауқатына үлес қосу болып табылады. Бұл саладағы жұмыстың маңызды бағыты ҚДР-да кобальтті жауапты өндіру, сондай-ақ пайдалы қазбаларды артельді және ұсақ-ауқымды өндірумен байланысты ықтимал қатерлердің алдын алу болып табылады. Бұдан басқа, біз кобальттің барлық өндірістік-өткізу тізбегі бойынша, оның ішінде басқа ұйымдармен ынтымақтастық шеңберінде тұрақты даму қағидаттарын іске асыру үшін мүмкіндіктерді пайдалануға ұмтыламыз.

Раст ұйымының фотосуреті

БҰҰ тұрақты дамуының релевантты мақсаттары

- 8** Мәжбүрлі еңбекті жою, қазіргі заманғы құлдық пен адам саудасын тоқтату және балалар еңбегінің ең нашар түрлеріне тыйым салуды және жоюды қамтамасыз ету үшін шұғыл және тиімді шаралар қабылдау.
- 8.7** Мәжбүрлі еңбекті жою, қазіргі заманғы құлдық пен адам саудасын тоқтату және балалар еңбегінің ең нашар түрлеріне тыйым салуды және жоюды қамтамасыз ету үшін шұғыл және тиімді шаралар қабылдау.
- 8.8** Еңбек құқықтарын қорғау және барлық еңбекшілер үшін сенімді және қауіпсіз жұмыс жағдайларын қамтамасыз етуге жәрдемдесу.
- 16** Зорлық-зомбылықтың барлық түрлерінің таралуын едәуір қысқарту және бүкіл әлемде осы құбылыстан болатын өлім-жітім көрсеткіштерін азайту.
- 16.1** Зорлық-зомбылықтың барлық түрлерінің таралуын едәуір қысқарту және бүкіл әлемде осы құбылыстан болатын өлім-жітім көрсеткіштерін азайту.
- 16.2** Балаларға қатысты зорлық-зомбылық, қанаушылық, сауда және зорлық-зомбылық пен азаптаудың барлық түрлерін тоқтату.
- 17** Тұрақты даму мүддесінде жанандық әріптестікті нығайту.
- 17.16** Тұрақты даму мүддесінде жанандық әріптестікті нығайту.
- 17.17** Мемлекеттік ұйымдар арасындағы, мемлекеттік және жеке секторлар арасындағы және азаматтық қоғам ұйымдары арасындағы тиімді әріптестікті ынталандыру және көтермелеу.

Біздің мыс пен кобальтті өндіру кезінде артельді және шағын көлемді өндіру нәтижесінде алынған шикізат пайдаланылмайды. Сонымен қатар, біздің “Таза кобальт” бағдарламамыз (84-бет) мұндай көздерден алынған шикізат біздің кобальтті өндіруде пайдаланылмайтынына, сондай-ақ жергілікті халықтың өмір сүру жағдайларын жақсартуға ықпал ететініне кепілдік береді. Бағдарлама кобальттің өндірістік-өткізу тізбегіне қатысушылар тарапынан ҚДР-дан кобальтті жеткізуге байланысты әлеуетті әлеуметтік және экологиялық тәуекелдерге (оның үлесіне әлемдік жеткізілімдердің 65%-дан астамы тиесілі) артып келе жатқан назар аудару контекстінде іске асырылады. Көбінесе бұл артельдік және шағын көлемді өндіру нәтижесінде туындауы мүмкін жағымсыз салдармен, оның ішінде балалар еңбегін пайдаланумен және адам құқықтары, өндірістік қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау саласындағы өзге де бұзушылықтармен байланысты.

Біз артель және шағын көлемді өндіру нәтижесінде алынған шикізатты пайдаланбайтынымызға қарамастан, ол ҚДР-дағы барлық кәсіпорындарымыздың жанында жүзеге асырылады (Frontier-ді қоспағанда). 2019 жылы бұл жағдай аумалы-төкпелі болды, бұл Колвези аймағындағы тау-кен концессиялары аумағында іздеушілердің заңсыз қызметіне әкелді (оның ішінде Metalkol RTR кәсіпорны, 56-бет).

Біз артель және кішігірім өндіріс ҚДР халқы үшін маңызды табыс көзі екенін түсінеміз. Бұл аймақтың жүйелік факторларына байланысты, олар техникалық білімге қол жетімділіктің тапшылығы, демек, өсіп келе жатқан жас тұрғындар үшін жұмыспен қамтудың шектеулі мүмкіндіктерін қамтиды. Бұл проблема әсіресе қолайсыз экономикалық факторларға байланысты ішкі көші-қонды күшейту тұрғысынан біздің кәсіпорындар орналасқан аймақтарында өткір болып көрінеді. Осыған байланысты біз мыналарға қолдау көрсетеміз:

© Фотоны Good Shepherd International Foundation халықаралық қоры ұсынған

АРТЕЛЬ ЖӘНЕ ШАҒЫН АУҚЫМДЫ ӨНДІРУГЕ БІЗДІҢ ТӘСІЛІМІЗ ЖАЛҒАСЫ

Артельді және шағын ауқымды өндірудің негізіндегі әлеуметтік-экономикалық мәселелерді шешуге, сондай-ақ оның ықтимал теріс салдарын жоюға бағытталған сыртқы бастамалар. Балама табыс көздерін құру, сондай-ақ артель және шағын көлемді өндірудегі балалар мен жасөспірімдер еңбегін пайдалануды жою жөніндегі бағдарламаларға ерекше назар аударылады;

Өз өндірісімізден тыс кобальт өнеркәсібінде жауапты өндірістік тізбектерді қалыптастыруға бағытталған ақпараттық - ағартушылық қызмет (84-85-бет)

Негізгі мәселелер мен бастамалар

ҚДР-да артельдік және шағын ауқымды өндірумен байланысты мәселелерді шешу

Артельді және шағын ауқымды өндіруді және онымен байланысты тәуекелдерді басқару біздің өндірістік қауіпсіздік пен тұрақтылықты басқарудың кешенді жүйесі (SHS) аясында жүзеге асырылады. Бұл жүйеге адам құқықтарын қамтамасыз ету және артель мен шағын өндіруге байланысты мәселелерді басқару жөніндегі саясаттар, рәсімдер, жоспарлар кіреді. Біз сондай-ақ сындарлы қарым-қатынасты сақтау мақсатында кен іздеуші қауымдар өкілдерімен тұрақты диалог жүргіземіз.

Барлық ықтимал шағымдарды реттеу үшін шағымдарды беру және қарау тетігі қолданылады (47-бет). 2019 жылы біз іздеушілерден Metalkol RTR-де құбырдың зақымдалуына байланысты бір шағым

алдық, бұл артель мен кішігірім тау-кен өндірісі жүргізілген көрші учаскені су басуына әкелді. Шағым 2019 жылы, соның ішінде зардап шеккен тараптарға өтемақы төлеу арқылы шешілді.

Біз басқару саясаты мен жоспарын жасадық, онда біздің концессиялық учаскелерімізде және олардың жанында артельді және шағын көлемді өндіруге қатысты мәселелерді басқаруға деген көзқарасымыз көрсетілген. Сондай-ақ, Metalkol RTR-де осы мәселелерді қарау бойынша жұмыс тобы құрылды, оның құрамына түрлі функционалдық бөлімшелердің өкілдері кірді. Жұмыс тобы тұрақты отырыстар өткізеді, тиісті ақпаратты зерделеуге және бағалауға жауап береді, тәуекелдер мен инциденттерді қарайды, сондай-ақ жауап беру және (немесе) алдын алу шараларын қабылдау мақсатында ұсынымдар әзірлейді.

Тәуекелдер мен инциденттер туралы ақпарат пен деректерді басқаруды тағайындалған маман жүзеге асырады; барлық мәселелерді жұмыс тобы қарайды.

Metalkol RTR аумағына іздеушілердің басып кіруі

2019 жылы төрт айға жуық іздеушілердің едәуір бөлігі Metalkol RTR кәсіпорнының аумағын басып алды. Атап айтқанда, бұл заңсыз іздеушілерді әскери күш қолдану арқылы көрші концессиялық учаскелерден шығаруға байланысты болды. Оккупация негізінен мыс қалдықтарының үлкен су басқан қоймасы орналасқан Мусонои өзенінің аймағында шоғырланған.

Іздеушілердің ешқайсысы Metalkol RTR сенімді қоршалған өндірістік аумақтарына кірмеген. Осылайша, біздің жеткізу тізбегімізге артельдік және шағын көлемді өндіру арқылы алынған шикізат түскен жоқ,

Алайда, басып кіру кезеңінде басталған өрт Кингамямбо құбырына зақым келтіріп, шамамен бес күндік өндірістік қызметтің қаңтарылуына әкелді.

Осы кезеңде біз осы оқиғадан зардап шеккен іздеушілермен және жергілікті қауымдастықтармен тығыз қарым-қатынаста болдық. Сондай-ақ, біз қауіпсіздікті күшейту мақсатында мемлекеттік полиция қызметкерлерінің қатысуын кеңейту туралы өтініш білдірдік. Мемлекеттік полицияның барлық қызметкерлері қауіпсіздік пен адам құқықтарына қатысты ерікті қағидаттарды сақтау бойынша оқытудан өтті. Осылайша, олардың болуына байланысты оқиғалар болған жоқ.

ҚДР Үкіметі іздеушілерді мәжбүрлеп көшіру туралы шешім қабылдады, нәтижесінде олар ҚДР заңнамасына сәйкес бейбіт жолмен және жарақат туралы хабарламасыз шығарылды.

Metalkol RTR кәсіпорнының сыртқы серіктестіктері

“Таза кобальт” бағдарламасы аясында (84 бет) біз Metalkol RTR маңында тұратын жергілікті қауымдастықтардың өмірін жақсартуға және дамытуға бағытталған бірқатар бастамаларды қолдаймыз. Балалар еңбегін артель және ұсақ тау-кен жұмыстарында пайдалануды болдырмауға, сондай-ақ осы маңызды мәселені шешу үшін жергілікті қауымдастықтардың мүмкіндіктерін кеңейтуге ерекше назар аударылады. Жыл бойы қолдау келесі бағыттарда жүргізілді:

Good Shepherd International Foundation халықаралық қорымен (бұдан әрі — GSIF) ынтымақтастық; жергілікті қоғамдастықтарда, атап айтқанда

әйелдер мен балалардың өмір сүру сапасын жақсарту мақсатында үш жылдық ынтымақтастықты іске асыруды жалғастыру. 2017 жылы басталған сәттен бастап осы бағдарламаны іске асыруға 1 млн АҚШ долларынан астам қаражат бөлінеді. Жыл бойы жұмыс келесі іс-шараларды қамтыды:

– Metalkol RTR кәсіпорнының жанындағы Колвезиде көмек көрсету бойынша GSIF бағдарламасын іске асыруды жалғастыру. Бағдарлама артельдік және шағын көлемді өндіріске тартылған балаларды оқытуды, жас әйелдерге арналған тренингтерді, сондай-ақ баламалы табыс көздерін дамытуды қамтиды;

– Балаларды қорғау орталығының құрылысы, Канин қауымдастығында (Колвези). Жоғарыда аталған бағдарламаны жүзеге асыруды қолдайтын орталық 2019 жылдың қыркүйегінде ашылды және артель және шағын өндірумен айналысатын қоғамдастықтардың мыңнан астам балаларын жабдықталған 14 оқу сыныптарында қабылдайды. Бағдарлама шеңберінде балаларға тегін білім беру, медициналық қызметтер, тамақтану, консультациялық көмек және адам құқықтары саласында оқыту көрсетілетін болады. Сонымен қатар, бұл жоба Канина елді мекенінің тұрғындарына таза суға қол жеткізуге мүмкіндік беретін екі құдық салуды қарастырады;

– Тсхала қауымдастығында (Колвези) балаларды қорғау бойынша тағы бір орталық салу үшін алдын-ала зерттеулер жүргізу;

– Ауыл шаруашылығы мен балық шаруашылығын дамытуға ерекше назар аударып, Тсхала елді мекенінде жаңа әлеуметтік бизнес-модельді әзірлеу үшін алдын ала зерттеу жүргізу. Зерттеу 2019 жылы жоспарланған бағдарламаны іске қосумен аяқталды;

– Цхала елді мекеніне көмек көрсету бойынша GSIF бағдарламасын іске асыру. Бағдарлама екі фермерлік кооператив құруды (жергілікті қоғамдастықтың 120 мүшесінің қатысуымен), қаржылық басқаруды оқытуды ұйымдастыруды және қоғамдастықта жинақтарды жұмылдыру бойынша екі топ құруды қамтиды. Бұдан басқа, бағдарлама жас әйелдерге білім алуға қолдау көрсетеді, сондай-ақ әйелдер мен қыздардың құқықтары саласында оқыту жүргізеді.

Солтүстік Колвезидегі тау-кен саласындағы балалар еңбегін жою бағдарламасы¹:

2019 жылы біз Pact коммерциялық емес ұйымымен бір жылдық ынтымақтастықты қолдауды жалғастырдық. Бұл ұйым халықаралық даму мәселелерімен айналысады және аккумуляторлы батарея секторына² арналған халықаралық альянстың негізін қалаушылардың бірі болып табылады (85-бет). Бағдарламаның мақсаты - әлеуетті дамыту бойынша әзірленген бірқатар іс-шаралар арқылы Metalkol RTR кәсіпорнының жанында Солтүстік Колвезиде³ Балаларды қорғау бойынша шараларды күшейту. Бағдарлама шеңберінде 15 жастан 17 жасқа дейінгі 120 жас кеншіге (олардың 50%-дан астамы қыздар) жартыжылдық Кәсіптік оқыту бағдарламасынан (оның ішінде механика, дәнекерлеу және тігу) өту мүмкіндігі беріледі. Сонымен қатар, жастарға қызмет саласын өзгертуге көмектесетін қысқа мерзімді стипендияларды төлеу қарастырылған.

2019 жылы біз кобальт жеткізудің жауапты тізбегін қалыптастыруға бағытталған ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын жалғастырдық. ERG аккумуляторлы батареялар секторына арналған халықаралық альянсқа⁴ кіреді және кобальт институтының жұмысына қатысады, оның базасында Біз кобальт өнеркәсібіндегі қауіпті бағалау бағдарламасын (CIRAFF) жүзеге асырамыз⁵. Бұл бастамалар туралы толығырақ ақпарат “жауапты тізбектер” бөлімінде берілген 84-85-бет.

Нәтижелілік көрсеткіштері

GSIF бағдарламаларына салған қаражатымыз әлеуметтік осал балаларға негізгі білімге және басқа да әлеуметтік қызметтерге, соның ішінде кеңес беру және медициналық көмекке, сондай-ақ физикалық зорлық-зомбылық туралы ақпараттандыру жүйелеріне қол жеткізуге көмектеседі. Жыл ішінде бұл мыналарды қамтыды:

2 263 баланы балалар еңбегінің ең нашар түрлерінен қорғау, оның ішінде артель және шағын ауқымды өндірумен байланысты жағдайлар;

Еңбек нарығына қолжетімділікті қамтамасыз ету мақсатында 182 қыз бен 64 әйелді оқыту;

529 әйелді баламалы табыс көздері және жалпы табысты арттыру саласындағы дағдыларға үйрету

Сонымен қатар, 2019 жылдың соңында және 2020 жылдың басында тау-кен саласындағы балалар еңбегін жою бағдарламасы аясында 4 435 жергілікті тұрғын үшін балалар еңбегіне байланысты тәуекелдерге арналған таныстыру оқулары өткізілді.

Болашаққа жоспар

ҚДР жоспарланған жұмыстың негізгі бағыттары мыналар :

Колвези елді мекендеріне көмек көрсету бойынша GSIF бағдарламаларын қолдауды жалғастыру;

Metalkol RTR маңындағы Цхала қауымдастығында жаңа балаларды қорғау орталығының құрылысы басталды. Бұл GSIF-ке әлеуметтік жағынан осал балалар мен жастарға көмек көрсету жөніндегі бағдарламаларды кеңейтуге мүмкіндік береді;

120 жас адамның кәсіби даярлығын аяқтауды қоса алғанда, Pact ұйымының Солтүстік Колвезидегі тау-кен өндіру саласындағы балалар еңбегін жою жөніндегі Бағдарламаны іске асыруды қолдауды жалғастыру;

Аккумуляторлы батареялар секторына арналған халықаралық альянс арқылы кобальт жеткізудің жауапты тізбектерін ілгерілетуге қатысты ақпараттық-ағартушылық қызметті жалғастыру (85-бет), соның ішінде балалар еңбегіне қарсы коалиция қорын және артель және шағын ауқымды өндіру мәселелері жөніндегі стандарттарды құру.

© Фото предоставлено Международным фондом Good Shepherd International Foundation/Nyokabi Kahura

1 Children Out of Mining – Northern Kolwezi.

2 Pact: pactworld.org

3 Бағдарлама Солтүстік Колуэзидегі 12 ауылды қамтиды, олар белсенді дамып келе жатқан учаскелерге жақын болғандықтан таңдалды, сондықтан балалар еңбегін өндірісте пайдалану қаупі жоғары.

4 Дүниежүзілік экономикалық форум жанындағы аккумуляторлық батареялар секторына арналған халықаралық альянс: weforum.org/projects/global-battery-alliance

5 Кобальт институты: cobaltinstitute.org

ЭКОЛОГИЯ САЛАСЫНДАҒЫ ТИІМДІ БАСҚАРУ

МАҢЫЗДЫ МӘСЕЛЕЛЕР

АУА МЕН СУДЫҢ
ӘСЕРІН
БАСҚАРУ

→ Толығырақ 60-бетте

ЭНЕРГИЯ ЖӘНЕ
КЛИМАТТЫҢ ӨЗГЕРУІ

→ Толығырақ 64-бетте

ҚАЛДЫҚТАРДЫ
БАСҚАРУ

→ Толығырақ 67-бетте

Біздің 2025 Стратегиямыз¹ шеңберінде біз кәсіпорындарымыз орналасқан өңірлердің тұрақты дамуына ерекше назар аударамыз. Сонымен қатар, бұл қоршаған ортаға теріс әсерді, оның ішінде климаттың өзгеруі мен қалдықтарды басқару тұрғысынан әсерді басқару арқылы азайтуды қарастырады.

Қазақстандағы біздің өндірістік кәсіпорындарымыздың көпшілігі ISO 14001 экологиялық менеджмент жүйесінің халықаралық стандартына сәйкес сертифицирталған. Африкадағы кәсіпорындарымыздағы қауіпсіздік және тұрақты дамуды басқару жүйесі ISO 14001 стандартының талаптарын ескере отырып жасалған.

¹ Қазіргі уақытта 2025 Стратегиясы 2020 жылы COVID-19 өршуіне және оның ұзақ мерзімді перспективада бизнес-топқа ықтимал әсеріне байланысты қайта қарау процесінде.

4-БӨЛІМ . ЭКОЛОГИЯ САЛАСЫНДАҒЫ ТИІМДІ БАСҚАРУ

2019 ЖЫЛҒЫ НЕГІЗГІ ОҚИҒАЛАРДЫҢ МЫСАЛДАРЫ

Қазақстанда **шығарындыларды едәуір қысқарту бойынша құны \$350 млн жуық 10 жылдық бағдарламаны іске асыру жалғастырылды**

Қазхром кәсіпорындарында **қалдықтарды қайта өңдеу бойынша жобаларды іске асыру басталды**

Топ қалдықтарын сақтайтын ірі объектілерде тәуекелдерді бағалау жүргізді

АУА МЕН СУДЫҢ ӘСЕРІН БАСҚАРУ

Біздің кәсіпорындарымыз орналасқан өңірлерді тұрақты дамыту:

Біздің Стратегиямыздың басымдықтарының бірі біздің кәсіпорындарымыз орналасқан өңірлерде жергілікті қоғамдастықтардың әл-ауқатын арттыру болып табылады. Бұл жұмыстың негізгі бағыттарының бірі-қоршаған ортаға кез келген ықтимал теріс әсерді болдырмау және (немесе) азайту, оның ішінде тиісті халықаралық стандарттарды сақтау арқылы.

БҰҰ тұрақты дамуының релевантты мақсаттары

БҰҰ ОДМ	БҰҰ айқындаған тиісті міндеттер
	3.9 2030 жылға қарай қауіпті химиялық заттар мен ауаның, судың және топырақтың ластануы мен улануының салдарынан өлім мен аурудың саны едәуір азайту.
	6.3 2030 жылға қарай ластануды азайту, қалдықтардың шығарылуын жою және қауіпті химиялық заттар мен материалдардың шығарылуын барынша азайту арқылы судың сапасын арттыру.
	8.4 2030 жылдың соңына дейінгі мерзім ішінде тұтыну және өндіріс жүйелерінде ресурстарды пайдаланудың жаһандық тиімділігін біртіндеп арттыру және экономикалық өсу қоршаған орта жағдайының нашарлауымен қатар жүрмеуіне ұмтылу.
	9.4 2030 жылға қарай инфрақұрылымды жаңарту және өнеркәсіптік кәсіпорындарды тұрақты ету арқылы қайта жабдықтау.
	12.4 2020 жылға қарай химиялық заттар мен барлық қалдықтарды олардың бүкіл өмірлік циклі бойында экологиялық тұрғыдан ұтымды пайдалануға қол жеткізу.

Халықаралық стандарттарға негізделген біздің экологиялық менеджмент жүйелеріміз жергілікті сумен жабдықтау жүйелеріне және атмосфералық ауаға ластанушы заттардың шығарындыларын анықтау, алдын алу және (немесе) азайту мәселелеріне ерекше назар аударады.

Бақылаудың негізгі шараларына, атап айтқанда, мыналар жатады:

Атмосфераға ластанушы заттардың шығарындыларын тазарту;

Атмосфералық ауа мен су сапасының тұрақты мониторингі;

Ағынды суларды тазарту және суды қайта пайдалану;

Қоршаған ортаның ластану қаупін азайту мақсатында инженерлік-техникалық бақылау құралдары.

Негізгі мәселелер мен бастамалар

Қазақстанда атмосфералық ауаның сапасына біз индустриалды Павлодар мен оның маңайына айтарлықтай әсер етеміз. Қалада Павлодар алюминий зауыты және Қазақстан электролиз зауыты өз қызметін жүзеге асырады. Өңірде Ақсу электр станциясы (ЕЭК), Ақсу ферроқорытпа зауыты (Қазхром) және "Шығыс" көмір разрезі (ЕЭК) жұмыс істейді. Біздің барлық объектілеріміз атмосфераға шекті рұқсат етілген шығарындылар нормаларына сәйкес келетініне қарамастан, өңірдегі ауа сапасы басқа кәсіпорындардың, оның ішінде мұнай өңдеу, химиялық машина жасау кәсіпорындарының, көліктің, сондай-ақ тұрғын үй-жайларды жылыту үшін көмірді пайдаланатын үй шаруашылықтарының қызметі нәтижесінде төмендейді.

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЖАҢА ЭКОЛОГИЯЛЫҚ СТРАТЕГИЯ

Біздің 2025 корпоративтік стратегиямызды қолдау мақсатында 2019 жылы біз қоршаған ортаны қорғау саласында жаңа стратегия әзірледік. Сонымен қатар, ол жұмыстың бес негізгі бағытын қарастырады:

- Шығарындыларды азайту;
- Су ресурстарын сақтау;
- Бүлінген жерлерді қалпына келтіру;
- Өндіріс қалдықтарын басқару;
- Биоәртүрлілікті сақтау.

Осы тұрғыда біз атмосфералық ауаға ластанушы заттардың шығарындыларын неғұрлым терең зерттеу және азайту бойынша белсенді жұмыс істеп жатырмыз. Біздің өндірістік өңірлерімізден тыс жерлерде жұртшылық тарапынан атмосфералық ауаның ластану мәселелеріне деген алаңдаушылықтың артып келе жатқанын ескере отырып, біз үшін Қазақстандағы өзіміздің стейкхолдерлеріміз үшін кепілдік беру маңызды.

Сонымен қатар, өнеркәсіптік, металлургиялық және тау-кен кәсіпорындары судың сапасына әсер етуі мүмкін бірқатар тәуекелдерді тудырады, бұл біздің тарапымыздан белсенді және тұрақты басқаруды қажет етеді. Оларға қоршаған ортаға ықтимал ағып кетуіне және басқа да тиісті мәселелерге байланысты тәуекелдер жатады.

Қазақстандағы ластанушы заттардың шығарындылары мен төгінділерін басқару

Атмосфералық ауаға шығарындылар
Біз жаңа экологиялық Стратегиямыздың шеңберінде атмосфералық ауаға шығарындыларды азайту бағытын белсенді түрде іске асырамыз (60-бет). Мақсаты Қазақстандағы, атап айтқанда металлургиялық және энергетикалық өндірістердегі қызметімізді қатты бөлшектердің құрамына қатысты ЕО-да

қабылданған ауа сапасының стандарттарына сәйкес келтіру болып табылады.

Мысалы, біздің жұмыс істеп тұрған электр станциялары мен металлургия кәсіпорындарындағы қатты бөлшектер шығарындыларының көлемі мемлекет белгілеген нормалардан аспайтынына қарамастан, ол әлі де елеулі болып табылады. Біз Қазақстанда жаңа экологиялық кодекс талаптарын енгізу қарсаңында оны ЕО-да қабылданған көрсеткіштерге дейін айтарлықтай төмендетуді жоспарлап отырмыз. Бұл ауқымды бастаманы жүзеге асыру үшін 10 жыл ішінде 350 млн АҚШ доллары қажет болады деп күтілуде.

Осы саладағы жұмыстың негізгі бағыттары газ тазартудың озық технологияларын қолдануды және таңдап алынған қазандықтарды газға көшіруді қамтиды.

2019 жылы біз Ақсу ферроқорытпа зауытына (Қазхром) ерекше назар аудара отырып, Павлодар облысында шығарындыларды азайту бойынша бірқатар бастамаларды іске асырдық. Оларға мыналар жатады:

- Пешті газ өткізбейтін тығыздағышпен жабдықтауды қоса алғанда, № 64 балқыту пешінің реновациясын аяқтау (25-бет). Екі жаңа газ тазалау сүзгісімен бірге бұл атмосфераға ластанушы заттар шығарындыларының көлемін қысқартуға мүмкіндік береді;
- № 4 балқыту цехында үш пештің сүзгілерін жаңғыртуға дайындау;
- Инновациялық құю жабдықтарын пайдалану есебінен № 4 балқыту цехында

ұсақ бөлшектерді ұсақтау, елеу және балқыту процесін болдырмау бойынша пилоттық жобаны іске асыру. Заманауи сүзгілерді орнатумен қатар, бұл қатты бөлшектер шығарындыларының көлемін, электр энергиясын тұтынуды азайтады, сондай-ақ нақты шығындарды азайтады.

Біз осы өңірдегі басқа да кәсіпорындарымызда осындай шараларды іске асыруды жоспарлап отырмыз. Павлодар алюминий зауытының агломерация цехына алғашқы жетілдірілген сүзгіні орнату 2020 жылдың басында аяқталды. Екінші сүзгі 2020 жылы орнатылады. Пайдалануға берілгеннен кейін сүзгілер бір пештен жыл сайын 2,5 мың тоннаға дейін қатты бөлшектерді алып тастауға мүмкіндік береді деп күтілуде.

Бұдан басқа, біз Қазақстан Алюминий кәсіпорны мен Ақсу электр станциясында сүзгілерді кезең-кезеңмен жаңғырту бойынша бағдарлама әзірледік.

Павлодардан тыс жерде біз ССКӨБ қашар жылу орталығын көмірден газға ауыстыруға дайындықты жалғастырдық. Аяқталуы 2021-2022 жылдарға жоспарланған бұл жоба:

- Бөлшектердің шығарындыларын азайтады;
- Азот және күкірт оксидтерінің шығарындыларын едәуір азайтады;
- Парниктік газдар шығарындыларын едәуір азайтады;
- Жалпы тиімділікті арттыру.

АУА МЕН СУҒА ӘСЕР ЕТУДІ БАСҚАРУ ЖАЛҒАСЫ

Ағынды сулардың төгінділері

Біз су объектілеріне төгінділерді болдырмау немесе азайту үшін бірқатар шараларды іске асырамыз, соның ішінде:

Стандартты емес төгінділерді анықтау үшін су сапасының тұрақты мониторингін; Ағынды және технологиялық суларды тазарту және өңдеу;

Инженерлік-техникалық бақылау құралдарын қолдану және біздің гидротехникалық құрылыстарымыздың тұрақты аудиті;

Ішкі дренажды кеңейтуді қоса, суға ағызуды азайту шаралары.

Біздің экологиялық Стратегиямыздың шеңберінде бірқатар қосымша іс-шаралар жоспарланған, оның ішінде:

Ақсу ферроқорытпа зауыты: өндірістік процесте қайта пайдаланылатын сарқынды суларға арналған тазарту құрылыстарын салу;

Қазақстан алюминийі: жер асты суларына ағып кетудің алдын алу үшін жерасты бөгеттерін орнатуды қамтитын күл үйіндісін қайта жаңарту;

Қазақстан алюминийі: ағынды суларға арналған жақсартылған тазарту құрылыстарын салу;

ДТКБК: № 8 су жинау құдығында шахталық су үшін тазарту құрылыстарын оны өндірісте қайталап пайдалана отырып салу.

Африкадағы ластаушы заттардың шығарындылары мен төгінділерін басқару

Атмосфералық ауаға шығарындылар
ҚДР-дағы барлық жұмыс істеп тұрған кәсіпорындарда сыртқы ұйым әзірлеген экологиялық және әлеуметтік әсерді (ЭӘӘБ) заңнамада талап етілетін бағалау жүргізілді. Ол ауа сапасын басқару жөніндегі жоспарларды, оның ішінде атмосфералық ауаға шығарындылардың (мысалы, қатты бөлшектердің, күкірт және азот оксидтерінің — бұдан әрі қараңыз) тұрақты мониторингін қойылатын талаптарды қамтиды.

Суға ағызу

Frontier кәсіпорнында карьерлік судың едәуір көлемі айдалады және қоршаған ортаға ағызылады. Қажет болған жағдайда қалқыма бөлшектерді жою үшін суды ағарту жүйесі пайдаланылады және белгіленген лимиттердің сақталуын бақылау үшін тұрақты негізде су сапасына мониторинг жүргізіледі.

Metalkol RTR-де қоршаған ортаның ластану қаупін басқаруға деген көзқарасымыз туралы толығырақ ақпарат 68-бетте берілген.

Ластану мониторингі

Қазақстан

Біз атмосфералық ауа сапасына мониторинг жүргізу бойынша бірқатар шаралар қабылдаймыз. Атап айтқанда, біздің ірі зауыттарымызда және олардың төңірегінде атмосфералық ауаға газ тәрізді шығарындылар мен қатты бөлшектер шығарындыларының тұрақты мониторингін жүзеге асырылады. Біз сондай-ақ шығарындылардың нақты құрамы туралы қосымша ақпарат алуға мүмкіндік беретін спектрометрияны қолданамыз.

Сонымен қатар, біз Павлодардағы Қазақстан алюминий кәсіпорнына жақын атмосфералық ауа сапасының автоматтандырылған мониторингін орнаттық. Қашықтағы станция нақты уақыт режимінде санитарлық қорғау аймақтарының шекараларынан мәліметтер алуға мүмкіндік береді. Осының арқасында нормативтен тыс шығарындылар тәуекелі туындаған жағдайда өндірістік қызметті түзете аламыз. Біз сондай-ақ Қазхром мен ЕЭК кәсіпорындарында ұқсас жүйелерді енгізу үшін дайындық жұмыстарын жүргіземіз.

Судың сапасына келетін болсақ, біз ағынды сулардың да, жер асты суларының да мониторингін жүзеге асырамыз. Соңғы жағдайда біз ықтимал ластану көздерінің айналасында бақылау ұңғымаларын, соның ішінде резервуарларды, қалдықтарды орналастыруға арналған полигондарды, қалдық қоймаларды, қож үйінділерін, күл үйінділерін және ұқсас құрылыстарды пайдалану туралы айтып отырмыз.

Африка

Африкадағы кәсіпорындарда атмосфералық ауаға шығарындылар мен су төгінділерін бақылау үшін бірқатар шаралар жүзеге асырылуда. Оларға мыналар жатады:

Сыртқы ұйымдарды тарта отырып, ауа мен су сапасын бақылау жоспарларын дайындау; бұл өндіріс алаңдарын да, жергілікті қауымдастықтарды да қамтиды. Бұл жоспарлар ұлттық стандарттардың талаптарына сәйкес келеді және біздің SHS жүйесі арқылы жүзеге асырылады (соның ішінде бақыланатын параметрлер, бақылау нүктелері және т. б. сияқты егжей-тегжейлі талаптар.);

Қауіпсіздік және тұрақтылықты басқару үшін Isometrix бағдарламалық жасақтамасын енгізу. Бұл бізге мониторинг нәтижелерін бақылауға және талдауға, қажет болған жағдайда шаралар қабылдауға және проблемалық мәселелерді тиісті шешуді қамтамасыз етуге көмектеседі;

ҚДР Үкіметі үшін мониторинг нәтижелері бойынша жыл сайынғы есептер. Қажет болған кезде сыртқы ұйымдарды тарта отырып, нәтижелердің сапасына тәуелсіз бақылау орындалады.

Сонымен қатар, біз онлайн-мониторинг станциясы арқылы Metalkol RTR кәсіпорнының аумағында атмосфералық ауа сапасының мониторингін іске асырамыз. Экологиялық және әлеуметтік әсерді бағалау талаптарына сәйкес атмосфералық ауа сапасының қосымша мониторингін жергілікті елді мекендерде де орындалады.

Қазақстандағы заңнамадағы өзгерістерге дайындық

2021 жылы Қазақстан Республикасының жаңа экологиялық кодексінің күшіне енуі күтілуде. Біз жаңа кешенді экологиялық рұқсаттарды алу үшін қажет болған жерде ең озық қолжетімді технологияларды (ОҚТ) енгізетін боламыз деп болжануда. Бұл талаптар Еуропалық одақтың тиісті экологиялық стандарттарын ескере отырып әзірленеді деп жоспарлануда.

2019 жылы ОҚТ еуропалық және ресейлік анықтамалықтарына сәйкестігін бағалау үшін біздің кәсіпорындарда техникалық тексерулер басталды. Бірінші аудит 2019 жылдың соңында ЕЭК және Қазақстан алюминий кәсіпорындарында өткізілді. 2020 жылы бұл жұмыс Ақтөбе мен Ақсу қалаларындағы ферроқорытпа өндірісі бойынша Қазхром кәсіпорындарында жалғастырылатын болады.

Аудит нәтижелері болашақта жаңа кодекстің талаптарын сақтауды қамтамасыз ету үшін қандай инвестициялар қажет екенін түсінуге мүмкіндік береді. Ол бөлшектердің шығарындыларына, энергия тиімділігіне, экологиялық менеджмент жүйелеріне және автоматтандырылған бақылау жүйелерін қолдануға бағытталған.

Нәтижелілік көрсеткіштері

2019 жылы Қазақстандағы кәсіпорындарымызда қатты бөлшектер мен газдардың шығарындылары рұқсат етілген лимиттер шегінде болды. Дегенмен, өткен жылмен салыстырғанда шығарындылар көлемінің ұлғаюы байқалады. Бұл ең алдымен Ақсу ферроқорытпа зауытында пайдаланылатын жергілікті өндірісті қалпына келтіруші санының артуына байланысты. Қазақстандағы кәсіпорындарымыздағы су төгінділері де белгіленген лимиттерден аспады.

Frontier кәсіпорнында карьерден шығарылатын су, әдетте, тиісті сапада болады. Сонымен қатар, жаңбырлы маусымда мезгіл-мезгіл қатты жауын-шашын тоқтатылған қатты заттар концентрациясының жоғарылауына әкелді. Су сапасының мониторингін тәуелсіз ұйым (бақыланатын сынама алуды қоса алғанда) тексеруге тиіс болатын.

Нәтижесінде қосымша проблемалық мәселелер байқалмады немесе тіркелген жоқ. Metalkol RTR-де қуаттың артуы қайта өңделген көлемдер нәтижесінде атмосфералық ауа мен суға шығарындылардың көбеюіне әкелді.

Шығарындылар тұрақты мониторингке, сондай-ақ тәуелсіз аккредиттелген зертхананың талдауына жатады. 2020 жылы Metalkol RTR-де тәуелсіз ұйым тиісті процестер мен өнімділік көрсеткіштерін тексеруді жоспарлап отыр. Құрғақ маусымда шаңды тұндыру біздің ҚДР кәсіпорындары үшін проблемалық мәселе болып қала береді. Бұл жергілікті табиғи ерекшеліктерге, соның ішінде орман өрттеріне, сондай-ақ асфальтталған жолдардың болмауына және т. б. байланысты.

Шаң шығарындыларына келетін болсақ, объектіде қозғалатын көліктің әсерін азайту үшін біз су таситын машиналар мен шаң басатын құралдарды қолданамыз. Алайда, Frontier нысандарының жанында шаңның шамадан тыс тұнбасы анықталды, оны шешу үшін шаңды басу жүйелерін орнатуды қоса алғанда, түзету шаралары қабылданды.

Boss Mining, Comide және Chambishi Metals- тегі (43-бет) операциялық өзгерістердің түрі, осы кәсіпорындардың шығарындылары қысқартылды.

Болашаққа жоспар

Біз келесі жобаларды жүзеге асыруды жалғастырамыз:

Павлодар және Қостанай өңірлеріндегі металлургия кәсіпорындары мен таңдалған жылу электр станцияларында қатты заттар шығарындыларын тазартудың озық технологияларын енгізу; “Шығыс” көмір разрезінің (ЕЭК) қазандығында парниктік газдарды ұстау (және сузу) технологиясын пилоттық іске қосу (28-бет);

ССКӨБ Қашар жылу орталығын көмірден газға ауыстыру;

Қазхром және ЕЭК кәсіпорындарының санитарлық-қорғау аймақтарының шекарасында атмосфералық ауаның автоматтандырылған мониторингін орнату.

Сонымен қатар, біз феррохром өндірісінің өмірлік циклын жан-жақты бағалауды жоспарлап отырмыз, бұл біздің өнімімізді өндірудің әсері туралы терең түсінік, тиімді басқару және хабардар ету.

ЭНЕРГИЯ ЖӘНЕ КЛИМАТТЫҢ ӨЗГЕРУІ

Біздің кәсіпорындарымыз орналасқан өңірлерді тұрақты дамыту:

Біздің 2025 Стратегиямыздың басымдықтарының бірі кәсіпорындарымыз орналасқан өңірлерде жергілікті қоғамдастықтың әл-ауқатын арттыру болып табылады. Жергілікті қоғамдастықтардың әл-ауқатын арттыру мақсатында халықаралық стандарттардың сақталуын қамтамасыз ету жөніндегі жұмысымызға көмірқышқыл газының шығарылуын бақылау және жаңартылатын көздерден алынатын энергияны пайдалану кіреді.

БҰҰ тұрақты дамуының релевантты мақсаттары

БҰҰ ОДМ	БҰҰ айқындаған тиісті міндеттер
	7.2 2030 жылға қарай әлемдік энергетикалық баланста жаңартылатын энергия көздерінен алынатын энергия үлесін едәуір ұлғайту қажет.
	7.3 2030 жылға қарай энергия тиімділігін арттырудың жаһандық көрсеткішін екі есе арттыру қажет.
	8.4 2030 жылдың соңына дейінгі мерзім ішінде тұтыну және өндіріс жүйелерінде ресурстарды пайдаланудың жаһандық тиімділігін біртіндеп арттыру және экономикалық өсу қоршаған орта жағдайының нашарлауымен қатар жүрмейтіндігіне ұмтылу.
	9.4 2030 жылға қарай инфрақұрылымды жаңарту және өнеркәсіптік кәсіпорындарды тұрақты ету арқылы қайта жабдықтау.
	12.2 2030 жылға қарай табиғи ресурстарды ұтымды игеруге және тиімді пайдалануға қол жеткізу.
	13.2 Қосу ден қою шаралары климаттың өзгеруі, саясат, стратегия мен жоспарлауды ұлттық деңгейде.
	13.3 Білім беруді, ақпарат таратуды және адамдар мен мекемелердің климаттың өзгеруіне қатысты мүмкіндіктерін жақсарту.

ERG-Қазақстандағы ең ірі энергия өндірушілердің бірі (елдегі жалпы өндірудегі үлесі 16%-ды құрайды). Біздің жалпы қуаттылығымыздың көп бөлігі (3,362 МВт) біздің кәсіпорындарға қызмет көрсету үшін қолданылады. Біз тұтынатын электр энергиясының 82%¹ ЕЭК кәсіпорнының көмірін жағу нәтижесінде өндіріледі (2018 жыл: 83%).

Біздің Қазақстандағы энергия өндіруші кәсіпорындарымыздың көпшілігі ISO 50001/EN 16001² энергия менеджменті жүйелерінің стандартына сәйкес сертификатталған.

Біздің кәсіпорындарымызда тұтынылатын энергияның негізгі бөлігін су электр станциялары өндіреді.

Демек, осы аймақтағы парниктік газдар шығарындыларының көп бөлігі көлік техникасы мен апаттық қуат генераторлары пайдаланатын отынды жағу арқылы шығарылады.

Негізгі мәселелер мен бастамалар

Заңнамалық контекст

Қазіргі уақытта 2017 жылы жарияланған Қазақстанның Ұлттық жоспары және онымен байланысты парниктік газдар шығарындылары саудасының схемасы біздің кәсіпорындарымыздағы шығарындылар деңгейін төмендетуді көздемейді. Дегенмен, Қазақстан 2015 жылғы климаттың өзгеруі туралы Париж келісімінің қатысушысы болып табылады және 2030 жылға қарай парниктік газдар шығарындыларын 15%-ға (сөзсіз) немесе 25%-ға (шартты түрде) қысқартуды

жоспарлап отыр. Бұл болашақта біз үшін шектеулер болуы мүмкін дегенді білдіреді. Осыған байланысты біз қызметіміздің нәтижесінде пайда болған парниктік газдар шығарындыларын азайту бойынша шаралар қабылдаймыз.

Энергия тиімділігі

Қазақтан

2019 жылы 2016-2020 жылдарға арналған энергия тұтынуды жақсарту жөніндегі бағдарламамыздың шеңберінде Қазақстандағы кәсіпорындарымызда энергия тиімділігін арттыру бойынша 95 іс-шара іске асырылды. Сонымен қатар, біз басқа жобаларды жүзеге асырамыз (27-беттегі "Технологиялар және операциялық тиімділік" және 60-беттегі "Ауа мен судың әсерін басқару" бөлімдерінде айтылған), олар біздің көміртегі ізін азайтуға ықпал етеді. Энергия тиімділігін арттыру жөніндегі іс-шаралардың мысалдары ретінде мыналарды атап өтуге болады:

ЕЭК, Қазхром, Қазақстан алюминийі, Шұбаркөл көмір және КЭЗ кәсіпорындарында жарықтандыруды энергия үнемдейтін шамдарға ауыстыру; Ақтөбе ферроқорытпа зауытында ауа бөлу қондырғысын оңтайландыру;

ССКӨБ реактивті қуат конденсаторын орнату; Қазақстан алюминий және Қазхром кәсіпорындарында бу өткізгіштердің жылу оқшаулағышын қалпына келтіру.

Осы 95 бастаманың жиынтығы электр энергиясының жалпы шығынын 6 ТДж-дан астамға қысқартуға және шамамен 1 млн АҚШ долларын үнемдеуге мүмкіндік берді (2018 жыл: 2021 ТДж/2,2 млн АҚШ доллары).

Біз сондай-ақ ССКӨБ-тегі жарықтандыру жүйелерін жаңғыртуды жалғастырдық (энергосервистік келісімшарттар арқылы) және тиімділігі жоғары жарықдиодты шамдарға көштік. 2020 жылы біз ССКӨБ және Қазхром барлық бөлімшелері үшін энергосервистік келісімшарттарға қол қоюды жоспарлап отырмыз.

Сонымен қатар, Қазақстандағы барлық кәсіпорындарымызда энергоаудиттер басталды, оларды аяқтау 2020 жылдың соңына дейін жоспарланған. Нәтижелер Қазақстанда өндірісіміздің энергия тиімділігін одан әрі қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралар жоспарын әзірлеу үшін негіз болады.

Жаңартылатын көздер энергиясы

Қазақстанда баламалы көздерден электр энергиясын өндіру бойынша ұлттық мақсаттар белгіленген: 2020 жылға қарай 3% (күн және жел электр станциялары), 2030 жылға қарай 10% (күн және жел) және 2050 жылға қарай 50% (күн, жел, гидро және атом электр станциялары). Осы тұрғыда дәстүрлі энергия өндірушілер, ЕЭК-ті қоса алғанда, құны айтарлықтай жоғары

жаңартылатын көздерден электр энергиясының белгіленген көлемін сатып алуға немесе жаңартылатын энергияның өздерінің қуаттарын салуға міндетті.

Біз қуатты 150-180 МВт жел турбиналарын пайдалана отырып, өзіміздің жаңартылатын энергия көздерін салуды жоспарлап отырмыз. 2019 жылы Ақтөбе және Павлодар облыстарындағы жел электр станцияларына арналған екі әлеуетті алаңның — ДТКБК (Қазхром) ауданындағы және "Шығыс" көмір разрезінің (ЕЭК) жел мониторингісін өндірістік қуаттарды пайдаланудың жоғары әлеуетін көрсетті. Қазіргі уақытта біз бұл жобаларды техникалық-экономикалық негіздеме сатысына көшіру мүмкіндігін зерделеп жатырмыз.

Шұбаркөл көмір кәсіпорнында сынақ режимінде жел-күн шағын электр станциясына қосылған жарықтандыру жүйесі орнатылды. Сондай-ақ, "Жасыл экономика және G-Global-ды дамыту Коалициясы" ЗТБ-мен ынтымақтастықта Нұр-Сұлтандағы корпоративтік кеңсемізде "Жасыл кеңсе" тұжырымдамасы енгізілді. Осы жоба аясында күн панелі, жарықдиодты шамдар орнатылды, сондай-ақ басқа да "жасыл" тәсілдер енгізілді.

Metalkol RTR-де фотоэлектрлік күн панелдерінің апаттық қуат генераторларына ықтимал интеграциясы туралы зерттеулер жүргізілуде. Бұл атмосфералық ауаға (парниктік газдар шығарындыларын қоса алғанда) шығандар мен шығарындыларды азайтуға мүмкіндік береді. Африкадағы біздің жұмыс істейтін

кәсіпорындар негізінен гидроэлектрстанциялардан энергияны пайдаланатындықтан, олардың парниктік газдар шығарындыларының жалпы көлемі өте төмен.

Африкада энергиямен қамтамасыз ету

2019 жылы ҚДР мен Замбия Коппербелт провинциясында үзілістер болды Замбиядағы қуаңшылыққа байланысты болған (электр энергиясын негізгі жеткізуші болып табылады) және гидроэлектрэнергиясын өндіруге әсер етті. 750 МВт Kafue Gorge Lower су электр станциясының құрылысы аяқталғаннан кейін Zesco замбиялық Мемлекеттік энергетикалық компаниясы 2020 жылы аймақта артық электр энергиясын бақылайды деп күтілуде.

2019 жылы Boss Mining-ті консервациялауға шығару және энергиямен жабдықтауға арналған шарт мерзімінің аяқталуы тұрғысында Frontier өңірде біздің кәсіпорындарды энергиямен жабдықтауға арналған шарттарды оңтайландырды. Өзгерістер Snel мемлекеттік компаниясы ҚДР өндіретін электр энергиясын жеткізуді Boss Mining-тен Frontier-ге көшіруге қатысты болды. Бұл Frontier-дің электр энергиясының қымбат импорттық жеткізілімдеріне тәуелділігін азайтуға мүмкіндік берді. Нәтижесінде шығындар қысқартылып, энергиямен жабдықтау тұрақтылығы қамтамасыз етілді.

ЭНЕРГИЯ ЖӘНЕ КЛИМАТТЫҢ ӨЗГЕРУІ ЖАЛҒАСЫ

ЭНЕРГИЯНЫ ТҰТЫНУ (ТДж)

Түрі	Энергия көзі	2019	2018	2017	2016
ТІКЕЛЕЙ	Көмір	217 768	227 368	226 405	225 288
	Бензин	138	147	144	160
	Мазут	7 130	7 284	7 185	6 909
	Дизель отыны	9 599	8 606	8 038	8 079
	Табиғи газ	31 306	28 949	19 921	18 338
	Керосин	14	9	15	15
	Сұйық газ	1			
	Барлығы	265 956	272 362	261 708	258 789
ЖАНАМА³	Электр	4 716	2 943	2 537	2 377
	Жылу энергиясы	204	211	207	278
	Бу	63	80	69	77
	Барлығы	4 983	3 234	2 813	2 732
	Қорытындысы	270 939	275 596	264 521	261 521

3 Top кәсіпорындарында өндірілген электр энергиясын ішкі сатып алуды есептемегенде.

ПАРНИКТІК ГАЗДАР ШЫҒЫНДЫЛАРЫ (тонн CO₂e)

	2019	2018	2017	2016
Тікелей шығындылар	24 026 847	24 672 108	24 014 808	23 768 926
Жанама шығындылар	224 837	59 026	55 572	365 746
Қорытындысы	24 251 684	24 731 134	24 070 380	24 134 672

Дүниежүзілік экономикалық форумның жобасы: жауапты жеткізілім тізбегін қолдау және көміртегі ізін басқару үшін Blockchain технологиясын қолдану

2019 жылы ERG Дүниежүзілік экономикалық форумның бастамасымен құрылған Mining and Metals Blockchain initiative бастамасының негізін қалаушы жеті мүшенің бірі болды. ERG тау-кен металлургия секторында тұрақты даму тәжірибесін ілгерілету мақсатында блокчейн технологиясын енгізу саласында Glencore, Tata Steel, Anglo American, Minsur, Antofagasta және Klöckner & Co компанияларымен тығыз ынтымақтастық орнатқан.

Бұл бастаманың мақсаты өндірістік-өткізу тізбегіндегі ашықтық пен өзара байланысты қамтамасыз ету болып табылады. Бұл аталған секторға деген сенім мен беделді нығайтуға ықпал етуге бағытталған, сондай-ақ жалпы тау-кен металлургия компанияларының экожүйесі үшін оң өзгерістерге қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Қызметінің негізгі бағыттары мыналарды қамтиды:

- Өмірлік цикл кезінде көміртегі шығарындыларын бақылау;
- Жеткізу тізбегінің ашықтығы мен қадағалануын қамтамасыз ету;
- Тиімділікті жақсарту.

Бұл бастама ресурстар мен шығындар пулын қалыптастыруға, нарыққа шығу мерзімдерін қысқартуға және салаға деген сенімді арттыруға жәрдемдеседі, жеке әрекет ету арқылы қол жеткізуге болмайтын нәрсе. Бастама стандарттауды ілгерілетуге және тиімділікті арттыруға, сондай-ақ стейкхолдерлердің өсіп келе жатқан үмітіне жауап ретінде бүкіл өндірістік-өткізу тізбегі бойынша орнықты даму тұрғысынан неғұрлым сапалы ақпарат беруге жәрдемдесуге бағытталған.

Нәтижелілік көрсеткіштері

2019 жылы Top кәсіпорындарында энергияны тұтыну 270 939 тераджоульді құрады (2018 жыл: 275 596 тераджоуль), бұл ретте энергияның 82%-ы көмірді пайдалана отырып өндірілді (2018 жыл: 83,5%). Шамалы төмендеу бу мен жылу энергиясын тұтынудың қысқаруына (өндіріс көлемінің төмендеуіне және ауа-райының жылы болуына байланысты), сондай-ақ энергия үнемдейтін технологияларды қолдануға және пештерді жаңғыртуға байланысты болды. Ол "З-Энергоорталық" газ электр станциясында электр энергиясын өндіруді ұлғайту және үшінші тараптардан сатып алынған электр энергиясын тұтыну есебінен ішінара өтелді (№5 энергоблоқты (ЕЭК) пайдалануға берудің кешіктірілуіне байланысты).

Сонымен қатар, Қазхромдағы өндіріс тиімділігін арттыру бізге электр энергиясын тұтыну деңгейінде өндіріс көлемін ұлғайтуға мүмкіндік берді, бұл ферроқорытпа өнімдеріміздің энергия сыйымдылығы мен көміртекті сыйымдылығын төмендетуге ықпал етті.

Болашаққа жоспар

2020 жылы біз Қазақстанда парниктік газдар шығарындыларын азайту мүмкіндіктерін, оның ішінде энергия тиімділігі бастамалары және жаңартылатын энергия көздерін пайдалану мүмкіндіктерін қарау арқылы зерттеуді жалғастыруды жоспарлап отырмыз. Сонымен қатар, біз ферроқорытпа газын (Ферроқорытпа өндірісінің жанама өнімі) пайдалану арқылы энергия өндіру мүмкіндіктерін зерттеуді жалғастырамыз. Атап айтқанда, бұл мыналарды қамтиды:

- Ақтөбе ферроқорытпа зауытында феррогазада электр станциясын салу мүмкіндігі;
- Ақсу ферроқорытпа зауытында қазандықты феррогазға ауыстыру.

Сонымен қатар, біз көміртегі ізін бағалау және басқару саласындағы ішкі әлеуетімізді нығайтуды жоспарлап отырмыз.

Африкадағы біздің кейбір кәсіпорындарымыздың консервацияланғанын ескере отырып, 2020 жылы бұл аймақта шығарындылар азаяды деп күтілуде.

ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУ

Біздің кәсіпорындарымыз орналасқан өңірлерді тұрақты дамыту:

Біздің 2025 Стратегиямыздың басымдықтарының бірі қатысатын өңірлерде жергілікті қоғамдастықтың әл-ауқатын арттыру болып табылады. Судың, атмосфералық ауаның және топырақтың сапасына қатысты халықаралық стандарттарды сақтауды қамтамасыз ету бойынша біздің жұмысымыз физикалық және экологиялық тұрғыдан біздің қызмет барысында пайда болатын қалдықтарды басқаруға қойылатын нормативтік талаптарды қатаң сақтауды қамтиды.

БҰҰ тұрақты дамуының релевантты мақсаттары

БҰҰ ОДМ	БҰҰ айқындаған тиісті міндеттер
	9.4 2030 жылға қарай инфрақұрылымды жаңарту және өнеркәсіптік кәсіпорындарды тұрақты ету арқылы қайта жабдықтау.
	12.2 2030 жылға қарай табиғи ресурстарды ұтымды игеруге және тиімді пайдалануға қол жеткізу.
	12.4 2020 жылға қарай химиялық заттар мен барлық қалдықтарды олардың өмірлік циклі бойында экологиялық тұрғыдан ұтымды пайдалануға қол жеткізу.
	12.5 2030 жылға қарай қалдықтардың пайда болуының алдын алу, оларды қысқарту, қайта өңдеу және қайта пайдалану жөнінде шаралар қабылдау жолымен олардың көлемін едәуір азайту қажет.

Қалдықтар және басқа да көлемді қалдықтар

Біздің тау-кен өндіруші және металлургиялық кәсіпорындар қызметінің нәтижесінде қалдықтардың үлкен көлемі қалыптасады - бос жыныстар, қалдықтар және шламдар. Электр энергиясын өндіру кезінде біздің көмір электр станцияларында үлкен көлемдегі күл пайда болады. Қалдықтарды басқару қолданыстағы экологиялық менеджмент жүйелеріне және ұлттық заңнама талаптарына (бөгде сарапшылар жүргізетін жыл сайынғы аудитті қоса алғанда) сәйкес жүзеге асырылады. Жер асты суларының, өзендер мен көлдердің ластануын болдырмауға, ұшатын күл мен шаңның мөлшерін азайтуға, сондай-ақ ірі қалдықтарды сақтау объектілерінің физикалық тұтастығына ерекше назар аударылады.

2019 жылдың қаңтарында Брумадиньо (Бразилия) маңындағы Vale кәсіпорнында Córrego do Feijão бөгетінің апатты серпілісі осындай құрылыстарды басқаруға байланысты ықтимал қауіптерді атап өтті. 2019 жылы Top кәсіпорындарында қалдықтарды сақтаудың ірі объектілеріне байланысты тәуекелдерді бағалау жүргізілді. Алынған нәтижелер негізінде іс-шаралар жоспары әзірленді, сондай-ақ тәуекелдерді басқару жөніндегі біздің шараларымызды күшейту үшін тәуелсіз халықаралық сарапшылар тартылды.

Осы бағдарлама аясында біз:

- Қазақстанда бар 14 нысанды қамтитын сыртқы мердігерлерді тарта отырып, тәуекелдерді бағалау бағдарламасын бастадық. Бірінші кезеңде кәсіпорынның шлам қоймасына басты назар аударылды. Алюминий Қазақстанда Павлодаре.

Қазақстан алюминийі Павлодарда. Басқа кәсіпорындардағы тәуекелдерді бағалау 2020 жылы жалғасатын болады; Біздің жаңа қалдық Қоймамыздың Metalkol RTR қолданылатын халықаралық стандарттарға сәйкестігін қамтамасыз етумен байланысты тәуекелдерді бағалау үшін үшінші тарап компаниясын тартты; Африкадағы қалдықтар қоймаларының тәуекелдерін тәуелсіз бағалау үшін үшінші тарап мамандарын тартты. Анықталған проблемалық мәселелер жою сатысында.

Сонымен қатар, Брумадиньо апатынан кейін қалдықтар қоймасы үшін заңнаманың едәуір қатаңдатылуына қарамастан, біз BАMIN темір кен орны үшін экологиялық рұқсатты ұзартуды алдық. Мұның бір бөлігі, біз қалдық типті дамбадан неғұрлым сенімді және тұрақты көлемді дамбаға ауысып, қалдық қоймасының дизайнын өзгерткенімізге байланысты болды.

Басқа өнеркәсіптік қалдықтар

Біздің өндірістік қызметіміздің нәтижесінде металл сынықтары, ағаш қалдықтары және басқалары сияқты бірқатар өндірістік қалдықтар пайда болады. Қазақстан заңнамасына сәйкес барлық қалдықтар қауіптіліктің үш деңгейіне бөлінеді: "жасыл", "янтарь" және "қызыл". "қызыл" немесе "янтарь" қалдықтарын жинауды, тасымалдауды, қайта өңдеуді және (немесе) кәдеге жаратуды мамандандырылған ұйымдар жүзеге асырады.

Осы процесс аясында біз мыналарды тексереміз:

- Мердігерлерде тиісті қалдықтарды қабылдау және өңдеу үшін қажетті өндірістік алаңдардың, жабдықтардың, көліктің, білікті персоналдың болуы, сондай-ақ тиісті экологиялық рұқсаттардың болуы;
- Мердігерлермен және қосалқы мердігерлермен жасалған шарттарда олар пайдаланатын қалдықтарды қайта өңдеу немесе кәдеге жарату әдісі көрсетілген ережелердің болуы.

2019 жылы Ақтөбе ферроқорытпа зауытына (Қазхром) қызмет көрсететін қалдықтарды кәдеге жарату жөніндегі үш мердігер 2018 жылы өздеріне берілген "янтарь" санатындағы қалдықтарды келісім-шарттардың талаптарына сәйкес кәдеге жаратпағаны анықталды. Оның орнына қалдықтар жер учаскелеріне және мердігер ішінара жалға алған Ақтөбе қаласындағы қойма жайларына орналастырылды. Осыған қарамастан, заңды түрде бұл қалдықтар Қазхромға жатпайды, қазіргі уақытта біз оларды тиісті түрде жоюдың әртүрлі нұсқаларын қарастырамыз.

Африкада Frontier кәсіпорнынан қара металл сынықтарын жинауды мемлекеттік ведомстволар бекіткен компания жүзеге асырады, ал пайдаланылған майларды біздің мердігер жинайды немесе (мемлекеттік рұқсатымен) жергілікті цемент зауыты пайдаланады. Сонымен қатар, Metalkol RTR-де мердігердің көмірсутегі қалдықтарын жауапты түрде жинау мен кәдеге жаратуды, сондай-ақ қауіпті және басқа да қалдықтарды қауіпсіз жағуды қамтитын қатты қалдықтарды кәдеге жарату жоспары қабылданды.

ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУ ЖАЛҒАСЫ

Негізгі мәселелер мен бастамалар

Metalkol RTR жинақталған қалдықтарды қайта өңдеу

Біздің Metalkol RTR кәсіпорнымыздың Колвези маңындағы ҚДР-дағы қызметі қалдықтарды қайта өңдеуге бағытталған. Осылайша, біз бірнеше ондаған жылдар бойы басқа компаниялар осы нысанды сатып алғанға дейін жинақтаған жердің тозуы мен қалдықтарды дұрыс пайдаланбау салдарын жою бойынша белсенді жұмыс жүргізудеміз. Атап айтқанда, бұрын:

Өндіріс қалдықтары Мусоной өзенінің алқабына тасталды, нәтижесінде ұзындығы 11 км және ені 2,5 км дейінгі аумақта теріс әсер ететін 83,2 млн тоннадан астам шлам қалдықтары, оның ішінде жергілікті сумен жабдықтау жүйесіне де жиналды;

Қалдықтар Кингамямбоддағы құрғақ қалдықтар қоймасында жиналды, онда 41,1 млн тонна шлам қалдықтары сақталады және шаң пайда болады.

Metalkol RTR шлам қалдықтарын Гидромеханикалық түрде шығарады, оларды мұқият бақыланатын заманауи орталықтандырылған қоймада өңдейді және сақтайды. Бұл объектіні басқаруды халықаралық мердігер және бөгде мамандандырылған компания жүзеге асырады. Сондай-ақ, объектіде тұрақты тексерулер жүргізіледі және ішкі мониторинг пен есептілік жүргізіледі, оларды 2019 жылдан бастап арнайы тағайындалған жауапты инженер- жобалаушы және тәуелсіз зертхана орындайды.

Біз су сапасына қатысты қазіргі проблемаларды ушықтырмайтынымызды қамтамасыз ету мақсатында атмосфералық ауа мен судың жоғары және төмен ағысы бойынша объектіден кешенді мониторинг жүйесін қолданамыз.

Бұдан басқа, кәсіпорында технологиялық суды қайта пайдалану есебінен (объектідегі су тазарту станциясы арқылы өтетін) жыл сайынғы суды тұтынуды төмендету бойынша жұмыстар жүргізілуде.

ERG Recycling - Қазақстанда қалдықтарды қайта өңдеу және коммерциялық пайдалану

2019 жылы ERG Recycling мамандандырылған компаниясының құрылуы қалдықтарды қайта өңдеу, қайталама қолдану және коммерциялық пайдалану жөніндегі қызметіміздің айтарлықтай кеңейінін көрсетті.

ERG Recycling жобалары циркулярлық экономика тұжырымдамасына сәйкес келіп қана қоймай, қоршаған ортаны қорғау саласындағы міндеттемелерімізді қысқартуға мүмкіндік береді.

Қалдықтарды сату

Біз алюминий өндірісінің шлактарын, көміртегі көбігін, құрамында көміртегі бар аспирациялық шаңды, микрокремнеземді, бұрын пайдалануда болған отқа төзімді пеш футеровкасын, үйінді бокситті шламды және басқа да өнеркәсіптік қалдықтарды сатамыз. Барлық сатылатын қалдықтар басқа өндірістер үшін шикізат ретінде пайдаланылады. Бұдан басқа, ERG Recycling қосымша жоғары технологиялық мүмкіндіктерді, соның ішінде сирек

кездесетін металдармен жұмысты, металлургиялық қалдықтардан цементтердің арнайы түрлерін өндіруді және басқа да материалдармен жұмысты зерттеуді жалғастыруда.

Қалдықтарды қайта өңдеу

2019 жылы ERG Recycling компаниясы қалдықтарды қайта өңдеу бойынша қызметімізді кеңейтуге, оның ішінде Қазхром кәсіпорындарына бағытталған келесі жобаларға назар аударды:

Ақтөбе ферроқорытпа зауытында 14,7 млн тоннадан астам қалдық қож жинақталған қож үйіндісін өңдеу басталды (толығырақ оң жақта). Бұл жоба қайта өңдеу көлемін ұлғайта отырып жалғастырылатын болады шлак үйіндісін толық кәдеге жаратқанға дейін;

Бұрын тоқтатылған Шығыс Қамыс кенішінде (Қарағанды облысы) шамамен 1 млн тонна көлемінде марганец үйінділерін қайта өңдеу басталды, кейіннен концентраттарды өндіру және Қазақстанның ішінде және одан тыс жерлердегі сатып алушыларға жөнелту; Ақтөбе ферроқорытпа зауытының цехтарында тауарлық хромды шлактан бөлу процесі жолға қойылған. Ай сайын шлактан 700 тонна тауарлық хром өндіріледі;

Ақтөбе ферроқорытпа зауытында шламдарды, шаңдарды және басқа да ұсақ дисперсті қалдықтарды қайта өңдеу, оларды бастапқы өндірісте және құрылыс материалдары өндірісінде қайта пайдалану бойынша жаңа цехтың құрылысы басталды. Цех 2020 жылға жоспарланған.

Ақтөбе ферроқорытпа зауытында (Қазхром) шлактарды өңдеу

2019 жылы ERG Recycling компаниясы Ақтөбе ферроқорытпа зауытының қожынан 50 мың тонна жатқан қожды өңдеп, байыта түсті. Бұл шамамен 800 тонна таза феррохромды және құрылыста, бетон өндіруде және жол құрылысында пайдалану үшін инертті материалдың үлкен көлемін қамтитын (28%) 2,8 мың тонна феррохром металл концентратын өндіруге мүмкіндік берді. Бұдан басқа, ERG Recycling қож қабығын қайта өңдеуді жүзеге асырды, бұл шамамен 3 мың тонна таза феррохром өндіруге мүмкіндік берді.

2020 жылы ERG Recycling бұл процесті кеңейтіп, 100 мың тонна жатқан шлакты өңдеуді жоспарлап отыр, бұл өз кезегінде 1,5 мың тоннадан астам таза феррохромды қамтитын 6 мың тонна металл концентратын өндіруге мүмкіндік береді. Компания сонымен қатар 6,5 мың тонна таза феррохром шлак қабығынан көп өнім шығаруды жоспарлап отыр.

Аталған жобалар біздің қолданыстағы бағдарламаларымызды, соның ішінде қайта өңдеу бағдарламаларын толықтырады:

Бастапқы өндірісте қайта пайдалану мақсатында ферроқорытпаларды өндіру процесінде пайда болатын бай қалдықтар мен шаң;

Концентрат өндірісінің көлемін 2022 жылдан бастап жылына 700 мың тоннаға арттыру мақсатында ДТКБК-да хром оксиді бар шлам қалдықтарын ("Шламдар-2" жобасы, 28-бет) өндіру.

Шлак үйіндісін басқару

Қазіргі уақытта біз Қазақстан алюминийінің ЖЭО-дағы шлак үйіндісін ұлғайтып жатырмыз. Бұл жаңа күл-қоқыс үйіндісін салу қажеттілігін жоюға және кәсіпорынның қоршаған ортаға әсерін азайтуға мүмкіндік береді. Сондай-ақ, біз шаңды басатын жаңартылған жүйені және қоқыс периметрі бойынша суды жинау мен қайтарудың жаңа жүйесін орнатамыз.

Бұдан басқа, ERG Recycling ЕЭК кәсіпорындарының шлак үйінділерінің бетінен микросфераны өндіру мен іске асыруды қоса алғанда, шлак қалдықтары бойынша жобаларды және Қазақстан алюминийін жүргізуде.

Нәтижелілік көрсеткіштері

Metalkol RTR іске қосу нәтижесінде қазіргі заманғы орталықтандырылған қалдық қоймасына ауыстырылғанға дейін 2019 жылы 5 154 мың тонна жинақталған шлам қалдықтары қайта өңделді (2018 жыл: 1 328 мың тонна).

Қазақстанда біз бөгде ұйымдарға шамамен 10,8 млн АҚШ доллары сомасына (2018 жыл: 158 мың тонна) шамамен 177 мың тонна қалдық саттық (2018 жыл: 9 млн АҚШ доллары). Өткізілген қалдықтардың жалпы құнының ең көп үлесі қара және түсті металдардың сынықтарына, сондай-ақ күлге тиесілі болды. Сонымен қатар, бұл бізге қалдықтарды кәдеге жарату шығындарын шамамен 1,4 млн АҚШ долларына қысқартуға мүмкіндік берді (2018 жыл: 0,8 млн АҚШ доллары).

Болашаққа жоспар

2020 жылы біз Қазақстандағы және Metalkol RTR кәсіпорнындағы қалдықтар қоймасы мен ұқсас объектілерге тәуелсіз аудиттің ағымдағы бағдарламасын жалғастыруды жоспарлап отырмыз. Сондай-ақ, біз Metalkol RTR (DRC) қызметі нәтижесінде біртіндеп тазартылатын Мусоной өзенінің жанындағы аумақтарды қалпына келтіру мүмкіндіктерін зерттейтін боламыз. Бұдан басқа, ERG Recycling компаниясы Қазақстанда қалдықтарды қайта өңдеу бойынша келесі бастамаларды жоспарлап отыр:

Ақсу ферроқорытпа зауытында ұсақ шлактарды байыту кешенін салу (2021 жылы пайдалануға берілгеннен кейін) жылына 748 мың тонна шлакты өңдеуге және одан кемінде 60%; металл бар 70 мың тоннадан астам концентрат өндіруге мүмкіндік береді;

Ақтөбе ферроқорытпа зауытында цехты іске қосу, ол газ тазарту сүзгілерінде жиналған ферроқорытпалардың шаңын дiрiлмен сығымдау арқылы шлактан және хром брикеттерінен құрылыс материалдарын өндіретін болады. Іскеқосу 2020 жылға жоспарланған;

Күл шаңынан құрылыс материалдарын өндіру үшін ЕЭК-те бірегей полимерлі технологияны пайдалану;

Жылына 80 мың тоннаға жуық толық пайдалануға берілгеннен кейін марганец кені концентратын өндірудің күтілетін көлемімен Шығыс Қамыс кенішінде байыту қондырғысын салу;

Қазақстандағы басқа кәсіпорындарда қалдықтарды өңдеудің одан әрі мүмкіндіктерін анықтау.

Сонымен қатар, ERG Recycling ERG-дың ҒЗИО-мен бірлесіп, қалдықтардан жасалған өнімдердің жаңа түрлерін өндіру және өткізу мүмкіндіктерін зерттеуді жалғастырады, соның ішінде:

Феррохром (Казхром) шлактарынан жасалған цемент және минералды ұнтақтар);

Күл-шлак үйінділерінен (ЕЭК) сирек кездесетін жер металдары);

Желденген көмірден жасалған тыңайтқыштар мен сорбенттер, сондай-ақ күл-қоқыстан жасалған сирек кездесетін металдар (ЕЭК);

Қалдықтардан жасалған құрылыс материалдары (КЭЗ).

5-БӨЛІМ. БІЗДІҢ ҚОҒАММЕН ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСЫМЫЗ

МАҢЫЗДЫ МӘСЕЛЕЛЕР

ҚҰНДЫЛЫҚТЫ ҚҰРУ ЖӘНЕ БӨЛУ

→ Толығырақ 72-бетте

КОМПЛАЕНС

→ Толығырақ 78-бетте

ЖАУАПТЫ ЖЕТКІЗУ ТІЗБЕКТЕРІ

→ Толығырақ 82-бетте

МЕМЛЕКЕТТІК ОРГАНДАРМЕН ӨЗАРА ІС-ҚИМЫЛ ЖӘНЕ ЗАҢНАМА

→ Толығырақ 86-бетте

Экономикалық құнды құру және бөлу әсіпорындарымыз орналасқан елдердегі қоғам үшін жасайтын ең маңызды артықшылықтардың бірі болып табылады. Осыған байланысты қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз ету біздің 2025 Стратегиямыздың¹ басымдықтарының бірі болып табылады. ERG-дің басқа стратегиялық басымдығы біздің кәсіпорындарымыз орналасқан өңірлердің тұрақты дамуын қамтамасыз ету, соның ішінде әлеуметтік-экономикалық дамуға инвестициялар салу, жұмыс орындарын ашу, салық төлеу және жергілікті қамтуды қолдау арқылы қамтамасыз ету болып табылады. Осы тұрғыда біз өз әріптестерімізбен, оның ішінде қатысушы елдердің үкіметтерімен сенімді және құрметті қарым-қатынастарды дамытуға ұмтыламыз.

¹ Қазіргі уақытта 2025 Стратегиясы 2020 жылы COVID-19 өршуіне және оның ұзақ мерзімді перспективада бизнес-топтарға ықтимал әсеріне байланысты қайта қаралуда

5-БӨЛІМ. БІЗДІҢ ҚОҒАММЕН ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСЫМЫЗ

2019 ЖЫЛҒЫ НЕГІЗГІ ОҚИҒАЛАРДЫҢ МЫСАЛДАРЫ

стейкхолдерлерге бөлінген экономикалық құн
\$4 183 млн

ERG жеткізушілерінің алғашқы мінез-құлық кодексін бекіту

ҚДР-де Metalkol RTR-де “Таза кобальт” бағдарламасының алғашқы тәуелсіз расталуы

ҚҰНДЫЛЫҚТЫ ҚҰРУ ЖӘНЕ БӨЛУ

Біздің кәсіпорындарымыз орналасқан өңірлерді тұрақты дамыту:

Біздің 2025 Стратегиямыздың басымдықтарының бірі әлеуметтік-экономикалық дамуға және кәсіпорындарымыз орналасқан өңірлерде жергілікті қоғамдастықтың әл-ауқатына үлес қосу болып табылады. Бұл экономикалық құнды жергілікті, аймақтық және ұлттық деңгейлерде бөлуді қамтиды.

БҰҰ тұрақты дамуының релевантты мақсаттары

БҰҰ ОДМ БҰҰ айқындаған тиісті міндеттер

	1.2	2030 жылға қарай кедейшілікте өмір сүретін ерлердің, әйелдердің және барлық жастағы балалардың үлесін кем дегенде жартысына қысқарту керек.
	8.1	Ұлттық жағдайларға сәйкес жан басына шаққандағы экономикалық өсуді қолдау.
	8.5	2030 жылға қарай барлық адамдардың әлеуметтік, экономикалық және саяси өмірге белсенді қатысуын заңнамалық жолмен қолдау және көтермелеу.
	9.2	Барлығын қамтитын және тұрақты индустрияландыруға жәрдемдесу.
	10.2	2030 жылға қарай барлық адамдардың әлеуметтік, экономикалық және саяси өмірге белсенді қатысуын заңнамалық жолмен қолдау және көтермелеу.

Біздің акционерлер үшін ұзақ мерзімді перспективада құндылық жасау қабілетіміз біздің стейкхолдерлеріміздің кең ауқымы үшін экономикалық игіліктер жасауымызға байланысты. Оларға біздің елдеріміздің үкіметтері, осы елдердің қоғамдары, мердігерлеріміз, жеткізушілеріміз және қызметкерлеріміз кіреді.

Негізгі мәселелер мен бастамалар

Экономикалық дамуға жәрдемдесу

Біздің қызметіміз кәсіпорындарымыз орналасқан елдерде де, одан тыс жерлерде де қоғам үшін артықшылықтар жасайды. Ең маңызды мысал - тау-кен өндірісі, сонымен қатар Еуропалық Одақ, Қытай, Ресей және әлемнің басқа елдеріндегі өнеркәсіптік тұтынушыларға жоғары сапалы өнімді (жауапты түрде өндірілген) сату. Бұл инфрақұрылымды дамытудан бастап электромобильдерде пайдаланылатын аккумуляторлық батареяларды дайындау үшін қолжетімді технологияларды қолдануға дейінгі басқа компаниялардың қызмет бағыттарының кең спектрін қолдауға ықпал етеді (15-бет).

Бұдан басқа, біз өндіретін электр энергиясын, сондай-ақ біз көрсететін теміржол қызметтерін және Қазақстанда

өндіретін өнеркәсіптік жабдықты өзіміздің жеке кәсіпорындарымыз ғана емес, сондай-ақ басқа да өнеркәсіптік және тұрмыстық тұтынушылар пайдаланады.

Тікелей құндылықты бөлу тұрғысынан біз ең маңызды әсер етеміз:

Біздің қызметкерлерге жалақы және басқа да артықшылықтар беру (олардың көпшілігі жергілікті қауымдастықтардың өкілдері болып табылады);

Біздің мердігерлеріміз бен жеткізушілеріміздің қызметтері мен өнімдерін сатып алу (олардың көпшілігі отандық);

Несие берушілерге пайыздар мен акционерлерге дивидендтер төлеу; Біз қатысатын елдердің үкіметтеріне салық және роялти төлеу

Жергілікті қоғамдастықтарда және одан тыс жерлерде әлеуметтік бағдарламаларды (әлеуметтік инвестицияларды) іске асыру шеңберінде төлемдер.

Салықтар және төлемдердің ашықтығы

Топтың салық саясаты бізді әріптерді ғана емес, сонымен қатар тиісті салық заңдары мен нормативтік актілердің рухын ұстануға міндеттейді. Трансферттік баға белгілеуге қатысты барлық ішкі мәмілелер нарықтық шарттарда жүргізіледі және баға белгілеу әрбір компания орындайтын экономикалық функциялардың сипатына (капиталды пайдалануды қоса алғанда) сәйкес айқындалады. Бұдан басқа, біз ЭЫДҰ-ның трансферттік баға белгілеу жөніндегі басшылық нұсқауларында баяндалған әдістер мен қағидаттарды пайдаланамыз. Топтың салық саясатын менеджерлер Кеңесі бекітті және жыл сайын топтың Салық департаменті қарайды, қажет болған жағдайда қайта бекітеді.

2019 жылы біз топтың салық саясатын тиісінше іске асыруды, заңнаманы сақталуын және тәуекелдерді тиімді басқаруды қамтамасыз етуге арналған салық қызметінің жұмыс істеуінің жаңа регламентін (бұдан әрі — Регламент) енгіздік. Бұдан басқа, Регламент салық есептілігі, трансферттік баға белгілеу, салық дауларын шешу және салық Тәуекелдерін басқару бойынша егжей-тегжейлі басшылықты қамтиды.

Регламент салық тәуекелдерінің алдын алу рәсімін де айқындайды.

Ішкі аудит қызметі Регламенттің кез келген сақталмауы туралы аудиторлық Комитетке және менеджерлер кеңесіне, сондай-ақ топтың қаржы директорына хабарлайды, ол тиісті түзету шараларын айқындайды.

Біз өндіруші саладағы ашықтықты қамтамасыз ету жөніндегі бастамаға (EITI) өзінің қатысуындағы негізгі елдерде (ҚДР, Қазақстан және Замбия) белсенді қатысуды жалғастырамыз. Сонымен қатар, біз Люксембург әкімшілік органдарына келесі есептілікті ұсынамыз:

Еуропалық Одақтың (ЕО) бухгалтерлік есеп туралы директивасына сәйкес үкіметтерге төлемдер туралы есеп (2013/34/ЕО);

ЭЫДҰ-ның салық салынатын базаның жойылуына және пайданы салық салудан шығаруға қарсы іс-қимыл жөніндегі 13-ші іс-қимылы шеңберінде ЭЫДҰ-ның елдік есебі (BEPS).

КӘСІПОРЫНДАРЫМЫЗ ОРНАЛАСҚАН ЕЛДЕРДІҢ ЕІТІ ЕНГІЗУ МӘРТЕБЕСІ³

Өзекті/әлеуетті елдер	EITI мәртебесі (бағалау)
Бразилия	Қатысушы болып табылмайды
ҚДР	Қатысушы (айтарлықтай нәтижелер)
Қазақстан	Қатысушы (айтарлықтай нәтижелер)
Мали	Қатысушы (айтарлықтай нәтижелер)
Мозамбик	Қатысушы (айтарлықтай нәтижелер) ⁴
Оңтүстік Африка	Қатысушы болып табылмайды
Замбия	Қатысушы (айтарлықтай нәтижелер)
Зимбабве	Қатысушы болып табылмайды

³ Өндіру өнеркәсібінде ашықтықты қамтамасыз ету жөніндегі бастамаға қатысатын елдердің тізбесін қараңыз ((Ati): eti.org/countries)

⁴ 2020 жылғы маусымдағы жағдай бойынша.

Жергілікті сатып алу арқылы жергілікті экономиканы қолдау

Жергілікті қамтуға қойылатын заңнамалық талаптарға сәйкес, сондай-ақ тең мүмкіндіктерді қамтамасыз ету бойынша біздің ішкі нормативтік құжаттарымыздың ережелерімен біз жергілікті халық өкілдерін жұмысқа алуға және дамытуға, сондай-ақ жергілікті өндірушілердің тауарлары мен қызметтерін сатып алуға ұмтыламыз².

Қазіргі уақытта Қазақстанда жергілікті жеткізушілерден сатып алатын тауарлар мен қызметтердің негізгі санаттарына шикізат, жанар-жағармай материалдары, арнайы киім, сондай-ақ аршу, геологиялық барлау және бұрғылау-жару жұмыстары жатады.

¹ ЕС, Директива 2013/34/EC: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32013L0034>

² Мысалы, Қазақстанда біздің Нормативтік құжаттарымыздың ережелері жергілікті (яғни, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес отандық) және шетелдік өндірушілер арасында таңдау жасау кезінде отандық өндірушілерге (өзге де тең жағдайларда) артықшылық беру қажеттігін көздейді. Бұдан басқа, жергілікті заңнама теңдерлер барысында отандық өндірушілерді таңдауды көтермелейтін шараларды көздейді, ал біздің келісім-шарттарымыз бен жер қойнауын пайдалануға арналған лицензияларымыздың шарттары жергілікті қамтуға қатысты талаптарды да көздейді.

ҚҰНДЫЛЫҚТЫ ҚҰРУ ЖӘНЕ БӨЛУ ЖАЛҒАСЫ

Біз кейбір жергілікті компаниялар ERG ұсынатын коммерциялық мүмкіндіктерге (қажетті қуат пен бәсекеге қабілеттілік тұрғысынан) қол жеткізу саласында қолдауды қажет ететінін түсінеміз.

Осыған байланысты біз 2019 жылы мына бағыттардағы жұмысты жалғастырдық:

Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігімен ынтымақтасу Ұлттық Кәсіпкерлер палатасымен және қазақстандық QazIndustry Индустрия және экспорт орталығымен бірлесіп, біздің қызметімізді қолдау мақсатында жаңа отандық кәсіпорындарды дамыту;

Қазақстанда “Студенттер кәсіпкерлігінің экожүйесі” бағдарламасын іске асыру (51-бет);

Әлеуметтік инвестициялар арқылы жергілікті кәсіпкерлікті дамытуды қолдау (50-бет);

Сатып алу рәсімдерімізді түсіндіру мақсатында жергілікті өндірушілермен өзара іс-қимыл жасау.

Сонымен қатар, 2019 жылы біз құрылған digital Ventures венчурлық қорының серіктестері болдық, ол арқылы біз перспективалы инновациялық стартаптарды қолдаймыз (52-бет).

Нәтижелілік көрсеткіштері

2019 жылы Топтың түсімі 4 872 млн АҚШ долларын құрады (2018 жыл: 5 353 млн АҚШ доллары); бөлінген экономикалық құны 4 183 млн АҚШ долларын құрады (2018 жыл: 4 381 млн АҚШ доллары).

Табыстың төмендеуі ең тиімді өнімдерге, атап айтқанда феррокорытпалар мен алюминийге бағаның төмендеуіне байланысты болды (14-бет). Нәтижелерге Boss Mining кәсіпорнын консервациялауға шығару және Chambishi Metals кәсіпорнындағы өндірістің қысқаруы әсер етті, бұл кірістер мен роялтидің төмендеуіне әкелді; дегенмен, бұл Metalkol RTR өндірісінің өсуімен ішінара өтелді.

2019 жылы мемлекеттік органдардың төлемдері салық және өзге де міндетті төлемдер түрінде 812 млн АҚШ долларын құрады (2018 жыл: 827 млн АҚШ доллары). ERG пайдаға салынатын салықтың тиімді мөлшерлемесі өндіру және қайта өңдеу бойынша қызметті жүзеге асыратын және Топтың барлық салықтарының 94%-дан астамын төлейтін елдердегі пайдаға салынатын салықтың қолданыстағы мөлшерлемелерін көрсетеді (2018 жыл: 93%-дан астам).

Қазақстанда біздің өндіріс үшін сатып алынатын тауарлардың, жұмыстар мен қызметтердің (ТЖҚ) 46%-ы ел ішінде өндіріледі (2018: 47%). 2019 жылы біз моноқалаларымызда⁸ жұмыс істейтін жергілікті өндірушілерден ТЖҚ 13%-ын сатып алдық (2018 жыл: 15%). Өткен жылмен салыстырғанда жергілікті өндірушілерден сатып алу шығындарының аздап төмендеуі валюта бағамдарының ауытқуларына байланысты.

Мүмкіндігінше, біз сондай-ақ халықтың әлеуметтік осал топтарынан жергілікті өндірушілерді тартамыз. Мысалы, Қостанай, Ақтөбе және Павлодар облыстарында біз Қазақ зағиптар қоғамының кәсіпорындарымен ынтымақтасамыз.

ҚДР мен Замбияда жергілікті компаниялардан сатып алу 2019 жылы сатып алу шығындарының жалпы көлемінің 63% құрады. Оларға, мысалы, жанар-жағармай материалдарын жеткізуге, сондай-ақ энергетикалық және инженерлік қызметтер көрсетуге арналған келісімшарттар жатады.

Бразилияда сатып алулардың 100%-ға жуығы (2018 жыл: 98%) жергілікті жеткізушілер мен мердігерлерден өндіріледі, олардың 28%-ға жуығы (2018 жыл: 35%) - тікелей Баия штатында орналасқан кәсіпорындардан.

Болашаққа жоспар

Дамудың түйінді жобаларын іске асыру алдағы уақытта да біздің стейкхолдерлер үшін артықшылықтар жасауға мүмкіндік береді. Мұндай жобаларға мыналар жатады:

Metalkol RTR екінші кезегінің құрылысы (24-25 бет);

Қазхром кәсіпорындарында өндіріс көлемін ұлғайтуға бағытталған жобаларды іске асыру (25-бет);
Қазақстанда жаңа алюминий зауытының құрылысы — ҚЭЗ-2 жобасы (25 бет);
Бразилиядағы BAMIN темір кені жобасын дамыту (26-бет).

Біздің активтер портфелін дамыту шеңберіндегі деректер және басқа да жобалар туралы неғұрлым егжей-тегжейлі ақпарат 24-беттегі “Активтер портфелін дамыту” бөлімінде берілген.

Сонымен қатар, 2020 жылы біз COVID-19 пандемиясының және оның экономикалық әсерінің экономикалық құндылықты құру және бөлу қабілетімізге әсерін бағалауды жалғастырамыз, сонымен қатар жағымсыз әсерлерді азайту үшін қажетті шараларды қарастырамыз.

ҚҰРЫЛҒАН ЖӘНЕ БӨЛІНГЕН ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚҰН (\$ млн)

Типі	Түрі	2019 ⁹					2018	2017
		Қазақстан	Африка	Бразилия	Басқа	Қорытынды		
Құрылған экономикалық құны	Түсім	3 915	776	-	181	4 872	5 353	5 048
	Өнім берушілерге төлемдер (операциялық залалдар)	(1 302)	(527)	(2)	(252)	(2 083)	(2 155)	(1 791)
	қызметкерлерге жалақы және жеңілдіктер	(547)	(203)	(1)	(83)	(834)	(857)	(754)
Бөлінген экономикалық құны	Акционерлер мен кредиторларға төлемдер	(273)	(11)	-	(259)	(543)	(665)	(628)
	Салық төлеу шығыстары ¹⁰	(492)	(95)	-	(18)	(605)	(589)	(660)
	Әлеуметтік инвестициялар	(110)	(8)	-	-	(118)	(115)	(111)
	Қорытындысы	(2 724)	(844)	(3)	(612)	(4 183)	(4 381)	(3 944)
Бөлінбеген құн		1 191	(68)	(3)	(431)	689	972	1 104

9 2019 жылы ERG маркетингтік компанияларының маржасы олардың қызметінің сипатына байланысты “Басқалар” санатына жатқызылды, ал сатудан түскен кірістер (топшiлiк маркетингтік компаниялардың өткізілуін қоса алғанда) өнім шығарылған өңірлерге жатқызылған.

10 Бұл бап капиталдандырылған шығыстарды, сондай-ақ қызметкерлердің салық төлеуге арналған шығыстарын көздемейді.

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЖЕРГІЛІКТІ ҚАМУҒА АРНАЛҒАН ШЫҒЫСТАР (\$ млн)

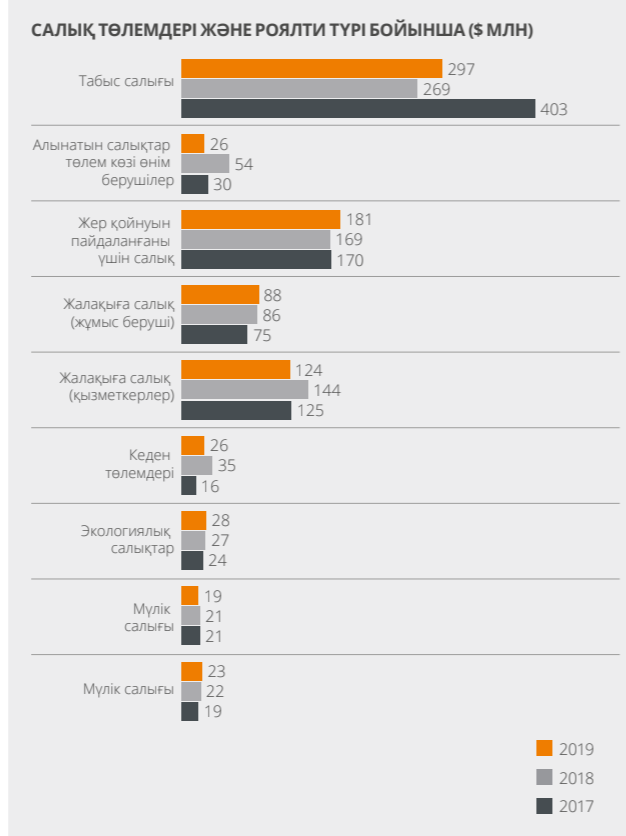
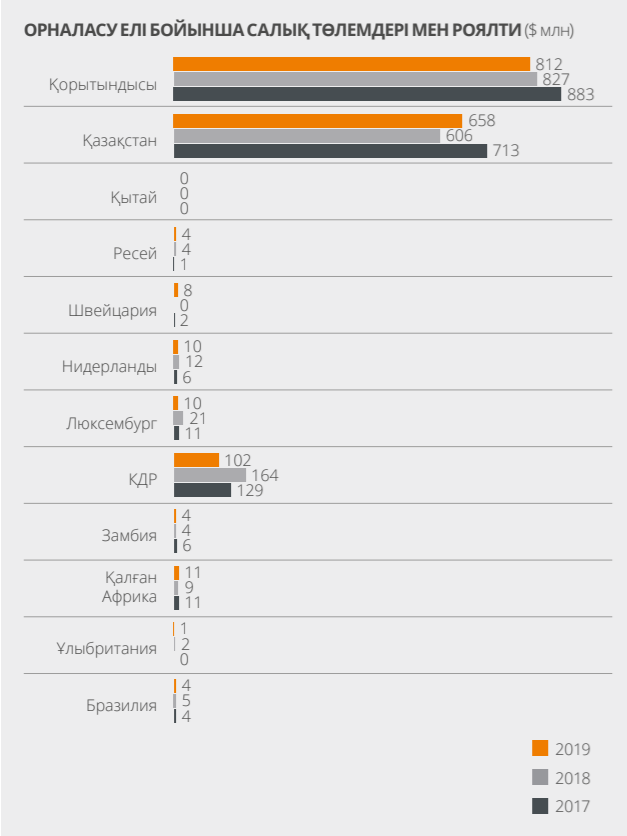
Шығыстар типі	2019	2018	2017
Жергілікті өндірушілерден сатып алудың жалпы көлемі (топшiлiк транзакцияларды қоса алғанда)	1 541 (-1,2 %)	1 559	1 183
Жергілікті өндірушілерден сатып алудың жалпы көлемі (топшiлiк транзакцияларды қоспағанда)	867 (-5,5 %)	918	574
Сатып алудың жалпы көлеміндегі жергілікті өндірушілерден сатып алудың үлесі ¹¹	46% (-1 %)	47%	39%

11 Тауарлар, жұмыстар және қызметтерді қоса алғанда.

7 Top ішіндегі сатып алуды қоса алғанда.

8 Есепке мынадай моноқалалар енгізілді: Ақсу, Екібастұз, Арқалық, Лисаковск, Рудный және Хромтау.

Қазақстандағы әлеуметтік - экономикалық дамуды қолдай отырып

2019 жылы біз ERG-дің әлеуметтік-экономикалық дамуға қосқан үлесін ел деңгейінде және өзінің негізгі төрт өңірінде бағалау үшін EY компаниясын жұмылдырдық¹.

Зерттеуде ERG-дің бес санат бойынша экономикалық үлесі талданды:

- Тауарлар мен қызметтерді өндіру
- Жалпы ішкі өнім (ЖІӨ) және жалпы аймақтық өнім (ЖӨӨ)
- Халықты жұмыспен қамту
- Халықтың еңбек табысы
- Салық салымы

ERG тікелей, жанама (мысалы, біздің шығындарымыздың жергілікті жеткізушілер мен мердігерлерге әсері) және жанама (яғни біздің қызметкерлеріміздің, мердігерлеріміздің және жеткізушілеріміздің шығындарының әсері) әсер ету тұрғысынан бағаланды.

Сонымен қатар, зерттеуде ERG-дің әлеуметтік даму жобаларына салған инвестициялары да қарастырылды. Бұған әлеуметтік және коммуналдық қызметтерді, сондай-ақ инфрақұрылым мен білім беруді дамытуға бағытталған 1 400-ден астам аймақтық жобалар кірді.

Біздің ұлттық деңгейдегі үлесіміз

Қазақстанның ЖІӨ-ге шамамен қосқан үлесі (2013–2018)

2%

Қазақстандағы

5-ші

ірі салық төлеуші (2018)

1,53

ERG-дегі әрбір жұмыс орны Қазақстандағы басқа да экономикалық секторлардағы қосымша 1,53 жұмыс орнына сәйкес келеді (2018)

Ұлттық деңгейдегі әлеуметтік даму жобаларына инвестициялар (2019)

\$88 млн

ХАЛЫҚТЫ ЕҢБЕКПЕН ҚАМТУҒА ҚОСҚАН ҮЛЕС (2018)

ӨҢІРЛІК ӨНДІРІСТЕГІ ҮЛЕС (2018)

Облыс	%	Негізгі өнім
Павлодар	31	Ферроқорытпа, алюминий, глинозем, электр энергиясы, көмір
Ақтөбе	14	Ферроқорытпа, хром кені
Қостанай	16	Темір кені, бокситтер
Қарағанды	2	Көмір, марганец кені

ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСЫ

- \$400 млн — 2018 жылы ЖӨӨ-ге толық салым (немесе 9%)
- 46 мың жұмыс орны 2018 жылы қолдау тапты² (немесе 9%)
- \$209 млн — 2019 жылы төленген салықтар (немесе 50%)
- \$3,3 млн — 2019 жылы әлеуметтік инвестициялар

ПАВЛОДАР ОБЛЫСЫ

- \$1,4 млрд — 2018 жылы ЖӨӨ-ге толық салым² (немесе 24%)
- 40 мың жұмыс орны 2018 жылы қолдау тапты² (немесе 10%)
- \$118 млн — 2019 жылы төленген салықтар (немесе 20%)
- \$8,7 млн — 2019 жылы әлеуметтік инвестициялар

АҚТӨБЕ ОБЛЫСЫ

- \$455 млн — 2018 жылы ЖӨӨ-ге толық салым² (немесе 7%)
- 2018 жылы 24 мың жұмыс орны қолдау тапты² (немесе 6%)
- \$234 млн — 2019 жылы төленген салықтар (немесе 31%)
- \$4,9 млн — 2019 жылы әлеуметтік инвестициялар

ҚАРАҒАНДЫ ОБЛЫСЫ

- \$125 млн — 2018 жылы ЖӨӨ-ге толық салым² (немесе 1%)
- 6 мың жұмыс орны 2018 жылы қолдау тапты² (немесе 1%)
- \$50 млн — 2019 жылы төленген салықтар (немесе 6%)
- \$0,1 млн — 2019 жылы әлеуметтік инвестициялар

¹ Зерттеуге Нұр-Сұлтан қаласы мен Түркістан облысы кірмеді. Соңғысы 2018 жылы 3-Энергоорталық сатып алумен байланысты.

² Тікелей, жанама, қосымша әсер.

КОМПЛАЕНС

Біз қатысатын елдердің заңнамасын сақтау және қатаң этикалық нормаларға сәйкестік біздің қызметіміздің негізі болып табылады. Осы саладағы кез-келген сәйкессіздік елеулі заңды салдарға әкеліп қана қоймайды, сонымен қатар біздің беделімізге нұқсан келтіріп, іскерлік қарым-қатынасымызға нұқсан келтіріп, бизнесіміздің ұзақ мерзімді мақсаттарына жетуге әсер етуі мүмкін. Осыған байланысты, сондай-ақ осы саладағы біздің талаптарымыздың толассыз сипатын ескере отырып, комплаенс біздің қызметіміздің негізгі бағыты болып табылады.

БҰҰ тұрақты дамуының релевантты мақсаттары

БҰҰ ОДМ **БҰҰ айқындаған тиісті міндеттер**

- 10.2** 2030 жылға қарай жасына, жынысына, денсаулық жағдайына, нәсіліне, ұлтына, шығу тегіне, дініне және экономикалық немесе өзге мәртебесіне қарамастан барлық адамдардың әлеуметтік, экономикалық және саяси өмірге белсенді қатысуына ықпал ету және заңнамалық деңгейде қолдау көрсету.
- 16.3** Ұлттық және халықаралық деңгейлерде құқық үстемдігіне жәрдемдесу және сот төрелігіне жалпыға бірдей және тең қол жеткізуді қамтамасыз ету.
- 16.5** Сыбайлас жемқорлық пен парақорлықтың барлық түрлерінің ауқымын едәуір қысқарту.
- 16.6** Барлық деңгейлерде тиімді, есеп беретін және ашық институттар құру.

Комплаенс саласындағы жұмысқа көзқарас

ERG қолданыстағы заңнамалық талаптар мен жоғары этикалық стандарттарға толық сәйкес әрекет етуге ұмтылады. Комплаенс саласындағы жұмысты менеджерлер Кеңесі жанындағы комплаенс жөніндегі комитет реттейді. Оған мыналар жатады:

- Комплаенс саласындағы топтың Комплаенс-бағдарламасын, саясатты, бақылау жүйелері мен тетіктерін бекіту және іске асыруды бақылау;
- Комплаенс-бөлімшенің тиімділігіне мониторинг жүргізу.

Басқарушылық деңгейде менеджерлер Кеңесі жанындағы комплаенс жөніндегі комитеттің комплаенс саласындағы үрдістерді, тәуекелдерді және ерекше жағдайларды талдау, сондай-ақ комплаенс міндеттер мен қызметті 2025 Стратегиясымен келісу бөлігіндегі жұмысын Тәуекелдерді басқару және комплаенс жөніндегі комитет қолдайды.

2019 жылы комплаенс бөлімшесі өзгеретін комплаенс-тәуекелдердің жедел мониторингін жетілдіруді және әзірленіп жатқан комплаенс-практикалардың ISO 19600 сәйкестікті басқару жүйесінің стандартына және ISO 37001 парақорлықпен күрес менеджменті жүйесінің стандартына сәйкестігін қамтамасыз етуді жалғастырды.

2019 жылы іске асырылған негізгі жобалардың қатарына мыналар кірді:

- ERG¹ корпоративтік тәртіп кодексін қайта қарау (93-бет);
- ERG² жеткізушілерінің мінез-құлық кодексін әзірлеу және бекіту (82-83-беттер);
- Топтың Комплаенс-бағдарламасын өзектендіру (79-80 беттер).

Сонымен қатар, санкцияларды сақтау бойынша тәуекелге бағытталған бағдарламаны әзірлеу арқылы тәуекелдерді басқару құралдары кеңейтілді.

Комплаенс саласындағы тәуекелдерге шолу

Топтың комплаенс-бағдарламасы тәуекелдерді басқару қағидаттарына негізделген. Негізгі тәуекелдерге мыналар жатады:

Санкциялық режимдерді сақтамау: біз 15-тен астам елде (Қазақстан, ДРК, Бразилия, Нидерланды, Люксембург, Ресей және Швейцарияны қоса алғанда) қызмет жүргіземіз, бұл мыналарды ескере отырып, кең және кешенді реттеуші өрісті негіздейді: жергілікті санкциялық бағдарламалар; бірқатар санкциялар бағдарламаларының, соның ішінде АҚШ-тың экстерриториялық әрекеті. Мысалы, осыған байланысты комплаенс-тәуекелдердің негізгі салаларына мыналар жатады:

шикізатты АҚШ санкциялар тізіміне енгізілген адамдарға, сондай-ақ АҚШ

санкциялары қолданылатын елдерге сату;

АҚШ санкцияларын сақтау және қайталама санкцияларды қолдану бойынша үшінші тараптар (мысалы, банктер) алдындағы шарттық міндеттемелерді қоса алғанда, АҚШ клирингтік жүйесі арқылы американдық доллармен операциялар жүргізу.

Осы санкциялық тәуекелдерді іске асыру ERG-дің экономикалық қызметінің кейбір түрлеріне, сондай-ақ оның жеткізушілермен, клиенттермен және кредиторлармен қатынастарына шектеулер қоюға әкелуі мүмкін.

Дербес деректерді қорғау жөніндегі талаптарды сақтамау: 2018 жылғы 25 мамырда күшіне енген ЕО деректерді қорғау жөніндегі жалпы Регламенттің (GDPR) ережелерін қоса алғанда. Атап айтқанда, осы Ережелер бізден тиісті пәрменді шараларды енгізуді, олардың тиімділігін көрсетуді, дербес деректер субъектілерінің құқықтары мен бостандықтары мен дербес деректерді өңдеу сипатының, көлемінің, мазмұны мен мақсатының арасындағы теңгерімді сақтауды, сондай-ақ тәуекелдерді объективті бағалауды жүзеге асыруды талап етеді. GDPR талаптары ЕО-дан алынған мәліметтермен жұмыс істейтін кез-келген адамға қолданылады және оларды сақтамағаны үшін ауыр жазаларды, соның ішінде компания айналымының 4%-на дейінгі айыппұлдарды қарастырады.

Адам құқықтарын сақтамау: тәуекелдің әлеуетті салалары, негізінен, ERG-дің Пайдалы қазбаларды өндіру саласындағы міндеттемелерімен және Африкадағы Топтың өндірістік алаңдарына жақын жерлерде (атап айтқанда, КДР-да кобальт өндіру) пайдалы қазбаларды артельді және шағын ауқымды өндіруді жүзеге асырумен байланысты. Кобальтті жауапты өндіру ERG үшін басымдық болып қала береді — толығырақ ақпарат 84-беттегі “Жеткізілімдердің жауапты тізбектері” бөлімінде берілген.

Парақорлыққа және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі талаптарды сақтамау: парақорлық пен сыбайлас жемқорлыққа байланысты тәуекелдер басымдықтар қатарына кіреді, себебі:

- Transparency International бағалауы бойынша біз өз қызметімізді жүзеге асыратын бірқатар елдер сыбайлас жемқорлық деңгейі салыстырмалы түрде жоғары елдерге жатады;
- бұл салада нормативтік талаптарды жүйелі түрде қатаңдату жүріп жатыр
- біз тұрақты негізде жаңа бизнес-серіктестермен белсенді қарым-қатынас орнатудамыз.

Парақорлық пен сыбайлас жемқорлыққа (сондай-ақ мүдделердің әлеуетті қақтығысына) корпоративтік әлеуметтік жауапкершілік саласындағы жобалар (КӘЖ), сыйлықтар алу/ұсыну, іссапар шығыстарын жабу және іскерлік қонақжайлылық көрсету сияқты салалар барынша бейім.

Ақша қаражатының жылыстауына қарсы іс-қимыл жөніндегі талаптарды сақтамау: ERG осы тәуекелге ұшырауы мүмкін, себебі:

- Базель басқару институтының мәліметтері бойынша, ERG-дің бірқатар юрисдикцияларына заңсыз кірістерді заңдастыруға қарсы тұрудың төмен елдік рейтингтері берілді;
- 2020 жылғы қаңтарда күшіне енген заңсыз кірістерді заңдастыру және терроризмді қаржыландыру мақсатында қаржы жүйесін пайдалануға қарсы іс-қимыл жөніндегі ЕО 2018/843 директивасы (КЖ/ТҚЖ жөніндегі 5-ші Директива), басқалармен қатар, 2020 жылғы желтоқсанда ЕО-ға мүше елдер енгізетін соңғы бенефициарлық иелеріне қатысты жаңа шараларды енгізеді;
- біздің іскерлік байланыстарымыз бен халықаралық серіктестіктеріміз беделге нұқсан келтіруі мүмкін.

Тәуекелдерді басқару

Топтың комплаенс-бағдарламасын қолдауды және іске асыруды Топ, өңірлер және жекелеген кәсіпорындар деңгейінде жоғары кәсіби мамандар жүзеге асырады. 2019 жылы біз ішкі және сыртқы оқытуды, рөлдер мен жауапкершілік салаларын талдауды және қайта құрылымдауды, сондай-ақ нақты салаларда, мысалы, дербес деректерді қорғау және контрагенттерді кешенді тексеру саласында мамандарды жалдай отырып, өз құзыретімізді дамытуды жалғастырдық. Комплаенс бөлімшесінің басшысы Топ деңгейінде Бас Атқарушы директорға және менеджерлер Кеңесі жанындағы комплаенс жөніндегі комитетке бағынады (88-бет). Комплаенс жүйесінің негізгі элементтеріне мыналар жатады:

«Жоғарыдағы тон»: комплаенс жөніндегі комитеттің төрағасы “Сенім мен адалдыққа негізделген болашақ” сыбайлас жемқорлыққа қарсы әріптестік бастамасының (РАС) жобасына қатысуды жалғастыруда. Бұл жоба сенім мен адалдықты ілгерілету саласындағы практикалық шешімдерді анықтауға және дамытуға, әсіресе мінез-құлық өзгерістеріне, ұйымдастырушылық инновацияларға және технологияларды қолданбалы пайдалануға бағытталған.

Саясат және рәсімдер: Корпоративтік Тәртіп кодексі, ERG жеткізушілерінің жаңа мінез-құлық кодексі, сондай-ақ ілеспе саясат пен рәсімдер үнемі қайта қаралуға жатады. Біздің корпоративтік Тәртіп кодексінің ережелерін барлық қызметкерлер, басшылар және менеджерлер кеңесінің мүшелері сақтауға міндетті.

2019 жылы біз:

- кәсіпорындар мен процестер деңгейінде бағалауды енгізу үшін

комплаенс-тәуекелдерді басқарудың қолданыстағы рәсімін жаңарттық, сондай-ақ қолданыстағы комплаенс-бақылауларды тестілеуді қоса алғанда, комплаенс-мониторинг жүргізу жиілігін арттырдық;

- делдалдық тәуекелдерді ескере отырып, агенттердің корпоративтік нормалар мен ережелерді сақтауын қамтамасыз ету жөніндегі саясатты қайта қарады;
- ERG жеткізушілерінің жаңа мінез-құлық кодексі қабылданды, ол пайдалы қазбалар көздерін жауапкершілікпен таңдау және жеткізу тізбегінің тәуекелін қарастырады (82-83 беттер).

Оқыту және коммуникация: 2019 жылы біз іскерлік серіктестерімізді, мемлекеттік органдардың өкілдері мен ERG қызметкерлерін қашықтықтан және күндізгі оқу арқылы біздің комплаенс-саясатымызбен және рәсімдерімізбен таныстырдық. Үшінші тұлғалармен жиі өзара іс-қимыл жасайтын қызметкерлер (клиенттерді, жеткізушілерді, реттеуші органдарды қоса алғанда) тереңдетілген оқытудан өтеді. Біздің басшылық тәуекелдің негізгі салалары туралы ақпаратты үнемі алып отырды.

Оқытуды қызметкерлердің екі тобы жүргізді:

- барлық қызметкерлер корпоративтік тәртіп кодексімен танысу бойынша базалық курстан өтті;
- жоғары тәуекелдерге (КӘЖ, сатып алу, сату және қаржыны қоса алғанда) ұшыраған процестерге тартылған нақты пәндік салалар бойынша сарапшылар контрагенттерді тексеру, дербес деректерді қорғау, Адам құқықтары мен санкциялық режимдерді сақтау мәселелеріне ерекше назар аударатын оқытудан өтті.

1 <https://www.eurasianresources.lu/en/pages/group-compliance/erg-code-of-conduct>
2 <https://www.eurasianresources.lu/en/pages/group-compliance/supplier-code-of-conduct>

КОМПЛАЕНС ЖАЛҒАСЫ

Санкцияларды сақтау бағдарламасы: біз қолданыстағы санкциялық шектеулерді басқару жөніндегі қағидаттар мен шараларды жинақтайтын (соның ішінде Халықаралық экономикалық санкциялар талаптарының сақталуын қамтамасыз ету жөніндегі саясатымызда көрініс тапқан) санкцияларды сақтау жөніндегі кешенді бағдарламаны енгіздік. Бұл бағдарлама 2019 жылы АҚШ Қаржы министрлігінің шетелдік активтерді бақылау басқармасы (OFAC) 3 шығарған комплаенс-міндеттемелер жүйесіне және 2018 жылғы ЕО жалпы сыртқы саясаты мен қауіпсіздік саясаты шеңберінде шектеу шараларын (санкцияларды) қолдану және бағалау жөніндегі нұсқаулыққа сәйкес әзірленді. Сондай-ақ, бағдарлама сыртқы заң кеңесшілерімен қаралды. Бағдарламаның негізгі элементтері:

- Бағдарламаның негізгі элементтері:
- үздіксіз мониторинг және тәуекелдерді бағалау;
- тәуекелдерді басқару стратегияларын әзірлеу және қолдану;
- санкциялық талаптарды сақтау саласында оқыту;
- біздің контрагенттерді кешенді тексеру базамызды пайдалана отырып, санкциялардың қолданылуын тұрақты түрде тексеру (ККТ);
- бизнес жүргізудің үздіксіздігін қамтамасыз ету үшін сценарийлік жоспарлау.

Бұл бағдарлама негізгі комплаенс-тәуекелдерді жоюға бағытталған алдағы бағдарламалар сериясындағы бірінші бағдарлама болды. Бұл бағдарламаға Санкциялар режимдерімен байланысты тәуекелдердің жоғары деңгейіне байланысты басымдық берілді.

Контрагенттерді кешенді тексеру: комплаенс бейінді дайындығы бар мамандар санкциялардың бұзылуы, мүдделер қақтығысы, заңсыз жолмен алынған ақша қаражатын заңдастыру, парақорлық және сыбайлас жемқорлық, деректердің тарауы және адам құқықтарының бұзылуы сияқты аспектілерді қамтитын сенімді ақпарат көздері мен комплаенс саласындағы кәсіби деректер базасын пайдалана отырып, Топтың контрагенттеріне кешенді тексеру жүргізеді. Осы ақпаратқа қол жеткізу бізге әрбір контрагентке тәуекел рейтингтерін беруге және тиісті тәуекелдерді төмендету үшін қажетті шараларды айқындауға мүмкіндік береді.

Біз 2020 жылы жалғасатын ККТ (оның ішінде тәуекелдерді бағалауға, ақпараттың ұшығуына және шарттарға ескертпелердің болуына қатысты) рәсімдерімізді толық қайта қарауды жүргізудеміз. Біз сондай-ақ ҚҚП процесін оңтайландыру үшін қосымша электрондық құралдарды әзірлеуге кірістік және ең жақсы тәжірибені ескере отырып, сондай-ақ контрагенттерді

бағалауға тәуекелге бағытталған тәсілді интеграциялау мақсатында ККТ жөніндегі нұсқаулықты жаңарттық.

Бұдан басқа, біз ERG жеткізушілерінің тәртіп кодексін белсенді түрде енгіздік: алдымен Африкада, содан кейін 2019 жылы бүкіл Топта (82-83 беттер). 2020 жылы кодексті ККТ процесіне одан әрі интеграциялау жүргізілетін болады.

Шығыстарды келісу: “тәуекел дәрежесі жоғары” шығыстардың кейбір түрлері (КӘЖ жобаларына, сыйлықтарға және іскерлік қонақжайлылыққа арналған шығындар, сондай-ақ бірігу және қосып алу жөніндегі мәмілелер сияқты) бизнес-процестер деңгейінде комплаенс-бақылауға жатады.

Кері байланыс: Біз Тәуелсіз операторларға қызмет көрсететін Топтың құпия және жасырын жедел желісін ұсынамыз (толығырақ мына сілтеме бойынша [http:// erg.ethicspoint.com](http://erg.ethicspoint.com)). Бұл желі ERG қызметкерлері мен біздің комплаенс-бөлімше арасындағы қауіпсіз және тікелей байланыс арнасын ұсынады. Біз күдікті бұзушылықтар туралы адал ниетпен хабарлаған қызметкерлерді қорғауға және қажет болған жағдайда олардың өтініштерінің құпиялығын сақтауға міндеттенеміз.

АДАМ ҚҰҚЫҚТАРЫ

Адам құқықтарын сақтау саясатына сәйкес біз бүкіл әлемге танылған адам құқықтары мен еңбек стандарттарының сақталуын ұстанамыз (90-бет). Сондай-ақ, бұл талаптар ERG жеткізушілерінің мінез-құлық Кодексінде көрсетілген, ол жеткізушілерге қойылатын талаптарды заңды түрде міндеттейтін ретінде Топта белсенді түрде енгізілуде. Біз мәжбүрлі, мәжбүрлі, міндетті немесе балалар еңбегін пайдаланбаймыз. Біз тәуекелдерді үздіксіз бағалауды жүргіземіз, мониторингті жүзеге асырамыз және осындай практикалардың кез келген көрінісі жағдайында сенімді іс-қимыл жоспары бар.

Сонымен бірге, біз осы тәжірибелердің біздің бизнесіміздің кейбір салаларында, әсіресе Африкада болу қаупін

мойындаймыз. Біз бұл тәуекелді ККТ процесі барысында жеткізушілерді талдау арқылы тұрақты негізде бағалаймыз. Біз үшін жеткізушіні таңдаудың қажетті шарты-адам құқықтарын сақтау саясатын толық ұстану болып табылады.

Сонымен қатар, біздің өңірлік комплаенс-мамандар тиісті кезеңділікпен кеңселерде/кәсіпорындарда адам құқықтарын сақтауға тәуекеліне бағалау жүргізеді. Бұл ретте анықталған тәуекелдер (және олармен байланысты бақылау) өңірлер мен Топтың комплаенс-тәуекелдерінің тізімдерінде тіркеледі.

Осыған сүйене отырып, біз қызметкерлерімізді оқытуды жүргіздік, ал 2019 жылы тәуекелдерді бағалау процесі негізінде атаулы аудиттер мен жеткізушілерді оқытуды бастадық.

ENRC қатысты SFO тергеу

2013 жылғы 25 сәуірде аса ірі көлемдегі алаяқтықпен күрес жөніндегі Британдық Бюро (SFO) ENRC-ке қатысты тергеуді бастады (бұдан әрі - “Компания”). SFO мәлімдемесіне сәйкес, тергеудің негізгі тақырыбы Африкада тау-кен активтерін сатып алу кезінде алаяқтық, парақорлық және сыбайлас жемқорлық туралы айыптау болды. 2015 жылғы 14 мамырда SFO тергеу құрамына компанияның Қазақстандағы операциялық қызметі кірмейтінін растады, ал 2018 жылғы 23 қазанда бұл фактіні тағы да растады. 2019 жылы ешқандай қосымша өзгерістер болған жоқ. Тергеу барысында Компания SFO-ның барлық міндетті талаптарын орындады, сонымен қатар SFO сұранысы бойынша материалдардың үлкен көлемін өз еркімен берді.

SFO жүргізген тергеулер көбінесе күрделіліктің жоғары деңгейіне байланысты бірнеше жылға созылады. SFO тергеуінің мүмкін нәтижелерінің бірі-оны кез-келген Тарапқа айып тағусыз аяқтау. Қазіргі уақытта SFO-ның ENRC-ке қатысты тергеуінің ұзақтығын, сондай-ақ оның соңғы үкімінің сипатын дәл болжау қиын.

Нәтижелілік көрсеткіштері

2019 жылы біз:

- 7 мыңнан астам қызметкер үшін корпоративтік мінез-құлық кодексіне кіріспе және жыл сайынғы тұрақты оқытуды жүргізді. Біз сондай-ақ 800-ден астам қызметкер үшін контрагенттерді кешенді тексеру, дербес деректерді қорғау және санкциялық режимдер бойынша қосымша оқыту жүргізді;
- Контрагенттерді (ҚҚП) 16 мыңнан астам кешенді тексеруді орындады;
- Жедел желі бойынша біздің қызметкерлеріміз бен іскерлік серіктестерімізден 368 өтініш пен сұрақ алдық (2018 жыл: 351). Бұл өтініштер негізінен сатып алу рәсімдерімен, еңбек қатынастарымен және алаяқтық әрекеттермен/ұрлықтармен байланысты болды.

Сыртқы ортаның өсіп келе жатқан күрделілігі мен құбылмалылығына қарамастан, біздің комплаенс саласындағы күш-жігеріміз топтың комплаенс тәуекелдерін тиісті түрде басқару қабілетімізді қамтамасыз етті. Осы тұрғыда Топқа қатысты және қандай да бір:

- Маңызды сот шешімдері немесе реттеушілердің санкциялары (оның ішінде топтың әлеуметтік, экономикалық және (немесе) еңбек саласындағы ықпалына байланысты);
- Қолданыстағы халықаралық санкциялар тұрғысынан тергеулер, шағымдар немесе қорытындылар қозғалған жоқ.

Болашаққа жоспар

2020 жылы біз назарымызды келесі негізгі бағыттарға аударамыз:

ERG академиясымен ынтымақтастықта амбассадорлар институтын одан әрі дамытуды қоса алғанда, тәуекелге бағдарланған басқаруға назар аударатын отырып, комплаенс саласында оқыту және ақпараттандыру бағдарламасын одан әрі жетілдіру. Институттың міндеті-процесстерінің комплаенс-тәуекелдерге саналы түрде ие болуын қамтамасыз ету;

Біздің 2025 стратегиямызды іске асыруға жәрдемдесу үшін комплаенс саласындағы бастамаларды одан әрі әзірлеу, олар:

- бизнес-процестерге біріктірілген/ талаптардың сақталуын қамтамасыз ету бойынша тиісті іс-шаралармен өзара байланысты;
- нақты уақыт режимінде және деректерді талдау негізінде Бизнеске тәуекелдерге ұшырау туралы ақпарат береді.

3 US Office of Foreign Assets Control.

ЖАУАПТЫ ЖЕТКІЗУ ТІЗБЕКТЕРІ

Біздің кәсіпорындарымыз орналасқан өңірлердегі қоғамдастықтардың әлеуметтік-экономикалық дамуы мен әл-ауқатына жәрдемдесуге деген ұмтылысымыз қызметіміздің аясынан шығып отыр. Біз сондай-ақ біздің іскер серіктестеріміз, соның ішінде мердігерлеріміз бен жеткізушілеріміз арасында жауапты мінез-құлықты ынталандыруға тырысамыз.

Сонымен қатар, біз өз клиенттерімізге (және серіктестерімізге өздерінің өндірістік-өткізу тізбегінде) біздің өнімдеріміздің экологиялық, әлеуметтік немесе басқарушылық жағымсыз салдарға әкеліп соқтырмайтын жауапты түрде өндірілгеніне кепілдік беруге тырысамыз. Аккумуляторлы батареялардың өндірістік тізбектерінің ашықтығы мен жауапкершілігіне қатысты стейкхолдерлердің күтуінің артуын ескере отырып, бұл КДР-да өндірілетін кобальтқа қатысты ерекше өзекті.

БҰҰ тұрақты дамуының релевантты мақсаттары

БҰҰ ОДМ	БҰҰ айқындаған тиісті міндеттер
	8.7 Мәжбүрлі еңбекті жою, қазіргі заманғы құлдық пен адам саудасын тоқтату және балалар еңбегінің ең нашар түрлеріне тыйым салуды және жоюды қамтамасыз ету.
	8.8 Еңбек құқықтарын қорғау және барлық еңбекшілер үшін сенімді және қауіпсіз жұмыс жағдайларын қамтамасыз етуге жәрдемдесу.
	12.2 Табиғи ресурстарды ұтымды игеру мен тиімді пайдалануға қол жеткізу.
	12.4 Химиялық заттар мен барлық қалдықтарды өмір бойы экологиялық тұрғыдан ұтымды пайдалануға қол жеткізу.
	12.6 Кәсіпорындарды, әсіресе ірі және трансұлттық компанияларды орнықты даму әдістерін енгізуге ынталандыру.
	16.5 Сыбайлас жемқорлық пен парақорлықтың барлық түрлерінің ауқымын едәуір қысқарту.

Қазақстанда біз құрылыс, аршу, геологиялық барлау және бұрғылау-жару жұмыстарын, рекультивацияны, сондай-ақ жабдықтарға/көлік құралдарына күрделі жөндеу мен техникалық қызмет көрсетуді орындайтын мердігерлермен (көбіне отандық, 75-бетті қараңыз) жұмыс істейміз.

Қазақстанда біздің өндіріс үшін сатып алынатын негізгі тауарларға (олардың едәуір бөлігі ішкі нарықта сатып алынады, 75-бетті қараңыз):

- Тау-кен жабдықтары (жүк машиналары, экскаваторлар, бұрғылау қондырғылары және т. б.);
- Өндірістік жабдықтар;
- Жарылғыш заттар мен жару құралдары;
- Отын және жанар-жағармай материалдары
- Табиғи газ
- Технологиялық материалдар (каустикалық сода, электродтық масса, сүзгі маталары).

Африкада сатып алынатын негізгі тауарлар мен қызметтерге мыналар жатады:

- Күкірт қышқылы;
- Әк және басқа реагенттер;
- Электр энергиясы;
- Инженерлік қызметтер.

Негізгі мәселелер мен бастамалар

ERG жеткізушілерінің мінез-құлық кодексі¹

2019 жылдың соңында ERG жеткізушілерінің жаңа Мінез-құлық кодексі (бұдан әрі - ERG жеткізушілерінің Кодексі) бекітілді, ол қазіргі уақытта енгізу сатысында тұр. Кодекс Африкада оның бұрынғы нұсқасын сәтті пилоттық енгізу нәтижесінде бекітілді.

Қазақстанда жеткізу тізбегін басқару

ERG өнім берушілерінің жаңа кодексі Қазақстанда сақталып отырған жеткізу тізбегін жауапты басқару тәжірибесіне қосымша болады. Осы талаптар жұмыстарды орындау алдында әрбір өнім берушінің құқықтық мәртебесі, қаржылық

өміршеңдігі және заңнамалық талаптарға сәйкестігі тұрғысынан бағалауын, сондай-ақ контрагенттердің (ККТ) кешенді тексеруінен өтуін қамтиды (80-бет). Бұдан басқа, біздің өндірістік алаңдарда қызмет көрсететін компаниялармен жасасқан шарттарымыз заңнама талаптарынан асатын өндірістік қауіпсіздік пен экология саласындағы бірқатар шарттарды көздейді. Мысалы, оларға мыналар жатады:

- ERG-дің тиісті саясатын сақтау;
- Компанияның біліктілігіне және қызметкерлерді оқытуға қатысты сертификаттар беру;
- ERG-дің Денсаулық сақтау және өндірістік қауіпсіздік талаптарына сәйкестігіне аудит жүргізу құқығы;
- ERG-ге Денсаулық сақтау және өндірістік қауіпсіздік саласындағы оқиғалар туралы мәліметтерді ұсыну;
- Қалдықтармен жұмыс істеуге қатысты талаптар;
- Төмен энергетикалық жабдықтар мен технологияларды қолдану.

2019 жылы біз сонымен қатар:

- Мердігердің өндірістік қауіпсіздікті бұзғаны үшін айыппұлдарды анықтадық;
- Мердігерлердің қажетті өндірістік қауіпсіздік ережелерін сақтауын және мердігердің тиісті жұмыстарды орындау үшін біліктілік талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету мақсатында алдын-ала бағалау талаптарын белгіледік;
- Қатаң бақылауды қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін жоғары тәуекелді жұмыстарды орындайтын мердігерлерге қолданылатын келісімшарттың жаңа түрін жасадық.

Африкадағы жеткізілім тізбегін басқару

2018 және 2019 жылдар ішінде ERG Africa жеткізушілерінің кодексі алғаш рет Африкадағы кәсіпорындарымызда² пилоттық режимде енгізілді. Бұл ішінара “Таза кобальт” бағдарламасын жүзеге асырумен және осы аймақтағы жеткізілім тізбегі қауіпін жоғары деңгейімен байланысты болды.

2019 жылы ККТ рәсімінің аясында (80-бет) ERG Africa жеткізушілерінің кодексінің талаптарын жаңа және қолданыстағы жеткізушілер мен мердігерлердің (жергілікті, ұлттық, халықаралық, сондай-ақ өндірістік алаңдарда жұмыс істейтіндер) сақтауын тексеру үшін жаңартылған сауалнама парағы қолданылды. Біз сондай-ақ осы талаптарды біздің келісімшарттарға және стандартты ережелер мен шарттарға енгіздік.

Бұдан басқа, біз Metakol RTR өндірістік алаңдарында жұмыстарды орындайтын, тәуекелі жоғары ірі жеткізушілерге ерекше назар аударып отырып, ERG Africa жеткізушілерінің кодексінің талаптарына өнім берушілерге аудит және оқыту жүргізе бастадық.

Олардың қатарына КДР, ОАР және Замбия компаниялары кіреді, олар айтарлықтай жұмыс істейді, көптеген жергілікті тұрғындарды немесе азаматтарды жалдайды, қауіпті материалдарды тасымалдайды, еңбек брокерлерінің

² <https://www.ergafrica.com/procurement/>

Кобальт өндірістік-өткізу тізбегінің сенімділігін қамтамасыз ету - Re|Source жобасы

ERG кобальттің жетекші өндірушілерімен бірлесіп Re|Source жобасын іске асыру үстінде. Бұл жоба барлық кезеңдерде - “шахтадан базарға дейін” кобальттің өндірістік-өткізу тізбегін қадағалау үшін блокчейн технологиясын пайдалануды көздейді. Бұл жоба ERG-дің кобальтті сенімді көздерден пайдалану мәселелері бойынша жалпы салалық өзара іс-қимылды ынталандыруға ұмтылысын қолдайды.

ERG ЖЕТКІЗУШІЛЕРІНІҢ МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ КОДЕКСІ

ERG-мен ынтымақтасу үшін барлық өнім берушілер өнім берушілердің кодексіне жазылған талаптарды сақтауға, сондай-ақ олардың қосалқы мердігерлерінің де осы талаптарды орындауға келісетініне көз жеткізуге тиіс.

Жеткізушілер кодексіне, басқалармен қатар, келесі талаптар қарастырылған:

Басымдылық жағдайына байланысты ERG-дің тиісті саясаттары мен рәсімдерінің және қолданылатын ұлттық немесе халықаралық стандарттардың талаптарына жауап беретін, өз қызметкерлеріне қауіпсіз және денсаулық үшін қолайлы еңбек жағдайларын ұсыну;

Қандай да бір адамның пайдасына немесе одан кез келген ұсыныстарды, төлемдерді, қорқытып алушылықты немесе пара алуды, “кері қайтаруды” немесе басқа да тыйым салынған төлемдерді немесе іс-әрекеттерді қоса алғанда, парақорлыққа және сыбайлас жемқорлыққа мүлдем төзбеушілік таныту;

Мәжбүрлі және еріксіз, сондай-ақ балалар еңбегін пайдаланбау.

ERG-дің адам құқықтарын сақтау саясатын, БҰҰ-ның Адам құқықтары аспектісінде кәсіпкерлік қызметтің басқарушы қағидаттарын сақтау, ЭЫДҰ пайдалы қазбаларды жеткізу тізбегін жауапты басқару үшін тиісті сақтықтың басшылық қағидаттары, адам қауіпсіздігі мен құқықтарына қатысты ерікті қағидаттар;

ERG-мен кенді және пайдалы қазбаларды жеткізуге қатысты кешенді тексерулер барысында ақпарат беру туралы сұраныстар бойынша ынтымақтасу.

¹ ERG жеткізушілерінің Мінез-құлық кодексі: <https://www.eurasianresources.lu/en/pages/group-compliance/supplier-code-of-conduct>

ЖАУАПТЫ ЖЕТКІЗУ ТІЗБЕКТЕРІ ЖАЛҒАСЫ

қызметтерін пайдаланады немесе қауіпсіздік қызметтерін ұсынады.

Егер жеткізушіге қатысты сұрақтар туындаса, біз оларды шешу мүмкіндіктерін қарастырамыз. Оларды шешу мүмкін болмаған жағдайда, шарт ERG Africa жеткізушілер Кодексінің талаптарына сәйкес бұзылуға жатады. Біз жергілікті жеткізушілердің көпшілігін автоматты түрде алып тастамайтын, бірақ біздің талаптарымызға сәйкестікке қол жеткізу бойынша сындарлы жұмыс жүргізу мүмкіндігін қарастыратын тәсілді қолдануға мүдделіміз.

Клиенттерімізге кепілдік беру - "Таза кобальт" бағдарламасы

Өзіміздің жеткізу тізбегімізде жауапты тәжірибелерді қолданумен қатар, 2018 жылы әзірленген біздің "таза кобальт" бағдарламамыз клиенттерге біздің кобальттің этикалық шығу тегі мен өндірісіне кепілдік беруге, сондай-ақ жергілікті халықтың өмір сүру жағдайларын жақсартуға мүмкіндік береді. Бұл, әсіресе, ҚДР-дағы Metalkol RTR кобальттің негізгі әлемдік көздерінің бірі болады деп күтілуде және электромобильді революцияны алға жылжытуда шешуші рөл атқарады.

Қоршаған ортаны қорғау мен әлеуметтік дамуды қамтамасыз ету жөніндегі қосымша шаралардан басқа, бағдарламаның негізінде Metalkol RTR жанжалға ұшыраған аймақтардан пайдалы қазбаларды жеткізу тізбегін жауапты басқару және жоғары тәуекел үшін тиісті сақтық бойынша ЭЫДҰ басқарушы қағидаттарының (бұдан әрі — ЭЫДҰ басқарушы қағидаттары) талаптарына сәйкестігі жатыр.

Бағдарламаның жеті мақсаты төменде келтірілген:

- Біз ЭЫДҰ-ның тиісті сақтық бойынша басшылық қағидаттарын ұстанамыз;
- Біздің кобальт өндірісінде балалар еңбегі қолданылмайды;
- Біз өндіретін кобальттің қозғалысы бақыланады;
- Біздің кобальтті өндіру кезінде артельді және ұсақ масштабы өндіру арқылы алынған шикізат пайдаланылмайды;
- Біз қоршаған ортаны қалпына келтіру жұмыстарын жүргіземіз;
- Біз жергілікті қоғамдастықтардың тұрақты дамуын қамтамасыз ету үшін ынтымақтасамыз;
- Біз кобальт өнеркәсібінде жауапты өндірістік-өткізу тізбегінің дамуына ықпал етеміз.

2019 жылы біз бағдарламаны іс жүзінде жүзеге асырдық және PwC куәландырған алғашқы есебін³ жарияладық. Осы есеп

2019 жылғы 1 наурыздағы жағдай бойынша Metalkol RTR кәсіпорнында "Таза кобальт" бағдарламасы мен ЭЫДҰ басшылық қағидаттарына сәйкес жүйелер мен рәсімдер енгізіліп, жұмыс істегенін растады.

Тәуекелдерді басқаруды жетілдіру — кобальт өнеркәсібіндегі тәуекелдерді бағалау бағдарламасы

Кобальт институтының жетекші қатысушыларының бірі бола тұра, біз кобальт өнеркәсібіндегі тәуекелдерді бағалау бағдарламасын (CIRAFF) әзірлеуге қолдау көрсеттік. CIRAFF - бұл кобальтті жауапты сатып алуға және өндіруге қатысты тәуекелдерді басқару және есептілік процесін жетілдіруге көмектесетін тетік.

CUREIT кобальт жеткізу тізбегінде басым рөл атқаратын тоғыз салада тәуекелдерді анықтау және жауап беру бойынша ұсыныстарды анықтайды (төмендегі кестені қараңыз).

Бұдан басқа, әрбір қатысушы жыл сайын жоғарыда сипатталған тәуекелдерді бағалауды жүргізуге және олардың бақылауда екенін көрсетуге, сондай-ақ басқару жүйелерінің ЭЫДҰ-ның басшылық қағидаттарына сәйкестігіне қатысты үшінші тұлғалардың куәландыруын алуға тиіс.

Қолдану

Тәуекелдерді бағалау Metalkol RTR кәсіпорнында жүргізілді және төмендегі барлық тоғыз тәуекел саласы маңызды болып анықталды. Кәсіпорында сондай-ақ тәуекелдің осы салаларын, сондай-ақ ЭЫДҰ-ның басшылық қағидаттарына II қосымшада айтылғандардан басқа, адам құқықтарының бұзылуының кез келген өзге тәуекелдерін бақылау үшін басқару саясаты мен жүйелері енгізілген.

Тәуекел санаты	Тәуекел салалары
Қоршаған орта	Атмосфералық ауаға/суға/топыраққа әсер ету Биоәртүрлілікке әсер ету
Еңбекті және денсаулықты қорғау	Қауіпсіз еңбек жағдайлары
Адам құқықтары (ЭЫДҰ басшылығының II қосымшасына сәйкес ³)	Жанжалдар және қаржылық қылмыстар Адам құқықтарының елеулі бұзылуы Балалар еңбегінің ең нашар түрлері
Қоғамдастық	Артель және шағын ауқымды өндіру Өмір сүру құралдары Қоныс аудару

Нәтижелілік көрсеткіштері

Шарт жасасу алдында Қазақстандағы барлық мердігерлер мен жеткізушілер алдын ала тексеруден өтті. Мәселен, 2019 жылы ККТ аясында 16 мыңнан астам тексеру жүргізілді.

ERG Africa-да сондай-ақ 25 мың АҚШ долларынан астам сомадағы шарттарға қатысатын барлық өнім берушілердің ERG Өнім берушілер кодексінің сақтау мәніне скринингі жүргізілді. 2019 жыл ішінде Metalkol RTR жеткізушілері мен мердігерлерін тексеру нәтижелері бойынша бұзушылықтарды жою немесе келісімшарттарды бұзу бойынша жұмыстарды талап ететін елеулі проблемалық мәселелер анықталған жоқ.

Сонымен қатар, Metalkol RTR-де "Таза кобальт" бағдарламасын табысты енгізудің алғашқы тәуелсіз растамасы алынды. Үшінші тараптар куәландырылған екінші есепті жариялау жоспарлары COVID-19 пандемиясының жалғасып жатқан әсеріне байланысты уақытша кейінге қалдырылды.

ERG жеткізушілерінің кодексінің сақтау бойынша алғашқы деректер 2020 жылғы орнықты даму жөніндегі есепте жарияланатын болады.

ERG аккумуляторлы батареялар секторына арналған халықаралық альянстың 10 қағидасын қолдайды

Дүниежүзілік экономикалық форум ұсынған фотосурет

Дүниежүзілік экономикалық форумның 50-ші жыл сайынғы отырысында Давоста 2020 жылдың басында ERG және тағы 42 ұйым құрылтайшыларының қатарына ERG кіретін аккумуляторлы батареялар секторына арналған халықаралық Альянс (бұдан әрі — халықаралық альянс) ұсынған 10 қағиданы мақұлдады⁶. Олардың мақсаты аккумулятор батареялары секторында жауапты өндірістік-өткізу тізбегін қалыптастыруға жәрдемдесу болып табылады. 10 қағиданы мақұлдаған саланың басқа өкілдеріне Volvo, BASF, BMW, Enel, groupe Renault, Honda, Trifigura, Umicore және Volkswagen Group кіреді.

Халықаралық альянстың 10 қағидасы үш негізгі бағытқа бағытталған:

- Париж келісімінің мақсаттарына қол жеткізудің негізгі факторы болып табылатын циркулярлық экономика қағидаттарына сәйкес аккумуляторлық батареялар секторында өндірістік-өткізу тізбегін құру;
- Өндірістік-өткізу тізбегі шеңберінде төмен көміртекті экономиканы дамытуға жәрдемдесу, сол арқылы жаңа жұмыс орындарын және қосымша экономикалық құндылықты құру;
- БҰҰ ОДМ сәйкес адам құқықтарын қорғауды қамтамасыз ету және экономикалық дамуға жәрдемдесу.

⁶ Батарея секторы үшін халықаралық Альянс туралы қосымша ақпарат алу үшін <https://www.weforum.org/global-battery-alliance/home> и http://www3.weforum.org/docs/WEF_A_Vision_for_a_Sustainable_Battery_Value_Chain_in_2030_Report.pdf қараңыз.

Болашаққа жоспар

2020 жылы біз төмендегіні жоспарлап отырмыз:

- ERG жеткізушілерінің кодексінің енгізуді аяқтау;
- Жеткізушілердің ERG жеткізушілерінің кодексіне сәйкестігін бақылау және тексеру жұмыстарын жалғастыру;
- Metalkol-да "Таза кобальт" бағдарламасын іске асыруды және енгізуді жалғастыру, барлық өндірістік-өткізу тізбегі бойынша қадағалануға ерекше назар аудару;
- Кобальт өнеркәсібінде тәуекелдерді бағалау бағдарламасын енгізуді жалғастыру;
- Кобальттің жауапты өндірістік-өткізу тізбегін ілгерілету үшін халықаралық Альянспен ынтымақтастықты жалғастыру

³ <https://www.eurasianresources.lu/uploads/1/files/Metalkol%20Performance%20report.pdf>

⁴ Cobalt Industry Responsible Assessment Framework.

⁵ ЭЫДҰ-ның жанжалдар аймақтарынан және тәуекелі жоғары аудандардан пайдалы қазбаларды жеткізу тізбегін жауапты басқару үшін тиісті сақтықтың басшылық қағидаттарына II-қосымша, 3-басылым.

МЕМЛЕКЕТТІК ОРГАНДАРМЕН ӨЗАРА ІС-ҚИМЫЛ ЖӘНЕ ЗАҢНАМА

Біз өз қызметімізді жүргізетін елдердің үкіметтері біздің аса маңызды стейкхолдерлеріміздің бірі болып табылады. Бұл олардың мемлекеттік саясат, заңнама, реттеу және жаңа лицензиялар беру арқылы біздің қызметімізге нақты немесе ықтимал әсер етуімен байланысты. Қазақстан Республикасының Үкіметі ERG-ге қатысу үлесін ескере отырып, ерекше маңызды стейкхолдер болып табылады.

БҰҰ тұрақты дамуының релевантты мақсаттары

БҰҰ ОДМ

БҰҰ айқындаған тиісті міндеттер

16.5 Сыбайлас жемқорлық пен парақорлықтың барлық түрлерінің ауқымын едәуір қысқарту.

17.16 Көптеген стейкхолдерлердің қатысуымен серіктестіктермен толықтырылатын орнықты даму мүддесі үшін жаһандық әріптестікті нығайту қажет.

17.17 Мемлекеттік ұйымдар арасындағы, мемлекеттік және жеке секторлар арасындағы және азаматтық қоғам ұйымдары арасындағы тиімді әріптестікті ынталандыру және көтермелеу.

ERG өз кәсіпорындары орналасқан елдердің үкіметтерімен және басқа елдердің үкіметтерімен қарым-қатынаста бизнесті әдепті жүргізудің жоғары қағидаттарын ұстанады. Бұл қағидаттар корпоративтік тәртіп кодексіне (бұдан әрі — Кодекс), сондай-ақ комплаенс саясатында жазылған (93-бет).

Негізгі мәселелер мен бастамалар

Қазақстан Республикасының Үкіметімен өзара қарым-қатынасы

Біздің Қазақстан Республикасының Үкіметімен өзара қарым-қатынасымыз ERG акцияларының 40% иеленетіндігімен, сондай-ақ Үкімет өкілдерінің ERG Менеджерлер кеңесінің мүшелері болып табылатындығымен негізделген. Бұдан басқа, ERG Қазақстан экономикасында, әсіресе, тау-кен өндіру және металлургия секторында, энергетика мен логистикада стратегиялық маңызды рөл атқарады.

Қазақстан Республикасының Үкіметімен біздің өзара қарым-қатынастарымыз бизнес-жоспарларға, Корпоративтік стратегияға және мемлекеттік даму тұжырымдамасы мен стратегияны қолдауға қатысты сындарлы өзара іс-қимылға негізделген (бұл біздің қызметіміздің мақсаттарына сәйкес келетін жерде).

Біздің өзара әрекеттесуіміздің негізгі бағыттары мыналарды қамтиды:

Цифрлық инновацияларды қолдануды қоса алғанда, экономикалық өсуді ынталандыру және халықтың әлеуетін дамыту жөніндегі бастамалар (28-бет);
Топтың қызметін жасыл экономикаға көшу жөніндегі мемлекеттік тұжырымдамамен, климаттың өзгеруі туралы Париж келісімі, сондай-ақ алдағы жаңа экологиялық кодексті қабылдау шеңберінде ел қабылдаған міндеттемелермен қолдау және келісу. Соңғысы елдің халықаралық тәжірибеге және ЕО-дағы заңнамалық талаптарға сәйкестігін қамтамасыз етуге арналған (63-бет).

Біздің кәсіпорындарымыз орналасқан өңірлерде және одан тыс жерлерде, оның ішінде өңірлік атқарушы билік органдарымен ынтымақтастық туралы меморандумдар жасасу арқылы әлеуметтік дамуға жәрдемдесу (49-52 бет);
Қытайдың “Бір белдеу, бір жол” стратегиялық бағдарламасын іске асыруға қатысу (14-бет).

2019 жылы неғұрлым егжей-тегжейлі өзара іс-қимыл мақсаты болып табылатын жұмыс топтары шеңберінде төмендегілер жүзеге асырылды:

Жаңа экологиялық кодексте ең озық қолжетімді технологияларды пайдалануға және оның коммерциялық тұрақтылығын сақтауға қатысты бизнеске қойылатын талаптар арасындағы теңгерімді қамтамасыз ету (63-бет);

Қазақстанға шетелдік инвестицияларды тарту мақсатында салықтық резиденттік бағдарламасын құру. Бұл шетелдік инвесторларға салықтық артықшылықтар береді және осылайша, Астананың халықаралық қаржы орталығының (АХҚО) базасында инвестициялауға ықпал ететін болады.

Келісімшарттық қызмет шеңберінде жер қойнауын пайдалану жөніндегі қызметті жүзеге асыру кезінде лицензиялау моделіне көшу үшін қажетті “Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы” кодекске түзетулер енгізу.

Сонымен қатар, 2019 жылы “Жаңа кәсіптер атласын” әзірлеу шеңберінде Қазақстан Республикасының Еңбек және әлеуметтік қорғау министрлігімен және ғылым және білім Министрлігімен ынтымақтасып жұмыс істедік. Бұл жұмыстың мақсаты, басқалармен қатар, тау-кен металлургия секторында болашақтың перспективалы кәсіптерін айқындау және тиісінше, жастарға оларды таңдауда жәрдемдесу болды (38-бет).

“Бір белдеу, бір жол” бағдарламасы

ERG мақсаты Еуразия мен Африка елдері арасындағы сауда байланыстарын нығайту, сондай-ақ экономикалық өрлеуге жәрдемдесу болып табылатын Қытайдың “Бір белдеу, бір жол” стратегиялық бағдарламасының (BRI) қатысушысы болып табылады. Орналасқан жері, көлік-логистикалық инфрақұрылымы, табиғи ресурстары мен сауда байланыстарының арқасында Қазақстан осы бағдарламаны іске асыруда маңызды рөл атқарады.

2019 жылы біз президент Си Цзиньпиннің төрағалығымен өткен “Бір белдеу, бір жол” халықаралық ынтымақтастық жөніндегі екінші форумға, сондай-ақ екінші Қытай халықаралық импорт көрмесіне қатыстық, онда біз ICBC мемлекеттік банкімен ынтымақтастық туралы Меморандумға қол қойдық. Бұл біздің стратегиялық әріптестігімізді ERG-дің ҚДР, Қазақстан және Мозамбиктегі жобаларын қаржыландыру тұрғысынан нығайтуға мүмкіндік берді.

Африкадағы мемлекеттік органдармен өзара іс-қимыл

Біз 2018 жылғы жер қойнауын пайдалану туралы Жаңартылған Кодексті қолдану мәселелері бойынша ҚДР Үкіметімен (сауда палатасы арқылы) сындарлы өзара іс-қимылды жалғастырамыз.

Біздің ынтымақтастығымыздың өзге де негізгі мәселелеріне мыналар жатады:

Жергілікті қоғамдастықтар үшін, оның ішінде коммуналдық қызметтер, денсаулық сақтау, білім беру, тұрғын үй және инфрақұрылым салаларында әлеуметтік артықшылықтарды қамтамасыз ету. Бұған мемлекеттік органдардың біздің әлеуметтік бағдарламаларымызды іске асыруына және міндеттемелер тізілімі шарттарының сақталуына тұрақты мониторинг жүргізу (52-бет), сондай-ақ мемлекеттік органдар ұсынған жаңа жобаларды қарау кіреді;

Еңбек кодексінің талаптарына сәйкес жергілікті қоғамдастық өкілдері мен ҚДР азаматтарын жалдау және дамыту. Бұл

жалдау кезінде жергілікті тұрғындарға басымдық берілетінін білдіреді (мүмкін болса);

Metalkol RTR-де “Таза кобальт” бағдарламасын жүзеге асыру (84-бет).

Біз ҚДР-ға инвестициялауға және еліміз бен оның тұрғындарының, сондай-ақ ERG-дің біздің кәсіпорындар қызметінің нәтижесінде артықшылыққа ие болуын қамтамасыз етуге тырысамыз.

ҚДР-дағы Boss Mining

2019 жылдың ақпан айында біз Boss Mining кәсіпорнын (Gécamines мемлекеттік тау-кен компаниясы 49% акциясы бар) консервацияға шығару туралы жарияладық. Қазіргі уақытта біз болашақта Boss Mining кәсіпорнындағы қызметті жаңарту мен оңтайландырудың коммерциялық тұрғыдан тиімді әдістерін қарастыруды жалғастырамыз.

ҚДР-дағы сайлау

2018 жылы біз ҚДР Президент сайлауын ұйымдастырудағы кідірістерге байланысты мүмкін болатын саяси шиеленістер біздің қызметіміздегі үлкен үзілістерге әкеледі деп қатты алаңдадық. Алайда тұрақтылық сақталып, 2019 жылдың қаңтарында биліктің ұйымдасқан түрде ауысуы болды.

Нәтижелілік көрсеткіштері

2019 жылы ERG саяси партияларға қаржылай немесе материалдық қолдау көрсетпеді.

Біз кәсіпорындарымыз орналасқан өңірлердегі әлеуметтік-экономикалық дамуды қолдау мақсатында Қазақстанның өңірлік атқарушы билік органдарымен ынтымақтастықты жалғастырамыз.

Біздің жұмысымыздың бағыттары:

Аймақтық атқарушы билік органдарымен серіктестікте іске асырылатын әлеуметтік жобалар (49-52 бет);

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарға сәйкес өңірлердің әлеуметтік-экономикалық және инфрақұрылымдық дамуына міндетті инвестициялар.

Болашаққа жоспар

2020 жылы төмендегілерді жоспарлап отырмыз:

Gécamines-пен бірге Boss Mining-тің коммерциялық тұрақтылығын ұзарту мүмкіндіктерін қарастыру
Қазақстан Республикасының жаңа экологиялық кодексін әзірлеуге бағытталған жұмыс топтарының отырыстарына қатысуды жалғастыру.

ҚОСЫМША

КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ, ОНЫҢ ҚҰРЫЛЫМЫ ЖӘНЕ ТӘУЕКЕЛ-МЕНЕДЖМЕНТІ

Корпоративтік басқару

ERG-ді құрамына үш құрылтайшы акционер мен Қазақстан Республикасы Үкіметінің екі өкілі кіретін менеджерлер кеңесі басқарады.

Менеджерлер кеңесі Топтың бизнесті этикалық жүргізудің жоғары стандарттарына сәйкестігін, сондай-ақ ERG өз қызметін жүзеге асыратын барлық жерде жергілікті және халықаралық заңнаманы сақтауын бақылайды. Менеджерлер кеңесі ERG - дің корпоративтік мінез-құлық кодексі мен Топтың комплаенс саласындағы саясатын бекітті.

Менеджерлер кеңесі басқарудың негізгі салаларында өз функцияларын жүзеге асыруды қолдау үшін төрт комитет құрды. Менеджерлер Кеңесі жанындағы барлық комитеттер олардың міндеттері мен өкілеттіктері егжей-тегжейлі сипатталған нақты ережелер негізінде жұмыс істейді.

Аудит жөніндегі комитет: ERG қаржылық есептілігінің дұрыстығын, ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін және тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шараларды, ішкі аудит функциясының тиімділігін және сыртқы аудиторларды тартуды бақылауға жауап береді;

Комплаенс жөніндегі комитет: Топтың комплаенс-жүйелерін, саясаттары мен бақылауларын қарауға, қадағалауға және бекітуге, сондай-ақ Топтың комплаенс-бөлімшесінің тиімділігін мониторингтеуге жауап береді;

Сыйақы беру жөніндегі комитет: ERG-дің жоғары буын басшылары сыйақыларының мониторингін және Топтың сыйақы жүйесінің мониторингін жауап береді;

Тұрақты даму және бірігу және жұтылу жөніндегі комитеті (M&A): контрагенттерді кешенді тексеруді, тәуекелдерді бағалауды және азайтуды, жобаларды құрылымдауды және іске асыруды, сатып алғаннан кейінгі интеграцияны, сондай-ақ тұрақты даму қағидаттарын интеграциялауды қоса алғанда, M&A саласындағы қызметтің мониторингін жауапты (орнықты даму жөніндегі кеңес арқылы).

Атқарушы комитет

Атқарушы комитет (бұдан әрі - Комитет) Топ деңгейінде корпоративтік басқару мақсаттары үшін құрылған алқалы басқару органы болып табылады. Комитет өз құзыретіндегі мәселелер бойынша шешімдер қабылдауға уәкілетті; ол сондай-ақ Топтың қызметіне байланысты мәселелерге қатысты консультациялар мен ұсынымдар береді. Комитеттің шешімдері, консультациялары мен ұсынымдары Топтың қызметін үйлестіру және Топтың жекелеген компанияларының басқару органдарына шешімдер қабылдауға жәрдемдесу үшін қажет.

Комитеттің корпоративтік - стратегиялық деңгейінің функциялары:

Топ қызметінің жалпы тиімділігін бақылауды жүзеге асыру;

Менеджерлер Кеңесі бекіткен мақсаттар мен стратегияларға сәйкес әрекет ету;

Ұзақ мерзімді қаржы жоспарын және тиімділіктің негізгі көрсеткіштерін бекіту;

Негізгі менеджерлерді тағайындау;

Негізгі процестер бойынша стандарттар мен саясатты енгізу және олардың өңірлер деңгейіне коммуникациясы;

Топ негізгі міндеттемелер мен міндеттерді орындау үшін негізгі ресурстарды анықтау және бөлу.

Бизнесті тұрақты дамыту саласындағы басқарма

Орнықты даму жөніндегі кеңес (бұдан әрі - ОДК) Орнықты даму жөніндегі комитеттің және менеджерлер Кеңесі жанындағы M&A-ның жұмыс органы ретінде жұмыс істейді. Орнықты дамуға неғұрлым интеграцияланған тәсілді көрсете отырып, ОДК біздің бизнесіміздің орнықтылығын қамтамасыз етуге бағытталған әрбір келесі салалардағы негізгі мәселелер мен бастамалар үшін жауап береді:

Стратегияны әзірлеу және стратегиялық жоспарлау;

Сәулет пен инновацияны жетілдіру;

Көшбасшылық бағдарламалары;

Тиімділіктің негізгі көрсеткіштері (қаржылық және қаржылық емес);

Бизнесті трансформациялау.

Денсаулық, өндірістік қауіпсіздік, қоршаған ортаны қорғау саласындағы мәселелерді өңірлік басқару және жергілікті қоғамдастықтармен өзара іс-қимыл

Қазақстан

ERG-де құрамына өңір деңгейіндегі жоғары буын басшылары мен кәсіпорындардың бас директорлары кіретін келесі комитеттер құрылған:

Қоршаған ортаны қорғау комитеті;

Өнеркәсіптік қауіпсіздік және еңбекті қорғау комитеті.

Бұл комитеттер:

Біздің денсаулық, өндірістік қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау стратегиямызды анықтайды;

Тиісті саясатты, регламенттер мен бастамаларды қарастырады;

Бақылау тетіктерін енгізу және жетілдіру барысы туралы тұрақты есептер алады.

2019 жылы Қоршаған ортаны қорғау комитеті бірқатар мәселелерді, соның ішінде ең жақсы қол жетімді технологияларды енгізу, кешенді экологиялық рұқсаттар алу, Еуропалық Одақтың экологиялық реттеуі, Ресей Федерациясындағы күтілетін заңнамалық өзгерістер, аймақаралық аудит нәтижелері және қалдықтарды басқару мәселелерін қарастырды.

2019 жылы өнеркәсіптік қауіпсіздік және еңбекті қорғау комитеті жазатайым оқиғаларды тергеуге, жарақаттану көрсеткіштеріне, қауіпті сәйкестендіруге, көлік қауіпсіздігіне, биіктікте жұмыс істеуге және ғимараттар мен құрылыстардың қауіпсіздігіне қатысты мәселелерді қарады. Комитет сондай-ақ жарақаттану көрсеткіштерін кәсіпорын басшыларына сыйақы беру жүйесіне интеграциялау туралы шешім қабылдады.

Африка

Африкада Денсаулық, өндірістік қауіпсіздік және тұрақты даму (SHS) саласындағы қызмет нәтижелері туралы есептер ай сайын өңірлік атқарушы комитет мүшелеріне, соның ішінде ERG Africa Бас атқарушы директорына, кәсіпорындардың бас директорларына, SHS жөніндегі менеджерлерге, сондай-ақ кейбір жоғары буын басшыларына ұсынылады. Осы процеске қатысушылар кеңестер өткізеді, олардың барысында елеулі оқиғалардың себептері, сондай-ақ олардың алдын алу шаралары талданады.

Келесі мәселелерді қарастыруға ерекше көңіл бөлінеді:

Оқиғалардың себептері;

Табиғат қорғау заңнамасын сақтау;

Ішкі/сыртқы аудит нәтижелері негізінде жақсартуларды енгізу;

Корпоративтік әлеуметтік жауапкершілік;

Артельдік және шағын ауқымды өндіру;

Адам құқығы.

ҚДР кәсіпорындарында жергілікті заңнама талаптарына сәйкес өндірістік қауіпсіздік және еңбек гигиенасы жөніндегі ресми комитеттер жұмыс істейді.

Корпоративтік басқару құрылымы

ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ

Біздің тәуекелдерді басқару жүйеміз менеджерлер кеңесі мен Атқарушы комитеттің қадағалау функцияларын анықтайды. Осы функцияларды орындау кезінде олар Тәуекелдерді басқару және Комплаенс комитетінен, сондай-ақ біздің тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және ішкі аудит командаларынан қолдау алады. Біздің тәуекелдерді басқару жүйесі тәуекел дәрежесінің бекітілген деңгейіне сәйкес бизнесіміздің тұрақтылығына әсер ететін тәуекелдерді және тұрақты дамудың маңызды мәселелерін анықтауға, бағалауға және басқаруға арналған. ERG тәуекелдерді басқару саясаты ISO 31000 тәуекелдерді басқарудың халықаралық стандартын ескере отырып әзірленген.

Біздің тәуекелдерді анықтау және басқару жөніндегі іс-әрекеттеріміз алға қойған мақсаттарымызға табысты қол жеткізу үшін аса маңызды. Негізгі тәуекелдерді Тәуекелдерді басқару және комплаенс комитеті, Атқарушы комитет және менеджерлер кеңесі үнемі талдайды. Бұл Топтың тәуекелдерге жалпы ұшырағыштығын түсінуді және оларды төмендету жөніндегі шаралардың басымдылығын тиісінше айқындауды қамтамасыз етеді. Тәуекелдерді басқару департаменті осы шаралардың уақтылы орындалуын және, демек, тәуекел дәрежесінің бекітілген деңгейіне сәйкес негізгі тәуекелдердің проактивті төмендеуін қамтамасыз етеді.

2019 жылы біз тәуекелдерді басқаруды мыналар арқылы жетілдірдік:

Бизнестің үздіксіздігін басқару әдіснамасын бекіту. Бизнестің үздіксіздігі бойынша жоспарларды пилоттық енгізу Африкада (атап айтқанда, Metalkol RTR кәсіпорнында), Қазақстанда (атап айтқанда, Ақтөбе ферроқорытпа зауытында) және Амстердамдағы корпоративтік кеңесде басталды;

Кәсіпорындар, өңірлер және Топ деңгейінде тәуекелдерді басқарудың ақпараттық жүйесін енгізу; Топтың ішкі бақылау әдіснамасын енгізу;

Мақсаты қауіптер, тәуекелдер және оларды төмендету жөніндегі шаралар туралы жедел деректер базасын құру, сондай-ақ жауапкершілікті анықтау және тәуекелдерді басқару үшін қажетті ресурстарды бөлу болып табылатын HAZID жобасын Қазақстанда іске қосу; Жобалық тәуекелдерді талдауға арналған құралдарды қоса алғанда, күрделі жобалардың Тәуекелдерін басқару тәсілдерін әзірлеу;

Қазақстандағы тәуекел-менеджерлердің көпшілігінің тәуекелдерді басқару жөніндегі Ресей қауымдастығының Certified Risk Management Professionals сертификаттарын алуы.

ҚОСЫМША

БАСҚАРУҒА ҚАТЫСТЫ ТӘСІЛДЕМЕЛЕР

БІЗДІҢ ҚҰНДЫЛЫҚТАР

Біздің құндылықтарымыз өз қызметімізді қалай жүргізіміз келетіндігінің көрінісі және біздің бизнесіміздің тұрақтылығын қамтамасыз ету бойынша жұмысымызға көмектесетін бағдар болып табылады. Біз топтың барлық деңгейлерінде — жоғары басшылықтан бастап кіші қызметкерлерге дейін әрбір шешімді қабылдау кезінде осы құндылықтарды басшылыққа аламыз.

Қауіпсіздік

Біз қауіпсіз мінез-құлықты бәрінен жоғары қоямыз

Біз барлық қызметкерлеріміз бен мердігерлерімізге қауіпсіз еңбек жағдайларын қамтамасыз етеміз, жарақаттанудың барлық түрлерінің алдын алу үшін үнемі жұмыс істейміз

Бірлік

Біз бір бей-жай емес команда ретінде жұмыс істейміз — алға қойылған мақсаттарға қол жеткізуге бірге жылжымыз

Біз кәсіпорындарымыз орналасқан аймақтардағы мәдени дәстүрлерді құрметтейміз

Тиімділік

Біз жұмыс үшін емес, нәтиже үшін жұмыс жасаймыз

Нәтижеге қол жеткізе отырып, біз өз ресурстарымызға мұқият қараймыз

Біз ең маңызды нәрсеге басымдық береміз

Біз құндылықтар әкелмейтін нәрселерге күш- жігерді азайтамыз

Даму

Біз өз халқымызды бағалаймыз және олардың дамуына жағдай жасаймыз

Біз жаңа технологияларды ұтымды енгіземіз және ұйым ретінде дамимыз

Біз Топтың тұрақты дамуын қамтамасыз етеміз

Жауапкершілік

Біз өз қызметкерлеріміз, олардың отбасылары, клиенттері, серіктестері, акционерлері және қоғам алдында өзімізге алған міндеттемелерді орындаймыз

Біз өзімізге сеніп тапсырылған ресурстар мен қоршаған ортаға жауапкершілікпен қараймыз

Біз топта, сондай-ақ серіктестермен және клиенттермен өзара сенім мен құрмет мәдениетін қалыптастырамыз

ERG Қазақстанда қолданатын менеджмент жүйесінің негізгі стандарттары

OHSAS 18001. Өнеркәсіптік қауіпсіздік және еңбекті қорғау саласындағы басқару жүйесінің стандарты
ISO 50001/EN 16001. энергоменеджмент жүйесінің стандарты¹
ISO 14001. Экологиялық менеджмент жүйесінің стандарты
ISO 9001. Сапа менеджменті жүйесінің стандарты
ISO/IEC 27001-2015. Ақпараттық қауіпсіздік жүйесінің стандарты

¹ “3-Энергоорталық” электр станциясын қоспағанда, тек энергия өндіруші кәсіпорындар (яғни, Қазхром, ССКӨБ, ЕЭК және Қазақстан алюминийі).

Төменде осы Есепте көрсетілген мәселелерді басқаруға біздің тәсілдеріміз туралы ақпарат берілген.

Қызметкерлерді басқару

Толық ақпарат «Адамдарымыздың өркендеуіне септесе отырып» бөлімінде 30-бетте ұсынылған.

Біздің міндеттемелер

Біз барлық қызметкерлеріміз бен мердігерлеріміз үшін қауіпсіз, тартымды, өнімді және тұрақты жұмыс ортасын қамтамасыз етуге тырысамыз. Осы саладағы біздің міндеттемелеріміз қауіпсіздік, еңбекті қорғау және қоршаған ортаны қорғау жөніндегі корпоративтік саясат (ҚЖЕҚ және ҚОҚ), адам құқықтарын сақтау саясаты және корпоративтік мінез- құлық кодексінің талаптарымен нығайтылады.

ҚЕҚЖҚОҚК бойынша саясат бізді нәтижелімізді тұрақты жақсартуға міндеттейді;

Тәуекелдерді бағалау және басқару;

Оқытуды жүргізу, қарым-қатынасты жүзеге асыру және есеп беру;
Аудит және талдау рәсімдерін енгізу.

Адам құқықтарын сақтау саясатына сәйкес біз жалпыға бірдей танылған адам құқықтары мен еңбек нормаларын сақтауға міндеттенеміз. Осы саясат шеңберіндегі біздің міндеттеріміз:

Қауіпсіз және салауатты еңбек жағдайларын қамтамасыз ету;

Қызметкерлердің бірлестіктерге қатысу және ұжымдық шарт жасасу туралы келіссөздер жүргізу бостандығына құқықтарын сақтау;

Жұмыс орнындағы қауіпсіздікті қамтамасыз ету;

Мәжбүрлі және балалар еңбегін пайдалануды болдырмау;

Теңдікті қамтамасыз ету, әртүрлілікті қолдау және кемсітушілікті болдырмау.

Бұл міндеттемелер Корпоративтік тәртіп кодексінің және ұжымдық шарттардың талаптарымен нығайтылады.

Біздің міндеттемелеріміздің орындалуы

Қазақстанда персоналды басқаруға деген біздің көзқарасымыз кәсіпорындар деңгейінде енгізілген саясат пен жүйелер негізінде іске асырылады. Отырыстары ай сайын өткізілетін Қазақстандағы кадрлар мен сыйақылар жөніндегі кеңес, мысалы, ұйымдастырушылық жоспарлауды, персоналды жалдауды, персоналды ынталандыруды, сыйақыны, дарындарды басқаруды және әлеуметтік жеңілдіктерді қоса алғанда, бірқатар облыстарда өңірлік деңгейде мәселелерді үйлестіруді қамтамасыз етеді.

Бұдан басқа, біздің Қазақстандағы өндірістік кәсіпорындарымыз OHSAS 18001 — өнеркәсіптік қауіпсіздік және еңбекті қорғау саласындағы басқару жүйесі стандартына сәйкес сертификатталған.

2019 жылы біз Қазақстанда еңбекті қорғауды басқарудың қолданыстағы жүйесіне кешенді диагностика жүргіздік (32-бет). Бұл Қазақстандағы өндірістік қауіпсіздікті басқарудың интеграцияланған және тәуекелге бағдарланған жүйесін әзірлеу үшін негіз болады.

Африкадағы біздің кәсіпорындарда OHSAS 18001 стандартын ескере отырып әзірленген денсаулық, өндірістік қауіпсіздік және тұрақты даму саласындағы басқару жүйесі (SHS) енгізілген.

Біздің BАMIN темір кені жобамыздың аясында Бразилияда біздің қызметкерлерге де, мердігерлерге де қолданылатын өндірістік қауіпсіздік процедуралары енгізілді.

Біз қызметкерлеріміздің кәсіподақтарға кіру және ұжымдық шарттарға қатысу құқықтарын құрметтейміз. Топ қызметкерлерінің 90%-дан астамы кәсіподақ мүшелері.

Төтенше жағдайларға дайындық

Қазақстандағы біздің кәсіпорындарда төтенше жағдайларға дайындықты қамтамасыз ету жоспарлары әзірленді. Осы жоспарларға сәйкес төтенше жағдайларды жою бойынша оқу- жаттығулар, сондай-ақ қатерлерді мерзімді бағалау жүйелі түрде жүргізіледі. Бұл біздің командаларымыздың төтенше жағдайларға ден қою бойынша қажетті құзыреттілік деңгейін қамтамасыз етуге, қосымша дайындық қажеттілігін анықтауға және төтенше жағдайларға ден қою үшін біздің жабдықты тиісті жағдайда ұстауға мүмкіндік береді.

Африкада төтенше жағдайларды басқару процедурасы қолданылады, ол SHS интеграцияланған жүйесінің бөлігі болып табылады.

Төтенше жағдайларға жауап беру жоспарлары Бразилияда BАMIN темір кені жобасын іске асырмас бұрын да жасалады.

Жергілікті қоғамдастықтармен өзара іс-қимыл

Толығырақ ақпарат 44-беттегі “Жергілікті қоғамдастықтарды дамыту және олардың әл-ауқаты” бөлімінде берілген.

Біздің міндеттемелер

Біз оң әлеуметтік-экономикалық өзгерістерге ықпал ететін әлеуметтік бағдарламаларды қолдауға бейімбіз. Корпоративтік әлеуметтік жауапкершілік (КӘЖ) және демеушілік қолдау саласындағы жобалар бойынша Топтың саясатына сәйкес негізгі назар келесі бағыттарға аударылады:

Денсаулық сақтау;
Қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау;
Инфрақұрылым және әлеуметтік қамсыздандыру;
Жастарға білім беру және қолдау;
Спорт және саламатты өмір салтын насихаттау;

Мәдени мұраны сақтау;
Экономикалық даму, сондай-ақ жергілікті қоғамдастықтарға арналған білім беруге және дамытуға бағытталған бағдарламалар;

Біздің Адам құқықтары жөніндегі саясатымызды қолдайтын бағдарламалар (мысалы, балалар еңбегін жоюға бағытталған бағдарламалар).

Бұл жергілікті тұрғындармен тұрақты және тығыз қарым-қатынаста болады, бұл біздің бағдарламаларымыздың қажеттіліктері мен жоспарларына көбірек сәйкес келуіне көмектеседі (46-48 беттер).

Сонымен, біз жергілікті қауымдастықтарға теріс әсерді азайтуға тырысамыз. Топта қабылданған адам құқықтарын сақтау саясатына сәйкес біз:

Адам құқықтарын сақтаймыз, жергілікті қоғамдастықтардың мәдени мұрасы мен дәстүрлерін құрметтейміз;

Тәуекелдерге, әсерлерге, олардың төмендеуіне және мониторингіне ерекше назар аударуды қоса алғанда, біздің қызметіміздің әлеуетті әсерін бағалау мақсатында жергілікті қоғамдастықтармен ынтымақтасамыз;

Біз жобалық жоспарлау және әлеуметтік инвестициялар процесінде алынған пікірлерді ескереміз;

Мәжбүрлеп қоныс аударудан аулақ болуға, ал бұл мүмкін болмаған жағдайларда қолданыстағы заңнамаға және

халықаралық стандарттарға сәйкес қоғамдастық өкілдерімен сындарлы диалог жүргізуге ұмтыламыз.

ҚДР-да артельді және шағын ауқымды пайдалы қазбаларды өндіруді басқару денсаулықты, өндірістік қауіпсіздікті және тұрақты дамуды басқарудың интеграцияланған жүйесі (SHS) аясында жүзеге асырылады, оған мыналар кіреді:

Басқару жөніндегі саясат мәселелерімен байланысты артельді және шағын ауқымды кесте қазбаларды өндіруге;

Артельді және шағын ауқымды өндіруге байланысты мәселелерді басқарудың тиісті процедуралары, соның ішінде:

– ынталы қауымдармен және уәкілетті мемлекеттік ведомстволармен өзара іс-қимыл жасау;

– жақын жерде жүзеге асырылатын Топтың концессиялық учаскелерінде артельді және ұсақ масштабты өндіруді басқаруға жауапты тәсіл. Бұған біздің кәсіпорындар осылайша өндірілген кеннен пайда сатып алмайтындығына немесе пайда алмайтындығына кепілдік беретін процедуралар кіреді.

Біздің міндеттемелерімізді орындау

Қазақстанда Топтың корпоративтік әлеуметтік жауапкершілік және демеушілік қолдау саласындағы жобалар жөніндегі саясаты жүйелендірілген рәсімдер арқылы орындалады. Бұл жобаларды анықтауға, оларды іске асыруға, әлеуметтік инвестицияларды мониторингілеу мен талдауға кешенді және мақсатты көзқарасты қамтамасыз етеді.

Қазақстанда біздің кәсіпорындарымыз орналасқан өңірлерінде әлеуметтік инвестициялар екі тәсілмен жүзеге асырылады:

Тікелей әлеуметтік инвестициялар: жергілікті қоғамдастықтарға жағымсыз әсерді барынша арттыруға және төмендетуге бағытталған.

Өзара ынтымақтастық туралы меморандумдар: жергілікті қоғамдастықтарды әлеуметтік-экономикалық дамытуға бағытталған өңірлік атқарушы билік органдарымен стратегиялық әріптестік (кейбір жобалар жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бойынша міндеттемелерді орындаудың бір бөлігі болып табылады).

ҚОСЫМША

БАСҚАРУҒА ҚАТЫСТЫ ТӘСІЛДЕМЕЛЕР ЖАЛҒАСЫ

Африкадағы интеграцияланған SHS жүйесі (басқалармен қатар) мыналар үшін негізді қамтамасыз етеді:

Қауымдастықтарға теріс әсер ететін факторларды анықтау, бағалау және басқару;

Қауымдастықтардың шағымдары мен проблемалық мәселелерін басқару, бақылау және бақылау;

Жергілікті қоғамдастық өкілдерімен ашық және ұзақ мерзімді өзара қарым-қатынасты сақтау;

Жобаның өмірлік циклінің барлық кезеңдерінде қауымдастықтармен белсенді қатысу және өзара әрекеттесу;

Мәдени мұра мен мәдени алуан түрліліктің құндылығын тану, сондай-ақ мәдени мұра объектілерін қорғау;

Білім беру, денсаулық сақтау, балама табыс көздері және балалар еңбегінің алдын алу саласындағы тұрақты әлеуметтік даму жобаларын іске асыруда іздеу және қолдау көрсету.

Қоршаған ортаға әрекетті басқару

Толық ақпарат 58-беттегі “Экология саласындағы тиімді басқару” бөлімінде берілген.

Біздің міндеттемелер

Біз кәсіпорындарымыз орналасқан өңірлерде тұрақты дамуды қолдайтын тәжірибелерді қолдану арқылы саламатты, табиғи ортаны сақтауға және қолдауға міндеттіміз. Біздің ұстанымымыз қауіпсіздік, еңбекті қорғау және қоршаған ортаны қорғау тобының (ҚЖЕК және ҚОҚ) саясатының талаптарына сәйкес келеді. Осы Саясатқа сәйкес, басқалармен қатар, біз мыналарға міндеттенеміз:

Алдыңғы қатарлы халықаралық тәжірибелерге сәйкес келетін ҚЖЕК және ҚОҚ саласындағы мәселелерді басқару жүйелері мен бағдарламаларын әзірлеу, енгізу және жақсарту;

ERG-дің барлық кәсіпорындарында жоғары буын басшыларының ҚЖЕК және ҚОҚ саласындағы нәтижелілікті жақсарту үшін тәуекелдерді бағалауды ескере отырып, жауапкершілігін қамтамасыз ету; Барлық қызметкерлердің ҚЖЕК және ҚОҚ саласындағы міндеттерін түсінуін қамтамасыз ету;

Іс-әрекетті жоспарлау және шешім қабылдау процестеріндегі ҚЖЕК және ҚОҚ мәселелерін ескеру.

Африкада Топтың саясатын денсаулық, өндірістік қауіпсіздік және тұрақты даму саласындағы аймақтық саясат (SHS) қолдайды, оның аясында біз мыналарды орындауға тырысамыз:

Қоршаған ортаға теріс әсерді жүйелі түрде анықтау, бағалау және басқару; Жақсартуды жоспарлау, іске асыру, тексеру және енгізу циклі арқылы қоршаған ортаны қорғау саласындағы қызметтің тиімділігін тұрақты негізде арттыруға ұмтылу;

Экожүйелердің ластану, бұзылу және (немесе) тозу деңгейін төмендетуді қамтамасыз ету;

Біз қатысатын елдерде қолданыстағы заңнама мен нормаларға сәйкестікті, сондай-ақ талаптардың мүмкін және орынды жерде асып түсуін қамтамасыз ету. Бұл біздің халықаралық практикаға, мысалы, ХҚК қызметінің стандарттарына және SHS саласындағы көпұлтты кәсіпорындар үшін ЭЫДҰ-ның тиісті нұсқаулықтарына сәйкестікті қамтамасыз ету жөніндегі жұмысымызды қамтиды.

2019 жылы BАMIN жобасы шеңберінде өндіру және порттық қызметті қамтитын экологиялық менеджмент жүйесін енгізу басталды. Жүйе экологиялық рұқсаттарға, сондай-ақ экологиялық және әлеуметтік іс-шаралар жоспарларына сәйкес талаптарды проактивті басқаруды қамтамасыз етеді. Ол сонымен қатар геокеністіктік деректерді визуализациялау арқылы BАMIN жобасын басқару тиімділігін арттыратын геоақпараттық жүйені қамтиды.

Біздің міндеттемелерімізді орындау

Қазақстандағы біздің өндірістік кәсіпорындарымыздың көпшілігі ISO 14001 экологиялық менеджмент жүйесінің халықаралық стандартына сәйкес сертификатталған. 2019 жылы біз қоршаған ортаны қорғауды басқару бойынша деректерді, соның ішінде төгінділер, шығарындылар, іс-шаралар және мониторинг нәтижелері туралы деректерді орталықтандыру, біріктіру және жинауды автоматтандыру процесін бастадық. Бұл жұмыс бүгінгі күнге дейін жалғасуда.

Африкада біз экология саласындағы нәтижелілігімізді тұрақты жақсартуға бейімбіз, сондай-ақ қолданылатын халықаралық стандарттардың сақталуын қамтамасыз ету үшін жұмыс істейміз. Қолданыстағы SHS басқару жүйесі (SHS басқару нұсқаулығында және тиісті процедураларда реттелген) ISO 14001 халықаралық экологиялық менеджмент стандартын ескере отырып жасалған.

2019 жылы Metalko RTR кәсіпорнында ISO 14001 экологиялық менеджмент жүйесінің стандартына сәйкес олқылықтарға талдау жүргізілді, оның нәтижелері біздің іс-шаралар жоспарымыздың негізіне алынды.

Жергілікті қоғамдастықтармен өзара іс-қимыл

Біз қоршаған ортаны қорғау жөніндегі қызметіміз бен қызмет жүргізуге берілетін әлеуметтік лицензияның арасындағы тікелей байланысты сезінеміз, сондықтан жергілікті қоғамдастықтардың стейкхолдерлерімен және азаматтық сектор ұйымдарымен айқын әрі сындарлы өзара іс-қимыл маңызды болып табылады. Мысалы, Павлодарда (Қазақстандағы біздің негізгі өндірістік өңірлеріміздің бірі) біз қоршаған ортаны қорғау мәселелері бойынша жергілікті қоғамдастықтар мен ҰЕҰ өкілдерінің қатарымен тығыз байланыстамыз. Бұл өзара іс-қимыл қауымдастықтарды тарту жөніндегі түрлі іс-шараларды, оның ішінде биоәртүрлілікті сақтауға және табиғатты ұтымды пайдалануға, ағаш отырғызуға және қоршаған ортаны қорғауды басқару жөніндегі бағдарламаларымызбен танысуға байланысты іс-шараларды қамтиды.

2016 жылдан бастап біз Қазақстанның ластауыштардың шығарындылары мен тасымалдарының мемлекеттік тіркелімінде жариялау үшін мемлекеттік органдарға қоршаған ортаның жай-күйін мониторингтеу нәтижелерін ұсынамыз. Бұл тіркелім ашықтықты қамтамасыз ететін және жұртшылық тарапынан бақылауды ұлғайтуға ықпал ететін құрылымдалған деректер базасын білдіреді.

Қазақстан мен Африкада да біз қоршаған ортаға әсерді бағалау жөніндегі қызметіміздің шеңберінде жергілікті қоғамдастықтармен консультациялар өткіземіз.

Қоғаммен өзара әрекеттесуді басқару

Толық ақпарат “Біздің қоғаммен өзара іс-қимылымыз” бөлімінде 70-бетте берілген.

Ішкі нормативтік базаның негізінде біздің құндылықтарымыз, Корпоративтік тәртіп кодексі, сондай-ақ тұрақты қайта қарауға жататын біздің барлық саясатымыз бен рәсімдеріміз жатыр.

Топтың тиісті саясаты, атап айтқанда мыналарды қамтиды:

Парақорлық пен сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі саясат: ERG жауапкершілікпен, адал және әдепті әрекет етуге, парақорлық пен сыбайлас жемқорлыққа қатыспауға және олардың кез келген нысанда көрінуіне жол бермеуге міндеттенеді;

Агенттердің корпоративтік нормалармен ережелерді сақтауын қамтамасыз ету жөніндегі саясат: саясат біздің тарапымыздан әрекет ететін агенттерді қолданыстағы заңдар мен нормативтік актілерді, сондай-ақ ERG-дің корпоративтік мінез-құлық және саясат кодексін сақтауға міндеттейді;

Ақшаны жылыстатуға қарсы іс-қимыл жөніндегі саясат: саясат бізді Қылмыстық жолмен алынған кірістерді жылыстатуға немесе терроризмді қаржыландыруға байланысты қызметке қатыспауға міндеттейді;

Адам құқықтарын сақтау саясаты: саясат ERG-ден, оның қызметкерлері мен жеткізушілерінен адам құқықтарын сақтауды талап етеді. Адам құқықтарын қамтамасыз етуге деген біздің көзқарасымыз және жауапты өндірістік-өткізу тізбектерін қалыптастыру жөніндегі жұмыс туралы толығырақ ақпарат 80 және 83-беттерде келтірілген;

Монополияға қарсы заңнамаға және бәсекелестікті қорғау туралы заңнамаға сәйкестікті қамтамасыз ету саясаты:

саясат қолданыстағы монополияға қарсы заңнамаға және бәсекелестікті қорғау туралы заңнамаға қайшы келетін кез келген іс-әрекеттерге қатыспауға және мұндай іс-әрекеттерге жол бермеуге міндеттейді;

Корпоративтік әлеуметтік жауапкершілік және демеушілік қолдау саласындағы жобалар жөніндегі саясат: саясат процесті реттейді, әлеуметтік немесе демеушілік жобаларды іске асыру кезінде келісу критерийлері ментәртібін белгілейді;

Халықаралық экономикалық санкциялар талаптарының сақталуын қамтамасыз ету жөніндегі саясат: саясат бізді тиісті үкіметтер, ұлттықтан жоғары немесе халықаралық ұйымдар белгілеген экономикалық санкциялардың халықаралық режимдерін сақтауға міндеттейді;

Дербес деректерді қорғау саясаты: саясат бізді өз қызметімізді жүргізетін елдерге қатысты қолданылатын деректерді қорғау және құпиялылыққа қатысты барлық заңдар мен ережелерді сақтауға міндеттейді.

Аталған саясаттар біздің барлық қызметкерлеріміз, басшыларымыз және менеджерлер кеңесінің мүшелері үшін ережелері міндетті болып табылатын корпоративтік тәртіп кодексін толықтырады. Кодекс мынадай салаларда бірқатар міндеттемелерді белгілейді:

Заңнамалық және нормативтік актілерді, қағидалар мен регламенттерді сақтау;

Парақорлық пен сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл;

Халықаралық сауда, экспорттық бақылау, қаржылық және саяси санкциялар;

Адам құқықтары;

Саяси және басқа мақсаттарға жарналар, қайырымдылық қайырмалдықтықтар және ERG тарапынан демеушілік қолдау.

Біз сондай-ақ ERG жеткізушілерінің мінез-құлық кодексін енгіздік, ол біздің жеткізушілеріміз бен мердігерлеріміздің мінез-құлқына қатысты біздің үмітімізді айқындайды. Қосымша ақпарат 82-83-беттерде ұсынылған. Біздің комплаенс саласындағы саясатымыз бен басшылық құжаттарымызды топ, өңірлер мен кәсіпорындар деңгейінде комплаенс-менеджерлер енгізеді. Талаптарға сәйкестікті қадағалау топ деңгейінде жүзеге асырылады. Штаттық комплаенс-менеджерлер бизнеске комплаенс мәселелері бойынша мамандандырылған кәсіби қолдау көрсетеді.

Топтың салық саясаты бізді мыналарға міндеттейді:

Қолданыстағы барлық заңнамалық және нормативтік актілердің талаптарын сақтау;

Тиісті салық заңдары мен нормативтік актілердің рухы мен әріптерін ұстану;

Трансферттік баға белгілеуге қатысты: – топ компаниялары арасындағы барлық мәмілелерді нарықтық шарттарда жасауға;

– әрбір компания орындайтын экономикалық функциялардың сипатына сәйкес бағаларды белгілеуге (капиталды пайдалануды қоса алғанда), сондай-ақ ЭЫДҰ-ның трансферттік баға белгілеу жөніндегі басшылық қағидаттарында және (немесе) трансферттік баға белгілеу туралы Жергілікті заңнамада жазылған нақты әдістер мен қағидаттарды сақтауға;

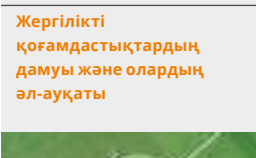

– мәміле шарттарын белгілеу және компанияның жоғарыда баяндалған трансферттік баға белгілеу қағидаттарын ұстанатынын дәлелдеу үшін әрбір топшілік мәміле бойынша тиісті құжаттаманы сақтауға міндетті.

ERG-дің салық қызметі жұмысының жаңа регламенті топтың салық саясатын жүзеге асыруын, сондай-ақ заңнаманы сақтауды және тәуекелдерді тиімді басқаруды қолдайды.

ҚОСЫМША

ERG ҮШІН ҚАНДАЙ МӘСЕЛЕЛЕР АСА МАҢЫЗДЫ ЖӘНЕ НЕЛІКТЕН?

ТАҚЫРЫП	СҰРАҚ	ERG ҮШІН ӨЗЕКТІЛІГІ	СТЕЙКХОЛДЕРЛЕР ҮШІН ӨЗЕКТІЛІК	2025 СТРАТЕГИЯСЫНЫҢ ТИІСТІ МАҚСАТЫ	ТИІСТІ БҰҰ ОДМ
	Біздің бизнесті болашаққа дайындау	Ұйымдастырушылық трансформация Тұрақтылықты, тиімділікті және шешім қабылдауды арттыру арқылы орта және ұзақ мерзімді перспективада бизнестің тұрақты дамуын қамтамасыз ету.	Табыс деңгейіне әсер ету, акционерлер мен несиелер берушілер үшін құндылықты қамтамасыз ету, сондай-ақ экономикалық құнды тұрақты бөлу (төменге қараңыз).	Барлық жерде тиімділік	қолданылмайды
	Активтер портфелін дамыту	Ресурстар мен қорларды ауыстыру және құру, қолданыстағы жобаларға қызмет көрсету/жаңарту және жаңа коммерциялық мүмкіндіктерге қол жеткізу.	Жаңа жобаларды құру (барлық ілеспе оң және (немесе) теріс әсерлермен), қолданыстағы жобалардың коммерциялық өміршеңдігін қолдау және ұзақ мерзімді перспективада экономикалық құнды құру мен бөлуі қамтамасыз ету.	Теңгерімді өсіп келе жатқан портфель	
	Технологиялар және операциялық тиімділік	Шығындарды қысқарту, бәсекеге қабілеттілік пен өнімділікті арттыру арқылы бизнесті орта және ұзақ мерзімді перспективада тұрақты дамытуды қамтамасыз ету.	Табыс деңгейіне әсер ету, акционерлер мен кредит берушілер үшін құндылықты қамтамасыз ету, сондай-ақ экономикалық құнды тұрақты бөлу (төменге қараңыз).	Барлық жерде тиімділік	
	Қаржылық тұрақтылық	Бизнестің сыртқы күйзелістерді сәтті жеңіп, дамуды жалғастыру қабілетін сақтау.	Бизнестің экономикалық құнды құру және бөлу, қарыздар мен басқа да қаржылық міндеттемелер бойынша төлемдер жасау қабілетін қолдау.	Қаржылық тұрақтылық	қолданылмайды
	Адамдарымыздың өркендеуіне септесе отырып	Денсаулық және өндірістік қауіпсіздік Бұл дұрыс қана емес, сонымен қатар операциялық қызметтің үздіксіздігін, қызметкерлеріміздің тиімділігі мен ынталылығын қамтамасыз етуге ықпал етеді.	Қызметкерлер мен мердігерлерді өндірістік жарақаттанудан, сондай-ақ кәсіби аурулардан қорғау.	Бақытты және кәсіби ұжым	
	Қызметкерлерді дамыту	Жоғары білікті қызметкерлерді тарту, дамыту, ынталандыру және ұстап тұру арқылы құндылықты құру және бизнесті өзгерту қабілетімізді сақтау (жоғарыдан қараңыз).	Қызметкерлердің кәсіби өсуі, сондай-ақ олардың әлеуметтік-экономикалық, кәсіби және жеке әлеуетін іске асыру қабілеті.	Бақытты және кәсіби ұжым	
	Еңбек қарым-қатынастары	Топтың өнімділігін, тиімділігі мен табыстылығын тікелей қолдайтын оң және өнімді жұмыс мәдениетін қалыптастыру.	Қолайлы еңбек жағдайларын, әділ жалақы мен жеңілдіктерді қамтамасыз ету, басшылықтың туындаған мәселелерге тез әрекет етуі, сондай-ақ біздің қызметкерлеріміз бен олардың отбасыларының әлеуметтік қажеттіліктерін қанағаттандыру және өмір сүру деңгейін арттыру (олардың көпшілігі ERG қызметіне айтарлықтай тәуелді Қазақстанның шалғай елді мекендерінде тұрады).	Бақытты және кәсіби ұжым	
	Жергілікті қоғамдастықтардың дамуы және олардың әл-ауқаты	Жергілікті қауымдастықтарға әсері ERG әсерін жауапты басқару және стейкхолдерлермен сындарлы өзара қарым-қатынасты қолдау.	ERG қызметінің оң әсері, сондай-ақ осы қызмет нәтижесінде жергілікті халықтың мүдделеріне нұқсан келтірілмеуін қамтамасыз ету қажеттілігі.	Тұрақты дамыту	
	Әлеуметтік инвестициялар	Біздің қызметімізді жүргізуге және жергілікті қауымдастықтардағы қызметкерлеріміздің жоғары өмір сүру деңгейін қамтамасыз етуге арналған әлеуметтік лицензияны сақтау, олардың көпшілігі біздің қатысуымыздың аймақтарында тарихи қалыптасқан. Бұл шаралар әлеуметтік-экономикалық дамуды қолдауға арналған міндетті шығыстарға қатысты заңнамада көзделген талаптарды толықтырады (олар қызметті жүргізуге арналған лицензиялар шарттарында көзделген).	Қазақстанда (жұмысқа орналастыру және әлеуметтік қызметтер тұрғысынан ERG-ге тәуелді экономикасы артараптандырылған шалғай өңірлерде тұратын) және Африкада (ресми жұмысқа орналасу мүмкіндіктерінің жетіспеушілігі және кедейліктің жоғары деңгейі байқалатын) жергілікті қоғамдастықтар тап болатын әлеуметтік-экономикалық проблемаларды шешу.	Тұрақты дамыту	
	Пайдалы қазбаларды артельді және шағын ауқымды өндіру	Біздің клиенттерге кобальт пен мыс өндірудің шығу тегі мен жағдайларына қатысты кепілдіктер беру. Пайдалы қазбаларды артельді және шағын көлемді өндіруді жүргізуге байланысты болуы мүмкін ықтимал теріс әсерді азайту қажеттілігі.	Кеншілерге, жергілікті қауымдастықтарға және қоршаған ортаға ықтимал теріс әлеуметтік және экологиялық әсерді азайту, бұл артельді және ұсақ тау-кен өндірісіне байланысты болуы мүмкін. Біздің клиенттерге тиісті тексерудің жоғары деңгейін көрсету қажеттілігі.	Тұрақты дамыту	
	Экология саласындағы тиімді басқару	Ауа мен судың әсерін басқару Біздің қызметіміздің қоршаған ортаға теріс әсерін болдырмау/азайту арқылы заңнамалық талаптарды сақтау және қызметті жүргізуге әлеуметтік лицензияны сақтау.	ERG қызметі (соның ішінде өндіру, балқыту, қайта өңдеу, энергия өндірісі және теміржол көлігі) адам денсаулығы мен қоршаған ортаға теріс әсер етуі мүмкін ластануға әкелуі мүмкін.	Тұрақты дамыту	
	Энергия және климаттың өзгеруі	Парниктік газдар шығарындыларына қатысты ағымдағы және (немесе) болашақ заңнамаға сәйкестігі, болашақта көміртегі шығарындыларына байланысты салық жүктемесін азайту; энергияны тұтынуға байланысты шығыстарды азайту, жалпы қызметті жүргізуге арналған әлеуметтік лицензияны сақтау.	ERG-дің климаттың өзгеруіне ықпал ету әлеуеті (ұзақ мерзімді перспективада), сондай-ақ жағымсыз экологиялық және әлеуметтік-экономикалық әсерлер.	Тұрақты дамыту	
	Қалдықтарды басқару	Физикалық және экологиялық тұрғыдан ірі тонналық қалдықтарды (бос жыныстарды, қалдықтарды, шламдарды және өнеркәсіптік қалдықтарды қоса алғанда) басқаруға байланысты қызметтің үздіксіздігін қамтамасыз етуге қойылатын нормативтік талаптар мен талаптарды, сондай-ақ қалдықтарды қайта өңдеумен байланысты әлеуетті коммерциялық мүмкіндіктерді сақтау.	Топырақты, су объектілерін немесе атмосфералық ауаны ластану көзі және (немесе) адамдардың денсаулығы және (немесе) қоршаған орта үшін елеулі салдарлары бар оқиғалардың себебі болуы мүмкін қалдықтармен жауапкершілікпен жұмыс істеу қажеттілігі.	Тұрақты дамыту	
	Қоғаммен өзара әрекеттестігіміз	Құндылықтарды қалыптастыру және бөлу ERG-дің қызметін жалғастыру және одан әрі өсуді қамтамасыз ету қабілетін қамтамасыз ету үшін табыс алу қажеттілігі.	Жеткізушілерге, қызметкерлерге, акционерлерге және кредиторларға, мемлекеттерге тікелей төлемдер нәтижесінде оң экономикалық әсер жергілікті қоғамдастықтарға да, сондай-ақ ERG қызметінің нәтижесінде жанама және жанама экономикалық әсер ету.	Тұрақты дамыту	
	Комплаенс	Қолданыстағы заңнаманың талаптарын сақтау, серіктестеріміздің сенімін нығайту және беделін қорғау, сондай-ақ біздің қызметіміздің мәнін нығайтуға жәрдемдесу.	Тараптардың заңды мүдделерінің ықтимал бұзылуын (экономикалық, әлеуметтік, саяси, коммерциялық), басқару жүйелерінің бұзылуын, сондай-ақ осындай мінез-құлықпен байланысты қабылдауды және беделге байланысты зиянды болдырмау.	Ескерту: бұл мәселе барлық бағыттар үшін өзекті	
	Жауапты жеткізу тізбектері	ERG-дің жеткізу тізбегінде болуы ықтимал жанама теріс факторлардан туындауы мүмкін бедел шығындарын болдырмау, сондай-ақ өндірістік-өткізу тізбегінің кейінгі кезеңдерінің клиенттері мен қатысушыларының сенімділігін қамтамасыз ету.	Жеткізу тізбегіндегі жұмысшылар мен басқа да стейкхолдерлердің теріс әсерге ұшырамауын қамтамасыз ету қажеттілігі, сондай-ақ компанияның қызметі және (немесе) өзара қарым-қатынасы нәтижесінде туындауы мүмкін кез келген жанама теріс әсерлердің (оның ішінде адам құқықтарына байланысты) нәтижесінде беделге нұқсан келтірмеу қажеттілігі.	Кәсіпорындар орналасқан өңірлерді тұрақты дамыту	
	Мемлекеттік органдармен өзара іс-қимыл және заңнама	ERG-дің мемлекеттік саясат, салық салу, заңнама және реттеу, сондай-ақ жаңа лицензиялар беру арқылы пайда табу және рентабельділікті сақтау қабілетіне мемлекеттің ықтимал әсері. Бұдан басқа, Қазақстан Республикасының Үкіметі 40% иелену үлесі бар ERG акционері болып табылады.	Басқа стейкхолдерлердің заңды мүдделеріне нұқсан келтірмеу, сондай-ақ ойластырылған және теңдестірілген мемлекеттік саясатты әзірлеуге жәрдемдесу үшін бизнес пен мемлекет арасындағы ашық және сындарлы өзара іс-қимыл қажеттілігі.	Ескерту: Бұл мәселе 2025 Стратегиясының барлық бағыттары үшін өзекті	

ҚОСЫМША

СТЕЙКХОЛДЕРЛЕРМЕН ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСТІККЕ ШОЛУ

Стейкхолдерлермен өзара іс-қимыл

Өзара іс-қимыл жасау үшін стейкхолдерлерді таңдау мынадай факторлар негізінде жүзеге асырылады:

ERG-дің бизнес-мақсаттарына қол жеткізуге стейкхолдерлердің нақты және ықтимал әсері;

ERG-дің стейкхолдерлерге нақты және ықтимал әсері (оң немесе теріс).

Басымдықтарды анықтау, анықтау және стейкхолдерлермен өзара іс-қимыл бізге мынадай мүмкіндік береді:

Біздің стейкхолдерлерге тигізетін әсерін түсіну;

Теріс әсерді азайту және оң әсерді күшейту;

Біздің қызметімізге мониторинг жүргізу;

Біздің стейкхолдерлеріміздің біздің бизнесіміз үшін ұсынатын тәуекелдері мен мүмкіндіктерін, сондай-ақ біздің қызметіміз осы тәуекелдер мен мүмкіндіктерге қалай әсер ететінін түсіну; Мүмкіндіктерді анықтау және серіктестік құру.

Өзара іс-қимыл мынадай деңгейлерде жүзеге асырылады:

Корпоративтік деңгей (стратегиялық мәселелер);

Аймақтық деңгей (стратегиялық / операциялық мәселелер);

Кәсіпорын деңгейі (операциялық мәселелер).

САНАТЫ	СТЕЙКХОЛДЕРЛЕР ТОБЫ	ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСУ ТӘСІЛІ	СҰРАҚТАР	ЕСЕПТИҢ ТИІСТІ БӨЛІМІ
Коммерциялық қызмет	Клиенттер	Өнім мәселелері бойынша өзара іс-қимыл Клиенттердің сұраныстарына кері байланыс беру	Жеткізудің тұрақтылығы/болжамдылығы Өнімнің сапасы/бағасы Кобальтті жауапты өндіру	Кіріспе, 1, 5
	Жеткізушілер, бизнес-серіктестер және мердігерлер	Бизнес қауымдастықтар мен бастамалар арқылы өзара іс-қимыл Өндірістік қауіпсіздік, оқыту және аудит мәселелері бойынша өзара іс-қимыл	Келісімшарттардың тұрақтылығы Төлемдердің болжамдылығы	Кіріспе, 5
Қаржы	Акционерлер	Веб-сайттағы жаңартулар, жаңалықтарды, мәлімдемелерді, операциялық есептерді жариялау Кездесулер мен көшпелі презентациялар Қаржылық қызметтер, олардың құрылымы, көлемі мен құны мәселелері бойынша өзара іс-қимыл	Бизнесінің тұрақты дамуы Дивидендтерді төлеу Корпоративтік бедел Шығындардың тиімділігі	Кіріспе, 1
	Кредиторлар		Бизнесінің нәтижелілігі Жобаларды сәтті іске асыру Қарыздарға байланысты тәуекелдер Пайыздарды және негізгі қарызды төлеу	Кіріспе, 1
Мемлекеттік органдар	Ұлттық үкіметтер	Рұқсат беру бойынша өзара іс-қимыл, заңнама талаптарына сәйкестік және қызметті қадағалау Заңнаманы және мемлекеттік саясатты әзірлеу Мемлекеттік-жеке меншік әріптестік (мысалы, Қазақстандағы өзара ынтымақтастық туралы өңірлік меморандумдар)	Жергілікті халықтың дағдылары мен әлеуетін дамыту Өндіріске инновациялық тәсілдер ҚДР-дегі құқықтық/қаржылық реттеу жүйесі	1, 2, 3, 5
	Аймақтық билік органдары		Аймақтық әлеуметтік-экономикалық даму	Кіріспе, 3
	Реттеуші органдар		Әлеуметтік-экономикалық даму жобаларын іске асыру	Атмосфералық ауаға шығарындыларды қоса алғанда, қоршаған ортаға әсері Өлімге әкелетін жазатайым оқиғалар және қызметкерлердің жарақаттануы
Қоғам	Жергілікті қауымдастықтар	Қоғамдық тыңдау және кездесулер Әлеуметтік-экономикалық зерттеулер Әлеуметтік жобалар Жергілікті БАҚ-тағы ақпарат Жергілікті халықтың қатысуымен әлеуметтік-экономикалық жағдайды бағалау	Качество жизни Создание рабочих мест Выбросы в атмосферный воздух Доступ к воде Безопасность, артельная и мелкомасштабная добыча в ДРК	Кіріспе, 2, 3, 4, 5
	ҮЕҰ, азаматтық қоғам ұйымдары және БАҚ	Салалық бастамаларға қатысу Көпжақты бастамалар мен серіктестік Әлеуметтік жобаларды іске асыру Әлеуметтік жобалар туралы баспасөз хабарламалары және басқа Жарияланымдар, қаржылық ақпарат, жобаларды іске асыру туралы ақпарат	Қоршаған ортаны қорғау, биоалуантүрлілік және экология саласындағы ақпараттық-ағартушылық қызмет Ақпаратқа қол жеткізу және ашықтық Бизнесінің жүргізудің этикалық қағидаттары ҚДР-дағы (Кисанкала және Ленге) ENRC- ден “мұра” сұрақтар)	3, 5
	Қоғам		Қоршаған ортаға әсері Жұмыс орындарын ашу	Кіріспе, 2, 4
Қызметкерлер	Қызметкерлер және олардың өкілдері	Басшылық пен қызметкерлердің өзара әрекеті Ішкі байланыс арналары (интранет, корпоративті басылымдар, ішкі оқиғалар және т. б.) Өнімділікті жақсарту бойынша ұсыныстар мен идеялар Кездесулер мен сауалнамалар	Еңбек жағдайлары Оқыту және дамыту Денсаулық және өндірістік қауіпсіздік Қызметкерлер мен олардың отбасыларының өмір сүру жағдайлары	Кіріспе, 2
	Жоғары буын басшылары	Қызметкерлермен еңбек қатынастарының белгіленген арналары арқылы өзара іс-қимыл жасау Ұжымдық шарттар Оқиғаларды тергеу	Біліктілікті арттыру Кәсіби даму	2

ҚОСЫМША

ӨҢІРЛЕР МЕН ТОП ДЕҢГЕЙІНДЕ КӨПЖАҚТЫ ҚАТЫСАТЫН ҰЙЫМДАРҒА ҚАТЫСУДЫҢ НЕГІЗГІ МЫСАЛДАРЫ

Қатысу деңгейі	Ұйым
Топ	Дүниежүзілік экономикалық форум (стратегиялық қауымдастырылған әріптес), оның ішінде – Аккумуляторлық батареялар секторына арналған халықаралық альянс (құрылтайшы) – Сыбайлас жемқорлыққа қарсы серіктестік – Жаңа экономика мен қоғам құруды қолдаудың жаһандық алаңы – Блокчейн-тау-кен металлургия секторы үшін бастама (құрылтайшы) – Тау-кен металлургия секторының басқарушы директорлары Халықаралық хром өндірушілер қауымдастығы БҰҰ Жаһандық шарты
Қазақстан	Еуразиялық өнеркәсіптік қауымдастық Тау-кен өндірісі және тау-кен металлургия кәсіпорындары қауымдастығы «Атамекен» Қазақстанның Ұлттық Кәсіпкерлер Палатасы» Қазақстан салық төлеушілер қауымдастығы «Қазақстандық Шетелдік инвесторлар кеңесі» қауымдастығы» Тұрақты даму үшін табиғатты пайдаланушылардың қазақстандық қауымдастығы
ҚДР және Замбия	Кобальт институты (Ұлыбритания-директорлар Кеңесіндегі өкілдік) ҚДР тау-кен палатасы Замбия тау-кен палатасы Замбия кадрлық ресурстарды басқару институты
Бразилия	Бразилиялық тау-кен институты Баия порт пайдаланушыларының қауымдастығы Баия штатының өнеркәсіп федерациясы Бразилия тау-кен өнеркәсібінің технологиялық даму агенттігі Бразилия халықаралық қатынастар орталығы Бразилия-Қытай бизнес кеңесі

НЕГІЗГІ ОПЕРАЦИЯЛЫҚ АКТИВТЕРДІҢ ТІЗБЕСІ

Өнімдер/дивизион	Саны	Негізгі операциялық активтің атауы	Негізгі қызмет	Қатысу елі
Ферроқорытпа	4	Ақсу ферроқорытпа зауыты ("Қазхром" ТҰК"АҚ)	Металл өңдеу	Қазақстан
		Ақсу ферроқорытпа зауыты ("Қазхром" ТҰК"АҚ)	Металл өңдеу	Қазақстан
		"Дөң тау-кен байыту комбинаты" ¹ ("Қазхром" ТҰК"АҚ)	Өндіру және қайта өңдеу	Қазақстан
		Қазмарганец кен басқармасы ("Қазхром" ТҰК"АҚ)	Өндіру және қайта өңдеу	Қазақстан
Темір кені	1	"Соколов-Сарыбай тау-кен байыту өндірістік бірлестігі" АҚ ²	Өндіру және қайта өңдеу	Қазақстан
Глинозем мен алюминий	4	Торғай боксит кен басқармасы ("Қазақстан алюминийі" АҚ)	Өндіру және қайта өңдеу	Қазақстан
		Краснооктябрь боксит кен басқармасы ("Қазақстан алюминийі" АҚ)	Өндіру және қайта өңдеу	Қазақстан
		Павлодар алюминий зауыты ("Қазақстан алюминийі" АҚ)	Металл өңдеу	Қазақстан
Басқа түсті металдар	5	"Қазақстан электролиз зауыты" АҚ ³	Металл өңдеу	Қазақстан
		Boss Mining SAS	Өндіру және қайта өңдеу	ҚДР
		Frontier SA	Өндіру және қайта өңдеу	ҚДР
		Chambishi Metals PLC	Металл өңдеу	Замбия
		Metalkol SA ⁴	Өндіру және қайта өңдеу	ҚДР
Sabot Management Limited	Көлік қызметтері	Сейшель аралдары		
Энергетика	4	"Шығыс" разрезі ("Еуроазиаттық энергетикалық корпорация" АҚ ⁵)	Өндіру және қайта өңдеу	Қазақстан
		Электр станциясы ("Еуроазиаттық энергетикалық корпорациясы" АҚ)	Электр энергиясын өндіру	Қазақстан
		"Шұбаркөл көмір" АҚ	Өндіру және қайта өңдеу	Қазақстан
		3-Энергоорталық" АҚ	Электр энергиясын өндіру	Қазақстан
Логистика	1	"ТрансКом" ЖШС	Көлік қызметтері	Қазақстан

¹ Есепте "ДТКБК" деп аталған.

² Есепте "ССКӨБ" деп аталған.

³ Есепте "ҚЭЗ" деп аталған.

⁴ Есепте "Metalkol RTR" деп аталған.

⁵ Есепте "ЕЭК" деп аталған.

ҚОСЫМША

GRI КӨРСЕТКІШТЕРІНІҢ КЕСТЕСІ

Кестеде ERG-дің 2019 жылғы орнықты даму жөніндегі есебінің мазмұнын қалыптастыру кезінде пайдаланылған GRI стандарттарына және GRI G4-тің тау-кен өндіру және металлургия салаларына толықтыруына сәйкес ақпаратты ашу көрсетілген.

GRI 102 СТАНДАРТТАРЫ: ЖАЛПЫ АШЫЛЫМДАР

Индекс	Көрсеткіш	Беті	Пікірі
Ұйым профилі			
102-1	Ұйымның атауы		Мұқабаның алдыңғы және артқы жағы; есеп бойынша.
102-2	Негізгі сауда белгілері, өнімдер мен қызметтер	2-3, 6-7	
102-3	Ұйымның штаб-пәтерінің орналасуы		ERG Штаб-пәтері Люксембургте орналасқан.
102-4	Өндірістік активтердің орналасқан жері	2-3	
102-5	Меншік сипаты және ұйымдық-құқықтық нысаны	86, 88-89	
102-6	Ұйым жұмыс істейтін нарықтар	2-3, 6-7	
102-7	Ұйым ауқымы	Мұқабаның ішкі жағы, 2-3, 6-7, 10-11, 24-26, 99	
102-8	Штаттық қызметкерлер және басқа да жұмыспен қамтылғандар туралы ақпарат	Мұқабаның ішкі жағы, 31, 43	
102-9	Жеткізу тізбегі	6-7, 16, 82-85	
102-10	Ұйым құрылымы мен жеткізілім тізбегіндегі елеулі өзгерістер	13, 82-85	
102-11	Сақтық қағидатын қолдану	8-9, 17, 59, 60-62, 64, 90, 92	
102-12	Сыртқы бастамалар	12, 38, 51, 56-57, 66, 82-85, 90	
102-13	Қауымдастықтарға мүшелік	98	
Стратегия			
102-14	Шешім қабылдайтын аға басшының өтініші	4-5	
102-15	Негізгі әсерлер, тәуекелдер және мүмкіндіктер	6-7, 8-9, 10-11, 12-13, 14-15, 16-17, 18-19, 46-48	

Этика және адалдық

102-16	Мінез-құлық құндылықтары, принциптері, стандарттары мен нормалары	5, 90-93	
102-17	Этика саласындағы проблемалар туралы консультация беру және хабардар ету тетіктері	17, 80, 81	

Басқару

102-18	Корпоративтік басқару құрылымы	88-89	
102-19	Өкілеттік беру	88-89	
102-21	Экономикалық, әлеуметтік және экологиялық тақырыптар бойынша мүдделі тараптармен консультациялар	18-19, 88-89, 96-97	
102-29	Экономикалық, экологиялық және әлеуметтік тақырыптарды анықтау және басқару	18-19, 88-89	
102-30	Тәуекелдерді басқару процестерінің тиімділігі	16-17, 89	
102-31	Экономикалық, экологиялық және әлеуметтік тақырыптарға шолу	18-19, 88-89	

Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл

102-40	Стейкхолдерлер тізімі	96	
102-41	Ұжымдық шарттар	41, 43, 90-91	
102-42	Стейкхолдерлерді сәйкестендіру және анықтау	96	
102-43	Стейкхолдерлермен өзара іс-қимылға көзқарас	18, 46-48, 50, 52, 53, 92, 96-97	
102-44	Стейкхолдерлер көтерген негізгі тақырыптар мен алаңдаушылықтар	18, 46-48, 50, 53, 97	

Есеп беру рәсімі

102-46	Есептің мазмұнын және маңызды тақырыптардың шекараларын анықтау	Мұқабаның ішкі жағы,	
102-47	Маңызды мәселелер тізімі	19, 94-95	
102-48	Деректерді қайта құрылымдау		Жоқ
102-49	Есептіліктегі өзгерістер	18-19	
102-50	Есепті кезең		1 қаңтар 2019 — 31 желтоқсан 2019 жж.
102-51	Уақыт бойынша соңғы есептің жарияланған күні		Қазан 2019 ж.
102-52	Есептік цикл		Жыл сайын

Индекс	Көрсеткіш	Беті	Пікірі
102-53	Есеп беру мәселелері бойынша байланыс ақпараты		sd.report@erg.net
102-54	GRI стандарттарына сәйкестік туралы өтініш		Осы есеп GRI стандарттарын және тау-кен және металлургия салаларына GRI G4 толықтыруды ескере отырып әзірленді. Есеп GRI стандарттарына сәйкестігі туралы мәлімдеме жасамайды.
102-55	GRI стандарттары мен көрсеткіштерінің кестесі		GRI стандарттары мен көрсеткіштерінің осы кестесі.
102-56	Сыртқы сенімділік	Мұқабаның ішкі жағы	Есеп үшінші тараптармен куәландырылған жоқ.

GRI 200 СТАНДАРТТАРЫ: ЭКОНОМИКАЛЫҚ АШЫЛЫМДАР

Индекс	Көрсеткіш	Беті	Пікірі
Менеджмент саласындағы тәсіл			
103-1	Маңызды тақырыптар мен олардың шекараларын таңдауды түсіндіру	18-19, 94-95	
103-2	Басқару тәсілі және оның компоненттері	8-9, 10-11, 13, 14, 16-17, 72-74, 78-81, 89, 91, 93	
103-3	Басқару тәсілін бағалау	16-17, 72-73, 76-77, 78-81, 88-89, 96-97	

Экономикалық нәтижелілік

201-1	Құрылған және бөлінген экономикалық құн	74-75	
-------	---	-------	--

Тікелей емес экономикалық ықпал ету

203-1	Инфрақұрылымға инвестициялар және қоғамдық маңызы бар қызметтер	41-42, 49-54, 76-77, 86-87, 91	
203-2	Елеулі жанама экономикалық ықпал ету	49-54, 72-75, 76-77, 91	

Сатып алу практикасы

204-1	Жергілікті қамтуға арналған шығыстардың үлесі	74-75, 76-77	
-------	---	--------------	--

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл

205-1	Сыбайлас жемқорлыққа байланысты тәуекелдер мәніне бағаланатын өндірістік бөлімшелер		Бір жыл ішінде біз тиісті комплаенс рәсімдерінің талаптарына жататын Африка, Бразилия және Қазақстандағы үдерістеріміз бен мәмілелеріміздің 100% - ын өңірлік деңгейде және Топ деңгейінде тәуекелдерді басқарудың корпоративтік жүйесін қолдану шеңберіндегі Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері тұрғысынан бағаладық (2019 жыл: 100%).
205-2	Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясаты мен әдістерін ақпараттандыру және оқыту	79-81	
205-3	Расталған сыбайлас жемқорлық жағдайларының жалпы саны және қабылданған шаралар		Жоқ

Жосықсыз іскерлік мінез-құлық

206-1	Бәсекелестікке кедергі келтіруге және монополиялық мінез-құлыққа байланысты ұйымға қатысты құқықтық іс-әрекеттер		Жоқ
-------	--	--	-----

Салықтар

207-1	Салық салу тәсілі	72-75, 76-77, 93	
207-2	Салықты басқару, тәуекелдерді бақылау және басқару	17, 72-73, 93	
207-3	Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл және салықтарға байланысты мәселелерді шешу	73, 86, 87, 98	

GRI 300 СТАНДАРТТАРЫ: ЭКОЛОГИЯЛЫҚ АШЫЛЫМДАР

Индекс	Көрсеткіш	Беті	Комментарий
Менеджмент саласындағы тәсіл			
103-1	Маңызды тақырыптар мен олардың шекараларын таңдауды түсіндіру	18-19, 94-95	
103-2	Басқару тәсілі және оның компоненттері	8-9, 15, 17, 59, 60-63, 64-66, 67-69, 90, 92	
103-3	Басқару тәсілін бағалау	17, 61, 63, 65, 67, 69, 84-85, 96-97	

Энергия

302-1	Ұйым ішінде энергияны тұтыну	66	
302-1	Ұйымнан тыс энергияны тұтыну	66	
302-4	Энергияны тұтынуды қысқарту	25, 28, 61, 66	

ҚОСЫМША

GRI КӨРСЕТКІШТЕРІНІҢ КЕСТЕСІ ЖАЛҒАСЫ

Су		
303-1	Ортақ ресурс болып табылатын су ресурстарымен жұмыс істеу	47, 50, 53, 54, 56–57, 96–97
303-2	Су төгуге байланысты әсерлерді басқару	8–9, 34, 60–63, 67–69, 84
303-3	Алынатын судың жалпы мөлшері	7

Шығарындылар

305-1	Парниктік газдардың тікелей шығарындылары (1 қамту)	66
305-2	Энергияны жанама тұтынудан парниктік газдар шығарындылары (қамту 2)	66
305-5	Парниктік газдар шығарындыларын қысқарту	61, 66

Төгінділер мен қалдықтар

306-1	Қалдықтардың пайда болуы және қалдықтармен байланысты айтарлықтай әсер ету	67–69
306-2	Қалдықтармен байланысты елеулі әсерлерді басқару	67–69

Жеткізушілерді экологиялық бағалау

308-1	Экологиялық критерийлер бойынша бағалаудан өткен жаңа жеткізушілердің пайызы	78–79, 82–85
-------	--	--------------

GRI 400 СТАНДАРТТАРЫ: ӘЛЕУМЕТТІК АШЫЛЫМДАР

Индекс	Көрсеткіш	Беті	Пікірі
--------	-----------	------	--------

Менеджмент саласындағы тәсіл

103-1	Маңызды тақырыптар мен олардың шекараларын таңдауды түсіндіру	18–19, 94–95
103-2	Басқару тәсілі және оның компоненттері	8–9, 12, 16–17, 32–36, 37–39, 41, 43, 46–48, 49–50, 53, 54, 55–56, 80, 82–85, 86, 89–91
103-3	Басқару тәсілін бағалау	17, 32–36, 41–43, 46–48, 50, 53, 54, 80, 82, 84–85, 89, 90–91, 92, 96–97

Жұмыспен қамту

401-2	Толық жұмыспен қамту шарттарында жұмыс істейтін қызметкерлерге берілетін, уақытша немесе толық емес жұмыспен қамту шарттарында жұмыс істейтін қызметкерлерге берілмейтін жеңілдіктер	34–35
-------	--	-------

Жұмыс орнындағы денсаулық және қауіпсіздік

403-1	Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау мәселелерін басқару жүйесі	17, 32–33, 90–91
403-2	Қауіптерді сәйкестендіру, қауіптерді бағалау және оқиғаларды тергеу	17, 32–33, 35, 36, 89
403-3	Кәсіби денсаулықты сақтау мақсатында ұсынылатын қызметтер	17, 32, 34–35, 90–91
403-4	Қызметкерлер үшін еңбекті қорғау жүйесін жақсартуға қатысу мүмкіндіктері, еңбекті қорғау мәселелері бойынша қызметкерлермен консультациялар және коммуникациялар	33, 89, 96–97
403-5	Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау мәселелеріне оқыту	33, 36
403-6	Қызметкерлердің денсаулығын сақтау	12, 34–36, 42
403-7	Кәсіби қызметпен байланысты қызметкерлердің денсаулығы мен еңбек қауіпсіздігіне әсерін болдырмау және жұмсарту	82–83
403-9	Өндірістік жарақаттану	35
403-10	Өндіріспен байланысты денсаулық жағдайының нашарлауы	34

Дайындық және білім беру

404-2	Өмір бойы дағдыларды дамыту және білім беру бағдарламалары	22, 23, 37–40, 46–47
404-3	Нәтижелілігі мен мансабының дамуына мерзімді бағалау жүргізілетін қызметкерлердің үлесі	39

Кемсітушілікке жол бермеу

406-1	Кемсітушіліктің белгіленген жағдайларының саны және қабылданған іс-әрекеттер	43	Жоқ
-------	--	----	-----

Қоғамдастық және ұжымдық келіссөздер бостандығы

407-1	Қоғамдастық еркіндігін пайдалану және ұжымдық келіссөздер жүргізу құқығы елеулі тәуекелге ұшырауы мүмкін бөлімшелер мен жеткізушілер	43	Жоқ
-------	--	----	-----

Балалар еңбегі

408-1	Балалар еңбегін пайдаланудың елеулі тәуекелі бар бөлімшелер мен жеткізушілер	80
-------	--	----

Мәжбүрлі немесе міндетті еңбек

409-1	Мәжбүрлі немесе міндетті еңбекті пайдаланудың елеулі тәуекелі бар бөлімшелер мен жеткізушілер	80
-------	---	----

Қауіпсіздікті қамтамасыз ету практикасы		
410-1	Адам құқықтарының аспектілеріне қатысты саясаттар мен рәсімдерге оқытудан өткен қауіпсіздік қызметі қызметкерлерінің үлесі	47, 56, 83–84

Адам құқықтарын бағалау

412-1	Адам құқықтары тұрғысынан қарастырылған немесе әсер ету тұрғысынан талданған бөлімдер	80, 84
412-2	Қызметкерлерді адам құқықтары аспектілеріне байланысты саясаттарға немесе рәсімдерге үйрету	80–81
412-3	Адам құқықтары мәселелеріне қатысты немесе адам құқықтары тұрғысынан бағалаудан өткен ережелерді қамтитын елеулі инвестициялық келісімдер мен келісімшарттар	80

Жергілікті қауымдастықтар

413-1	Жергілікті қоғамдастықтармен іске асырылған өзара іс-қимыл бағдарламалары, жергілікті қоғамдастықтарға қызметтің әсерін бағалау бағдарламалары және жергілікті қоғамдастықтарды дамыту бағдарламалары бар бөлімшелер	46–48, 49–54, 76–77
413-2	Жергілікті қоғамдастықтарға елеулі нақты немесе ықтимал теріс әсері бар бөлімшелер	46–48

Жеткізушілердің қоғамға әсерін бағалау

414-1	Талаптарға сәйкестігін бағалаудан өткен жаңа өнім берушілердің саны	82–85
-------	---	-------

Мемлекеттік саясат

415-1	Саяси партияларға көрсетілген қолдау	87	Жоқ
-------	--------------------------------------	----	-----

Әлеуметтік-экономикалық сәйкестік

419-1	Әлеуметтік-экономикалық саладағы заңнама мен нормативтік талаптарды сақтамау	81	Жоқ
-------	--	----	-----

GRI G4. ТАУ-КЕН ӨНДІРУ ЖӘНЕ МЕТАЛЛУРГИЯ ӨНЕРКӘСІБІ БОЙЫНША ҚОСЫМША

Индекс	Көрсеткіш	Беті	Пікірі
--------	-----------	------	--------

Еңбек/басқару қатынастары

MM4	Бір аптадан астам уақытқа созылатын кәсіпорын жұмысының ереуілдері мен аялдамаларының саны		Жоқ
-----	--	--	-----

Жергілікті қауымдастықтар

MM6	Жер қойнауын пайдалануға, жергілікті қоғамдастықтар мен байырғы халықтардың құқықтарына байланысты елеулі даулардың саны мен пайызы		Жоқ (ENRC-ге шағымдарға қатысты (2013 жылы берілген) және көпұлтты кәсіпорындар үшін ЭЫДҰ-ның басқару қағидаттары шеңберінде Ұлыбританияның ұлттық үйлестіру бюросының тиісті ұсынымдарын қалай орындайтынымыз туралы толық ақпарат 47-48 б.).
MM7	Жер қойнауын пайдалануға, жергілікті қауымдастықтар мен байырғы халықтардың құқықтарына және нәтижелерге қатысты дауларды шешу үшін шағымдарды қарау тетіктерінің қолданылу дәрежесі	47–48	

Төтенше жағдайларға дайындық*

DMA	Төтенше жағдайларда іс-қимыл жоспарларының болуы, олардың қалай дайындалатыны (консультациялар, репетициялар, тұрақты тексерулер мен модификациялар) және олардың мазмұны (дағдарыстар туындаған жағдайда оларды басқару жөніндегі шаралар) туралы есеп 67, 91	67, 91
-----	--	--------

Артель және шағын ауқымды өндіру*

MM8	Пайдалы қазбаларды артельдік және шағын ауқымды өндіру жүргізілетін компаниялардың операциялық объектілерінің саны және пайызы; байланысты тәуекелдер және осы тәуекелдерді басқару және азайту үшін қабылданған іс-әрекеттер	55–57, 84–85
-----	---	--------------

Қоныс аудару*

MM9	Тұрғындардың қоныс аударуы жүргізілген орындар, қоныс аударған отбасылардың саны, қоныс аудару процесінде өмір сүру қаражатына әсері	47
-----	--	----

Жабуды жоспарлау*

DMA	Жабуды жоспарлау ауқымы туралы есеп; онымен байланысты қаржылық қамтамасыз ету және денсаулық сақтау, қауіпсіздік, әлеуметтік, экологиялық, құқықтық, басқарушылық және адами ресурстар аспектілерін қамту	46–47
-----	--	-------

Материалдарды тиімді басқару*

DMA	Материалдарды тиімді басқаруға байланысты бағдарламалар мен прогресс туралы есеп	28, 63, 66, 84–85
-----	--	-------------------

DMA: басқару тәсілдері туралы ақпаратты ашу.

* Көрсеткіштерді қамтуы мүмкін немесе болмауы мүмкін салалық аспектілер ұсынылған.

ҚОСЫМША

БҰҰ ЖАҢАНДЫҚ ШАРТЫ КӨРСЕТКІШТЕРІНІҢ КЕСТЕСІ

Санаты	Принципі	беті
Адам құқықтары	1: Коммерциялық компаниялар халықаралық деңгейде жарияланған адам құқықтарын қорғауды қамтамасыз етуі және құрметтеуі керек.	80, 90, 93
Адам құқықтары	2: Коммерциялық компаниялар өздерінің қызметі адам құқықтарының бұзылуына не ықпал етпеуін қамтамасыз етуі керек.	17, 47, 56–57, 78–81, 82–85, 89, 91
Еңбек қатынастары	3: Коммерциялық компаниялар жиналыс еркіндігін және ұжымдық келісім-шарт жасау құқығын нақты мойындауды қолдауы керек.	41, 43, 90–91
Еңбек қатынастары	4: Коммерциялық компаниялар міндетті немесе мәжбүрлі еңбекті жоюға ықпал етуі керек.	80, 82–85, 90
Еңбек қатынастары	5: Коммерциялық компаниялар балалар еңбегін жоюға үлес қосуы керек.	56–57, 80, 82–85, 90–91
Еңбек қатынастары	6: Коммерциялық компаниялар еңбек және жұмыспен қамту саласындағы кемсітушілікті жоюға ықпал етуі керек.	41, 43, 90
Қоршаған орта	7: Коммерциялық компаниялар экологиялық мәселелерге мұқият қарауды ұстануы керек.	8–9, 17, 59, 60–62, 64, 90, 92
Қоршаған орта	8: Коммерциялық компаниялар экологиялық жауапкершілікті таратуды бастауы керек.	8–9, 15, 17, 60–63, 64–66, 67–69
Қоршаған орта	9: Коммерциялық компаниялар экологиялық таза технологиялардың дамуы мен таралуын ынталандыруы керек.	15, 24, 28–29, 61–63, 64–66, 68–69, 83, 84
Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл	10: Коммерциялық компаниялар сыбайлас жемқорлықтың кез-келген түріне, включая соның ішінде бопсалау мен парақорлыққа қарсы тұруы керек.	17, 78–81, 82–85, 93